

Kommunfullmäktige

Plats och tid Biosalongen i Storbrunn i Östhammar, kl. 13.00- 16.45.
Ajournerat kl. 14.35-14.55

Beslutande Se särskild närvarolista

Övriga deltagande

Justeringsdatum Digital justering 2024-11-08

E-signering Se protokollets sista sida. Paragrafer 178-211

Sekreterare Anna Tryblom

Ordförande Lennart Owenius (M)

Justerande Margareta Widén (S) och Jessica Kumlin (M)

Anslagsbevis

Justeringen har tillkännagivits genom anslag på kommunens digitala anslagstavla.

Organ	Kommunfullmäktige
Sammanträdesdatum	2024-11-05
Datum för anslags uppsättande	2024-11-08
Anslags nedtagande	2024-11-30
Förvaringsplats för protokollet	Kommunkontoret, Stångörsgatan 10 i Östhammar.

Kommunfullmäktige

178.Val av justerare	4
179.Fastställande av föredragningslistan	4
180.Allmänhetens frågestund.....	5
181.Information.....	6
182.Antagande av dagvattenpolicy, riktlinjer för hantering av dagvatten samt handlingsplan för dagvattenarbete.....	7
183.Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027	9
184.Ekonomisk uppföljning augusti 2024 och helårsprognos 2024 Östhammars kommun....	12
185.Delårsrapport per 2024-08-31 samt helårsprognos 2024 för Östhammars kommun	13
186.Nämndernas delårsrapporter per augusti 2024 samt helårsprognos 2024.....	15
187.Upphävande av styrdokument, Ledarpolicy och Riktlinje gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter	16
188.Reviderade styrdokument för informationssäkerhet	17
189.Revidering av Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda.....	18
190.Antagande av IT-säkerhetspolicy.....	21
191.Valärende, ersättare i Krisledningsnämnden.....	22
192.Valärende; val av nämndeman	23
193.Valärende, ersättare i valberedningen	24
194.Valärende, ersättare i valnämnden	25
195.Valärende, entledigande som ledamot i styrelsen för Wilhelm Haglunds gymnasium	26
196.Motion från Lisa Norén (S) om lunch för pensionärer på våra äldreboenden	27
197.Motion från Pernilla Grahn gällande kontanthantering i Östhammars kommun i freds- och kristid.....	28
198.Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) angående hur årets budgetavvikelse påverkar 2025 års budget.....	29
199.Interpellation till Vård- och omsorgsnämndens ordförande Sabina Ståhl (KD) från Irmeli Bellander (L) angående situationen vid kommunens särskilda boenden	30
200.Anmälningsärende, förordnande som vigsselförrättare	31
201.Anmälningsärende, delårsrapport Räddningsnämnden.....	32
202.Anmälningsärende, delårsrapport Gästrike Vatten AB.....	33
203.Anmälningsärende, redovisning av ej verkställda gynnande beslut för kvartal 2 2024....	34
204.Anmälningsärende, rapport från inspektion av Överförmyndarnämnd	35
205.Anmälningsärende, Gimo 8:104, antagande av detaljplan Rastplats Gimo.....	36

Kommunfullmäktige

206. Anmälningsärende, delårsrapport Östhammar Vatten AB.....	37
207. Anmälningsärende, Regeringsbeslut gällande entledigande och förordnande i den lokala säkerhetsnämnden vid kärnkraftverket och anläggningarna för säker slutförvaring i Forsmark	38
208. Anmälningsärende, aktuellt i slutförvarsfrågan	39
209. Valärende, entledigande som ersättare i Barn- och utbildningsnämnden	40
210. Valärende, Ersättare i Barn- och utbildningsnämnden.....	41
211. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Josefine Nilsson (C) angående ordning och reda i kommunens ekonomi.....	42

Kommunfullmäktige

178. Val av justerare

Beslut

Kommunfullmäktige utser Margareta Widén-Berggren (S) och Jessica Kumlin (M) att justera protokollet.

179. Fastställande av föredragningslistan

Beslut

Kommunfullmäktige fastställer föredragningslistan med följande ändringar:

- P. 32/ § 209 Valärende, entledigande som ersättare i Barn- och utbildningsnämnden tillkommer.
- P. 33/ § 210 Valärende, Ersättare i Barn- och utbildningsnämnden tillkommer.
- P.34 § 211 Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Josefine Nilsson (C) angående ordning och reda i kommunens ekonomi tillkommer.

Dnr KS-2024-37

180. Allmänhetens frågestund

Beslut

Allmänhetens frågestund förklaras avslutad.

Ärendebeskrivning

Frågor ska lämnas till kommunfullmäktiges sekretariat senast sex dagar innan sammanträdet. Fråga ska vara kortfattad och får inte gälla myndighetsutövning mot enskild. Ordförande läser upp frågan på sammanträdet. Frågeställaren ska vara närvarande och har möjlighet att yttra sig.

Dagens sammanträde

Kerstin Söderberg ställer en fråga om hantering av avloppsrör i kommunen. Frågan är inte inkommen i förväg och besvaras därför inte.

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-1

181. Information

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Information i aktuella frågor. Information till fullmäktige kan enligt arbetsordningen lämnas från kommunalråden, nämnder, styrelser, förvaltningar, fullmäktigeberedningar, och kommunala bolag samt de förtroendevalda revisorerna. Yttranderätt gäller enligt kommunallagen och arbetsordningen.

Dagens sammanträde

Ingen information lämnas på dagens sammanträde.

Dnr KS-2022-678

182. Antagande av dagvattenpolicy, riktlinjer för hantering av dagvatten samt handlingsplan för dagvattenarbete

Beslut

Kommunfullmäktige antar Dagvattenpolicy, Riktlinjer för hantering av dagvatten och Handlingsplan för dagvattenarbete. (Bilagor 1-3)

Ärendebeskrivning

Östhammars kommun påbörjade under 2020 arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad VA-plan. Med VA-planen vill kommunen skapa en långsiktigt hållbar plan för hur VA-försörjningen, kommunal och enskild, ska utvecklas för att uppfylla nuvarande och framtida behov och krav. VA-planen är även ett viktigt underlag för kommunens arbete med att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten.

VA-planen utgörs av en samling dokument eller delplaner, bland annat en VA-handlingsplan som antogs av kommunfullmäktige i december 2021 (KF 2021-12-14 § 193). En av åtgärderna i VA-handlingsplanen (åtgärd D3) är att ta fram en dagvattenpolicy. Under våren 2022 beviljades Östhammars kommun LOVA-bidrag för genomförande av projektet ”Dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering i Östhammars kommun”.

Dagvattenpolicy samt *Riktlinjer för hantering av dagvatten* utgör underlag för kommunens fortsatta arbete med dagvatten. I dokumentet beskrivs vilka grundprinciper som gäller för hantering av dagvatten inom Östhammars kommun.

I *Handlingsplan för dagvattenarbete* har ett antal åtgärder som bedöms utgöra viktiga steg i kommunens fortsatta arbete med att uppnå dagvattenhantering i enlighet med dagvattenpolicy och riktlinjer identifierats.

Inför framtagandet av policy och riktlinjer har det även gjorts en sammanställning av dagvattensituationen i Östhammars kommun; *Nulägesbeskrivning för dagvatten*. I nulägesbeskrivningen beskrivs befintliga dagvattenanläggningar samt utmaningar, möjligheter och behov av ytterligare underlag. I nulägesbeskrivningen finns även en inledande del med beskrivning av till exempel relevanta lagar, berörda aktörer och ansvarsfördelning.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

I dokumentet *Handlingsplan för dagvattenarbete* föreslås ett antal åtgärder. Flertalet åtgärder bedöms rymmas inom verksamheternas ordinarie budget men för genomförande av vissa av de föreslagna åtgärderna kommer det att krävas resurser utöver ordinarie verksamhetsbudget. I handlingsplanen har kostnaden bedömts på en översiktlig nivå med tre kategorier: rymms inom ordinarie verksamhetsbudget, resurser krävs och stora resurser krävs. De i handlingsplanen identifierade åtgärderna ska lyftas in i verksamheternas respektive verksamhetsplan. Efter att åtgärderna kostnadsbedömts ska dessa införlivas i den årliga budgeten för respektive verksamhet.

Kommunfullmäktige

Ärendets behandling

Ärendet behandlades på kommunstyrelsens tekniska utskott den 20 augusti 2024 §60. I samband med att Östhammar Vattens styrelse den 28 augusti gavs information om de i ärendet ingående handlingarna uppkom frågor om några av åtgärderna i handlingsplanen. Ärendet pausades då för att ge tid för avstämning och eventuell omarbetning av handlingsplanen inför den fortsatta behandlingen i kommunstyrelse och kommunfullmäktige. Handlingsplanen har sedan dess omarbetats med utgångspunkt i de frågor som lyftes på Östhammar Vattens styrelsemöte. Samtliga tidigare föreslagna åtgärder kvarstår men några ändringar och omformuleringar har gjorts. I huvudsak är det mindre förändringar av redaktionell karaktär men en något större omformulering har gjorts av åtgärd A4 (översyn av VA-taxa) för att bättre tydliggöra vad som är möjligt inom ramen för taxekonstruktionen. För en av åtgärderna (åtgärd A5) har huvudansvarig ändrats från Östhammar Vatten till Kommunstyrelsen. Åtgärd C1 och C2 har fått en förändrad tidsplan och ska nu vara klara under 2025 (istället för under 2026).

Tidigare antagna delar av VA-planen, inklusive VA-handlingsplanen, finns samlade på kommunens hemsida; <https://www.osthammar.se/sv/dokument/planer/vatten--och-avloppsplan/>.

Dagens sammanträde

Yrkanden

Pär- Olof Olsson (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Beslutsunderlag

Bilaga 1 - Dagvattenpolicy samt Riktlinjer för hantering av dagvatten

Bilaga 2 - Handlingsplan för dagvattenarbete_reviderad

Bilaga 3 - Nulägesbeskrivning för dagvatten

Beslutet skickas efter antagande i kommunfullmäktige till

Samhällsbyggnadskontoret: Samhällsbyggnadschef, miljöchef, plan- och byggchef samt VA-samordnare Anna Bergsten

Tekniska kontoret: Teknisk chef, gatu- och fastighetschef

Gästrike Vatten: Chef ledningsnät stadsutveckling; [REDACTED]

Webbredaktionen för publicering

Dnr KS-2023-585

183. Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027

Beslut

Kommunfullmäktige antar Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027. (Bilaga 4)

Ärendebeskrivning

I lagen om kommunernas bostadsförsörjningsansvar (2000:1383) meddelas att varje kommun ska planera för och ange riktlinjer för bostadsförsörjningen i kommunen. Med detta program uppfylls lagkravet om att ha riktlinjer för bostadsförsörjning.

Syftet med planeringen ska vara att skapa förutsättningar för alla i kommunen att leva i goda bostäder och för att främja att ändamålsenliga åtgärder för bostadsförsörjningen förbereds och genomförs. Bostadsförsörjningsprogrammet ska antas under varje mandatperiod.

Gällande riktlinjer antogs år 2017 och är i behov av en förnyelse.

Bostadsförsörjningsprogrammet ska särskilt grundas på en analys av den demografiska utvecklingen, av efterfrågan på bostäder, bostadsbehovet för särskilda grupper och marknadsförutsättningar.

Bostadsförsörjningsprogrammet ska innehålla:

- 1) Kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet
- 2) Kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål, och
- 3) Hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Under remisstiden har synpunkter inkommit från nämnder i Östhammars kommun. Angränsande kommuner och region Uppsala har tagit del av remissversionen och meddelat att de inte har några synpunkter på förslaget.

Länsstyrelsen Uppsala län kom in med synpunkter efter remisstidens utgång. Länsstyrelsen valde att inte ta del av den analys som bilagts remissversionen av Bostadsförsörjningsprogrammet. Av detta följde naturligen att huvuddelen av Länsstyrelsens yttrande berörde det som fanns i de bilagda analyserna med avseende på demografisk utveckling, marknadsförutsättningar och bostadsbehov. Inget avseende har fästs vid dessa synpunkter.

Följande synpunkter har beaktats och medfört justeringar i den version som skickades på remiss:

- I. Avsnitt 2:11 har – för att möta synpunkter från såväl Kultur- och fritidsnämnden som Barn- och Utbildningsnämnden - justerats enligt följande:
”För att locka unga och barnfamiljer att bosätta sig i kommunen är det särskilt viktigt att stärka nöjdheten med grundskolan och att en större andel har behörighet till gymnasiet efter att de slutat nian.
Barnens och de ungas behov är viktigt för kommunen att ta hänsyn till. Det behöver märkas tydligare med avseende på exempelvis trygghet, möjligheter till en

Kommunfullmäktige

meningsfull fritid, kulturutbud och möjligheter att transportera sig mellan hemmet och förskola/ skola.”

- II. Avslutningen av avsnitt 3:1 har – för att möta synpunkter från Bygg-och miljönämnden – justerats enligt följande:
” Östhammars kommun har en ambition att växa. Med en allt större andel äldre i kommunen betyder detta att ett starkt positivt flyttnetto blir en viktig indikator för kommunens utvecklingsarbete (och i förlängningen förmågan att kompetensförsörja såväl välfärd som lokalt näringsliv). Därför har följande inriktning pekats ut för det kommunala mark-och exploateringsarbetet:
- Ökad inflyttning till Alunda och till Östhammar
- Öka antalet färdigställda bostäder
- Säkerställa lagakraftvunna detaljplaner för bostäder och kommersiellt ändamål utifrån identifierade behov och utvecklingsplaner”
- III. För att möta en synpunkt från Individ och familjenämnden har avsnitt 3:2:4 justerats och kompletterats i med följande avslutande mening:
”Utöver ovanstående kan kommunen även anvisa särskilt anpassad bostad för vuxna, som är en bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning.”
- IV. Avsnitt 4:3 har – för att möta synpunkter från Bygg-och miljönämnden – justerats enligt följande:
”Nyproduktion av bostäder frigör bostäder i det befintliga beståndet vilket gynnar debutanter och ekonomiskt resurssvaga grupper på bostadsmarknaden genom att det uppstår flyttkedjor. Av detta resonemang följer att nyproduktionen kan tjäna ett viktigt syfte både om den riktar sig direkt till de utpekade prioriterade målgrupperna (2.11), likväl som om nyproduktionen riktar sig till målgrupper som idag bor i bostäder som efter en överlåtelse kan vara attraktiva för samma målgrupp.”
- Avsnitt 4:3 har även – för att möta Länsstyrelsens synpunkt – kompletterats med följande:
”Genom att bl.a. markanvisa kommunala detaljplaner i attraktiva marknadslägen respektive variera utbudet vill kommunen stimulera en ökad nyproduktion av objekt till utpekade målgrupper.”

Länsstyrelsen lämnar en rekommendation till kommunen för det fortsatta arbetet och det är att (1) förtydliga ”vilken del av kommunen som ska ha ansvar för olika insatser” samt att också beskriva ” när insatsen ska vidtas, följas upp och utvärderas och av vilken funktion”.

Beslutsunderlag

Bilaga - Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027

Kommunrapport_Östhammar_230621 boendestudie

Östhammar - Analys inför bostadsförsörjningsprogram - Svefa

Ärendets behandling

Vid kommunstyrelsens tekniska utskott 2024-05-14 § 38 beslutades förslaget till Riktlinjer för bostadsförsörjning att skickas ut på remiss.

Kommunfullmäktige

Beslutet skickas för åtgärd till
Kommunförvaltningens ledningsgrupp för hantering

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-257

184. Ekonomisk uppföljning augusti 2024 och helårsprognos 2024 Östhammars kommun

Beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av rapport per augusti 2024 samt helårsprognos 2024 för Östhammars kommun. (Bilaga 5)

Ärendebeskrivning

Kommunstyrelsen har uppsiktsplikt över kommunens nämnder. Ekonomiskt utfall och årsprognos per augusti månad 2024 för kommunens nämnder redovisas för kommunstyrelsen.

Beslutsunderlag

Bilaga - Uppföljning augusti 2024 Östhammars kommun

Beslutet skickas för kännedom till

Ekonomi- och upphandlingschef
Budgetansvarig Mattias Nilsson
Kommundirektör
Stabschef
Samtliga kontorschefer

Dnr KS-2024-703

185. Delårsrapport per 2024-08-31 samt helårsprognos 2024 för Östhammars kommun

Beslut

Kommunfullmäktige godkänner delårsrapport per 2024-08-31 samt helårsprognos 2024 för Östhammars kommun. (Bilaga 6)

Ärendebeskrivning

I enlighet med beslutad styrmodell lämnar Östhammars kommuns delårsrapport per 2024-08-31. Till delårsrapporten upprättas även en prognos för helåret 2024.

Bifogat återfinns kommunstyrelsens förslag till delårsrapport för Östhammars kommun. I rapporten redogörs för verksamhetens ekonomiska resultat och ställning per 2024-08-31, samt en investeringsredovisning. Vidare beskrivs kommunens verksamhet under perioden, samt hur och om de av fullmäktige beslutade målen har uppnåtts. En överblick ges av väsentliga förhållanden för kommunorganisationen.

Kommunstyrelsens samlade bedömning är att kommunen endast i delar har uppnått god ekonomisk hushållning per delåret. Kommunen har i allt väsentligt följt de riktlinjer som upprättats för ekonomisk hushållning. Av de finansiella målen har inget av fyra uppnåtts per delåret. För verksamhetsmålen med betydelse för en god ekonomisk hushållning har ett av sex uppnåtts per delåret.

För helåret 2024 är prognosen att kommunen i delar kommer att uppnå god ekonomisk hushållning. Kommunstyrelsen bedömer att riktlinjerna för ekonomisk hushållning i allt väsentligt kommer att följas. Prognosen för de finansiella målen är att ett av fyra mål kommer att uppnås. Prognosen för de verksamhetsmässiga målen med betydelse för en god ekonomisk hushållning är att tre av sex kommer att uppnås per helåret.

Det ekonomiska resultatet för januari-augusti 2024 är ett underskott om 28,8 mnkr vilket är 44,6 mnkr sämre än periodens budgeterade resultat.

För helåret 2024 prognosticeras ett underskott om 11,9 mnkr vilket innebär en negativ avvikelse om 35,6 mnkr jämfört med budgeterat resultat.

Beslutsunderlag

Bilaga - Delårsrapport per 2024-08-31 för Östhammars kommun

Revisorernas granskningsrapport samt utlåtande. Publiceras separat i politikerportalen när det finns att tillgå.

Kommunfullmäktige

Beslutet skickas för kännedom till

Ekonomi- och upphandlingschef
Redovisningsansvarig Fredrik Borgelin
Budgetansvarig Mattias Nilsson
Kvalitetsutvecklare Fredrik Hübinette
Stabschef
Kommundirektör

Dnr KS-2024-728

186. Nämndernas delårsrapporter per augusti 2024 samt helårsprognos 2024

Beslut

Kommunfullmäktige godkänner redovisningen av delårsrapporterna per 2024-08-31 samt helårsprognos 2024 för barn- och utbildningsnämnden, individ- och familjenämnden, vård- och omsorgsnämnden, bygg- och miljönämnden samt kultur- och fritidsnämnden.

Ärendebeskrivning

I enlighet med beslutad styrmodell sammanställer och rapporterar kommunstyrelsen delårsrapporter för kommunens nämnder till kommunfullmäktige. I delårsrapporterna finns även prognoser för helåret 2024 för respektive nämnd.

I rapporterna beskrivs nämndernas verksamheter under perioden, samt måluppfyllelsen för de av fullmäktige beslutade målen avseende verksamhet och ekonomi. Vidare redogörs för nämndernas ekonomiska resultat per 2024-08-31, samt investeringsutfallet. En överblick ges av väsentliga förhållanden för varje nämnd.

Ärendets behandling

Nämnderna har behandlat nämnderna på respektive sammanträden innan de lämnats över till kommunstyrelsen för vidare hantering.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag och delårsrapport per 2024-08-31 för Barn- och utbildningsnämnden
Protokollsutdrag och delårsrapport per 2024-08-31 för Vård- och omsorgsnämnden
Delårsrapport per 2024-08-31 för Individ- och familjenämnden. Protokollsutdrag Vård- och omsorgsnämnden 2024-10-02 § 99 avseende Individ- och familjenämndens delårsrapport
Protokollsutdrag och delårsrapport per 2024-08-31 för Bygg- och miljönämnden
Protokollsutdrag och delårsrapport per 2024-08-31 för Kultur- och fritidsnämnden

Beslutet skickas till

Kvalitetsutvecklare Fredrik Hübinette
Budgetansvarig Mattias Nilsson
Redovisningsansvarig Fredrik Borgelin
Kommundirektör
Ekonomi- och upphandlingschef
Samtliga kontorschefer

Dnr KS-2024-704

187. Upphävande av styrdokument, Ledarpolicy och Riktlinje gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter

Beslut

Kommunfullmäktige beslutar att upphäva ledarpolicy samt riktlinjer gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter inom Östhammars kommun.

Beslutsmotivering

Inför 2025 har kommunfullmäktige gett kommunstyrelsen i uppdrag att förtydliga chefens uppdrag. För att det uppdraget inte ska konkurrera med nuvarande policy föreslås denna att avvecklas. Om uppdraget visar på ett behov av en liknande styrning tas det i sådana fall fram ett nytt styrdokument för ändamålet inom ramen för uppdraget. Därför föreslås ledarpolicy att upphävas och ledningsansvaret istället förtydligas på Ines. Riktlinjer gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter inom Östhammars kommun är i praktisk mening inte en riktlinje utan en rutin/beskrivning av hur arbetet ska utföras och därmed föreslås denna att upphävas som riktlinje och istället bli en rutin.

Ärendebeskrivning

Som ett led i framtagande av ett gemensamt och sammanhållet ledningssystem för förvaltningen så ses alla styrande dokument över så att kategorisering och aktualitet i det nya ledningssystemet är relevant och i enlighet med riktlinjer för styrdokument. Ledarpolicyn föreslås därför att upphävas och information angående ledningsansvaret förtydligas istället utifrån det uppdrag kommunfullmäktige gett till kommunstyrelsen. Riktlinjer gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter inom Östhammars kommun har karaktären av rutin snarare än riktlinje och görs därför om till rutin.

Beslutsunderlag

Ledarpolicy (KS-2017-887)

Riktlinjer gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter inom Östhammars kommun (KS-2021-175)

Beslutet skickas för åtgärd till

HR-chef

Webbredaktionen för avpublicering av dokument på hemsidan

Beslutet skickas för kännedom till

Stabschef

Kvalitetsutvecklare, Fredrik Hübinette, Andreas Järvenpää

Dnr KS-2024-218

188. Reviderade styrdokument för informationssäkerhet

Beslut

Kommunfullmäktige antar program för informationssäkerhet. (Bilaga 7).
Programmet ersätter policy för informationssäkerhet inom Östhammars kommun.

Ärendebeskrivning

Förvaltningen har reviderat policy för informationssäkerhet utifrån omvärldsläget och den nya Cybersäkerhetslagen som träder i kraft 2025 samt för att ge stöd och tydlighet vid digitalisering. Förvaltningen har anpassat dokumentet att passa in i Östhammars kommuns nya ledningssystem. Anpassningen innebär att Policy byter namn till Program som beslutas av Kommunfullmäktige.

Juridiska konsekvenser

År 2025 träder den nya cybersäkerhetslagen i kraft. Den ställer skärpta krav på säkerhet i nätverks- och informationssystem. Om lagen inte följs kan det innebära höga sanktionsavgifter för kommunen. Ytterst ligger ansvaret för informationssäkerhet på kommunstyrelsens ordförande.

I kommunens arbete med informationssäkerhet inkluderas GDPR-efterlevnad. Bristande efterlevnad av GDPR kan resultera i sanktionsavgifter.

Beslutsunderlag

Bilaga - Program för informationssäkerhet

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommundirektör
Stabschef
Samtliga kontorschefer
Verksamhetschef för digitalisering och projektledning
Informationssäkerhetssamordnare Maria Langen

Beslutet skickas för kännedom till

Säkerhetsskyddschef
Dataskyddssamordnare Håkan Åhlénus

Dnr KS-2024-724

189. Revidering av Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda

Beslut

Kommunfullmäktige antar revideringen av Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda, samt antar Riktlinjer för politiska sekreterare och att dokumentet blir en bilaga till Riktlinjer för ersättningar för förtroendevalda (Bilagor 8A-B).

Samtliga kostnader hänförliga till anställning av politiska sekreterare belastar Kommunstyrelsen, politik.

Förvaltningen får i uppdrag att uppdatera Reglemente för styrelse och nämnder så att politiska sekreterare har närvarorätt på nämnders och kommunstyrelsers sammanträden, med undantag för de fall det förekommer uppgifter som omfattas av sekretess.

Reservation

Lisa Norén (S), Roger Lamell (S), Margareta Widén- Berggren (S), Jonas Lennström (S), Erik Rudolfsson (S), Anna Frisk (S), Mattias Lundqvist (S), Ann- Charlotte Grehn (S), Tomas Bendiksen (S), Emmelie Göransson (S), Mika Muhonen (S), Eva Fagerlund Angulo (S), Tomas Näslund (S), Raili Karjalainen (S), Désirée Mattsson (S) reserverar sig mot beslutet till förmån för Tomas Bendiksens (S) avslagsyrkande med följande motivering: Vi ser ingen vinst för kommuninvånarna att vi öppnar upp för kommunanställda politiska sekreterare i vår kommun. Det är fullt möjligt för alla partier att använda sitt partistöd till att betala för en sekreterare eller administratör redan idag.

Det finns alla möjligheter för Kommunstyrelsens ordförande att anpassa och rensa bland sina uppdrag och fokusera på uppdraget som just Kommunstyrelsens ordförande. Politik är ett lagarbete som innebär att man som ledare behöver kunna prioritera, delegera och samarbeta. Ingen bär ensam kommunen på sina axlar.

Vi kan se att förslagen på höjda arvoden inte är helt orimliga. Men med tanke på det svåra ekonomiska läge som kommunen befinner sig i, kan vi inte se att höjningar av politiska arvoden är önskvärda eller ens möjliga.

Josefine Nilsson (C), Inger Abrahamsson (C), Bertil Alm (C), Camilla Strandman (C), Pernilla Grahn (V) och Freddie Eriksson (V) och Irmeli Bellander (L) reserverar sig mot beslutet till förmån för egna yrkanden.

Ärendebeskrivning

Som konsekvens av ändringar i kommunens nämndorganisation har arvodesnivåerna för förtroendevalda reviderats. Vård- och omsorgsnämndens presidium föreslås få höjt arvode i samband med att Individ- och familjenämndens verksamhetsområde övergått till Vård- och omsorgsnämnden. I samband med arvodesöversynen har jämförelser gjorts med närliggande

Kommunfullmäktige

kommuner. Som konsekvens har arvoden för ordförande i Valnämnden och Kommunfullmäktige reviderats.

Ett tillägg är gjort som rör möjlighet till anställning av politiska sekreterare. Kommunen har enligt Kommunallagen kap 4 § 33 rätt att anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. För att finansiera anställning av politisk sekreterare kan kommunalråds arvode omfördelas. Riktlinjer för politiska sekreterare har tagits fram och förtydligar vad som gäller vid anställning av politisk sekreterare.

Länsstyrelsen har erinrat kommunen om att det saknas lagligt stöd för en kommunal ersättning till vigselförrättarna. Därför revideras även bilagan till Riktlinjer för ersättningar till förtroendevalda avseende ersättning för vigselförrättare så att ingen kommunal ersättning utgår.

Revideringen innehåller även redaktionella ändringar för att motsvara nuvarande organisation.

Ekonomiska konsekvenser och finansiering

Förändringar som föreslår är kostnadsneutral och innebär ingen ökning av kostnader.

Beslutsunderlag

Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda med revideringar

Riktlinjer för politisk sekreterare

Dagens sammanträde

Yrkanden

Tomas Bendiksen (S) yrkar avslag på kommunstyrelsens förslag.

Pernilla Grahn (V) yrkar i första hand på återremiss med följande motivering: Vi anser inte att frågan om politisk sekreterare är fullständigt utredd. Likaså anser vi inte ersättningsnivåerna för politiker är färdigt utrett.

Pernilla Grahn (V) yrkar i andra hand bifall till Tomas Bendiksens (S) avslagsyrkande.

Josefine Nilsson (C) yrkar bifall till Tomas Bendiksens (S) avslagsyrkande.

Irmeli Bellander (L) yrkar avslag till kommunstyrelsens förslag.

Pär- Olof Olsson (M) yrkar bifall till kommunstyrelsens förslag.

Propositionsordning

Ordförande ställer proposition på om ärendet ska avgöras idag eller återremitteras och finner att kommunfullmäktige beslutar att ärendet ska avgöras idag.

Ordförande ställer proposition på avslagsyrkandet och finner att kommunfullmäktige beslutar att avslå Tomas Bendiksens (S) avslagsyrkande.

Votering

Votering begärs.

Kommunfullmäktige

Ja-röst för att bifalla kommunstyrelsens förslag.

Nej-röst för att avslå kommunstyrelsens förslag i enlighet med Tomas Bendiksens (S) yrkande.

Resultat (se voteringsrapport för detaljer):

- Ja	27
- Nej	22
- Avstår	0

Ordförande finner att kommunfullmäktige bifaller kommunstyrelsens förslag.

Ärendets behandling

På KSAU 2024-10-15 § 150 yrkade Tomas Bendiksen (S) avslag med följande motivering: den största anledningen till avslagsyrkandet är införande av politiska sekreterare i kommunen. Kommunstyrelsens arbetsutskott avslag yrkandet.

Sedan hantering i arbetsutskottet har ärendet kompletterats med följande: kommunfullmäktiges 1:e och 2:e vice ordförandes arvode föreslås fastställas till 1,8 % av riksdagsmannaarvodet. För 1:e och 2:e vice ordförande i Valnämnden föreslås arvodet fastställas till 0,5 % under valår.

På KS 2024-10-22 § 218 yrkade Tomas Bendiksen (S) avslag till arbetsutskottets förslag med följande motivering: Vi ser ingen vinst för kommuninvånarna att vi öppnar upp för kommunanställda politiska sekreterare i vår kommun. Det är fullt möjligt för alla partier att använda sitt partistöd till att betala för en sekreterare eller administratör redan idag.

Lisa Norén (S), Mattias Lundqvist (S) och Josefine Nilsson (C) yrkade bifall till Tomas Bendiksens (S) yrkande.

Pernilla Grahns (V) yrkade avslag till arbetsutskottets förslag och att maximalt arvode för kommunalråd ska vara 34 500 kronor.

Kommunstyrelsen avslag Tomas Bendiksens (S) och Pernilla Grahns (V) yrkanden.

Lisa Norén (S), Tomas Bendiksen (S), Mattias Lundqvist (S), Josefine Nilsson (C) och Pernilla Grahns (V) reserverade sig mot kommunstyrelsens förslag till beslut.

Beslutet skickas för åtgärd till

Lön
Webbredaktion för publicering

Beslutet skickas för kännedom till

Staben

Dnr KS-2024-730

190. Antagande av IT-säkerhetspolicy

Beslut

Kommunfullmäktige antar IT-säkerhetspolicy 2025. (Bilaga 9)
Policyn gäller från och med 1 januari 2025 till och med 31 december 2028.

Ärendebeskrivning

Den föreslagna IT-säkerhetspolicyn syftar till att säkerställa att IT-centrum skyddar och hanterar information och infrastruktur på ett säkert och strukturerat sätt i enlighet med gällande lagar och krav. Policyn är utformad för att följa tillämpliga svenska och europeiska lagar samt garantera att all information som hanteras inom IT-centrums miljö är tillräckligt skyddad samt att i delar förtydliga fördelningen av ansvar mellan IT-centrum och medlemskommunerna.

Policyn ska antas av kommunfullmäktige i respektive medlemskommun.

Barnets bästa

Barnrättskonsekvenser saknas då barn och unga inte bedöms påverkas av beslutet.

Beslutsunderlag

Bilaga - IT-säkerhetspolicy
Protokollsutdrag IT-nämnden 2024-09-09-20 §18

Beslutet skickas för kännedom till

IT-nämnden
Chef Projektledning och Digitalisering
Informationssäkerhetssamordnare Maria Langen

Dnr KS-2024-620

191. Valärende, ersättare i Krisledningsnämnden

Beslut

Kommunfullmäktige väljer Niclas Bergström (M) till ersättare i Krisledningsnämnden.

Ärendebeskrivning

Christina Williamsson Liw (-) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ersättare i Krisledningsnämnden. Kommunfullmäktige har 2024-09-17 § 153 beslutat om entledigande.

Fullmäktige har att välja en ny ersättare i Krisledningsnämnden.

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige beslutade 2024-09-17 § 158 att ärendet ska behandlas på fullmäktiges sammanträde 2024-11-05.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Valberedningens ordförande Fabian Sjöberg (M) redogör för valberedningens förslag.

Beslutet skickas för kännedom till

Niclas Bergström (M)
Kommunsekreterare

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Hornej
Lön

Dnr KS-2024-247

192. Valärende; val av nämndeman

Beslut

Kommunfullmäktige väljer Anneli Vinsa (KD) till nämndeman vid Uppsala tingsrätt för återstoden av mandatperioden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige ska välja nämndeman till Uppsala tingsrätt. Kommunfullmäktige valde nämndemän för perioden 2024- 2027 vid sammanträde 2023-09-12 § 115.

Om en nämndeman entledigas ska en ny väljas för återstoden av mandatperioden. Tingsrätten har entledigat Johannes Fridenström (KD) som nämndeman.

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige beslutade 2024-09-17 § 161 att ärendet ska behandlas på fullmäktiges sammanträde 2024-11-05.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Valberedningens ordförande Fabian Sjöberg (M) redogör för valberedningens förslag.

Beslutet skickas för kännedom till

Uppsala tingsrätt: [uppsala.tingsratt@dom.se](mailto: uppsala.tingsratt@dom.se)

Anneli Vinsa (KD)

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Hornej

Lön

Dnr KS-2024-433

193. Valärende, ersättare i valberedningen

Beslut

Kommunfullmäktige väljer Freddie Eriksson (V) till ersättare i Valnämnden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige entledigade Freddie Eriksson (V) från sitt uppdrag som ersättare i valberedningen 2024-06-18 § 128. Fullmäktige har att välja ersättare i valberedningen.

Freddie Eriksson (V) var personlig ersättare för Pernilla Grahn (V) och den nya ersättaren blir även ny personlig ersättare för Pernilla Grahn (V).

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige beslutade 2024-09-17, § 163 att ärendet behandlas på fullmäktiges sammanträde 2024-11-05.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Valberedningens ordförande Fabian Sjöberg (M) redogör för valberedningens förslag.

Beslutet skickas för kännedom till

Freddie Eriksson (V)

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Horneij
Lön

Dnr KS-2024-433

194. Valärende, ersättare i valnämnden

Beslut

Kommunfullmäktige väljer Freddie Eriksson (V) till ersättare i Valnämnden.

Ärendebeskrivning

Kommunfullmäktige entledigade Freddie Eriksson (V) från sitt uppdrag som ersättare i Valnämnden 2024-06-18, § 27. Fullmäktige har att välja ersättare i Valnämnden.

Freddie Eriksson (V) var personlig ersättare för Matts Eriksson (S) och den nya ersättaren blir även ny personlig ersättare för Matts Eriksson (S).

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige beslutade 2024-09-17, § 162 att ärendet behandlas på fullmäktiges sammanträde 2024-11-05.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Valberedningens ordförande Fabian Sjöberg (M) redogör för valberedningens förslag.

Beslutet skickas för kännedom till

Freddie Eriksson (V)

Valnämnden: valnamnden@osthammar.se

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Horneij

Lön

Dnr KS-2024-684

195. Valärende, entledigande som ledamot i styrelsen för Wilhelm Haglunds gymnasium

Beslut

Jessica Kumlin (M) entledigas från sitt uppdrag som ledamot i styrelsen för Wilhelm Haglunds gymnasium.

Ärendebeskrivning

Jessica Kumlin (M) begär i skrivelse 2024-09-23 om entledigande från sitt uppdrag som ledamot i styrelsen för Wilhelm Haglunds gymnasium.

Om fullmäktige beslutar att entlediga Jessica Kumlin (M) behöver en ny styrelseledamot väljas.

Beslutet skickas för kännedom till

Jessica Kumlin (M)

Styrelsen för Wilhelm Haglunds gymnasium: [REDACTED]

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Hornej

Lön

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-725

196. Motion från Lisa Norén (S) om lunch för pensionärer på våra äldreboenden

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning. (Bilaga 10).

Ärendebeskrivning

Lisa Norén (S) yrkar i motion daterad 2024-09-30:

- Att kommunfullmäktige beslutar att starta lunch-mötesplatser på samtliga äldreboende, där ålderspensionärer får äta lunch på vardagar för 80 kronor.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-770

197. Motion från Pernilla Grahn gällande kontanthantering i Östhammars kommun i freds- och kristid

Beslut

Motionen överlämnas till kommunstyrelsen för beredning. (Bilaga 11).

Ärendebeskrivning

Pernilla Grahn (V) yrkar i motion:

- Att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att reda ut hur kontanter skall kunna hanteras i lägen då andra betalningsmöjligheter inte är vare sig lämpliga eller möjliga.

Beslutsunderlag

Motion

Beslutet skickas för åtgärd till

Kommunstyrelsen

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-756

198. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) angående hur årets budgetavvikelse påverkar 2025 års budget

Beslut

Interpellationen får ställas.

Interpellationen anses härmed besvarad (Bilaga 12).

Ärendebeskrivning

Talarordningen vid interpellationsdebatt är fastställd i arbetsordningen. Den som ställt interpellationen redogör för den följt av att den som besvarar interpellationen redogör för svaret. Därefter sker repliker och fortsatt överläggning.

Dagens sammanträde

I interpellationsdebatten deltar Pernilla Grahn (V) och Fabian Sjöberg (M).

Beslutsunderlag

Interpellation

Interpellationssvar.

Beslutet skickas till

Interpellant

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-775

199. Interpellation till Vård- och omsorgsnämndens ordförande Sabina Ståhl (KD) från Irmeli Bellander (L) angående situationen vid kommunens särskilda boenden

Beslut

Interpellationen får ställas.

Interpellationen anses härmed besvarad (Bilaga 13).

Ärendebeskrivning

Talarordningen vid interpellationsdebatt är fastställd i arbetsordningen. Den som ställt interpellationen redogör för den följt av att den som besvarar interpellationen redogör för svaret. Därefter sker repliker och fortsatt överläggning.

Dagens sammanträde

I interpellationsdebatten deltar Irmeli Bellander (L), Sabina Ståhl (KD), Lisa Norén (S), Pernilla Grahn (V), Anna-Lena Söderblom (M) och Mattias Lundqvist (S).

Beslutsunderlag

Interpellation

Interpellationssvar

Beslutet skickas till

Interpellant

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-674

200. Anmälningssärende, förordnande som vigselförrättare

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen i Uppsala län har beslutat att förordna Ann-Charlotte Borgström som vigselförrättare fr.o.m. 18 december 2024 t.o.m. 17 december 2028.

Beslutsunderlag

Länsstyrelsens beslut

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Horneij

Webbredaktionen

Lön

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-765

201. Anmälningssärende, delårsrapport Räddningsnämnden

Beslut

Kommunfullmäktige att ta del av delårsrapport för Räddningsnämnden. (Bilaga 14)

Ärendebeskrivning

Verksamhetsplan och budget för år 2024 anger vad som ska utföras för att förverkliga det uppdrag räddningsnämnden fått från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Det övergripande styrdokumentet för nämnden är handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor och den budget de tre kommunerna kommits överens om för räddningsnämnden.

Delårsrapport för Räddningsnämnden föreligger.

Beslutsunderlag

Bilaga - Delårsrapport Räddningsnämnden
Protokollsutdrag Räddningsnämnden 2024-09-25 § 82

Beslutet skickas för kännedom till

Räddningsnämnden

Dnr KS-2024-765

202. Anmälningssärende, delårsrapport Gästrike Vatten AB

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av delårsrapport för Gästrike Vatten AB. (Bilaga 15)

Ärendebeskrivning

Gästrike Vatten AB har haft styrelsemöte den 3 oktober 2024. Vid mötet godkände styrelsen för Gästrike Vatten AB verksamhetsrapport inklusive delårsbokslut per 31 augusti för bolaget.

Beslutsunderlag

Bilaga - Verksamhetsrapport och delårsrapport 2024 inkl. bilaga för Gästrike Vatten

Missiv

Protokoll styrelsemöte 2024-10-03 Gästrike Vatten AB

Beslutet skickas för kännedom till

Gästrike Vatten AB

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-691

203. Anmälningssärende, redovisning av ej verkställda gynnande beslut för kvartal 2 2024

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av redovisningen. (Bilaga 16).

Ärendebeskrivning

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) ska individ- och familjenämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut. Ämnden ska vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller och hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det ska också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män. Enligt Lag om stöd och erver till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

Antal gynnande beslut enligt 4 kap. 1 § SoL som under andra kvartalet 2024 ej har verkställts inom tre månader från beslutsdatum uppgår till 14, vilket resulterar i 6 fler än under föregående kvartal.

Antal gynnande beslut enligt 9 § LSS som under andra kvartalet 2024 ej har verkställts inom tre månader från beslutsdatum uppgår till 12, vilket resulterar i 1 fler än under föregående kvartal.

Beslutsunderlag

Bilaga - Statistikrapport av ej verkställda beslut
Protokollsutdrag IFN 2024-09-11 § 89

Beslutet skickas för kännedom till

Kommunfullmäktige
Kommunens revisorer

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-644

204. Anmälningssärende, rapport från inspektion av Överförmyndarnämnd

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av rapporten.

Ärendebeskrivning

Länsstyrelsen är tillsynsmyndighet för överförmyndarverksamhet och har haft inspektion hos Överförmyndarnämnden i Uppsala den 9 april 2024. I rapport daterad 2024-08-28 tillkännager Länsstyrelsen att de inte har kritik att rikta mot Överförmyndarnämnden.

Beslutsunderlag

Rapport från inspektion

Information om rapport från inspektion av överförmyndarnämnd

Dnr KS-2024-1

205. Anmälningssärende, Gimo 8:104, antagande av detaljplan Rastplats Gimo

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Den lokala företagarföreningen har tagit initiativ till att rusta upp delar av fastigheten Gimo 8:104. Bygg- och miljönämnden har godkänt granskningsutlåtandet och beslutat att detaljplanen inte medför betydande miljöpåverkan och antog detaljplan för del av Gimo 8:104, Rastplats Gimo på sitt sammanträde 2024-10-02.

Ärendet anmäls till kommunstyrelsen och kommunfullmäktige för kännedom.

Ärendets behandling

Vid bygg- och miljönämndens sammanträde 2024-10-02 § 148 antog nämnden detaljplanen för Rastplats Gimo.

Beslutsunderlag

Protokollsutdrag Bygg- och miljönämnden 2024-10-02 § 148

Antagandehandlingarna består av:

- Plankarta
- Planbeskrivning
- Granskningsutlåtande
- Samrådsredogörelse
- Undersökning av betydande miljöpåverkan
- Markteknisk undersökning 2022-08-09

Dnr KS-2024-23

206. Anmälningssärende, delårsrapport Östhammar Vatten AB

Beslut

Kommunfullmäktige att ta del av delårsrapport för Östhammar Vatten AB. (Bilaga 17)

Ärendebeskrivning

Östhammar Vatten AB har haft styrelsemöte den 3 oktober 2024. Vid mötet godkände styrelsen för Östhammar Vatten AB verksamhetsrapport inklusive delårsbokslut per 31 augusti för bolaget. Verksamhetsrapport för Gästrike Vatten AB som hanteras i eget ärende inkluderar verksamhetsrapport för Östhammar Vatten AB.

Beslutsunderlag

Bilaga - Missiv och delårsrapport tertial 2 augusti 2024 för Östhammar Vatten AB.
Verksamhetsrapport för Gästrike Vatten inklusive Östhammar Vatten hanteras i ärende 31, *Anmälningssärende, Delårsrapport Gästrike Vatten AB*.
Protokoll styrelsemöte 2024-10-03 Östhammar Vatten AB

Beslutet skickas för kännedom till

Östhammar Vatten AB

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-84
Dnr KS-2024-256

207. Anmälningssärende, Regeringsbeslut gällande entledigande och förordnande i den lokala säkerhetsnämnden vid kärnkraftverket och anläggningarna för säker slutförvaring i Forsmark

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Regeringsbeslut daterat 2024-09-26 om att Christer Lindgren och Martin Gustafsson entledigas från uppdraget att vara ledamöter i den lokala säkerhetsnämnden vid kärnkraftverket och anläggningarna för slutförvaring i Forsmark.

Måns Lorichs (SD) och Johannes Fridenström (KD) förordnas att vara ledamöter fr.o.m. 1 oktober 2024 t.o.m. 31 december 2026.

Beslutsunderlag

Regeringsbeslut

Ärendets behandling

Kommunfullmäktige beslutade 2024-02-13 om entledigande för Martin Gustafsson (KD) från uppdrag som ledamot i lokala säkerhetsnämnden. Kommunfullmäktige föreslog regeringen i beslut 2024-06-18 att utse Johannes Fridenström (KD) som ledamot i lokala säkerhetsnämnden.

Kommunfullmäktige beslutade 2024-04-23 om entledigande för Christer Lindgren (SD) från uppdrag som ledamot i lokala säkerhetsnämnden och föreslog regeringen att utse Måns Lorichs (SD) som ledamot i lokala säkerhetsnämnden.

Beslutet skickas för kännedom till

Lokala säkerhetsnämnden; sakerhetsnamnden@osthammar.se

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Horneij
Lön

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-1

208. Anmälningssärende, aktuellt i slutförvarsfrågan

Beslut

Kommunfullmäktige tar del av informationen.

Ärendebeskrivning

Slutförvarsenheten rapporterar om aktuellt i slutförvarsfrågan. Rapport för perioden 2024-09-17 – 2025-03-11 föreligger.

Beslutsunderlag

Rapport från Slutförvarsenheten

Dnr KS-2024-781

209. Valärende, entledigande som ersättare i Barn- och utbildningsnämnden

Beslut

Josef Mineur (KD) entledigas från sitt uppdrag som ersättare i Barn- och utbildningsnämnden.

Ärendebeskrivning

Josef Mineur (KD) begär i skrivelse 2024-10-26 entledigande från sina uppdrag i Barn- och utbildningsnämnden.

Beslutet skickas för kännedom till

Josef Mineur (KD)

Barn- och utbildningsnämnden

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Horneij

Lön

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-781

210. Valärende, Ersättare i Barn- och utbildningsnämnden

Beslut

Kommunfullmäktige väljer Mia Elfing (KD) till ersättare i Barn- och utbildningsnämnden.

Ärendebeskrivning

Josef Mineur (KD) har begärt entledigande från sitt uppdrag som ersättare i Barn- och utbildningsnämnden. Entledigandet behandlas på dagens fullmäktigesammanträde. Om fullmäktige beslutar att entlediga Josef Mineur (KD) behöver en ny ersättare i Barn- och utbildningsnämnden väljas.

Dagens sammanträde

Muntlig föredragning

Valberedningens ordförande Fabian Sjöberg (M) redogör för valberedningens förslag.

Beslutet skickas för kännedom till

Mia Elfing (KD)

Barn- och utbildningsnämnden

Beslutet skickas för åtgärd till

Administratör Troman: Hanna Horneij

Lön

Kommunfullmäktige

Dnr KS-2024-783

211. Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Josefine Nilsson (C) angående ordning och reda i kommunens ekonomi

Beslut

Interpellationen får ställas.

Interpellationen anses härmed besvarad. (Bilaga 18)

Ärendebeskrivning

Talarordningen vid interpellationsdebatt är fastställd i arbetsordningen. Den som ställt interpellationen redogör för den följt av att den som besvarar interpellationen redogör för svaret. Därefter sker repliker och fortsatt överläggning.

Beslutsunderlag

Interpellation

Interpellationssvar

Dagens sammanträde

I interpellationsdebatten deltar Josefine Nilsson (C), Fabian Sjöberg (M), Mattias Lundqvist (S), Margareta Widén-Berggren, Pernilla Grahn (V), Irmeli Bellander (L), Sabina Ståhl (KD) och Lisa Norén (S).

Beslutet skickas för kännedom till

Interpellant

Dagvattenpolicy samt Riktlinjer för hantering av dagvatten

En del av Östhammars
kommuns VA-plan

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2024-11-05 §182
Ersätter	-
Gäller för	Kommunstyrelsen, Bygg- och miljönämnden och Östhammar Vatten
Dokumentansvarig	Samhällsbyggnadschef

Innehållsförteckning

Inledning.....	3
Vad är dagvatten?.....	3
Dagvattenpolicy – en del av kommunens VA-plan	3
Tillämpning	4
Avgränsning	4
Dagvattenpolicy	5
Riktlinjer för dagvattenhantering i Östhammars kommun.....	5
1. Övergripande riktlinjer	5
2. Dagvattenhantering i samhällsplanering	8
3. Dagvattenhantering vid projektering och exploatering	10
4. Dagvattenhantering inom kommunal verksamhet.....	11
Ordlista	13

Detta projekt har delfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt förmedlade av Länsstyrelsen i Uppsala län.

Inledning

Detta dokument, som innehåller såväl *Dagvattenpolicy* som *Riktlinjer för hantering av dagvatten*, utgör underlag för kommunens fortsatta arbete med dagvatten. I dokumentet beskrivs vilka grundprinciper som gäller för hantering av dagvatten inom Östhammars kommun.

Inför framtagandet av policy och riktlinjer har det även gjorts en sammanställning av dagvattensituationen i Östhammars kommun; *Nulägesbeskrivning för dagvatten*. I nulägesbeskrivningen beskrivs befintliga dagvattenanläggningar samt utmaningar, möjligheter och behov av ytterligare underlag. I nulägesbeskrivningen finns även en inledande del med beskrivning av till exempel relevanta lagar, berörda aktörer och ansvarsfördelning.

Parallellt med framtagandet av policy och riktlinjer har det även tagits fram en *Handlingsplan för dagvattenåtgärder*. I handlingsplanen identifieras ett antal åtgärder som bedöms utgöra viktiga steg i kommunens fortsatta arbete med att uppnå dagvattenhantering i enlighet med dagvattenpolicy och riktlinjer.

Vad är dagvatten?

Dagvatten är tillfälliga flöden av vatten som rinner av från till exempel tak, gator och andra hårdgjorda ytor. Begreppet dagvatten används för vatten inom områden med bebyggelse. Det mesta av dagvattnet är regn- eller smältvatten men det kan också komma från marken när grundvatten tillfälligt tränger upp. Även dräneringsvatten från husgrundsdräneringar ingår i begreppet.

Dagvattenpolicy – en del av kommunens VA-plan

Östhammars kommun påbörjade under 2020 arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad VA-plan. Med VA-planen vill kommunen skapa en långsiktigt hållbar plan för hur VA-försörjningen, kommunal och enskild, ska utvecklas för att uppfylla nuvarande och framtida behov och krav. VA-planen är även ett viktigt underlag för kommunens arbete med att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten.

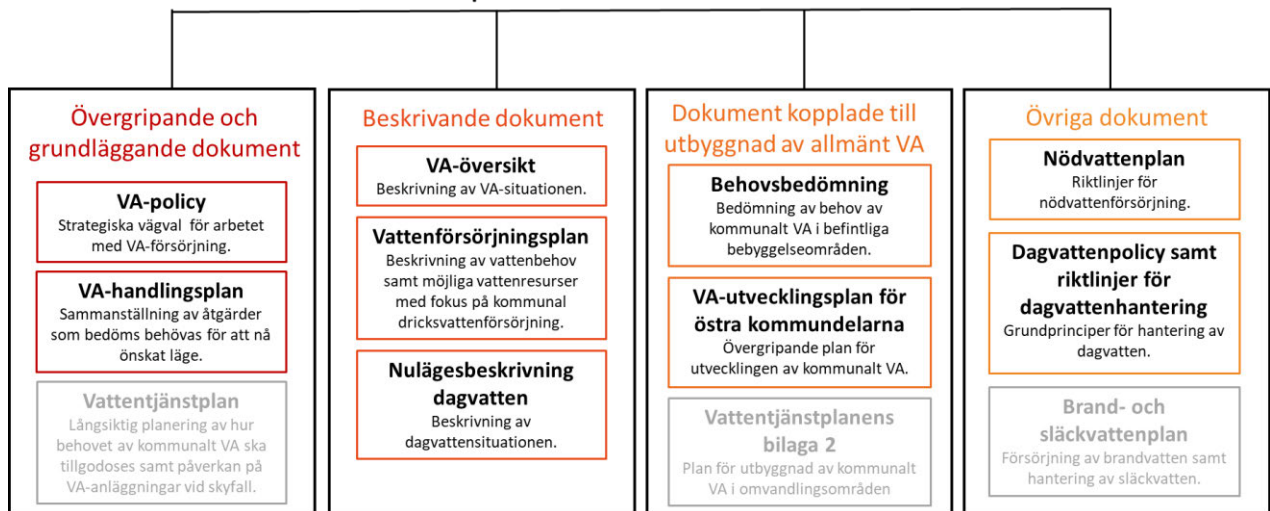
VA-planen utgörs av en samling dokument eller delplaner¹ (se figur 1), bland annat VA-policy och VA-handlingsplan som antogs av kommunfullmäktige i december 2021 (KF 2021-12-14 § 193). VA-policy och de ställningstaganden som finns i den har, tillsammans med nulägesbeskrivning för dagvatten, varit viktiga underlag vid framtagandet av dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering. En av åtgärderna i VA-handlingsplanen (åtgärd D3) är att ta fram en dagvattenpolicy.

I juni 2022 fattade riksdagen beslut om ändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV) som bland annat innebär att alla kommuner ska ha en vattentjänstplan. Östhammars kommuns första vattentjänstplan är när detta skrivs under framtagande och även den kommer utgöra en del av kommunens VA-plan. Minst vart fjärde år ska kommunfullmäktige pröva om

---

¹ Samtliga dokument finns samlade på kommunens hemsida:
<https://www.osthammar.se/sv/dokument/planer/vatten--och-avloppsplan/>.

VA-plan för Östhammars kommun

Figur 1. Schematisk bild över Östhammars kommuns VA-plan och dess ingående dokument. Dokument i grått är under framtagande.

vattentjänstplanen är aktuell. Denna dagvattenpolicy med tillhörande riktlinjer samt nulägesbeskrivning för dagvatten kommer vara viktiga underlag inför aktualitetsprövning och framtagandet av kommande vattentjänstplaner.

Tillämpning

Dagvattenpolicyn och riktlinjerna riktar sig till bland annat tjänstepersoner, politiker, fastighetsägare, verksamhetsutövare och exploatörer. Policyn och riktlinjerna ska följas i plan- och bygglovsprocessen, vid klimatanpassningsåtgärder, vid tecknande av exploateringsavtal, vid framtagande av kravspecifikationer för upphandlingar, vid kommunalt drivna exploateringsprojekt samt i kommunförvaltningens och Gästrike Vattens övriga arbete.

Policyn och riktlinjerna tar framförallt sikte på dagvattenhantering i ny eller förändrad bebyggelse men är även vägledande för befintlig bebyggelse. Dagvattenhanteringen är naturligtvis av stor vikt även i befintlig bebyggelse men förutsättningarna ser annorlunda ut än för ny bebyggelse, både när det gäller de fysiska förutsättningarna och möjligheterna för kommunen att ställa krav. För kommunen finns viss möjlighet att ställa krav på åtgärder även inom befintlig bebyggelse, främst via tillsyn enligt miljöbalken. Kommunen har även möjlighet att vidta åtgärder inom det egna fastighetsbeståndet och att uppmuntra och underlätta för privata fastighetsägare att vidta åtgärder.

Avgränsning

Skyfall² och skyfallshantering har inte ingått i arbetet med framtagande av denna policy och dess riktlinjer men berörs ändå vid några tillfällen. Skyfallshantering och dagvattenhantering går i delar in i varandra men det finns även mycket som skiljer dem åt, bland annat när det gäller ansvar.

² Kraftiga regn under en kort period kallas skyfall. Enligt Sveriges metrologiska och hydrologiska instituts (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.

Dagvattenpolicy

I Östhammars kommun ska dagvatten som resurs utgöra en integrerad och naturlig del av bebyggelseutvecklingen och bidra till god livsmiljö för människor, djur och växter. Dagvattenhanteringen ska utformas för att begränsa risken för översvämning och risken för förorening av yt- och grundvatten.

Riktlinjer för dagvattenhantering i Östhammars kommun

1. Övergripande riktlinjer

1.1 Dagvattenhantering ska beaktas i alla skeden av samhällsbyggnadsprocessen och i samverkan mellan berörda aktörer för att säkerställa att såväl planering som genomförande görs utifrån ett helhetsperspektiv.

Dagvatten är ett delat ansvar mellan flera olika aktörer – fastighetsägare och exploatörer har i likhet med kommunen viktiga roller när det kommer till dagvattenhantering i samhällsbyggnadsprocessen. Genom att beakta dagvattenfrågan i alla skeden av samhällsbyggnadsprocessen, från kommunens övergripande planering via detaljplanering, bygglov och anläggande till drift och underhåll av anläggningarna, skapas förutsättningar för långsiktiga och robusta lösningar för dagvattenhantering. Tidig och återkommande dialog och samverkan mellan berörda aktörer i samhällsbyggnadsprocessen är en viktig grund för detta.

1.2 Dagvattenhanteringen ska styras av dagvattnets mängd och kvalitet samt av kvaliteten på mottagande yt- eller grundvatten. Risken för översvämning och förorening ska begränsas genom dagvattenlösningar som är anpassade efter såväl områdenas som mottagande vattenförekomsters³ behov.

Dagvattenhanteringen behöver utformas för att hantera den problematik som föroreningar och stora vattenflöden innebär. Mängden dagvatten och vilka eventuella föroreningar det innehåller är avgörande för hur dagvattnet bör hanteras men även områdets förutsättningar samt kvaliteten på det vatten (yt- eller grundvatten) som dagvattnet leds till är avgörande för val av dagvattenlösning.

1.3 Dagvatten ska renas och fördröjas så nära källan som möjligt. Lokalt omhändertagande av dagvatten förespråkas och uppmuntras där det är möjligt och lämpligt.

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas omhand inom den fastighet där det uppkommer. Omhändertagande på fastigheten innebär att dagvattenflödet från fastigheten minskar och/eller fördröjs vilket ger en minskad belastning på befintligt dagvattensystem.

---

³ En vattenförekomst är en specifik vattensamling i naturen av en viss geografisk storlek, till exempel en sjö eller en kustvik. Vilka vatten som är vattenförekomster beslutas av Vattenmyndigheterna.

Vid lokalt omhändertagande kan dagvattnet infiltreras i marken på fastigheten och/eller samlas upp. Infiltration av dagvatten innebär minskad spridning av eventuella föroreningar och bidrar till grundvattenbildning. Insamling av dagvatten kan till exempel göras i regnvattentunnor och användas till bevattning inom den egna fastigheten och på så vis komma till nytta för fastighetsägaren. På fastigheter med större flöden eller större behov av rening av vatten (exempelvis flerfamiljshus eller industrifastigheter) kan LOD även innebära inrättande av större dagvattenanläggningar inom den egna fastigheten som till exempel svackdiken, underjordiska fördröjningsmagasin eller dagvattendammar.

LOD är ofta ett resurseffektivt sätt att hantera dagvatten men under vissa omständigheter är LOD inte möjligt eller lämpligt. Det kan till exempel bero på att markförhållandena är olämpliga för infiltration eller att dagvattnet är förorenat så att mer avancerade reningsmetoder behövs.

Inom verksamhetsområde för dagvatten har kommunen (VA-huvudmannen) ansvar för dagvattenavledning från förbindelsepunkten och fastighetsägaren ansvar till förbindelsepunkten. Det hindrar dock inte kommunen från att uppmuntra fastighetsägare att, på frivillig basis, omhänderta det dagvatten som uppkommer på den egna fastigheten (se även riktlinje 4.3).

1.4 Infiltration av förorenat dagvatten ska inte ske i närheten av grundvattentäkter och infiltration av dagvatten är inte lämpligt i områden med förorenad mark.

Förorenat dagvatten som infiltreras ner i marken riskerar att förorena underliggande grundvatten vilket kan ge långvariga negativa effekter på grundvattentäkter och dricksvattenförsörjningen. För grundvattentäkter med aktuella vattenskyddsföreskrifter är infiltration av förorenat dagvatten oftast reglerat i föreskrifterna men även grundvattentäkter utan aktuella föreskrifter behöver skyddas mot föroreningar.

Om dagvatten, även om det inte är förorenat, infiltreras i förorenad mark riskerar vattnet att bidra till spridning av föroreningarna i mark och till såväl grund- som ytvatten.

1.5 Dagvattenhanteringen ska anpassas till förväntade förändrade nederbörds- mängder med fokus på att begränsa risken för översvämning samt de skador som översvämningar riskerar att orsaka.

Klimatförändringar förväntas bland annat leda till att de totala nederbörds- mängderna ökar men även till ökat antal tillfällen med intensiv nederbörd. Ökad nederbörd och mer intensiva regnfall ökar risken för översvämningar, både till följd av vatten som inte rinner undan och till följd av höjda nivåer i vattendrag och hav. Dagvattenhanteringen, både i ny och i befintlig bebyggelse, bör utformas med hänsyn taget till dessa förväntade förändringar så att större mängder vatten kan hanteras utan att skador uppstår.

Dagvatten kan även nyttjas för hantering av andra förväntade klimatförändringar, till exempel kan insamlat dagvatten från nederbördsrika perioder användas som vattenkälla vid torka och öppna vattenytor kan bidra till att sänka temperaturen inom bebyggda områden.

1.6 Möjligheten att nyttja dagvatten som resurs ska tas tillvara genom att använda dagvatten för att skapa mervärden och/eller som alternativ vattenkälla.

Dagvattenhantering behöver utformas för att motverka de problem som dagvatten kan orsaka, framförallt i form av översvämningar och föroreningar av grund- och ytvatten, men dagvatten kan även vara en resurs.

Dagvatten kan till exempel användas för att skapa dammar eller andra öppna vattenytor som bidrar till en attraktiv boendemiljö och gynnar biologisk mångfald. Dagvatten kan även användas som alternativ till dricksvatten för ändamål där det inte finns behov av dricksvattenkvalitet, exempelvis till bevattning i trädgårdar och av andra grönytor, fyllning av pooler, spolning av toaletter, sopning av gator eller brandsläckning. Användning av dagvatten istället för dricksvatten innebär minskad belastning på dricksvattentäkter och minskade kostnader för vattenanvändning.

1.7 Dagvatten ska avledas skiljt från spillvatten⁴ och ett aktivt arbete ska bedrivas för att minska avledning av dagvatten i spillvattenledningar.

Avledning av dagvatten tillsammans med spillvatten riskerar att orsaka översvämningar och bräddningar av orenat avloppsvatten⁵ som annars hade kunnat undvikas. Dagvatten som leds till avloppsreningsverk leder dessutom till onödigt hög energi- och kemikalieanvändning samt riskerar att negativt påverka processen i reningsverken.

I en del äldre områden finns kombinerade ledningar för spill- och dagvatten vilket innebär att båda typerna av avloppsvatten avleds i samma ledningsnät och att även dagvatten leds till avloppsreningsverk. Det finns även fastigheter där dagvatten felaktigt är påkopplat på spillvattenledningsnätet.

Vid utbyggnad av ledningsnät läggs numera alltid separata ledningar för spill- och dagvatten. I äldre områden finns det dock ett behov av att göra en översyn av ledningsnätet för att eventuellt separera ledningarna. Påkoppling av dagvatten på spillvattennätet är inte tillåtet och i de fall det förekommer finns möjlighet för VA-huvudmannen att ställa krav på att det åtgärdas.

---

⁴ Spillvatten är förorenat vatten från till exempel toaletter, dusch och tvätt.

⁵ Avledning av dagvatten i spillvattenledningar är en av flera källor till så kallat ovidkommande vatten i spillvattenledningsnätet. VA-huvudmannen bedriver redan idag ett löpande arbete med att minska mängden ovidkommande vatten.

2. Dagvattenhantering i samhällsplanering

2.1 Vid framtagande av detaljplaner ska dagvattensituationen alltid utredas. Planmässiga och ekonomiska förutsättningar för dagvattenhanteringen för aktuellt område ska säkerställas.

Vid detaljplanläggning ska kommunen visa hur dagvattenhanteringen kan lösas för det aktuella området samt utreda om det finns ett behov av allmän dagvattenhantering.

Vid behov ska ytor för dagvattenhantering avsättas inom planområdet, oavsett om hanteringen av dagvatten ska lösas i enskild eller kommunal regi. Dagvattensituationen i området samt eventuella behov av åtgärder ska beskrivas i planbeskrivningen så att planens intentioner för dagvattenhantering tydligt framgår.

En utredning behöver alltid göras⁶ men omfattningen på utredningen kan variera. Avgörande för omfattningen på utredningen är bland annat områdets egenskaper och karaktär (till exempel topografi, markens genomsläpplighet och översvämningsrisk) men även vilken typ av verksamhet som planen medger och mottagande yt- eller grundvattens känslighet.

För att säkerställa att ekonomiska och praktiska förutsättningar finns för genomförandet av föreslagna åtgärder är det viktigt att kostnad och ansvar för såväl anläggande av föreslagen dagvattenlösning som efterföljande drift och underhåll utreds och beaktas redan vid planläggning.

2.2 Vid detaljplanering ska markanvändning, tomtstorlek och utnyttjandegrad anpassas för att skapa förutsättningar för omhändertagande av dagvatten på den egna fastigheten samt för infiltration inom planområdet.

I samband med detaljplanering av nya områden finns det möjlighet att, utöver planbestämmelser om markanvändning, införa bestämmelser om såväl tomtstorlek som om utnyttjandegrad och markens genomsläpplighet.

Genom att minimera andelen hårdgjord yta skapas förutsättningar för naturlig infiltration och grundvattenbildning vilket kan minska konsekvenserna av kraftiga regn eller skyfall. Områden för infiltration bör, förutsatt att markförutsättningar och förväntade föroreningshalter innebär att det är lämpligt, avsättas i anslutning till vägar och andra hårdgjorda ytor.

Vilka bestämmelser som ska gälla för ett visst område hanteras i det aktuella planärendet. En utgångspunkt i Östhammars kommun, utifrån dagvattenperspektivet, är dock att tomtstorleken för småhus bör vara minst 900 kvadratmeter samt att utnyttjandegraden bör vara maximalt 25-30 procent för småhusbebyggelse och 35-40 procent för bebyggelse med flerfamiljshus.

---

⁶ Till stöd för vad som bör ingå i en dagvattenutredning finns en checklista framtagen av Gästrike Vatten.

Genom att vid detaljplanering säkerställa att det finns goda förutsättningar för att ta hand om dagvatten inom den egna fastigheten, eller åtminstone inom planområdet, minskas behovet av allmän dagvattenhantering och därmed även kostnaden för anslutning till den allmänna dagvattenanläggningen.

2.3 Lågt liggande områden ska i möjligaste mån bevaras obebyggda och grönytor ska ligga lägre än byggnader och viktiga vägar.

Genom att undvika att placera ny bebyggelse på lågt liggande områden minskar risken för översvämning och skador på bebyggelse.

Obebyggda lågpunkter och grönområden kan fungera som fördröjningsmagasin för dagvatten och på så sätt minska risken för att bebyggelse och viktiga vägar översvämmas.

Viktiga underlag vid identifieringen av dessa områden är till exempel länsstyrelsens lågpunktskartering⁷ men även lokal kunskap om till exempel var i landskapet vatten blir stående vid snösmältning och kraftiga regn.

2.4 Möjligheten att avsätta multifunktionella ytor som kan användas för hantering av kraftiga regn och skyfall ska alltid utredas vid planering av nya områden och/eller vid ändring av befintliga områden. Naturliga lågpunkter inom bebyggelseområden bör nyttjas för dagvattenhantering.

Genom att vid planering av nya områden utreda möjligheten att nyttja större öppna ytor som avsätts för annan funktion, till exempel parker eller fotbollsplaner, för att fördröja dagvattenflöden kan områdets förmåga att kvarhålla vatten ökas och därmed minskas risken för att höga flöden orsakar skador på byggnader och vägar. Beroende på ytornas förutsättningar kan de även vara lämpliga för upplag av snö.

Lågpunkter bör undvikas vid exploatering eftersom det finns en risk att de översvämmas vid kraftiga regn och skyfall men de kan vara lämpliga ytor för att till exempel anlägga dagvattendammar.

2.5 Upplagsytor för snö ska finnas i alla nya områden. Ytornas placering ska väljas med hänsyn tagen till såväl risk för översvämning i samband med snösmältning som till eventuella föroreningar i snön.

Genom att säkerställa att det i alla nya områden finns lämpliga ytor avsatta för snösmältning kan risken för översvämning och skador i samband med snösmältning

---

⁷ Lågpunktskarteringen visar instängda områden som vid ett kraftigt regn kan bli vattenfyllda och samt hur avrinningen kan se ut i landskapet vid stora regnmängder. Det är i första hand en topografisk analys som inte tar hänsyn till markens infiltrationskapacitet eller befintliga åtgärder för att styra vattenflöden.

minimeras. Ytor bör finnas för såväl mindre, tillfälliga upplag (snösläpp) som större, mer långvariga upplag (snötippor)⁸.

Snö som röjts från vägar innehåller ofta både skräp och föroreningar. Det är därför viktigt att det vid val av plats för upplagsyta tas hänsyn till hur eventuella föroreningar kan påverka underliggande mark (se riktlinje 1.4 angående infiltration av dagvatten i mark).

3. Dagvattenhantering vid projektering och exploatering

3.1 Dagvattenhanteringen ska utformas utifrån ett helhetsperspektiv med hänsyn till bland annat intilliggande bebyggelses behov samt långsiktig drift och underhåll av dagvattenanläggningen. Den långsiktiga ansvars- och kostnadsfördelning ska utredas och klargöras så tidigt som möjligt i processen.

Vid utformning av dagvattenhantering, till exempel för ett nytt bostadsområde, bör hänsyn tas till eventuella behov av dagvattenhantering i såväl befintliga som planerade intilliggande områden. Ambitioner och intentioner i gällande detaljplan ska beaktas.

Drift och skötsel är avgörande för en långsiktigt fungerande dagvattenhantering. Vid utformningen av nya dagvattenanläggningar behöver hänsyn tas till den långsiktiga driften och skötseln.

Ansvarsfrågan kan ofta vara komplex för dagvattenhantering och ansvarsfördelningen behöver vara tydligt klargjord redan innan anläggningen inrättas⁹. Såväl fysiska förutsättningar som ansvars- och kostnadsfördelning behöver utredas och klargöras senast i samband med projektering.

3.2 Nya dagvattensystem ska utformas i enlighet med vad som framkommit under planeringsarbetet. Om nya dagvattensystem ska utformas för ett område där dagvattensituationen inte är utredd ska en utredning göras. Dagvattensystemet ska dimensioneras enligt Svenskt Vattens funktionskrav.

I samband med detaljplanering av nya områden eller ombyggnad av befintliga områden ska alltid dagvattenhanteringen utredas och det tas som regel fram en dagvattenutredning med förslag på åtgärder. Vid utformning och anläggande av nya dagvattenanläggningar är det viktigt att det som framkommit under planarbetet beaktas för att minska risken för skador och otillätlig miljöpåverkan.

Vid exploatering av områden som har en äldre detaljplan, eller som inte är planlagda, kan det saknas dagvattenutredning eller finnas en dagvattenutredning som inte längre

---

⁸ Uppläggning av snö kan i vissa fall vara anmälnings- eller tillståndspliktigt.

⁹ Anläggande, eller inrättande, av en dagvattenanläggning ska anmälas till Bygg- och miljönämnden.

bedöms vara aktuell. I sådana fall ska dagvattensituationen utredas på motsvarande sätt som för nya detaljplaner (se riktlinje 2.1).

Svenskt Vatten, VA-huvudmännens branschorganisation, tar fram rekommendationer för dimensionering av bland annat ledningsnät för dagvatten. I nuvarande gällande publikation, P110 Avledning av dag-, drän- och spillvatten¹⁰, anges till exempel minimikrav vid dimensionering av ledningsnät baserat på bebyggelsestäthet. Vid tecknande av exempelvis exploateringsavtal och markanvisningsavtal bör krav på hantering av dagvatten ställas minst i enlighet med Svenskt Vattens gällande funktionskrav.

4. Dagvattenhantering inom kommunal verksamhet

4.1 Vid nybyggnation och viss typ av renovering¹¹ av kommunala byggnader ska alltid förutsättningarna för att samla in regnvatten utredas. Om förutsättningar finns och kostnaden bedöms vara skälig ska dagvattnet samlas in och nyttiggöras.

Lokalt omhändertagande av dagvatten minskar belastningen på dagvattenledningsnätet och användning av dagvatten som vattenkälla kan minska användningen av dricksvatten. Genom att samla in regnvatten från kommunala byggnader och använda vattnet, till exempel vid bevattning av växtlighet eller vid grusupptagning, kan kommunen vara en förebild när det gäller både lokalt omhändertagande av dagvatten och att använda dagvatten som en resurs.

4.2 Vid inrättande av system för dagvattenhantering på kommunala fastigheter ska alltid möjligheterna att använda dagvattnet för att skapa mervärden utredas. Om möjligheter finns och kostnaden bedöms vara skälig ska dagvattnet användas för att skapa mervärden.

Vid inrättande av system för dagvattenhantering på kommunala fastigheter, framförallt i samband med nyexploatering men även i områden med befintlig bebyggelse, finns ofta möjlighet att använda dagvattnet för att skapa mervärden. Det kan handla om att använda dagvattnet för att skapa attraktiva boendemiljöer, närmiljöer till vård- och omsorgsboenden, förskolor och skolor men även om att skapa multifunktionella ytor, till exempel parker eller fotbollsplaner, där dagvatten kan fördröjas vid kraftig nederbörd.

Genom att ta tillvara de möjligheter att skapa mervärden som dagvatten kan innebära kan kommunen skapa attraktiva miljöer för sina medborgare och samtidigt bygga kunskap och erfarenhet samt bidra med goda exempel för andra fastighetsägare och exploatörer i kommunen.

---

¹⁰ P110 är tillgänglig via Svenskt Vattens hemsida: <https://vattenbokhandeln.svenskvatten.se/publikationer/>.

¹¹ Den typ av renoveringar som avses är till exempel byte av tak, husgrundsdränering eller andra åtgärder som på ett eller annat sätt innebär påverkan på byggnadens dagvattenhantering.

4.3 Östhammars kommun ska arbeta aktivt med att uppmuntra till och underlätta för fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare att vidta åtgärder i linje med kommunens dagvattenpolicy och riktlinjer för dagvattenhantering.

I samband med till exempel tillsyn av miljöfarlig verksamhet, detaljplanering, prövning av förhandsbesked och bygglov har kommunen en skyldighet att säkerställa att dagvatten tas omhand i enlighet med gällande lagar och regler. Genom tydlig och bra information om dagvattenhantering kan kommunen underlätta för de som bedriver verksamheter och/eller genomför byggprojekt att hitta lämpliga lösningar för dagvatten.

I befintlig bebyggelse har kommunen inte samma möjlighet att ställa krav på dagvattenåtgärder men kommunen kan på olika sätt arbeta aktivt med att uppmuntra till åtgärder. Det finns ett flertal dagvattenåtgärder som innebär ekonomiska eller andra fördelar för fastighetsägare och exploatörer. För småhusägare med kommunalt dricksvatten kan till exempel insamling av takvatten för bevattning innebära både lägre kostnad för dricksvatten och möjlighet till bevattning under perioder när det kommunala vattnet inte får användas för bevattning (under så kallade bevattningsförbud). Genom informationsinsatser kan kommunen bidra till ökad kunskap om dagvattenhantering och de möjligheter som det kan innebära för bland annat småhusägare och exploatörer.

Kommunen har även möjlighet att arbeta med ekonomiska incitament, till exempel genom att betala ut ersättning för att koppla bort stuprör från ledningsnätet¹² eller genom att göra förändringar i VA-taxan¹³ som innebär att det blir en tydligare ekonomisk fördel att ta hand om dagvatten på den egna fastigheten.

---

¹² Villa- och radhusägare i Lunds och Malmö kommun kan till exempel få ekonomisk ersättning för att koppla bort stuprör från ledningsnätet (<https://platsforvattnet.vasyd.se/ekonomisk-ersattning-for-att-koppla-bort-stupror/>).

¹³ I Östhammars kommun ingår i dagsläget dagvattenhantering i kostnaden för allmänt vatten och spillvattenavlopp. Möjlighet finns att differentiera taxan så att fastigheter som inte är anslutna till dagvattennätet betalar en lägre avgift.

Ordlista

Allmän dagvattenanläggning	En allmän VA-anläggning innebär att kommunen har rättsligt bestämmande över anläggningen och att den har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen.
Avloppsvatten	Avloppsvatten är en samlad benämning för dagvatten, dräneringsvatten och spillvatten.
Bräddning	Ett tillfälligt utsläpp av avloppsvatten som görs när ett ledningsnät eller ett reningsverk blir överbelastat. Det kan ske vid kraftiga regn, snösmältning eller vid höjda vattennivåer när stora mängder vatten komma in i ledningsnätet på kort tid.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regn- och smältvatten.
Dräneringsvatten	Grundvatten och nedträngande vatten från regn och snösmältning som avleds i dräneringsledning eller dike.
Förbindelsepunkt	Gränsen mellan den allmänna VA-anläggningen och fastighetsägarens VA-installation, som huvudregel 0,5 meter utanför fastighetsgräns.
Kommunal VA-anläggning	Vardaglig benämning för det som i lag benämns allmän VA-anläggning.
LOD	Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas om hand på plats, det vill säga lokalt, istället för att ledas bort via ett ledningsnät. Den vanligaste lösningen för LOD är infiltration i mark men det kan också vara utjämning i form av magasin eller diken.
Ovidkommande vatten	Vatten som utöver spillvatten finns i spillvattenledningar. Ovidkommande vatten kan bestå av anslutet dagvatten, anslutet dräneringsvatten och inläckage från marken om ledningarna inte är täta.
Skyfall	Kraftiga regn under en kort period kallas skyfall. Enligt Sveriges metrologiska och hydrologiska institutets (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.
Spillvatten	Förorenat vatten från till exempel toaletter, dusch och tvätt.
VA	Vatten och avlopp.
VA-huvudman	Ägaren av den allmänna VA-anläggningen och den som ansvarar för drift och underhåll av den

allmänna VA-anläggningen. För Östhammars kommun är det Östhammar Vatten AB.

Vattenförekomst

En vattenförekomst är en specifik vattensamling i naturen av en viss geografisk storlek, till exempel en sjö eller en kustvik. Vilka vatten som är vattenförekomster beslutas av Vattenmyndigheterna.

Verksamhetsområde

Verksamhetsområde för allmänt VA är det område inom vilket vattenförsörjning, spillvatten och dagvatten har ordnats eller ska ordnas genom den allmänna VA-anläggningen. Kommunen ska genom kommunfullmäktige fastställa verksamhetsområdet med dess gränser.

Handlingsplan för dagvattenarbete

En del av Östhammars
kommuns VA-plan

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2024-11-05 §182
Ersätter	-
Gäller för	Bygg- och miljönämnden, Kommunstyrelsen och Östhammar Vatten
Dokumentansvarig	Samhällsbyggnadschef

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	3
2. Åtgärdsförslag	3
A. Övergripande åtgärder	4
B. Samhällsplanering, projektering och exploatering	7
C. Allmänna och kommunala dagvattenanläggningar	9
3. Sammanställning av åtgärder med ansvar, tidsplan och budgetkommentar	11
4. Ordlista	13

Detta projekt har delfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt förmedlade av Länsstyrelsen i Uppsala län.

1. Inledning

Östhammars kommun påbörjade under 2020 arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad VA-plan. Med VA-planen vill kommunen skapa en långsiktigt hållbar plan för hur VA-försörjningen, kommunal och enskild, ska utvecklas för att uppfylla nuvarande och framtida behov och krav. VA-planen är även ett viktigt underlag för kommunens arbete med att uppnå miljö kvalitetsnormerna för vatten.

VA-planen utgörs av en samling dokument eller delplaner¹, bland annat VA-policy och VA-handlingsplan som antogs av kommunfullmäktige i december 2021 (KF 2021-12-14 § 193). En av åtgärderna i VA-handlingsplanen (åtgärd D3) är att ta fram en dagvattenpolicy, ett arbete som inleddes under hösten 2022.

Inom arbetet med att ta fram en dagvattenpolicy har det, utöver *Dagvattenpolicyn*, även tagits fram *Riktlinjer för hantering av dagvatten*, *Nulägesbeskrivning för dagvatten* samt denna handlingsplan.

Handlingsplan för dagvattenarbete utgår från policyn och riktlinjerna samt de möjligheter, utmaningar och behov av ytterligare underlag som identifierats i nulägesbeskrivningen. I handlingsplanen identifieras ett antal åtgärder som bedöms utgöra viktiga steg i kommunens fortsatta arbete med att uppnå dagvattenhantering i enlighet med dagvattenpolicy och riktlinjer.

2. Åtgärdsförslag

En del av de åtgärder som finns i handlingsplanen är redan påbörjade men är medtagna för att ge en övergripande bild av behovet på åtgärder. I vissa fall har det även varit önskvärt att ange en tidsplan för pågående arbete.

Huvudansvarig avser den nämnd (och del av tjänstepersonsorganisation) som har ansvaret för att åtgärden genomförs men de flesta åtgärder kräver ett kommunövergripande samarbete. Även om utgångspunkten är att det ska finnas en huvudansvarig för varje åtgärd så finns det några åtgärder med flera huvudansvariga. I dessa fall ska åtgärden göras inom respektive verksamhet men någon av verksamheterna har getts en samordnande roll.

Tidsplanen ger en inriktning för när åtgärden bör genomföras eller vara slutförd.

Kostnaden har i handlingsplanen bedömts på en översiktlig nivå med tre kategorier: rymms inom ordinarie verksamhetsbudget, resurser krävs och stora resurser krävs.

De i handlingsplanen identifierade åtgärderna ska, efter kostnadsbedömning på detaljerad nivå, lyftas in i verksamheternas respektive verksamhetsplan samt införlivas i den årliga budgeten för respektive verksamhet. Om verksamheterna bedömer att det inte är möjligt att genomföra åtgärderna ska det lyftas i den årliga uppföljningen av denna handlingsplan.

---

¹ Samtliga dokument finns samlade på kommunens hemsida:
<https://www.osthammar.se/sv/dokument/planer/vatten--och-avloppsplan/>.

A. Övergripande åtgärder

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
A1	Information om dagvatten till fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare.	1.1, 1.3, 4.3 m fl	Bygg- och miljönämnden (Miljöenheten samt Plan- och byggenheten) Kommunstyrelsen (Samhällsbyggnadskontoret) Östhammar Vatten (Gästrike Vatten) <i>För respektive ansvarsområden. Samhällsbyggnadskontoret samordnar.</i>	Löpande med punktinsatser.	Ryms i huvudsak inom ordinarie verksamhetsbudget ² .	Uppmuntra och underlätta för fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare att vidta åtgärder i linje med dagvattenpolicy och riktlinjer.	Genom tydlig och lättillgänglig information ³ om dagvatten och dagvattenhantering kan kommunens olika verksamheter bidra till att öka medvetenheten om dagvatten samt underlätta för privata aktörer att genomföra åtgärder. En del information om dagvatten finns redan idag att tillgå, t ex på Gästrike Vattens hemsida.
A2	Se över möjligheten att via ekonomiska incitament uppmuntra till dagvattenåtgärder.	4.3	Kommunstyrelsen (Samhällsbyggnadskontoret)	2025	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Uppmuntra till genomförande av dagvattenåtgärder.	Om det finns ekonomiska incitament för att vidta dagvattenåtgärder kan viljan att genomföra åtgärder öka. En del kommuner erbjuder ekonomisk ersättning till fastighetsägare som genomföra dagvattenåtgärder ⁴ men det kan även vara andra typer av ekonomiska incitament.

² Om det blir aktuellt med mer omfattande punktinsatser kan resurser krävas som går utöver ordinarie verksamhetsbudget.

³ Informationen kan t ex handla om vad småhusägare kan göra på sin egen fastighet, presentation av olika typer av dagvattenlösningar för exploatörer och information till verksamhetsutövare om vilka krav som gäller för utsläpp av dagvatten till den allmänna VA-anläggningen.

⁴ Till exempel finns möjlighet för fastighetsägare i Malmö och Lund att få en ersättning på 2 500 kr för varje stuprör som kopplas bort från ledningsnätet.

<https://www.vasyd.se/Artiklar/Dagvatten/Kapa-stupr%C3%B6r>

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
A3	Kompetensutveckling inom den kommunala organisationen.	1.1, 3.1	Bygg- och miljönämnden (Miljöenheten samt Plan- och byggenheten) Kommunstyrelsen (Tekniska kontoret samt Samhällsbyggnadskontoret) <i>För respektive ansvarsområden. Samhällsbyggnadskontoret samordnar.</i>	Löpande med punktinsatser. Start 2025.	Resurser krävs ⁵ .	Säkerställa god kunskap om dagvattenhantering inom den kommunala organisationen (inkl. om kommunens olika roller och ansvar).	Genom återkommande utbildningsinsatser om dagvatten och dagvattenhantering, för till exempel driftpersonal, byggprojektledare, bygglovshandläggare, miljöskyddshandläggare, planhandläggare, kan kommunens arbete med dagvatten förbättras och effektiviseras.
A4	Översyn av taxa för dagvatten, spillvatten och dricksvatten.	1.3, 4.3	Östhammar Vatten (Gästrike Vatten)	2025-2027	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Säkerställa rättvis och skälig taxa som omfattar samtliga vattentjänster.	Gästrike Vatten tar fram ett förslag på ny taxekonstruktion med omvärldsanalys, alternativ och konsekvenser. Förslaget ska möjliggöra uttag av avgifter för dagvattentjänster samt för samtliga avgifter visa på en hållbarhet över tid i relation till ekonomi, trender och prognoser som påverkan taxan och dess nivåer.
A5	Analysera förutsättningarna att använda allmänt dagvatten som tekniskt vatten.	1.6	Kommunstyrelsen (Samhällsbyggnadskontoret) <i>Med stöd av Gästrike Vatten.</i>	2025	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Skapa en bild av vilka möjligheter det finns för att använda dagvatten från det allmänna dagvattennätet som ett tekniskt vatten.	Gästrike Vatten har, åt Gävle kommun, gjort en del utredningar gällande förutsättningar att tillhandahålla tekniskt vatten men inte för dagvatten utan för annat vatten (som t ex orenat å- eller grundvatten). Åtgärden avser analyser med utgångspunkt i befintliga utredningar men utifrån ett dagvattenperspektiv.

⁵ I vissa frågor finns intern kompetens att tillgå för utbildning, exempelvis inom Gästrike Vatten, men det kommer även finnas behov av externa utbildare.

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
A6	Förbättrade förutsättningar för och ökad tillsyn på verksamheter som har utsläpp till dagvatten.	1.2, 1.3, 4.3	Bygg- och miljönämnden (Miljöenheten)	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Säkerställa att befintliga dagvattenanläggningar lever upp till gällande krav.	Anmälan och/eller tillstånd krävs för att inrätta anläggningar för dagvattenhantering. I dagsläget är det dock få anläggningar som anmäls vilket gör det svårt att följa upp om befintliga anläggningar lever upp till gällande krav. Genom att ta fram underlag som förtydligar kravet på anmälan/tillstånd, t ex blanketter och rutiner, kan kommunens kännedom om anläggningar ökas och därmed förbättras även förutsättningar för att göra tillsyn på befintliga dagvattenanläggningar.
A7	Etablera en kommunövergripande arbetsgrupp för dagvattenfrågor.	1.1, 3.1	Kommunstyrelsen (Samhällsbyggnadskontoret)	2024	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Säkerställa ett effektivt arbete med dagvattenfrågan inom den kommunala organisationen.	Löpande och kontinuerlig dialog och samverkan om dagvatten mellan de olika aktörerna inom den kommunala organisationen ökar möjligheterna för effektivt arbete med dagvatten, både internt och med externa aktörer. Gruppen föreslås ges en viktig roll i uppföljningen av dagvattenpolicy, riktlinjer och denna handlingsplan samt att löpande arbeta med kvalitetssäkring genom uppföljning och utvärdering av genomförda detaljplaner och kommunala exploateringsprojekt (åtgärd B4).

B. Samhällsplanering, projektering och exploatering

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
B1	Ta fram en övergripande plan för skyfalls- och dagvattenhantering i varje tätort ⁶ .	1.1, 1.2, 1.5, 1.6	Kommunstyrelsen (Samhällsbyggnadskontoret) <i>Med stöd av Gästrike Vatten.</i>	Delmål 1: 2025 Hela åtgärden: beslutas när delmål 1 är genomfört.	Delmål 1: Resurser krävs Hela åtgärden: Resurser krävs, eventuellt stora resurser.	Säkerställa att det finns en plan för skyfalls- och dagvattenhantering i kommunens samtliga tätorter, för såväl befintlig som tillkommande bebyggelse.	Kraven på skyfalls- och dagvattenhantering ser annorlunda ut idag än vad de gjorde när en stor del av bebyggelsen i kommunens tätorter uppfördes och det finns därför ett behov av att göra en översyn. Även förväntade förändrade nederbörds mängder innebär att det finns ett behov av översyn. Åtgärden innebär ett omfattande arbete och som ett första steg (delmål 1) föreslås att det utreds vilka underlag som behövs för att ta fram en sådan plan. Planen och/eller kartläggning av behoven skulle kunna ingå som en del av underlaget för kommande översiktsplan.
B2	Teknisk standard för allmän dagvattenhantering.	2.1, 3.1, 3.2	Östhammar Vatten (Gästrike Vatten)	2025	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Underlätta vid inrättande av nya dagvattenanläggningssdelar inom det allmänna dagvattennätet.	Inom Gästrike Vatten pågår ett arbete med att ta fram en teknisk standard och projekteringsanvisning för det allmänna VA-ledningsnätet. Enligt nuvarande plan är det under arbetets gång tänkt att Gästrike Vatten ska samarbeta med Gävle kommun eftersom vissa delar kanske lämpligare passar in i kommunens tekniska handbok. Behov finns av motsvarande samarbete med Östhammars kommun vilket innebär att åtgärden behöver samordnas med framtagandet av teknisk handbok (se B3.)

⁶ Denna handlingsplan avser dagvattenhantering men med tanke på den starka kopplingen till skyfall (t ex när det gäller viktiga rinnvägar, instängda områden och lågpunkter) föreslås en samlad plan för skyfall och dagvatten.

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
B3	Ta fram teknisk handbok för dagvatten.	3.1, 3.2, 4.1, 4.2	Kommunstyrelsen (Tekniska kontoret)	2026	Resurser krävs	Förtydliga vad som gäller vid projektering och byggnation på kommunala fastigheter och på allmän platsmark.	<p>Tekniska kontorets arbete med dagvatten skulle underlättas om det togs fram en teknisk handbok för kommunala byggnader/fastigheter där dagvattenhantering ingår⁷.</p> <p>Handboken har även en funktion som stöd för såväl externa exploatörer som för entreprenörer som anlitas av kommunen.</p> <p>Samordning behövs med framtagande av teknisk standard för allmän dagvattenhantering (B2).</p>
B4	Uppföljning och utvärdering av genomförda detaljplaner och kommunala exploateringsprojekt.	1.1, 3.1, 3.2, 4.1, 4.2	Bygg- och miljönämnden (Plan- och byggenheten) Kommunstyrelsen (Tekniska kontoret och Samhällsbyggnadskontoret) <i>För respektive ansvarsområden. Samordnas av Samhällsbyggnadskontoret.</i>	Löpande.	Rymts i ordinarie verksamhetsbudget.	Utvärdera och utveckla hanteringen av dagvattenfrågan i samband med detaljplanering och kommunala exploateringsprojekt.	<p>Genom uppföljning och utvärdering av dagvattenutredningar och dagvattenåtgärder i genomförda i detaljplaner och exploateringsprojekt kan kunskap och erfarenheter fås om hur såväl detaljplanering som projektering och genomförande av byggprojekt kan förbättras och effektiviseras.</p> <p>Åtminstone i ett inledande skede föreslås denna uppföljning göras av den kommunövergripande arbetsgrupp som föreslås inrättas i A7.</p>

⁷ I handboken bör det bland annat framgå hur, när och var dagvatten ska samlas in från tak på kommunala byggnader och vad som gäller för dagvattenhantering vid projektering och byggnation på allmän platsmark (till exempel vid anläggande av parkeringsytor och parkmark).

C. Allmänna och kommunala dagvattenanläggningar

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
C1	Detaljerad kartläggning och ansvarsfördelning/avtal gällande de kommunala/allmänna dagvattenanläggningarna.	1.2	Östhammar Vatten (Gästrike Vatten)	Pågående, slutförs under 2025.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Tydliggöra ansvaret för de olika dagvattenlösningar som finns i kommunen.	En principiell beskrivning av ansvarsfördelning för olika typer av dagvattenanläggningar och dess olika ingående delar finns framtagen. Arbetet pågår med att gå igenom befintliga dagvattenanläggningar samt att utreda ansvarsfördelningen för dessa.
C2	Framtagande av drift- och skötselrutiner för befintliga allmänna dagvattenanläggningar.	1.2	Östhammar Vatten (Gästrike Vatten)	Pågående, slutförs under 2025.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Säkerställa att befintliga dagvattenanläggningar underhålls för såväl avsedd effekt som lång livslängd.	Olika typer av dagvattenanläggningar har olika behov av underhåll för att fungera. För att säkerställa upprätthållen funktion över tid finns behov av drift- och skötselrutiner ⁸ . Åtgärden är till del beroende av resultatet från åtgärd C1 och kan med fördel samordnas med åtgärd C3.
C3	Framtagande av drift- och skötselrutiner för befintliga dagvattenanläggningar med kommunalt huvudmannaskap men som inte ingår i den allmänna dagvattenanläggningen.	1.2	Kommunstyrelsen (Tekniska kontoret)	2024-2026	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Säkerställa att befintliga dagvattenanläggningar underhålls för såväl avsedd funktion som lång livslängd.	Olika typer av dagvattenanläggningar har olika behov av underhåll för att fungera. För att säkerställa upprätthållen funktion över tid finns behov av drift- och skötselrutiner. Åtgärden är till del beroende av resultatet från åtgärd C1 och kan med fördel samordnas med åtgärd C2.

⁸ Arbetet har påbörjats inom Gästrike Vatten men är vid framtagande av denna handlingsplan pausat.

	Åtgärd	Riktlinje i dagvattenpolicy	Huvudansvarig	Tidsplan	Kostnad	Syfte	Kommentar
C4	Minska avledning av dagvatten i spillvattenledningar.	1.7	Östhammar Vatten (Gästrike Vatten)	Löpande	Ryms delvis inom ordinarie verksamhetsbudget men vid behov av större insatser krävs ytterligare resurser ⁹ .	Säkerställa att dagvatten inte avleds i spillvattenledningar samt leds till avloppsreningsverk.	<p>Avledning av dagvatten tillsammans med spillvatten riskerar att orsaka översvämningar och bräddningar av orenat avloppsvatten som annars hade kunnat undvikas.</p> <p>I Östhammars kommun är det i huvudsak separerade system för dagvatten och spillvatten och det finns få kombinerade ledningar. Det förekommer dock att husrännningar och/eller stuprör är kopplade till spillvattennätet.</p> <p>I många fall är det svårt att skilja dessa dagvattenflöden från andra ovidkommande vattenflöden (t ex till följd av otäta skarvar) så arbetet föreslås ingå som en del av övrigt arbete med att minska ovidkommande vatten.</p>
C5	Översyn av dagvattenhantering på kommunala byggnader och fastigheter.	1.1–1.7	Kommunstyrelsen (Tekniska kontoret)	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.	Säkerställa en god dagvattenhantering på kommunala byggnader och fastigheter.	Genom att samla in regnvatten från kommunala byggnader och använda vattnet (t ex vid bevattning av växtlighet eller vid grusupptagning) kan kommunen vara en förebild när det gäller både lokalt omhändertagande av dagvatten och att använda dagvatten som en resurs.

⁹ Inom ordinarie verksamhetskostnader ryms till exempel flödesmätningar och interna utredningar kring indirekta inläckage men om det behöver göras andra åtgärder, exempelvis stuprörsinventeringar, behövs ytterligare resurser.

3. Sammanställning av åtgärder med ansvar, tidsplan och budgetkommentar

Nedan presenteras en sammanställning av handlingsplanens åtgärder sorterade efter huvudansvarig och tidsplan.

	Åtgärd	Huvudansvarig		Tidsplan	Kostnad
A1	Information om dagvatten till fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare.	Bygg- och miljönämnden	Miljöenheten	Löpande.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A6	Förbättrade förutsättningar för och ökad tillsyn på verksamheter som har utsläpp till dagvatten.	Bygg- och miljönämnden	Miljöenheten	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A3	Kompetensutveckling inom den kommunala organisationen.	Bygg- och miljönämnden	Miljöenheten	Löpande. Start 2025.	Resurser krävs.
B4	Uppföljning och utvärdering av genomförda detaljplaner och kommunala exploateringsprojekt.	Bygg- och miljönämnden	Plan- och byggenheten	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A1	Information om dagvatten till fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare.	Bygg- och miljönämnden	Plan- och byggenheten	Löpande.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A3	Kompetensutveckling inom den kommunala organisationen.	Bygg- och miljönämnden	Plan- och byggenheten	Löpande. Start 2025.	Resurser krävs.
A1	Information om dagvatten till fastighetsägare, exploatörer och verksamhetsutövare.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	Löpande.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
B4	Uppföljning och utvärdering av genomförda detaljplaner och kommunala exploateringsprojekt.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A3	Kompetensutveckling inom den kommunala organisationen.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	Löpande. Start 2025.	Resurser krävs.
A7	Etablera en kommunövergripande arbetsgrupp för dagvattenfrågor.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	2024	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A2	Se över möjligheten att via ekonomiska incitament uppmuntra till dagvattenåtgärder.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	2025	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A5	Analysera förutsättningarna att använda allmänt dagvatten som tekniskt vatten.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	2025	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
B1	Ta fram en övergripande plan för skyfalls- och dagvattenhantering i varje tätort.	Kommunstyrelsen	Samhällsbyggnadskontoret	Delmål 1: 2025 Hela åtgärden: Beslutas när delmål 1 är genomfört.	Delmål 1: Resurser krävs. Hela åtgärden: Resurser krävs, eventuellt stora resurser.

	Åtgärd	Huvudansvarig		Tidsplan	Kostnad
B4	Uppföljning och utvärdering av genomförda detaljplaner och kommunala exploateringsprojekt.	Kommunstyrelsen	Tekniska kontoret	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
C5	Översyn av dagvattenhantering på kommunala byggnader och fastigheter.	Kommunstyrelsen	Tekniska kontoret	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A3	Kompetensutveckling inom den kommunala organisationen.	Kommunstyrelsen	Tekniska kontoret	Löpande. Start 2025.	Resurser krävs.
C3	Framtagande av drift- och skötselrutiner för befintliga dagvattenanläggningar med kommunalt huvudmannskap men som inte ingår i den allmänna dagvattenanläggningen.	Kommunstyrelsen	Tekniska kontoret	2024-2026	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
B3	Ta fram teknisk handbok för dagvatten.	Kommunstyrelsen	Tekniska kontoret	2026	Resurser krävs.
A1	Information om dagvatten till fastighetsägare, exploitörer och verksamhetsutövare.	Östhammar Vatten	Gästrike Vatten	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
C4	Minska avledning av dagvatten i spillvattenledningar.	Östhammar Vatten	Gästrike Vatten	Löpande	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
B2	Teknisk standard för allmän dagvattenhantering.	Östhammar Vatten	Gästrike Vatten	2025	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
C1	Detaljerad kartläggning och ansvarsfördelning/avtal av de kommunala/allmänna dagvattenanläggningarna.	Östhammar Vatten	Gästrike Vatten	Pågående, slutförs 2025.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
C2	Framtagande av drift- och skötselrutiner för befintliga allmänna dagvattenanläggningar.	Östhammar Vatten	Gästrike Vatten	Pågående, slutförs 2025.	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.
A4	Översyn av taxa för dagvatten, spillvatten och dricksvatten.	Östhammar Vatten	Gästrike Vatten	2025-2027	Ryms inom ordinarie verksamhetsbudget.

4. Ordlista

Allmän dagvattenanläggning	En allmän VA-anläggning innebär att kommunen har rättsligt bestämmande över anläggningen och att den har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen.
Avloppsvatten	Avloppsvatten är en samlad benämning för spillvatten och dagvatten.
Bräddning	Ett tillfälligt utsläpp av avloppsvatten som görs när ett ledningsnät eller ett reningsverk blir överbelastat. Det kan ske vid kraftiga regn, snösmältning eller vid höjda vattennivåer när stora mängder vatten komma in i ledningsnätet på kort tid.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regn- och smältvatten.
Dräneringsvatten	Grundvatten och nedträngande vatten från regn och snösmältning som avleds i dräneringsledning eller dike.
LOD	Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas om hand på plats, det vill säga lokalt, istället för att ledas bort via ett ledningsnät. Den vanligaste lösningen för LOD är infiltration i mark men det kan också vara utjämning i form av magasin eller diken.
Ovidkommande vatten	Vatten som utöver spillvatten finns i spillvattenledningar. Ovidkommande vatten kan bestå av anslutet dagvatten, anslutet dräneringsvatten och inläckage från marken om ledningarna inte är täta.
Skyfall	Kraftiga regn under en kort period kallas <i>skyfall</i> . Enligt Sveriges metrologiska och hydrologiska instituts (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.
Spillvatten	Förorenat vatten från till exempel toaletter, dusch och tvätt.
VA	Vatten och avlopp
VA-anläggning	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
VA-huvudman	Ägaren av den allmänna VA-anläggningen och den som ansvarar för drift och underhåll av den allmänna VA-anläggning. För Östhammars kommun är det Östhammar Vatten AB.

Nulägesbeskrivning för dagvatten

En del av Östhammars
kommuns VA-plan

I arbetet med framtagande av denna nulägesbeskrivning har nedanstående tjänstepersoner deltagit.

Arbetsgrupp

Samhällsbyggnadskontoret, Östhammars kommun

Anna Bergsten	Projektledare, VA-samordnare
Camilla Andersson	Miljöskunnig, kommunekolog
Lina Lehndal	Miljö- och hälsoskyddsinspektör
Krister Carlsson	Markstrateg
Max Svensk	Bygglovshandläggare (till mars 2023)
Christoffer Svedner	Bygglovshandläggare, planarkitekt (mars-december 2023)
Samuel Sundin	Planarkitekt (till mars 2023)
Adam Åhlin	Planarkitekt (från januari 2024)

Tekniska kontoret, Östhammars kommun

Anders Hedberg	Gatu- och trafiksamordnare
Henrik Sundin	Strateg utemiljö
Thomas Tidstrand	Förvaltare

Ledningsnät stadsutveckling, Gästrike Vatten

Anna Nettelbladt	VA-strateg dagvatten
Michaela Alsmyr	VA-ingenjör dagvatten

Styrgrupp

Marie Berggren	Samhällsbyggnadskontoret, Östhammars kommun (till maj 2024)
Johan Nilsson	Samhällsbyggnadskontoret, Östhammars kommun
Cecilia Willén Johansson	Samhällsbyggnadskontoret, Östhammars kommun (till juni 2023)
Merike Dahlberg	Samhällsbyggnadskontoret, Östhammars (från juni 2023)
Hanna Kulla	Ledningsnät stadsutveckling, Gästrike Vatten (till oktober 2023)
Camilla Englund	Ledningsnät stadsutveckling, Gästrike Vatten (från oktober 2023)

Datum för färdigställande: 2024-07-05

Detta projekt har delfinansierats genom statsstöd till lokala vattenvårdsprojekt förmedlade av Länsstyrelsen i Uppsala län.

Innehållsförteckning

1. Inledning.....	5
1.1 Nulägesbeskrivning för dagvatten – en del av kommunens VA-plan.....	5
1.2 Vad är dagvatten?.....	6
2. Lagar, normer och mål	7
2.1 Lagstiftning	7
2.2 Miljökvalitetsnormer och statusklassning.....	8
2.3 Sveriges miljömål	9
3. Berörda aktörer och ansvarsfördelning	9
3.1 Myndigheters ansvar	9
3.2 Länsstyrelsens ansvar.....	10
3.3 Kommunens ansvar.....	10
3.3.1 Samhällsplanering.....	10
3.3.2 Tillsynsmyndighet	10
3.3.3 VA-huvudman	10
3.3.4 Övriga ansvarsområde	11
3.4 Vaghållarens ansvar	12
3.5 Fastighetsägares och verksamhetsutövares ansvar.....	12
3.6. Markavvattningsföretag	12
4. Dagvatten – problem eller möjlighet?	13
4.1 Översvämningar och andra konsekvenser av höga flöden	13
4.2 Vanliga föroreningar i dagvatten	13
4.3 Dagvatten som resurs	14
4.4 Dagvattenhantering	14
4.4.1 Exempel på dagvattenhantering.....	15
4.4.2 Drift och underhåll.....	16
5. Kommunal dagvattenhantering	17
5.1 Alunda.....	17
5.1.1 Det allmänna dagvattennätet.....	17
5.1.2 Berörda vattenförekomster	18
5.2 Gimo	18
5.2.1 Det allmänna dagvattennätet.....	18
5.2.2 Berörda vattenförekomster	19
5.3 Gräsö	20
5.3.1 Det allmänna dagvattennätet.....	20
5.3.2 Berörda vattenförekomster	20

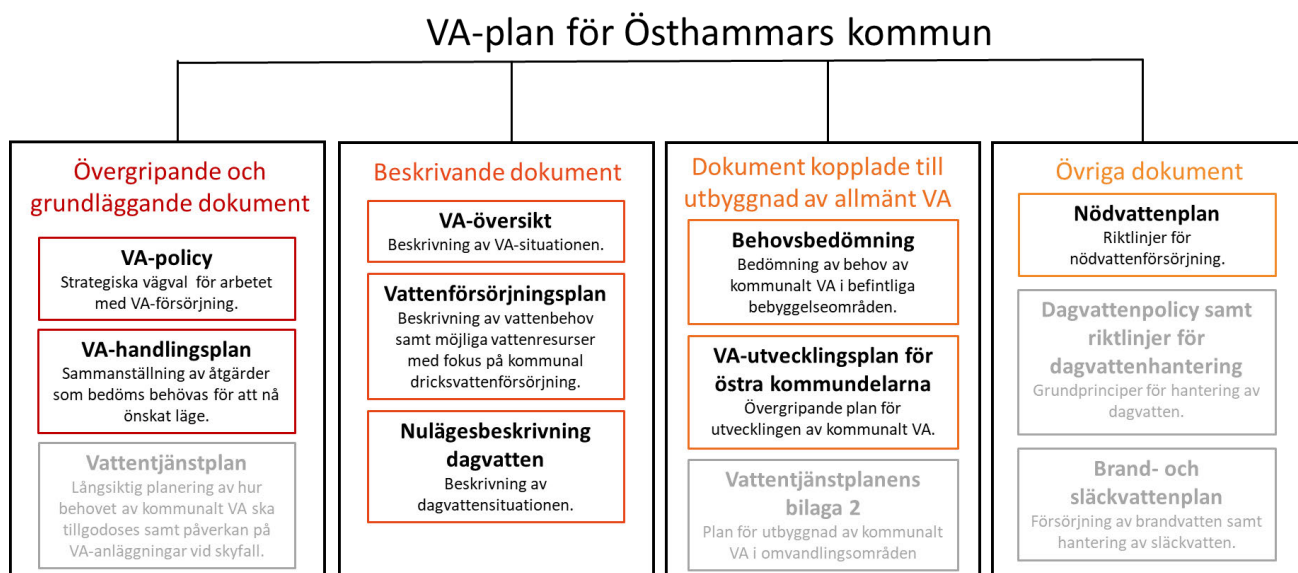
5.4 Hargshamn	20
5.4.1 Det allmänna dagvattennätet.....	20
5.4.2 Berörda vattenförekomster	21
5.5 Norrskedika.....	22
5.5.1 Det allmänna dagvattennätet.....	22
5.5.2 Berörda vattenförekomster	22
5.6 Öregrund	23
5.6.1 Det allmänna dagvattennätet.....	23
5.6.2 Berörda vattenförekomster	24
5.6.3 Skyfallet sommaren 2021	24
5.7 Österbybruk.....	24
5.7.1 Det allmänna dagvattennätet.....	24
5.7.2 Berörda vattenförekomster	25
5.7.3 Förorenad mark.....	25
5.8 Östhammar	25
5.8.1 Det allmänna dagvattennätet.....	25
5.8.2 Berörda vattenförekomster	26
5.9 Annan kommunal dagvattenhantering	27
5.9.1 Avfallsanläggningar.....	27
5.9.2 Insamling av dagvatten från tak.....	27
5.9.3 Lågpunkter som yta för hantering av dagvatten	27
5.10 Drift och underhåll	27
5.10.1 Det allmänna dagvattennätet.....	27
5.10.2 Dagvattenhantering på allmän platsmark	27
6. Enskild dagvattenhantering	28
7. Möjligheter och utmaningar	29
7.1 Dagvatten – en del av en attraktiv boendemiljö.....	29
7.2 Dagvatten som tekniskt vatten	29
7.3 Åtgärder hos privata fastighetsägare.....	30
8. Behov av ytterligare underlag	30
9. Ordlista	32

1. Inledning

1.1 Nulägesbeskrivning för dagvatten – en del av kommunens VA-plan

Östhammars kommun påbörjade under 2020 arbetet med att ta fram en vatten- och avloppsplan, en så kallad VA-plan. Med VA-planen vill kommunen skapa en långsiktigt hållbar plan för hur VA-försörjningen, kommunal och enskild, ska utvecklas för att uppfylla nuvarande och framtida behov och krav. VA-planen är även ett viktigt underlag för kommunens arbete med att uppnå miljökvalitetsnormerna för vatten.

VA-planen utgörs av en samling dokument eller delplaner¹ (se figur 1.1). De två övergripande dokumenten VA-policy och VA-handlingsplan antogs av kommunfullmäktige i december 2021 (KF 2021-12-14 § 193). En av åtgärderna i handlingsplanen (åtgärd D3) är att ta fram en dagvattenpolicy. Denna nulägesbeskrivning för dagvatten är framförallt framtagen som underlag till dagvattenpolicyn och dess riktlinjer och utgör en del av Östhammars kommuns VA-plan.

Figur 1.1. Schematisk bild över Östhammars kommuns VA-plan och dess ingående dokument. Dokument i grått är under framtagande.

I denna nulägesbeskrivning för dagvatten görs en sammanställning av dagvattensituationen i Östhammars kommun; befintliga dagvattenanläggningar beskrivs samt utmaningar, möjligheter och behov av ytterligare underlag. Nulägesbeskrivningen innehåller även en inledande del med till exempel relevanta lagar och berörda aktörer.

I juni 2022 fattade riksdagen beslut om ändringar i lagen om allmänna vattentjänster (LAV) som bland annat innebär att alla kommuner ska ha en vattentjänstplan. Östhammars kommuns första vattentjänstplan är när detta skrivs under framtagande och även den kommer utgöra en del av kommunens VA-plan. Nulägesbeskrivning för dagvatten, dagvattenpolicy samt

¹ Samtliga dokument finns samlade på kommunens hemsida:
<https://www.osthammar.se/sv/dokument/planer/vatten--och-avloppsplan/>.

tillhörande riktlinjer kommer, tillsammans med flera andra dokument, vara viktiga underlag vid framtagandet av kommande vattentjänstplaner.

1.2 Vad är dagvatten?

Dagvatten är tillfälliga flöden av vatten som rinner av från till exempel tak, gator och andra hårdgjorda ytor. Begreppet dagvatten används för vatten inom områden med bebyggelse. Det mesta av dagvattnet är regn- eller smältvatten men det kan också komma från marken när grundvatten tillfälligt tränger upp. Även dräneringsvatten från husgrundsdräneringar ingår i begreppet dagvatten.

I områden med mycket växtlighet eller annat genomsläppligt material tränger regn- och smältvatten i huvudsak ner i marken men i områden med en stor andel hårdgjorda ytor rinner vattnet istället av på markytan. För att dagvattnet inte ska orsaka översvämningar eller skador på till exempel byggnader och vägar behöver det ledas bort via ledningsnät under marken eller i öppna system som till exempel via diken.

Regn- och smältvatten är oftast inte förorenat i sig men det kan föra med sig föroreningar som finns på marken när det rinner över hårdgjorda ytor. Dagvatten kan därför orsaka förorening i mottagande recipienter som vattendrag, sjöar och hav. För att dagvattnet inte ska förorena den vattenförekomst som det leds till kan det behöva renas innan det släpps ut. Inom vattenskyddsområden kan dagvatten som infiltrerar i marken förorena grundvattentäkten och därför är det inom vattenskyddsområden ofta inte tillåtet att infiltrera förorenat dagvatten utan det behöver istället ledas bort på ett kontrollerat sätt.

Dagvatten behöver hanteras i planeringen av den bebyggda miljön. De häftigare regn och större nederbörds mängder som förväntas till följd av klimatförändringar innebär att dagvatten blir en allt större fråga att ta hänsyn till. En hållbar dagvattenhantering kan bidra till att värna vattnets naturliga kretslopp och till att dagvatten nyttjas som en värdefull resurs för samhället i större utsträckning än idag.

Kraftiga regn under en kort period kallas *skyfall*². Även om skyfallshantering och dagvattenhantering i delar går i varandra finns det även mycket som skiljer dem åt, bland annat när det gäller ansvar. Skyfall och skyfallshantering har inte ingått i det projekt inom vilket denna nulägesbeskrivning tagits fram men berörs ändå vid några tillfällen.

---

² Enligt Sveriges meteorologiska och hydrologiska instituts (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.

Del I. Förutsättningar

2. Lagar, normer och mål

Det finns ett flertal lagar, bestämmelser och mål som på olika sätt berör och reglerar hantering av dagvatten. Nedan ges en översiktlig beskrivning av de rättsliga förutsättningarna för dagvattenhantering.

2.1 Lagstiftning

I *Lagen om allmänna vattentjänster* (vattentjänstlagen, LAV) regleras kommunernas skyldighet att ordna bortledning av dagvatten från område med samlad bebyggelse. Om det finns ett behov ska kommunen inrätta verksamhetsområde och inom det geografiska området är kommunen (VA-huvudmannen) skyldig att ta hand om och avleda dagvattnet. I *Allmänna bestämmelser för användande av Östhammars kommuns allmänna vatten- och avloppsanläggning* (ABVA) regleras förhållandet mellan VA-huvudman och fastighetsägare.

I *plan- och bygglagen* (PBL) regleras kommunernas rätt, möjlighet och skyldighet att planera för dagvatten vid fysisk planering. I översiktsplanen beskrivs vilka platser som är lämpliga att bebygga, bland annat utifrån risk för översvämning och recipienters känslighet. I detaljplanens plankarta och planbestämmelser anges hur dagvattenhanteringen ska utformas och i bygglov säkerställs att detta följs. I *Boverkets byggregler* (BBR) finns bestämmelser om bland annat installationer för dagvatten.

Rening av dagvatten regleras i *miljöbalken*. EU:s *vattendirektiv* (eller *ramdirektiv för vatten*) ska säkra en god vattenkvalitet i yt- och grundvatten inom unionen. Vattendirektivet har införlivats i svensk lagstiftning och i femte kapitlet i miljöbalken finns regler om miljökvalitetsnormer. Utsläpp av dagvatten får inte leda till att miljökvalitetsnormer för vatten inte uppnås. I kapitel 2.2 nedan ges mer information om miljökvalitetsnormer.

Hantering av dagvatten ur ett översvämningssperspektiv regleras framförallt via kommunernas skyldigheter gällande beredskapsplanering och skaderiskförebyggande arbete, vilket regleras i *lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap* ska samt i *lagen om skydd mot olyckor*. Kommuner har också, enligt *kommunallagen*, ett ansvar för angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens område där ansvaret inte faller på någon annan. Åtgärder för klimatanpassning och för att motverka översvämningar kan anses vara sådana angelägenheter.

Jordabalken anger rättsliga förhållanden mellan fastighetsägare. *Fastighetsbildningslagen*, *anläggningslagen* och *ledningsrättslagen* reglerar möjligheten till den markåtkomst och den ansvarsfördelning som behövs för att anläggningar och anordningar ska kunna ordnas och drivas.

2.2 Miljökvalitetsnormer och statusklassning

En miljökvalitetsnorm är en bestämmelse om kvaliteten i vatten, luft, mark eller miljön i övrigt. Regler om miljökvalitetsnormer finns införda i miljöbalken och de anger lägsta godtagbara kvalitet inom ett geografiskt område.

Miljökvalitetsnormer för vatten omfattar både *ytvatten* (sjöar, vattendrag och kustvatten) och *grundvatten*. Normerna grundar sig på EU:s ramdirektiv för vatten vars syfte är att bevara och förbättra vattenmiljön.

En miljökvalitetsnorm är inte direkt bindande för enskilda utan det är myndigheter och kommuner som ska se till att miljökvalitetsnormerna uppfylls, bland annat vid tillståndsprovning, tillsyn och fysisk planering. Huvudregeln är att verksamheter som bidrar till att vattnets kvalitet försämras eller riskerar att det blir omöjligt att nå miljökvalitetsnormen inte får tillåtas.

Vattendelegationerna³ beslutar om miljökvalitetsnormer för vatten. Normerna uttrycker den kvalitet en vattenförekomst ska ha vid en viss tidpunkt. Innan beslut fattas om miljökvalitetsnormer gör Vattenmyndigheterna en bedömning av statusen för de aktuella vattenvattenförekomsterna. Statusklassificeringen ligger sedan till grund för bestämmandet av miljökvalitetsnormen. Enligt vattendirektivet ska alla vatten nå det som kallas *god status*.

I bedömningen av status för ytvatten klassificeras vattenförekomsternas *kemiska status* och *ekologiska status*. Om vattenförekomsterna bedömts vara kraftigt modifierade eller konstgjorda bedöms istället för den ekologiska statusen *ekologisk potential*. Den kemiska statusen för ytvatten kan antingen vara *god* eller *uppnår ej god*. Den ekologiska statusen eller potentialen bedöms utifrån biologiska, fysikalisk-kemiska och hydromorfologiska kvalitetsfaktorer och klassificeras utifrån en femgradig skala: *hög*, *god*, *måttlig*, *otillfredsställande* eller *dålig*.

I bedömningen av status för grundvatten klassificeras *kemiska status* och *kvantitativa status*. Statusen kan antingen vara *god* eller *otillfredsställande*.

I databasen *Vatteninformationssystem Sverige (VISS)*⁴ finns landets alla vattenförekomster samlade med information om beslutade miljökvalitetsnormer samt data om påverkan, status, risk, åtgärdsförslag och motiveringstexter som redovisar skälen för gällande kvalitetskrav. I kapitel 5 nedan ges en kort beskrivning av statusen för de vattenförekomster som dagvatten från kommunens tätorter leds till. I *VA-översikten*⁵ från 2021 ges en övergripande beskrivning av statusen på vattenförekomster i Östhammars kommun.

---

³ I Sverige finns fem vattendistrikt som vart och ett har en vattenmyndighet och en vattendelegation. Vattenmyndigheternas uppdrag är att genomföra EU:s vattendirektiv medan vattendelegationen fattar vattenmyndigheternas beslut. Fem länsstyrelser är utsedda av regeringen att vara vattenmyndighet i vars ett av Sveriges fem vattendistrikt. Östhammars kommun tillhör Norra Östersjöns vattendistrikt och vattenmyndighet för distriktet är länsstyrelsen i Västmanland.

⁴ <https://viss.lansstyrelsen.se/>

⁵ VA-översikten är tillgänglig via kommunens hemsida:

<https://www.osthammar.se/globalassets/dokument/planer/va-oversikt.pdf>.

2.3 Sveriges miljömål

Sveriges miljömål, som beslutats av riksdagen, fungerar som vägledning för hela samhällets miljöarbete, såväl myndigheters, länsstyrelser, kommuners som näringslivets och andra aktörers. Miljömålssystemet består av ett generationsmål, sexton miljö kvalitetsmål och ett flertal etappmål.

Det övergripande målet, *generationsmålet*, är att till nästa generation lämna över ett samhälle där de stora miljöproblemen är lösta, utan att orsaka ökade miljö- och hälsoproblem utanför Sveriges gränser.

Miljö kvalitetsmålen beskriver det tillstånd som miljöarbetet bör ha uppnått inom en generation. Dagvatten berör framförallt fyra av miljö kvalitetsmålen; Giftfri miljö, Levande sjöar och vattendrag, Grundvatten av god kvalitet och God bebyggd miljö.

Etappmålen ska göra det lättare att nå generations- och miljö kvalitetsmålen. Regeringen har beslutat om två etappmål för hållbar dagvattenhantering⁶ som riktas direkt till kommuner; ett för ny eller ändrad bebyggelse och ett för befintlig bebyggelse. Etappmålen är ”Alla kommuner har senast 2023 integrerat en hållbar dagvattenhantering i planläggning av ny bebyggelse eller vid påtagliga ändringar av befintlig bebyggelse” samt ”De kommuner där det finns risk för betydande påverkan av dagvatten på mark, vatten och den fysiska miljön i befintlig bebyggelse, har senast 2025 genomfört en kartläggning och tagit fram handlingsplaner för en hållbar dagvattenhantering samt påbörjat genomförandet av planerna”.

3. Berörda aktörer och ansvarsfördelning

Dagvattenfrågan är komplex och berör många olika aktörer. Myndigheter, länsstyrelser, kommuner, verksamhetsutövare och fastighetsägare har alla olika roller och ansvar gällande dagvatten.

3.1 Myndigheters ansvar

Olika myndigheter ansvarar för dagvattenfrågor utifrån sina respektive myndighetsområden och lagstiftningar. *Naturvårdsverket* har ett vägledande ansvar för dagvatten utifrån Miljöbalken. *Boverket* har ett ansvar för dagvatten utifrån Plan- och bygglagen. *Havs- och vattenmyndigheten* och *Sveriges geologiska undersökning (SGU)* vägleder övriga myndigheter och kommuner om hur miljö kvalitetsnormer kan och ska tillämpas.

Lagen om allmänna vattentjänster saknar en utpekad vägledande myndighet⁷. VA-huvudmännens branschorganisation Svenskt Vatten tar dock fram vägledningar och tekniska standarder utifrån lagen om allmänna vattentjänster.

---

⁶ Naturvårdsverket har tagit fram en vägledning som stöd för kommunernas arbete med att nå dessa mål. Vägledningen samt beskrivning av målen finns på Naturvårdsverkets hemsida:

<https://www.naturvardsverket.se/vagledning-och-stod/avlopp/hallbar-dagvattenhantering/>

⁷ Från och med den 1 juli 2023 ansvarar Havs- och vattenmyndigheten för tillsynsvägledning till länsstyrelserna i frågor om tillämpningen av 6 § i Lagen om allmänna vatten tjänster, det vill säga gällande kommuners skyldighet att ordna allmänna vattentjänster.

3.2 Länsstyrelsens ansvar

Länsstyrelsen har ett tillsynsansvar enligt lagen om allmänna vattentjänster och ska se till att kommunen fullgör sin skyldighet att ordna vattentjänster när ett sådant behov finns.

3.3 Kommunens ansvar

Kommunen har flera olika roller och ansvarsområden i arbetet med dagvattenfrågor. Kommunen är ansvarig samhällsplanerare, tillsynsmyndighet och VA-huvudman men även fastighetsägare, väghållare, ansvarig för allmän platsmark och i vissa fall även verksamhetsutövare.

3.3.1 Samhällsplanering

Kommunen har det övergripande ansvaret för planering av ny bebyggelse och samhällsutveckling. I det arbetet ingår att bedöma ett områdes lämplighet för avsedd bebyggelse samt att underlätta och möjliggöra för dagvattenhantering. Kommunen ansvarar för att miljö kvalitetsnormer för vatten följs i samhällsplaneringen. Detta görs i samband med såväl översiktlig planering som vid detaljplanering och vid prövning av förhandsbesked och bygglov.

Kommunfullmäktige antar översiktsplaner och detaljplaner. I Östhammars kommun har kommunfullmäktige delegerat till Bygg- och miljönämnden att besluta om antagande av detaljplaner som inte är av principiell betydelse eller annars av större vikt. Det är även Bygg- och miljönämnden som beviljar förhandsbesked och bygglov. Handläggning av ärenden inom samhällsplanering görs av Plan- och byggenheten på Samhällsbyggnadskontoret.

3.3.2 Tillsynsmyndighet

Kommunen har ett ansvar för att bedriva *tillsyn enligt miljöbalken*. Gällande dagvatten omfattar tillsynen bland annat att kontrollera att dagvattenhanteringen utformas och bedrivs i enlighet med miljöbalken, inom vattenskyddsområden även i enlighet med gällande vattenskyddföreskrifter. Tillsynen enligt miljöbalken omfattar även skador som kan uppkomma till följd av dagvatten, till exempel fukt efter översvämning i hyresbostäder. Även snötöppar⁸ ingår i kommunens tillsyn enligt miljöbalken.

Kommunen bedriver även *tillsyn enligt plan- och bygglagen*. Tillsynen avseende dagvatten gäller bland annat att säkerställa att dagvattenhanteringen har utformats i enlighet med givet bygglov.

I Östhammars kommun är det Bygg- och miljönämnden som är tillsynsmyndighet enligt både miljöbalken och plan- och bygglagen. Tillsynsärenden enligt miljöbalken handläggs av Miljöenheten och tillsynsärenden enligt plan- och bygglagen av Plan- och byggenheten. Båda ingår i Samhällsbyggnadskontoret.

3.3.3 VA-huvudman

Kommunen har, enligt lagen om allmänna vattentjänster, en skyldighet att ordna omhändertagande och bortledning av normala flöden av dagvatten från område med samlad

---

⁸ Uppläggning av snö kan i vissa fall vara anmälnings- eller tillståndspliktigt.

bebyggelse. Om det finns ett behov ska kommunen inrätta verksamhetsområde och inom det geografiska området är kommunen (VA-huvudmannen) skyldig att ta hand om dagvattnet.

Inom ett verksamhetsområde för dagvatten kan fastighetsägare förvänta sig att VA-huvudmannens dagvattenanläggning avleder dagvatten upp till en skälig nivå av säkerhet. Skälig nivå styrs av rättspraxis och i dagsläget motsvaras rättspraxis i skadeståndsärenden av ett 10-årsregn. Branschstandard som används i samband med exploatering anger 10-, 20- eller 30-årsregn baserat på planerad bebyggelsetäthet.

VA-huvudmannen är ansvarig för den allmänna dagvattenanläggningen. I detta ingår såväl planering och utveckling som drift- och underhåll av de ledningar och andra anordningar som behövs för att tillgodose behovet av dagvattentjänster. Utifrån de allmänna bestämmelserna om vatten och avlopp (ABVA) kan VA-huvudmannen ställa krav på att vissa ämnen och produkter inte får förekomma i det dagvatten som leds till det allmänna dagvattennätet.

VA-huvudmannens verksamhet finansieras av VA-kollektivet via taxor. Uttag samt användning av medlen är strikt reglerat, vilket innebär att åtgärder som inte bedöms ligga inom ramen för VA-kollektivets ansvar, kräver annan finansiering. Kopplat till dagvatten blir detta främst aktuellt vid åtgärder för att hantera skyfall. Dessa belastar, i de fall kommunala åtgärder genomförs, skattekollektivet inom ramen för kommunens skyldighet att arbeta olycksförebyggande (se 3.3.4 nedan).

Kommunfullmäktige fattar beslut om verksamhetsområde för dagvatten. I Östhammars kommun är det Östhammar Vatten som är VA-huvudman och Gästrike Vatten sköter driften av de allmänna VA-anläggningarna.

3.3.4 Övriga ansvarsområde

Kommunen är som *fastighetsägare, huvudman för allmän platsmark* och *väghållare* för kommunala vägar ansvarig för att omhänderta och vid behov rena dagvatten från kommunala vägar, allmän platsmark och andra kommunala fastigheter. I 3.4 samt 3.5 nedan beskrivs väghållares samt fastighetsägares ansvar ytterligare. Som fastighetsägare ingår kommunen även i ett antal markavvattningsföretag (se 3.6 nedan).

I befintlig bebyggelse finns ingen lag som pekar ut kommunen som ansvarig för regn större än det som omfattas av VA-huvudmannens ansvar utifrån Lagen om allmänna vattentjänster. Däremot har kommunen, enligt kommunallagen, ett generellt ansvar för det som anses vara en *angelägenhet av allmänt intresse*. Det innebär att kommunen har möjlighet och bör arbeta förebyggande för att skydda områden från skador i samband med skyfall.

Kommunen har, utifrån ett *beredskapsperspektiv*⁹, ett ansvar att arbeta olycksförebyggande med att identifiera, analysera och reducera risker som kan leda till en olycka eller större påfrestning på samhället. Förebyggande arbete ingår som en del i kommunens ansvar för

---

⁹ I huvudsak i enlighet med kommuners skyldigheter enligt lagen om skydd mot olyckor samt enligt lagen om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap.

samhällsplanering men kommunen ska även ha beredskap att hantera till exempel extrema nederbördsmängder som skyfall.

I Östhammars kommun ligger kommunens ansvar som fastighetsägare, huvudman för allmän platsmark och väghållare samt för beredskapsfrågor på Kommunstyrelsen. Samhällsbyggnadskontoret är fastighetsägarrepresentant och Fastighet (Tekniska kontoret) ansvarar för drift och underhåll av kommunala fastigheter, vägar och parker. Säkerhetsskydd och beredskap hanterar beredskapsfrågor.

3.4 Väghållarens ansvar

Väghållare har ansvar för att omhänderta och vid behov rena det dagvatten som uppkommer inom vägområdet. Om dagvatten avleds till en allmän dagvattenanläggning är väghållaren ansvarig för de anläggningar som hanterar och leder dagvatten fram till den allmänna dagvattenanläggningen, exempelvis dagvattenbrunnar, ledningar och diken.

Inom tätorterna är det vanligtvis kommunen som är väghållare men utanför tätorterna är vägarna vanligen statliga eller enskilda (privata).

3.5 Fastighetsägares och verksamhetsutövers ansvar

Fastighetsägare har ansvar för att skydda sin egen fastighet mot översvämningar och för att ta hand om det regn som faller inom fastigheten. Dagvattenhanteringen på den egna fastigheten får inte orsaka skada för någon annan, till exempel genom att leda om naturliga flöden, ändra höjdsättning eller hårdgöra ytor på sådant sätt att omgivande fastigheter skadas av förändrade vattenflöden.

Den som bedriver en verksamhet ansvarar för att vidta de försiktighets- och skyddsåtgärder som behövs för att skydda människors hälsa och miljön mot skada eller olägenhet som det dagvatten som uppkommer på grund av verksamheten riskerar att bidra till.

Om det finns behov av att rena dagvattnet är fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren ansvarig för att vidta de åtgärder som behövs, oavsett om dagvattnet leds till en allmän dagvattenanläggning eller om det avleds på annat sätt. I de fall dagvatten släpps direkt till dike eller vattendrag, har fastighetsägaren eller verksamhetsutövaren även ansvar för att utreda att recipienten klarar att ta emot den tillkommande vattenvolymen.

3.6. Markavvattningsföretag

I många fall leds dagvatten till diken eller andra anläggningar som ursprungligen är anlagda för att avvattna eller skydda jordbruksmark från vatten.

Huvudregeln är att den som äger ett dike, en invallning eller annan vattenanläggning ansvarar för den. Gemensamma anläggningar, som olika typer av markavvattningsföretag¹⁰, ägs och förvaltas ofta av samfälligheter som har bildats genom en förrättning. De fastigheter som har

---

¹⁰ Markavvattningsföretag bildades i huvudsak mellan 1850 och 1950 och kan ha olika benämningar som till exempel dikningsföretag, vattenavledningsföretag, torrlägningsföretag eller invallningsföretag.

nytta av markavvattningen, inom det så kallade båtudsområdet, ingår i markavvattningsföretaget. Förvaltningen av en gemensam vattenanläggning sker då enligt de bestämmelser som gällde vid företagets bildande i form av kostnader, ansvar och befogenheter.

Markavvattningsföretag har rätt att neka andra att andra nyttjar dikesanläggningen men har även en underhållsskyldighet. Om dagvattenhantering påverkar ett markavvattningsföretag ska företaget alltid kontaktas.

4. Dagvatten – problem eller möjlighet?

I exploaterade områden med hög andel hårdgjorda ytor är möjligheterna för dagvatten att infiltreras, fördröjas och renas i mark begränsade. Höga flöden och vattennivåer riskerar att orsaka översvämningar och skador på till exempel byggnader och vägar. Minskad infiltration av regn- och smältvatten innebär minskad grundvattenbildning. Orenat dagvatten som rinner av från hårdgjorda ytor riskerar att sprida föroreningar till vattendrag, sjöar och hav. Men även om dagvatten i många fall är ett problem som behöver hanteras kan det även innebära möjligheter att till exempel skapa attraktiva miljöer med öppna vattenytor eller vara en tillgång i form av en alternativ vattenkälla.

4.1 Översvämningar och andra konsekvenser av höga flöden

Den problematik som kanske främst förknippas med dagvatten är *översvämningar*. Dagvatten som inte hanteras eller avleds på lämpligt sätt kan orsaka översvämningar och skador, till exempel i källare eller på vägar. Stora mängder dagvatten som leds till diken, åar och sjöar kan, tillsammans med naturvatten, bidra till höjda vattennivåer som orsakar översvämningar längs med vattendragen.

Dagvatten som felaktigt avleds via spillvattenledningar kan orsaka översvämningar och *bräddningar* i det allmänna spillvattennätet eller på avloppsreningsverk, ibland med stora utsläpp av orenat avloppsvatten som konsekvens.

Klimatförändringar förväntas bland annat leda till att de totala nederbördsmängderna ökar men även till ökat antal tillfällen med intensiv nederbörd. Ökad nederbörd och mer intensiva regn ökar risken för översvämningar, både till följd av vatten som inte rinner undan och till följd av höjda nivåer i vattendrag och hav.

4.2 Vanliga föroreningar i dagvatten

Dagvatten kan innehålla en rad olika ämnen som tungmetaller, kolväten, näringsämnen, bakterier, partiklar och salter. Ämnena tillförs dagvattnet från de ytor som regnet faller på och rinner över. Vilka ämnen som dagvattnet innehåller och i vilken koncentrationer påverkas därför av vilka ytor som regnet faller och rinner av på. Exempelvis kan föroreningar i form av olja och tungmetaller förekomma i regnvatten som runnit över ytor med mycket trafik. Vissa byggnadsmaterial, till exempel koppark, kan också tillföra dagvattnet föroreningar. En del av ämnena är potentiellt skadliga för både människor och vattenlevande organismer.

För att skydda sjöar, vattendrag och grundvattenförekomster mot föroreningar i dagvatten byggs det allt fler anläggningar för dagvattenrening. Sådana anläggningar kan vara avgränsade och enkla i form, till exempel naturlig rening i ett befintligt dike eller avledning av vatten till en vegetationsyta där det får infiltrera, men kan också vara mer omfattande i form av exempelvis öppna dammar som kan ha fler syften än att enbart rena dagvatten. I kapitel 4.4 nedan beskrivs några olika typer av anläggningar för dagvattenhantering.

För att kunna bedöma vilka reningsåtgärder som behövs är det viktigt att kunna identifiera och kvantifiera föroreningarna i dagvattensystemet. Genom att känna till varifrån föroreningarna kommer går det även att arbeta för att minska eller helt avlägsna vissa föroreningar. Dagvattnets kvalitet varierar dock kraftigt mellan och inom olika regntillfällen, mellan platser och mellan årstider vilket innebär att det är mer eller mindre omöjligt att få en uppfattning om dagvattenkvalitet i ett avrinningsområde med hjälp av bara stickprov. Provtagning är därför både tidskrävande och kostsamt men modellering av dagvattenkvalitet kan vara ett bra komplement till provtagning

4.3 Dagvatten som resurs

Dagvattenhanteringen innebär, som nämns ovan, utmaningar både gällande höga flöden och föroreningar men dagvatten kan även vara en resurs och innebära möjligheter att använda vattnet till att skapa olika typer av värden.

Dagvatten kan till exempel användas för att skapa dammar eller andra öppna vattenytor som bidrar till en attraktiv boendemiljö och gynnar biologisk mångfald. I tätbebyggda områden kan dagvatten i kombination med grönska minska negativa effekter av värmeböljor då de bidrar till att sänka temperaturen lokalt.

Dagvatten kan även användas som en alternativ vattenkälla istället för dricksvatten vid till exempel bevattning av grönytor, sopning av gator, brandsläckning eller spolning av toaletter. Dagvatten som alternativ vattenkälla innebär minskad belastning på dricksvattenresursen vilket är särskilt intressant på platser där dricksvattentillgången är begränsad som i stora delar av Östhammars kommun.

Några möjligheter till användning av dagvatten som resurs som bedömts relevanta för Östhammars kommuns beskrivs kortfattat nedan i 7.1-2.

4.4 Dagvattenhantering

Dagvattenhanteringen behöver utformas för att hantera den problematik som höga flöden och föroreningar innebär men dagvatten kan, som nämns ovan, även vara en resurs och hanteringen kan utformas för att nyttja denna potential.

Det finns ett antal tekniska lösningar och olika typer av dagvattenanläggningar som kan användas för att fördröja och rena dagvatten och en del nyttjar även dagvattnets möjlighet att vara en resurs eller tillgång. Olika lösningar och anläggningar har olika egenskaper, till exempel är en del anläggningar bra på att fördröja och avleda vatten medan andra är bättre på att rena dagvattnet från föroreningar. Platsens förutsättningar och vad som vill uppnås

(fördröjning och/eller rening) avgör vilken typ av anläggning som är lämplig på en specifik plats.

4.4.1 Exempel på dagvattenhantering

Det finns ett flertal översikter och sammanställningar både av mer storskaliga lösningar för dagvattenhantering¹¹ och med tips för småhusägare¹². Nedan ges en kortfattad beskrivning av några exempel på olika typer av dagvattenhantering och dagvattenlösningar.

Lokalt omhändertagande

Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas omhand inom den fastighet eller det område som det uppkommer. Vid lokalt omhändertagande minskas och/eller fördröjs dagvattenflödet från fastigheten eller området vilket ger en minskad belastning på befintligt dagvattensystem.

Vid lokalt omhändertagande kan dagvattnet infiltreras i mark och/eller samlas upp. Infiltration av dagvatten innebär minskad spridning av eventuella föroreningar och bidrar till grundvattenbildning. Dagvatten som samlas upp kan till exempel användas för bevattning.

Några exempel på dagvattenhantering vid lokalt omhändertagande är insamling av takvatten i behållare (som *regnvattentunnor*) och anläggande av *stenkistor* eller *rännदार* från stuprör.

Under vissa omständigheter är LOD inte möjligt eller lämpligt. Det kan till exempel bero på att markförhållandena är olämpliga för infiltration eller att dagvattnet är förorenat så att mer avancerade reningsmetoder behövs.

Anläggningar i mark

Det finns ett flertal olika typer av dagvattenanläggningar som bygger på att vattnet översilas eller infiltreras i naturliga eller uppbyggda jordlager. Den här typen av anläggningar samlar upp och fördröjer dagvattnet och det sker oftast även en rening av framförallt partikelbundna föroreningar när vattnet infiltreras i marken. Dessa lösningar kan även bidra till grundvattenbildning och med grönska.

Några exempel på anläggningstyper är *svackdiken*, *infiltrationsstråk* och *makadamdiken* som alla har speciellt uppbyggda jordlager för dagvattenhantering men det kan även vara *infiltration i naturliga grönytor* som till exempel gräsmattor. Även *genomsläpplig beläggning* och *skelettjordar med trädplantering* bygger på markens förmåga att fördröja och rena vatten.

---

¹¹ Några exempel på sammanställningar är VA-guidens anläggningswiki (<https://vaguiden.se/dagvatten/anlaggningswiki/>), Uppsala Vattens exempelsamling för dagvattenhantering (https://www.uppsalavatten.se/download/18.6001eb69180b1f4d4304fb2/1652254996131/dagvatten_exempelsamling.pdf) och på Stockholm Vatten och Avfalls dagvattenwebb finns en sammanställning av tekniska lösningar (<https://www.stockholmvattenochavfall.se/dagvatten/tekniska-losningar/>).

¹² Gästrike Vatten har tagit fram en broschyr med information och råd till fastighetsägare (<https://www.gastrikevatten.se/download/18.39f98b4f1722babea8d15849/1590566472087/dagvattenbroschyr.pdf>) och VA SYD har ett flertal tips och förslag på sin hemsida (<https://platsforvattnet.vasyd.se/villa-eller-radhusagare/>).

Den här typen av anläggningar kan till exempel vara lämpliga längs med gator, vägar och parkeringsplatser.

Anläggningar under mark

Det finns även några typer av dagvattenanläggningar där vattnet fördröjs eller renas i en anläggning under mark. Två exempel är perkolations- och avsättningsmagasin. *Perkolationsmagasin* har öppen botten och dagvattnet kan infiltreras ned i marken under magasinet. *Avsättningsmagasin* har tät botten och dagvattnet leds vidare till en dagvattenledning eller till ett öppet dike. Reningen består i huvudsak av att suspenderat material och partikelbundna föroreningar sedimenteras i magasinen.

Den här typen av anläggningar anläggs oftast när det är ont om plats, till exempel vid parkeringsplatser eller på bostadsgårdar. Täta underjordiska magasin, som ovannämnda avsättningsmagasin, kan även vara ett bra alternativ på platser där det av någon anledning är olämpligt att vattnet infiltreras i de naturliga markskikten.

Öppna anläggningar

En typ av dagvattenanläggningar som är bra på att fördröja och rena dagvatten från ett större område är olika typer av öppna anläggningar som till exempel *dammar* och *våtmarker*. Dammar och våtmarker har båda en god förmåga att avskilja partikelbundna föroreningar. Våtmarker har även god förmåga att avskilja lösta föroreningar och med rätt utformning kan även dammar som innehåller en växtzon avskilja lösta föroreningar.

Dammar och våtmarker kräver relativt stora ytor men kan bidra med biologisk mångfald, skönhetsvärden och rekreativvärden.

Filteravskiljare

Det finns ett flertal olika typer av filter vars funktion är att avskilja specifika föroreningar från dagvattnet. Filteravskiljare används ofta tillsammans med andra tekniker och en del kan installeras i vanliga dagvattenbrunnar.

Oljeavskiljare är utformade för att avskilja olja. Tekniken används vid till exempel bensinstationer och parkeringsplatser där det finns risk för större utsläpp av olja.

Brunnsfilter kan installeras i dagvattenbrunnar och beroende på val av filtermaterial kan olika föroreningar avskiljas. Brunnsfilter används vanligen vid parkeringsplatser, bensinstationer och i industriområden.

4.4.2 Drift och underhåll

Alla dagvattenanläggningar har ett behov av drift och underhåll även om behovet varierar mellan anläggningstyper. Anläggningar som till exempel magasin måste säkras så att inte ansamlade föroreningar sköljs med vid höga flöden. Olika typer av diken och öppna anläggningar behöver skötas och rensas regelbundet för att behålla sin reningsförmåga och fortsatt kunna uppehålla de mängder dagvatten som de är dimensionerade för. För att drift och underhåll ska fungera är det viktigt att ansvaret för dagvattenanläggningar klargörs.

Del 2. Dagvattenhantering i Östhammars kommun

I denna del av nulägesbeskrivningen ges en beskrivning av befintlig dagvattenhantering i Östhammars kommun. Fokus i beskrivningen ligger på den allmänna och kommunala dagvattenhanteringen, det vill säga de delar som hanteras av Östhammar Vatten och av Östhammars kommun.

5. Kommunal dagvattenhantering

Allmän och kommunal dagvattenhantering finns idag i sju av kommunens tätorter (Alunda, Gimo, Hargshamn, Norrskedika, Öregrund, Österbybruk och Östhammar) samt i ett område intill färjeläget på Gräsö. Dagvattnet hanteras idag till stor del via dagvattenledningsnät och dagvattenbrunnar i gata och större delen av dagvattnet leds ut till sjöar och vattendrag utan föregående reningssteg.

I dagsläget saknas beslutade verksamhetsområden för dagvatten i Östhammars kommun men arbete pågår med att ta fram underlag för inrättande av verksamhetsområde. I väntan på beslut hanteras fastigheter som är anslutna till den allmänna dagvattenanläggningen som om de vore inom verksamhetsområde.

5.1 Alunda

5.1.1 Det allmänna dagvattennätet

I Alunda är dagvattenledningsnätet utbyggt i större delen av tätorten. Det finns i dagsläget inga renings- eller fördröjningsanläggningar i det allmänna dagvattennätet utan dagvatten avleds direkt till dike eller vattendrag.

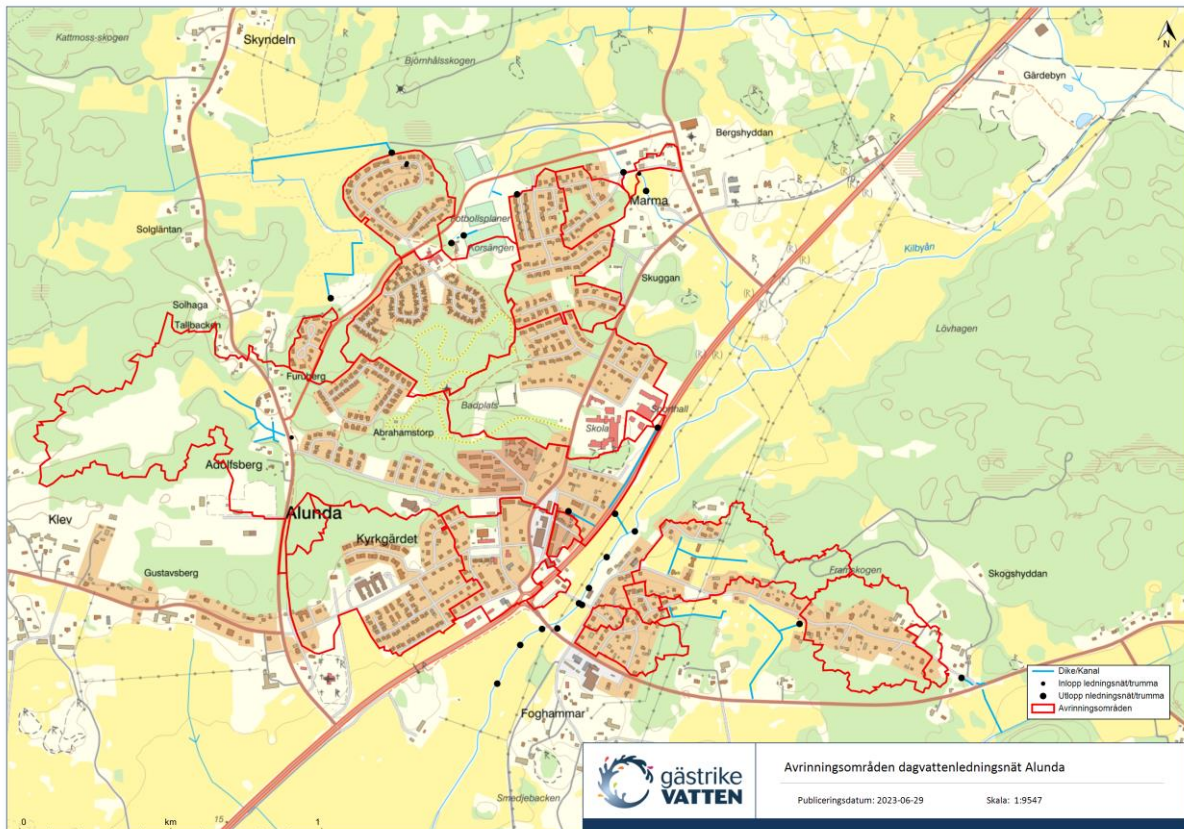
Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.1. Flera av dagvattenutloppen från Alundas tätort mynnar direkt i Kilbyån¹³. I centrala delarna av Alunda finns ett relativt stort avrinningsområde som även avleder vatten från intilliggande naturmarksområde väster om tätorten. I norra delen av Alunda avleds dagvatten mot ett mindre vattendrag/dike som tillhör ett markavvattningsföretag¹⁴. Diket är delvis kulvererat och utredning pågår för att få mer kunskap om hur det förhåller sig till dagvattenledningsnätet. Öster om Kilbyån finns avrinningsområden där dagvatten avleds via diken som ligger på jordbruksmark. Dikessystemet har flödesriktning söderut och mynnar längre nedströms i Olandsån.

Ett återkommande problem i Alunda är att området kring Kilbyån översvämmas på våren. Dagvatten från tätorten är en bidragande orsak till detta.

---

¹³ Ingår i markavvattningsföretaget Övre Olandsåns vattenavledningsföretag.

¹⁴ Marma-Klev-Hammarby dikesföretag.

Figur 5.1. Avrinningsområde för dagvattenledningsnätet i Alunda.

5.1.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från Alunda tätort är vattenförekomsten Kilbyån (Olandsån). Kilbyån ingår som ett av 16 vattendrag i Olandsåns avrinningsområde. Både Kilbyån och Olandsån som helhet har *måttlig* ekologisk status (främst på grund av övergödning och bristande konnektivitet¹⁵) och deras kemiska status är *uppnår ej god*. Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten.

5.2 Gimo

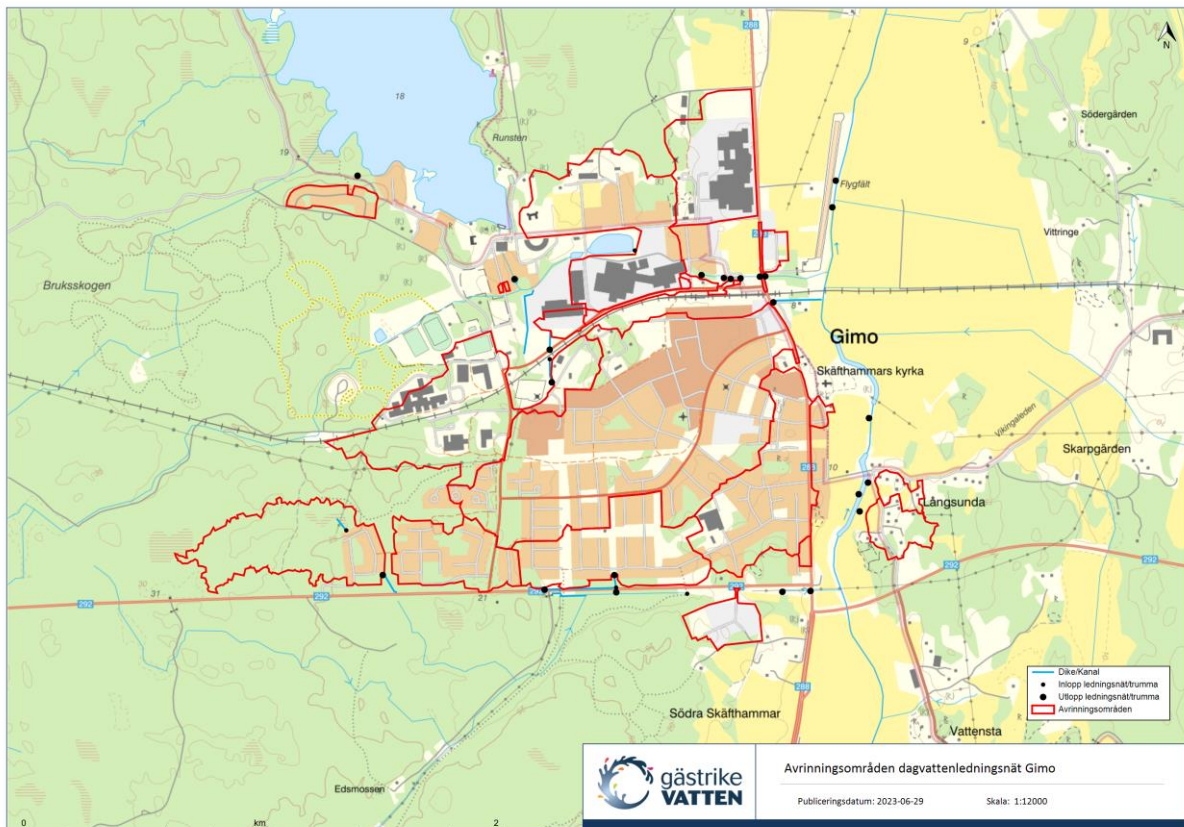
5.2.1 Det allmänna dagvattennätet

I Gimo är dagvattenledningsnätet utbyggt i större delen av tätorten. Det finns två dagvattenanläggningar i Gimo; ett perkolationsmagasin vid Gimo ishall och ett magasin nedströms Fyrbovägen (se nedan). Såväl funktion som ansvar för perkolationsmagasinet vid ishallen är under utredning. I övrigt avleds dagvattnet i det allmänna dagvattenledningsnätet direkt till dike, vattendrag eller damm.

Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.2. I den södra delen av tätorten avleds dagvatten söderut mot ett mindre vattendrag/dike som, efter en

¹⁵ Konnektivitet handlar om möjligheten till spridning och fria passager för djur, växter med mera. I vattendrag orsakas bristande konnektivitet ofta av olika typer av hinder som till exempel dammar.

sträcka med kulvertering, slutligen mynnar i Olandsån¹⁶. Dagvatten från de centrala och östra delarna av Gimo avleds österut direkt ut mot Olandsån. I norra Gimo avleds dagvatten mot ett delvis kulverterat vattendrag som går till och från Lilldammen. I nordvästra delen av Gimo finns allmänna dagvattenledningar från bostadsområdet vid Fyrbovägen som, efter avledning till ett magasin nedströms Fyrbovägen, mynnar i Gimodammen. Utredning av magasinet och dess funktion pågår. Det finns ett större avrinningsområde som avleder dagvatten mot ett dike söder om järnvägen vid Coromantvägen där det finns behov att utreda hur diket är kulverterat nedströms i anslutning till industriområdet.

Figur 5.2. Avrinningsområde för dagvattenledningsnätet i Gimo

5.2.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från Gimo tätort är vattenförekomsterna Olandsån och Gimodamm. Gimodammen har sitt utflöde i Olandsån via Glötardiket. Båda vattenförekomsternas ekologiska status är *måttlig* (Gimodammen främst på grund av bristande konnektivitet och morfologiskt tillstånd¹⁷, Olandsån främst på grund av övergödning) och dess kemiska status är *uppnår ej god*. Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten.

¹⁶Ingår i markavvattningsföretaget Nedre Olandsåns vattenledningsföretag.

¹⁷ Med morfologiska förändringar avses mänsklig påverkan på sjöars och vattendrags former och strukturer, till exempel muddringar och kanaliseringar. Med strukturer menas anläggningar i vattenområdet som skapats av människan som pirar, stenkistor och bryggor.

5.3 Gräsö

5.3.1 Det allmänna dagvattennätet

På Gräsö finns utbyggt dagvattenledningsnät i de mer tätbebyggda delarna i närheten av färjeläget med två utlopp mot havet i nära anslutning till hamnen (se figur 5.3). Endast en liten del av bebyggelsen på Gräsö är anslutna till det allmänna ledningsnätet och det finns inga renings- eller fördröjningsanläggningar.

Figur 5.3. Avrinningsområde för dagvattenledningsnät Gräsö.

5.3.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från det aktuella området på Gräsö är en större vattenförekomst som benämns Öregrundsgrepen. Öregrundsgrepens ekologiska status är *måttlig* (på grund av övergödning) och dess kemiska status är *uppnår ej god*. Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten.

5.4 Hargshamn

5.4.1 Det allmänna dagvattennätet

I Hargshamn är dagvattenledningsnätet utbyggt i större delen av tätorten. Det finns i dagsläget inga renings- eller fördröjningsanläggningar i det allmänna dagvattenledningsnätet utan dagvatten avleds direkt till dike eller vattendrag.

Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.4. Dagvattenledningsnätet på västra sidan av tätorten mynnar i ett vattendrag som kulverteras under järnvägen. Vattendraget omfattas av ett markavvattningsföretag¹⁸ där det finns översvämningssproblematik vid stora regn och snösmältning. Dagvattenledningsnätet på östra sidan av tätorten avleder dagvatten österut mot avloppsreningsverket och vidare ut mot havet via reningsverkets bräddledning. Dagvattenledningsnätet i sydöstra delen av Hargshamn mynnar i diken som avleder dagvattnet vidare åt sydöst mot ett mindre vattendrag som löper på södra sidan av Hargs industrimark. De delar av centrala Hargshamn som inte är anslutna är beroende av infiltration och avledning vid järnvägens diken eller via interna dagvattensystemet inom fastigheterna.

Figur 5.4. Avrinningsområde för dagvattenledningsnätet i Hargshamn.

5.4.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från Hargshamns tätort är Hargsviken och Järsjöviken. Båda vattenförekomsternas ekologiska status är *måttlig* (på grund av övergödning) och dess kemiska status är *uppnår ej god*. Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten.

¹⁸ Braxenbol torrlägningsföretag

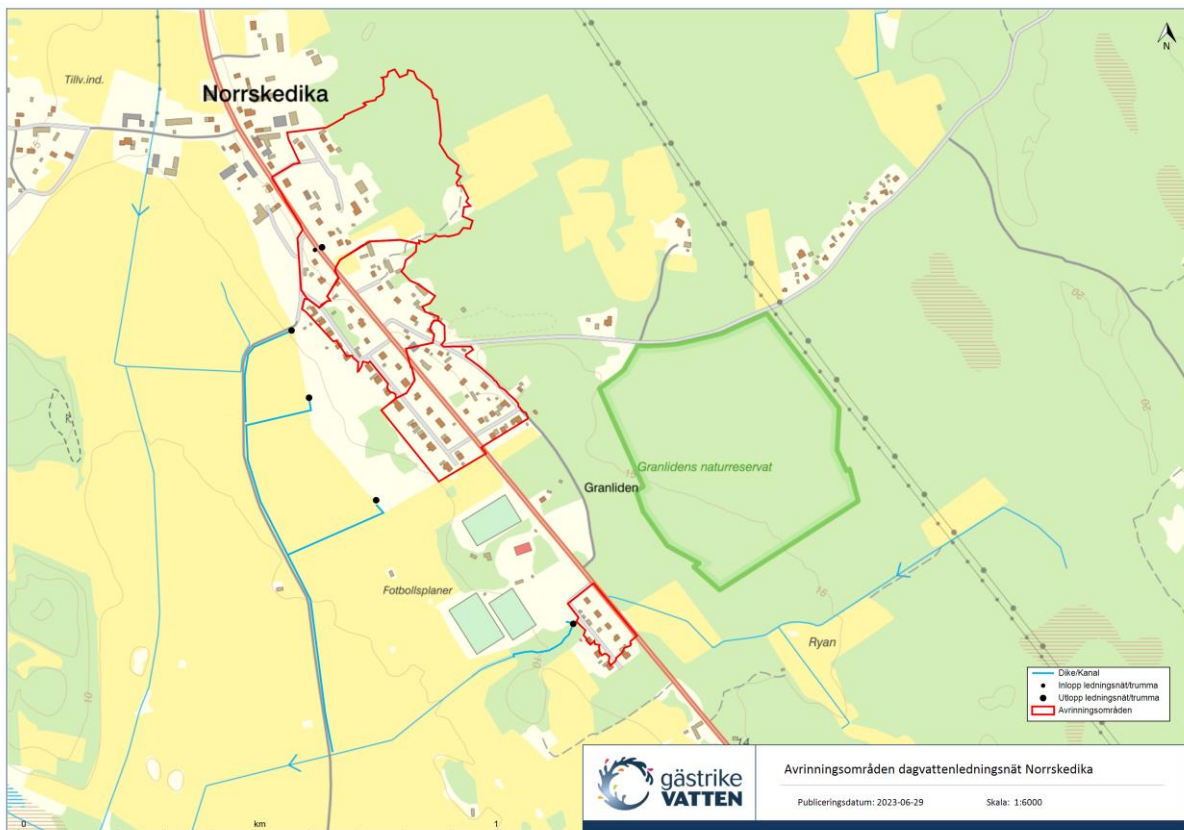
5.5 Norrskedika

5.5.1 Det allmänna dagvattennätet

I Norrskedika är dagvattenledningsnätet utbyggt i de mer tätbebyggda delarna av tätorten. Det finns i dagsläget inga renings- eller fördröjningsanläggningar i det allmänna dagvattenledningsnätet utan dagvatten avleds direkt till dike eller vattendrag.

Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.5.

Dagvattenätet har fyra utloppspunkter i diket på jordbruksmarken väster om bebyggelsen. Diket mynnar i vattenförekomsten Stängseldiket som ingår i Olandsåns avrinningsområde¹⁹. Öster om tätorten finns stora naturområden som avrinner in mot och förbi bebyggelsen. Hur flödet från naturmarken förhåller sig till dagvattennätet är inte känt och skulle behöva utredas. Sannolikt kulverteras flödet under bebyggelsen på minst två platser. I området finns även behov av inmätningar på ledningsnätet för att förbättra kvaliteten på ledningskartorna.

Figur 5.5. Avrinningsområden för dagvattenledningsnätet i Norrskedika

5.5.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från Norrskedika tätort är Stängseldiket (del av Norsdiket (Olandsån)). Vattenförekomstens ekologiska status är *måttlig* (främst på grund av övergödning och begränsad konnektivitet) och dess kemiska status är *uppnår ej god*.

¹⁹ Ingår i markavvattningsföretaget Nedre Olandsåns vattenledningsföretag.

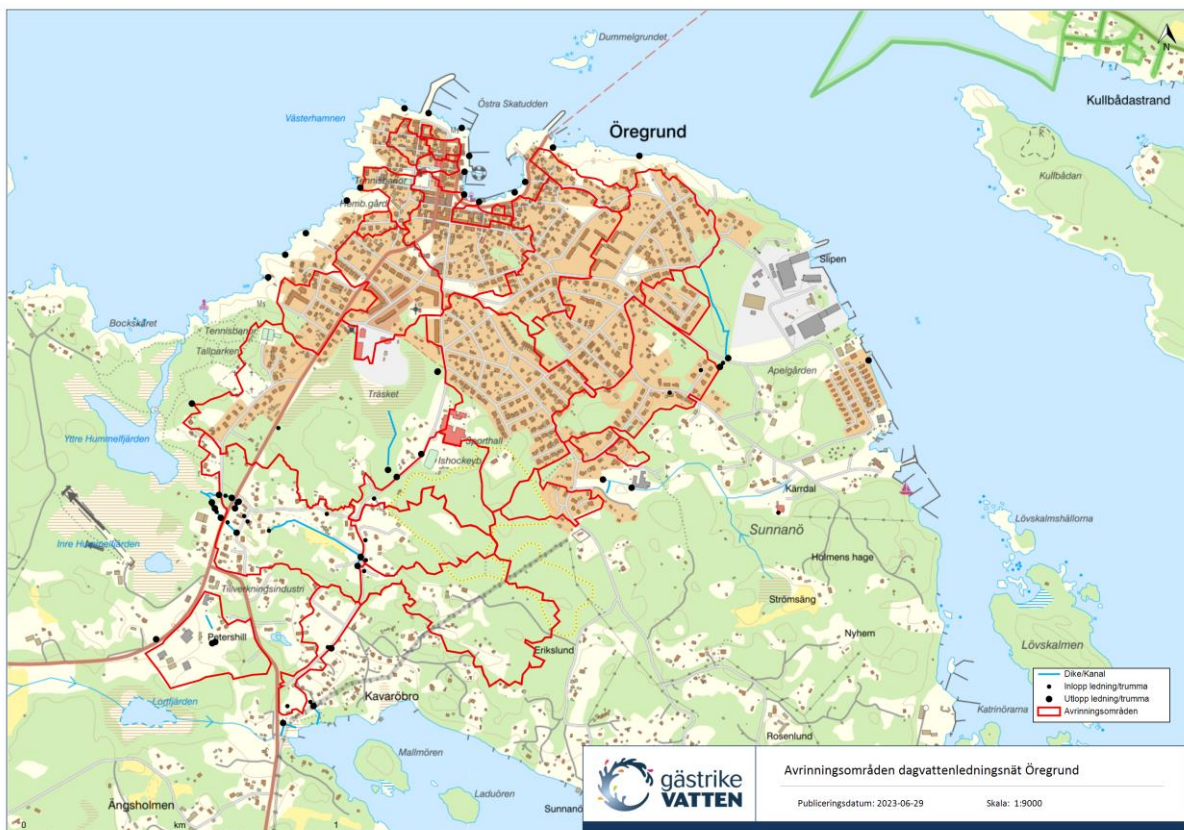
Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten.

5.6 Öregrund

5.6.1 Det allmänna dagvattennätet

I större delen av de mer tätbebyggda delarna av Öregrund finns utbyggt dagvattenledningsnät. Det finns en dagvattenanläggning, som beskrivs nedan, men i övrigt avleds dagvattnet direkt till recipienterna.

Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.6. Norra delarna av Öregrund är anslutna till dagvattenledningsnät som mynnar i havet. Bebyggelse och verksamheter i södra delen av Öregrund är anslutna till ledningsnät som mynnar i diken och våtmarker med vidare avrinning mot havet. Vid Slånvägen finns en (torr) fördröjningsdamm i anslutning till en pumpstation. Vattnet pumpas från dammen vidare mot vägdike längs Västergatan. Söder om centrala Öregrund ligger ett större våtmarksområde (Trasket) dit mycket dagvatten leds. Där har problem med höga vattennivåer noterats och driftåtgärder utförts. Vid Kavaröbrovägen/Mellarövägen finns ett dike dit bland annat dagvatten leds. Där har skötselåtgärder utförts och det finns behov att klargöra ansvar kopplat till skötsel av diket mellan kommunen, fastighetsägaren och VA-huvudmannen.

Figur 5.6. Avrinningsområde för dagvattenledningsnätet i Öregrund.

5.6.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från Öregrund tätort är Öregrundsgrepen och Ängsfjärden. Båda vattenförekomsternas ekologiska status är *måttlig* (på grund av övergödning) och dess kemiska status är *uppnår ej god*. Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten.

5.6.3 Skyfallet sommaren 2021

Den 10 augusti 2021 föll under kort tid en stor mängd regn över Öregrund vilket orsakade översvämningar ibland annat 50-60 villor och butiker. Även Öregrunds vårdcentral översvämmades och verksamheten fick som följd utrymma lokalerna under en period.

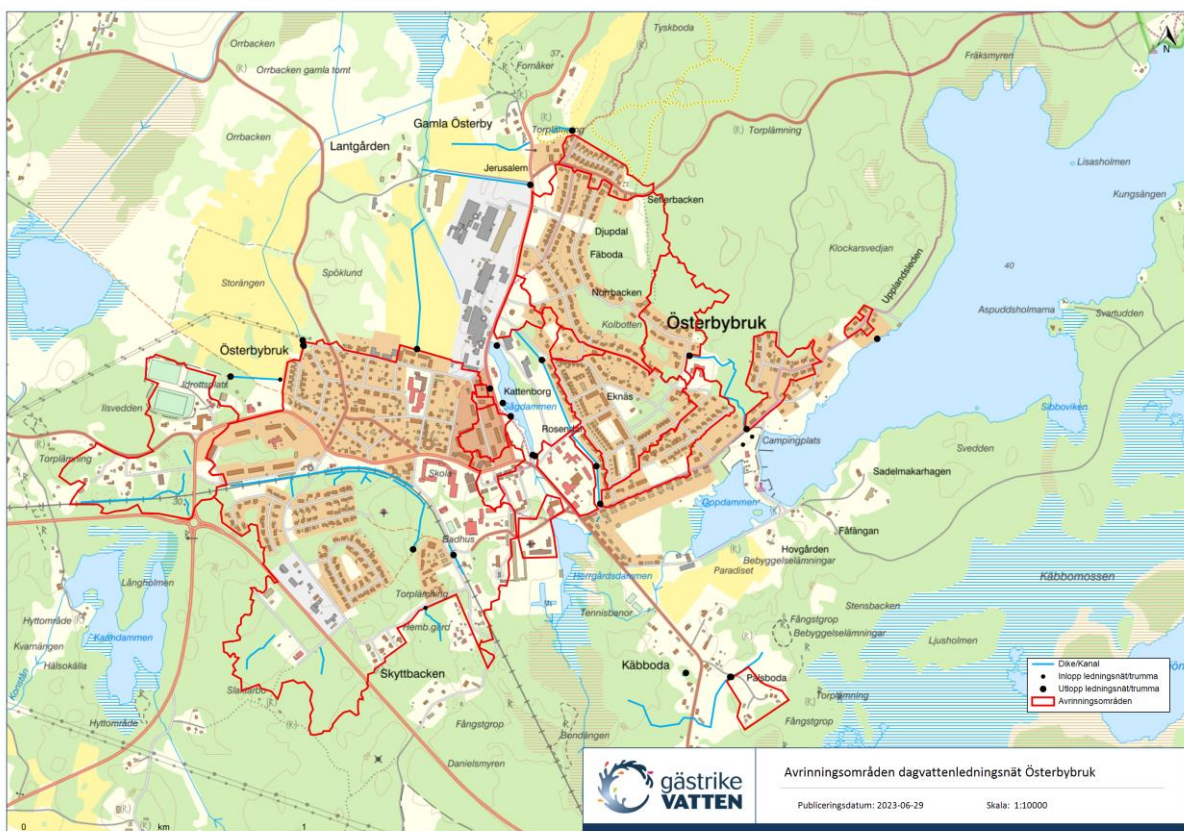
5.7 Österbybruk

5.7.1 Det allmänna dagvattennätet

I Österbybruk finns utbyggt dagvattenledningsnät i större delen av tätorten. Det finns inga allmänna dagvattenanläggningar så som pumpstationer, renings- eller fördröjningsanläggningar utan dagvatten avleds direkt till recipient.

Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.7.

Dagvattenledningsnätet i de centrala delarna avleder dagvatten mot Sågdammen och kanalen öster om dammen från flera mindre avrinningsområden. Dagvattenledningsnätet i västra delarna av tätorten avrinner norrut mot diken och mindre vattendrag som leder dagvattnet

Figur 5.7. Avrinningsområde för dagvattenledningsnätet i Österbybruk.

vidare mot Nerån²⁰. Inom dessa avrinningsområden är sydvästra delen av Österbybruk beroende av järnvägens avvattning och kulvertar för att dagvattnet ska kunna ta sig norrut mot utsläppspunkterna i recipienterna. Dagvattenledningsnätet i östra delarna av tätorten avleder dagvattnet antingen norrut via diken mot Nerån eller söderut via diken och ledningar som mynnar vid Campingplatsen och ut mot Stordammen. Mindre utredningsåtgärder planeras av Gästrike Vatten i området, främst kopplat till kulverteringar av ledningar under fastigheter.

5.7.2 Berörda vattenförekomster

Recipient, eller mottagare, för dagvatten från Österbybruk tätort är Stordammen och Nerån (Fyrisån-Sundbroån). Vattenförekomsternas ekologiska status är *måttlig* (Stordammen främst på grund av konnektivitet och morfologiskt tillstånd och Fyrisån-Sundbroån på grund av övergödning, konnektivitet/morfologi och särskilt förorenande ämnen) och dess kemiska status är *uppnår ej god*. Betydelsen av påverkan från dagvatten som en del av urban markanvändning har inte bedömts för vattenförekomsten men områdets kända föroreningsstatus gällande både mark, vatten och sediment har här en särskild betydelse för hanteringen av dagvatten.

5.7.3 Förorenad mark

Större delen av Österbybruk är byggd på förorenad mark vilket komplicerar dagvattenhanteringen. Till exempel finns det runt Österbyverken verksamheter vars dagvattenhantering är svår att åtgärda på grund av föroreningsproblematiken.

5.8 Östhammar

5.8.1 Det allmänna dagvattennätet

I Östhammar är dagvattenledningsnät utbyggt i nästan hela tätorten. Avrinningsriktningen är generellt österut mot Östhammarsfjärden men det finns ett litet avrinningsområde i norra delen av Östhammar där dagvatten avleds norrut via dike mot Granfjärden.

Avrinningsområden i tätorten samt utlopp för ledningsnätet redovisas i figur 5.8. Centrala delarna av Östhammar utgör ett stort avrinningsområde med kända avvattningsproblem. Problem orsakas delvis av höga havsnivåer men också av kapacitetsbrist i dagvattenledningsnätet. Historiskt fanns ett öppet dike genom Östhammar som med tiden byggts igen. I centrala delarna av avrinningsområdet, kring Bilstadiket, finns lågpunkter inom bebyggelsen vilket ökar risken för översvämningar i samband med stora regn. Pumpstationer har installerats av VA-huvudmannen och en översvämningssyta har byggts av kommunen för att försöka avhjälpa problemen som uppstår. Gästrike Vatten planerar för ytterligare utredningar för att förbättra situationen i avrinningsområdet.

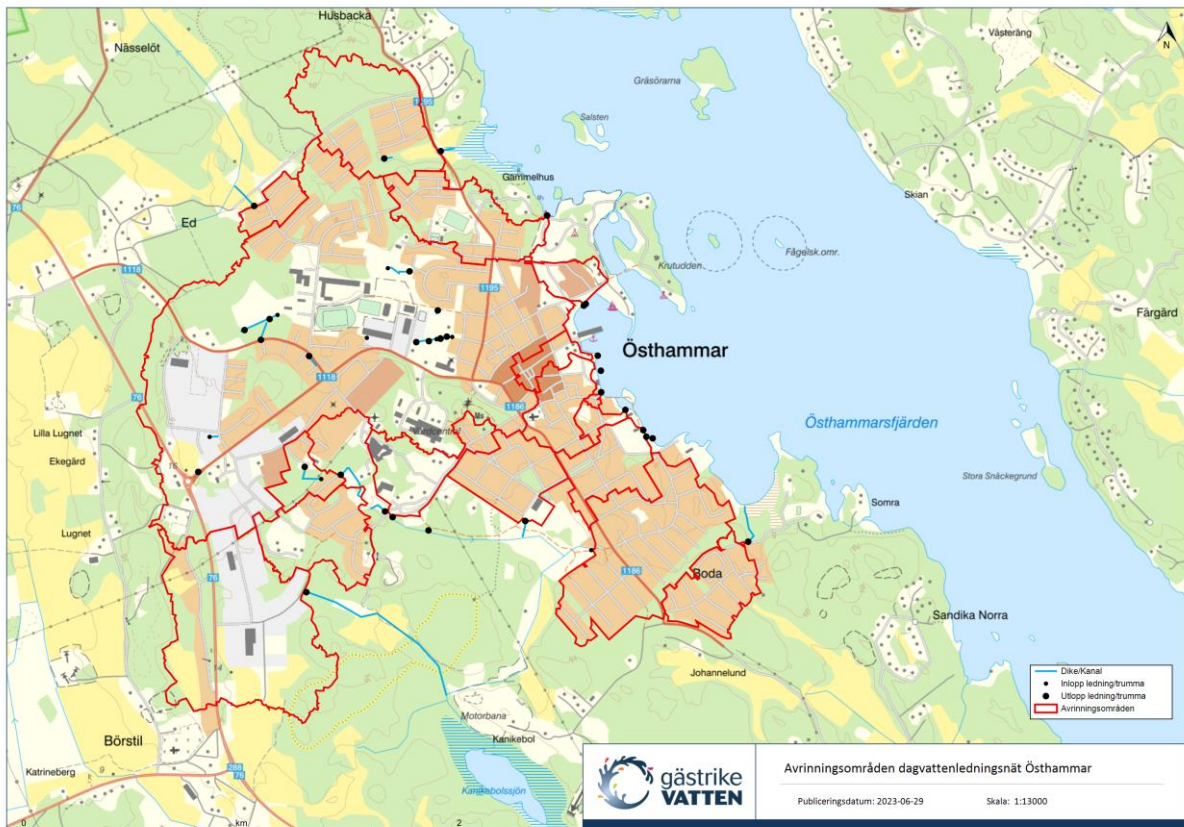
Dagvatten från södra delen av tätorten avrinner mot ett mindre vattendrag med avrinningsriktning mot Östhammarsfjärden. Till vattendraget rinner förutom dagvatten från ledningsnätet vatten från stora naturområden och Kanikebolssjön. Vattendraget kulverteras i dagvattenledningsnätet en längre sträcka längs Källvägen fram till det mynnar i Östhammarsfjärden. Vattendraget är i behov av rensning och orsakar problem med

---

²⁰ Fyrisåns vattenregleringsföretag.

avvattningen av området. Uppströms vattendraget finns en dagvattendamm i syfte att rena och fördröja dagvattnet från området kring skolan och äldreboendet vid Kyrkogatan.

Förutom dagvattenledningar finns endast ett fåtal dagvattenanläggningar i Östhammar. Dagvattenrening i det allmänna nätet sker enbart på en plats; i dagvattendammen vid Kyrkogatan. Dagvattenpumpstationer finns på några platser; vid Gammelbygatan i en gångcykelport, i sydvästra delen av Östhammar vid Fabriksvägen och inom några fastigheter som har avvattningsproblematik.

Figur 5.8. Avrinningsområde för dagvattenledningsnätet i Östhammar.

5.8.2 Berörda vattenförekomster

Dagvatten från Östhammars tätort leds till vattenförekomsten Östhammarsfjärden som inkluderar både Östhammar- och Granfjärden. Vattenförekomstens ekologiska status är *dålig* (främst på grund av övergödning) och dess kemiska status är *uppnår ej god*.

Dagvatten, som en del av urban markanvändning, bedöms ha betydande påverkan på vattenförekomsten framförallt när det gäller tillförsel av fosfor och kväve, det vill säga övergödning. I Vattenmyndighetens åtgärdsprogram finns åtgärden förbättrad dagvattenhantering genom miljötillsyn och fysisk planering med. Åtgärden bedöms kunna ge effekt på miljöproblemen övergödning och miljögifter.

5.9 Annan kommunal dagvattenhantering

Utöver den dagvattenhantering som beskrivits ovan har kommunen som fastighetsägare och verksamhetsutövare ansvar för dagvattenhantering på egna fastigheter och för egna verksamheter.

5.9.1 Avfallsanläggningar

På den kommunala avfallsanläggningen Väddika finns ett dag- och lakvattensystem. På anläggningen finns lakvattendiken och två lakvattendammar. Hela anläggningen är omgärdad av ett lakvattendike där lakvatten samlas upp och leds till lakvattendammarna för rening. Det renade lakvattnet insamlas i två utjämningsmagasin som är invändigt tätade med geomembran. Vattnet rinner ut i Väddikasjön som i sin tur avbördar sitt vatten till ett cirka 11 kilometer långt dike innan det når Olandsån. Personal på anläggningen mäter varje månad utgående flöde och konduktivitet i lakvattendammarna. Provtagningen sker enligt kontrollprogram.

5.9.2 Insamling av dagvatten från tak

På kommunförråden i Gimo, Österbybruk, Öregrund och Östhammar samlas sedan några år regnvatten in från taken i större uppsamlingskärl (tankar på 15 kubikmeter). Det insamlade vattnet används sedan för bevattning av växtlighet och vid sopning av gator.

5.9.3 Lågpunkter som yta för hantering av dagvatten

Lekplatsen på Torpvägen i Alunda har anlagts i en lågpunkt och har utformats på ett sätt som möjliggör för dagvatten att samlas där vid större nederbördsmängder utan att det orsakar skada.

5.10 Drift och underhåll

5.10.1 Det allmänna dagvattennätet

Drift och underhåll av det allmänna dagvattennätet utförs av Gästrike Vattens drift- och underhållspersonal stationerade i Östhammars kommun.

Alla utlopp i Öregrund har spolats sedan skyfallet 2021 och det finns planer på att gå igenom alla tätorter framöver. Inga rutinspolningar sker på dagvattenledningsnätet idag utan spolningar utförs vid behov. Dagvattenpumpstationerna ingår däremot i en rond och besöks med jämna intervall. Förutom de pumpstationer som Gästrike Vatten sköter finns två pumpstationer i gång-cykelportar som vid behov sköts av kommunens fastighetsverksamhet. På enstaka fastigheter i Östhammar och Alunda, som ofta drabbas av översvämningar, finns pumpstationer installerade där Gästrike Vatten hjälper till vid behov. Ingen rutin för skötsel finns idag kopplat till de öppna dagvattenanläggningarna (dammar och översvämningsyta) som finns i kommunen.

5.10.2 Dagvattenhantering på allmän platsmark

Drift och underhåll av dagvattenbrunnar på allmän platsmark, i huvudsak på de kommunala vägarna, utförs av kommunens fastighetsverksamhet. De cirka 2 000 dagvattenbrunnarna suges rent vartannat år. Fastighet utför även rensning av diken på kommunal mark som inte är en del av det allmänna dagvattennätet.

6. Enskild dagvattenhantering

Fastighetsägare och verksamhetsutövare är, som beskrivs under 3.5, ansvariga för sin egen dagvattenhantering. För fastigheter inom tätorterna som är anslutna till det allmänna dagvattennätet hanteras dagvattnet ofta, åtminstone till del, genom avledning till dagvattennätet. Fastigheter som inte är anslutna till det allmänna dagvattennätet behöver dock lösa sin egen dagvattenhantering. Kommunen har i dagsläget begränsade kunskaper om hur dagvatten hanteras av enskilda fastighetsägare och verksamhetsutövare. Nedan ges en övergripande beskrivning av olika typer av enskild dagvattenhantering.

För *småhus och flerfamiljshus* som inte är anslutna till det allmänna dagvattennätet sker dagvattenavledning från hustaken via stuprör och utkastare direkt ut på tomtmark och/eller via avledning i ledning till stenkista inom fastigheten. Under de senaste åren har insamling av regnvatten från tak ökat. Insamlingen bidrar till minskade dagvattenflöden och vattnet används oftast till bevattning vilket innebär en besparing av dricksvatten. Det finns i kommunen även en del fastigheter med enskilt VA som har valt att samla in dagvatten för spolning av toalett. Dräneringar från husgrunder är ofta kopplade antingen till stenkista eller till det allmänna dagvattennätet men i äldre områden med källare kan det förekomma att dräneringen är kopplad till spillvattenförande ledning.

På *parkeringar* och andra hårdgjorda ytor där det bedrivs verksamhet som riskerar att orsaka utsläpp av till olja finns det ofta oljeavskiljare. För områden inom tätorterna leds det oljeavskilda vattnet sedan oftast till det allmänna dagvattennätet.

En del *miljöfarliga verksamheter*, som till exempel Sandvik Coromant, Hargs Hamn, gruvan i Dannemora och SKB:s slutförvarsanläggningar i Forsmark, har krav på dagvattenhantering som en del av sina miljötillstånd. Även andra verksamheter, som till exempel återvinnings- och avfallsanläggningar, drivmedelsstationer, kyrkogårdar och båtvarv, är ansvariga för att se till att dagvatten från deras verksamheter inte orsakar skada eller olägenhet för människa och miljö.

Väghållare för *enskild väg*, ofta en vägsamfällighet, är ansvarig för eventuellt behov av dagvattenhantering kopplat till den enskilda vägen.

Del 3. Utmaningar, behov mm

7. Möjligheter och utmaningar

Vid framtagandet av denna nulägesbeskrivning har ett flertal möjligheter och utmaningar med dagvattenhanteringen identifierats. I många fall innebär det som kan vara en möjlighet även en utmaning. Nedan beskrivs några av de möjligheter och utmaningar som identifierats och i nästa kapitel framgår ytterligare områden där utmaningar finns och behov av underlag för att underlätta arbetet med dessa har identifierats.

7.1 Dagvatten – en del av en attraktiv boendemiljö

Även om dagvattenhanteringen i första hand är för att rena vattnet från eventuella föroreningar och för att hantera vattenflöden inom bebyggelse så kan dagvattenhanteringen även bidra till att till exempel skapa attraktiva områden inom våra tätorter och/eller gynna biologisk mångfald.

I befintliga bebyggelseområden, men kanske framförallt när nya bebyggelseområden skapas, finns goda möjligheter att hantera dagvatten i lösningar som även skapar andra värden. Dammar, våtmarker eller öppna diken inom eller i närheten av bebyggelse kan bidra till en attraktiv boendemiljö och även skapa möjligheter för rekreation. Öppet vatten och fuktiga områden kan skapa goda förutsättningar för till exempel vissa fågelarter.

Det finns dock utmaningar kopplat till denna typ av lösningar, till exempel att det ska vara säkert för allmänheten att röra sig i närheten av dagvattenanläggningen samtidigt som den ska vara enkel att underhålla. En annan utmaning är ansvar och kostnader, både för anläggande och skötsel. Om en dagvattenanläggning utformas för att vara mer än enbart en del av den allmänna dagvattenanläggningen innebär det ett delat ansvar mellan VA-huvudmannen och övriga aktörer (oftast kommunen som fastighetsägare och/eller ansvarig för allmän platsmark). Om förorenat dagvatten leds till exempel till en damm kan det innebära att det finns behov av olika skyddsåtgärder för att säkerställa att framförallt människor inte kommer i kontakt med vattnet.

Den här typen av lösningar kan skapas gemensamt för större bostadsområden, befintliga och nya, vilket även det kan innebära en utmaning då det troligen kommer innebära att olika parter behöver samverka.

7.2 Dagvatten som tekniskt vatten

Det finns ett antal användningsområden för vatten där det egentligen inte finns behov av vatten av dricksvattenkvalitet men där dricksvatten ändå oftast används idag. Några exempel är spolning av toaletter, bevattning av grönytor, gatusopning, brandvatten och visst industrivatten.

Vatten som inte håller dricksvattenkvalitet men kan användas för den här typen av ändamål kallas ofta *tekniskt vatten*. Dagvatten är en möjlig källa till tekniskt vatten. Dagvatten som

källa för tekniskt vatten kan till exempel samlas in från tak men även dagvatten som samlats upp i dammar kan användas som tekniskt vatten.

På flera kommunala byggnader sker redan idag den här typen av insamling av dagvatten (se 5.9.2 ovan). Insamling av dagvatten skulle dock kunna ökas och även införas som standard vid uppförande av nya kommunala byggnader. Även möjligheten att samla in dagvatten för spolning av toaletter skulle kunna utredas vid nybyggnation av kommunala fastigheter.

I dagsläget finns det få allmänna eller kommunala dagvattendammar men det kan finnas goda möjligheter att använda även vatten från dammar som tekniskt vatten, för kommunala eller enskilda ändamål.

En utmaning med att använda dagvatten som tekniskt vatten är att en del av det, framförallt från vägar och olika verksamheter, kan innehålla mycket föroreningar. Beroende på hur vattnet ska användas kan vattenkvaliteten behöva utredas och eventuellt behövs rening innan användning.

7.3 Åtgärder hos privata fastighetsägare

Östhammars kommun och Gästrikre Vatten har begränsade möjligheter att ställa direkta krav på hur privata fastighetsägare ska hantera sitt dagvatten inom befintlig bebyggelse, med undantag för miljöfarliga verksamheter med villkor om dagvattenhantering i miljötillståndet.

Genom tydlig och lättillgänglig information kan dock privata fastighetsägare uppmuntras till att anordna olika typer av lösningar för lokalt omhändertagande av dagvatten på den egna fastigheten. Det finns många lösningar både för att avleda vattnet på lämpligt sätt och för att samla in det för användning vid till exempel bevattning eller spolning av toaletter som det kan vara aktuellt att informera om. Ägare till småhus är en till antalet stor grupp men även information riktad till verksamheter och föreningar kan vara lämplig att ta fram.

Vid upprättande av detaljplaner finns viss möjlighet till kravställning gällande dagvattenhantering. När riktlinjer för dagvattenhantering tagits fram kan dessa användas som underlag för detta.

8. Behov av ytterligare underlag

Vid framtagandet av denna nulägesbeskrivning har behov av ett antal underlag identifierats och nedan ges en kortfattad beskrivning av dessa. Två andra dokument eller underlag som det bedöms finnas ett behov av är *dagvattenpolicy* och *riktlinjer för dagvattenhantering*, men då framtagandet av dessa redan är påbörjat ingår de inte i nedanstående sammanställning.

- ***Detaljerad kartläggning av allmänna och kommunala dagvattenanläggningarna.***
Vissa delar av dagvattennätet är i dagsläget endast översiktligt kartlagt vilket försvårar arbetet med såväl utbyggnad som drift och underhåll. För att kunna ta fram kartunderlag av bättre kvalitet finns behov av utredning av dagvattennät, brunnar, anslutna fastigheter med mera. Detta arbete är även viktigt inför inrättandet av verksamhetsområde för dagvatten.

- **Drift- och skötselrutiner för befintliga dagvattenanläggningar.** Det finns ett behov av nedskrivna och tydliga rutiner för drift- och underhåll för såväl de delar av befintliga dagvattenanläggningarna som Fastighet är ansvarig för som för de delar som Gästrike Vatten är ansvarig för.
- **Ansvarsfördelning för olika typer av dagvattenanläggningar.** Principiell beskrivning av ansvarsfördelning för olika typer av dagvattenanläggningar och dess olika ingående delar, förslagsvis med några specifika exempel.
- **Beskrivning av olika typer av dagvattenlösningar.** En sammanfattning av olika typer av lösningar för dagvattenhantering som bedöms vara relevanta för Östhammars kommun skulle underlätta kommunens arbete med dagvatten, både som fastighetsägare och som planmyndighet. I beskrivningen bör det bland annat ingå under vilka förhållanden de olika lösningarna är lämpliga och en översiktlig uppskattning av kostnad (anläggande och drift).
- **Teknisk standard för allmän dagvattenhantering.** Gästrike Vatten håller på att ta fram en teknisk standard för Gävle kommun och ser att det finns behov av en liknande även för Östhammars kommun.
- **Dagvattenhantering i teknisk handbok.** Fastighets arbete med dagvatten skulle underlättas om det togs fram en teknisk handbok för kommunala byggnader och fastigheter där dagvattenhantering ingår. I handboken bör det bland annat framgå hur, när och var dagvatten ska samlas in från tak på kommunala byggnader och vad som gäller för dagvattenhantering vid anläggande av parkeringsytor.

Del 4. Ordlista

9. Ordlista

Allmän VA-anläggning	En allmän VA-anläggning innebär att kommunen har rättsligt bestämmande över anläggningen och att den har ordnats för att uppfylla kommunens skyldigheter enligt vattentjänstlagen.
Avloppsvatten	Avloppsvatten är en samlad benämning för spillvatten och dagvatten.
Bräddning	Ett tillfälligt utsläpp av avloppsvatten som görs när ett ledningsnät eller ett reningsverk blir överbelastat. Det kan ske vid kraftiga regn, snösmältning eller vid höjda vattennivåer när stora mängder vatten komma in i ledningsnätet på kort tid.
Dagvatten	Ytligt avrinnande regn- och smältvatten.
Dräneringsvatten	Grundvatten och nedträngande vatten från regn och snösmältning som avleds i dräneringsledning eller dike.
Förbindelsepunkt	Gränsen mellan den allmänna VA-anläggningen och fastighetsägarens VA-installation, som huvudregel 0,5 meter utanför fastighetsgräns.
Kommunal VA-anläggning	Vardaglig benämning för det som i lag benämns allmän VA-anläggning.
LOD	Lokalt omhändertagande av dagvatten (LOD) innebär att dagvattnet tas om hand på plats, det vill säga lokalt, istället för att ledas bort via ett ledningsnät. Den vanligaste lösningen för LOD är infiltration i mark men det kan också vara utjämning i form av magasin eller diken.
Recipient	Mottagare av behandlat eller obehandlat avloppsvatten (till exempel hav, sjö, vattendrag eller grundvatten).
Skyfall	Kraftiga regn under en kort period kallas skyfall. Enligt Sveriges metrologiska och hydrologiska institut (SMHI) definition är skyfall regn med en intensitet som är större än 50 millimeter per timme eller större än 1 millimeter per minut.
Spillvatten	Förorenat vatten från till exempel toaletter, dusch och tvätt.

VA-anläggning	En anläggning som har till ändamål att tillgodose behov av vattentjänster för bostadshus eller annan bebyggelse.
VA-kollektiv	VA-kollektivet är benämningen på alla fastigheter som är anslutna till allmänt vatten och avlopp i en kommun.
VA-huvudman	Ägaren av den allmänna VA-anläggningen och den som ansvarar för drift och underhåll av den allmänna VA-anläggning. För Östhammars kommun är det Östhammar Vatten AB.
Vattenförekomst	En vattenförekomst är en specifik vattensamling i naturen av en viss geografisk storlek, till exempel en sjö eller en kustvik. Vilka vatten som är vattenförekomster beslutas av Vattenmyndigheterna.
Vattenskyddsområde	Vattenskyddsområden fastställs för att i ett långsiktigt perspektiv trygga en god vattenkvalitet för viktiga vattentäkter.
Vattentjänster	Dricksvatten, spillvatten, dagvatten gata och dagvatten fastighet.
Verksamhetsområde	Verksamhetsområde för allmänt VA är det område inom vilket vattenförsörjning, spillvatten och dagvatten har ordnats eller ska ordnas genom den allmänna VA-anläggningen. Kommunen ska genom kommunfullmäktige fastställa verksamhetsområdet med dess gränser.

Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027

Postadress	Besöksadress/Reg.office	Telefon	Telefax	Organisationsnummer	Bankgiro
Box 66	Stångörsgatan 10	Nat 0173-860 00	Nat 0173-175 37	212000-0290	233-1361 S-742 21 Östhammar
		Int +46 173 860 00	Int +46 173 175 37	V.A.T. No	PlusGiro
		kommunen@osthammar.se	SE212000029001		Östhammar
					www.osthammar.se
					1 31 70-6

Innehållsförteckning

1 Syfte och bakgrund	3
2 Analys	3
2.1 Nuläge bostadsmarknaden	4
2.2 Demografisk utveckling.....	4
2.3 Arbetsmarknad, inkomst och utbildning.....	4
2.4 Bostadsbestånd och nyproduktion	4
2.5 Privatbostads- och hyresrättsmarknaden.....	5
2.6 Geografisk analys av tätorterna	5
2.7 Mått på bostadsbrist.....	5
2.8 Bostadsbehov för olika grupper.....	5
2.9 Efterfrågan på bostäder.....	6
2.10 Bostadsbehov.....	6
2.11 Vad händer med flyttmönster och boendepreferenser nu och framåt?	6
2.12 Den regionala utvecklingsstrategin.....	8
3 Målsättning.....	9
3.1 Kommunala verktyg för bostadsförsörjning	9
3.2 Särskilda gruppers behov.....	10
3.3 Bostadspolitiska mål för Östhammars kommun	12
4 Åtgärder	13
4.1 Östhammars kommun ska ha utrymme för befolkningstillväxt.....	13
4.2 Östhammars kommun ska tillvarata och förstärka de unika värden med skärgården, tätorterna och landsbygden för att skapa attraktiva boendemiljöer	13
4.3 Östhammars kommun ska genom nyproduktion främja ökad rörlighet i det befintliga bostadsbeståndet.....	13
4.4 Östhammars kommun ska säkerställa tillgång till grundläggande service och infrastruktur för att också öka attraktionskraften för landsbygden och skärgården som bostadsort.....	14
4.5 Östhammars kommun ska ha ett markinnehav som möjliggör en god	14
bostadsplanering	14
4.6 Stiftelsen Östhammarshem ska vara en aktiv aktör på bostadsmarknaden.....	14
4.7 Östhammars kommun ska ha en aktiv samverkan med samtliga aktörer på bostadsmarknaden	15

1 Syfte och bakgrund

Vid utarbetning av förslag till bostadsförsörjningsprogram har Östhammars kommun valt att utgå från kommunens bostadsmarknadsanalys, den ”stora boendestudien (Kairos Futures 2023) samt de regionala (regional utvecklingsstrategi resp. analys av regional bostadsmarknad, Uppsala län) och kommunala utvecklingsambitionerna.

Enligt bostadsförsörjningslagen ska programmet bl.a. innehålla:

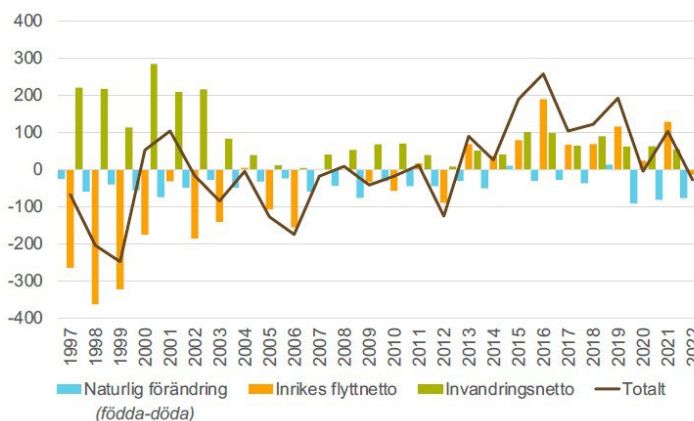
- Kommunens mål för bostadsbyggande och utveckling av bostadsbeståndet
- Kommunens planerade insatser för att nå uppsatta mål
- Hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål, planer och program som är av betydelse för bostadsförsörjningen.

Planen sträcker sig över flera år, samtidigt som det är viktigt att inse att förutsättningarna kan förändras under genomförandet. Detta kan ge skäl att omvärdera delar av både målsättningar och insatser i programmet.

Det är viktigt att påpeka att Östhammars kommuns bostadsförsörjningsprogram (eller riktlinjer för bostadsförsörjning) i första hand är en process som ska införlivas i ordinarie verksamhet. Dokumentet ska ses som ett stöd för genomförandet.

Övergripande befolkningsutveckling i Östhammar

Dekomponerad befolkningsutveckling, Östhammar, 1997-2022

Östhammar har haft en varierande befolkningsutveckling under de senaste åren, med befolkningsökning som regel under 2010-talet och framåt, men med en minskad ökningstakt de senaste åren. Pandemin gav ett uppsving, med ökad befolkning under 2021, som avtog under 2022.

Invandringsnettot har varit konsekvent positivt under hela 2000-talet, men högre under 1990-talets slut än under mitten av 2010-talet, vilket hör till ovanligheterna. Den naturliga förändringen (födda minus döda) har varit i regel negativ under hela 2000-talet.

Inrikes flyttnetto varierar, och har haft en starkt positiv uppåttrend under 2000-talet, även om inrikes flyttnetto var svagt negativt år 2022.

Källa Stora Flytt- och boendestudien (Kairos Future)

2 Analys

September 2023 gav Östhammars kommun Svefa i uppdrag att genomföra en analys av bostadsmarknaden inför aktualiseringen av kommunens bostadsförsörjningsplan.

Analysen i sin helhet biläggs detta dokument och nedan följer en koncentrerad sammanfattning.

Av sammanfattningen framgår att det är många faktorer som påverkar bostadsmarknaden på kort och lång sikt. Det finns en påtaglig risk att göra sig skyldig till en grov förenkling genom att lyfta fram enskilda faktorer eller enskilda lösningar. Därför väljer vi att belysa just komplexiteten under avsnitten 2.1 – 2.12 nedan.

2.1 Nuläge bostadsmarknaden

- Svensk ekonomi är mycket svagare än normalt
- Kraftigt höjd ränta vilket lett till en bred nedgång på bostadspriserna
- Osäker bostads- och nyproduktionsmarknad
- Inbromsning av bostadsbyggandet
- Mycket svag efterfrågan på nyproduktion
- Svag positiv marknadstro bland hushållen

2.2 Demografisk utveckling

- Befolkningsstillväxt 5% under de senaste 10 åren i Östhammars kommun
- En åldrande befolkning
- Befolkningsprognos 5-6% de kommande 10 åren
- Den äldre befolkningen väntas växa mest
- Positivt flyttnetto
- Flest inflyttare är i 20års- och småbarnsåldern

2.3 Arbetsmarknad, inkomst och utbildning

- Tillverknings- och utvinningsindustrin dominerar
- Låg arbetslöshet
- En lägre andel av den arbetsföra befolkningen med eftergymnasial utbildning
- Något lägre medelinkomster
- Stora industrisatsningar de kommande femton åren (slutförvar kärnbränsle, nyöppning av järnmalmgruva och en flygbränslefabrik). Detta kan skapa ett stort kompetensförsörjningsbehov samt ett tryck uppåt i medellönen.

2.4 Bostadsbestånd och nyproduktion

- Hög andel småhus /äganderätt
- Hög andel små lägenheter (enrummare och lägenheter med två rum och kök
- Flyttströmmar hyres- och bostadsrätter främst i tjugoårsåldern. I 30- och 40årsåldern sker flyttströmmarna främst till äganderätter.
- Många äldre bor kvar i småhus. Möjligen i brist på alternativ.

- De senaste tio åren har 762 nya bostäder tillkommit med en jämn fördelning mellan småhus och lägenheter

2.5 Privatbostads- och hyresrättsmarknaden

- Prisuppgången de senaste tio åren är 80% för småhus och bostadsrätter
- Snittpriset för en bostadsrätt de senaste tolv månaderna är kkr 18 / kvm. Motsvarande genomsnittspris för småhus är kkr 22.
- Priset backade med 12% under tolv månadersperioden 2206/2306.
- Tomtmarken kostade ca kr 450 / kvm.
- Utropspriset för bostadsrätter under 2023 var ca kkr 41 /kvm
- Vakansgraden var mycket låg i den allmännyttiga bostadsstiftelsen med en genomsnittlig kötid om ca 2,5 år.
- Genomsnittshyran var kr 750 – 1040 per kvm /år.

2.6 Geografisk analys av tätorterna

- Det finns åtta tätorter, varav fem har fler än 300 invånare
- Östhammar är störst och har över fem tusen invånare och har flest flerfamiljshus i kommunen.
- Gimo är näst störst med högst andel invånare som bor i lägenheter
- Alunda har störst befolkningstillväxt
- I Österbybruk minskar andelen barn- och unga
- I Öregrund uppfördes en stor andel av bostäderna före 1920

2.7 Mått på bostadsbrist

- En betydligt högre andel av hushållen i Östhammars kommun har en ansträngd boendeekonomi jämfört med riksgenomsnittet
- Andelen trångbodda är dubbelt så högt jämfört med riksgenomsnittet. Men det är inte säkert att det är ekonomin som driver trångboddheten. Något sådant samband har inte konstaterats. Det kan vara en brist på alternativ snarare.

2.8 Bostadsbehov för olika grupper

- Råder brist på bostäder för unga, studenter och nyanlända
- Brist på bostäder för unga kan drivas av brist på hyresrätter
- För närvarande har Östhammars kommun en balans mellan behov och utbud av bostäder för äldre och funktionsvarierade. Samtidigt har kommunen en åldrande befolkning. Det kan därför finnas skäl att planera för ett större behov i framtiden.

2.9 Efterfrågan på bostäder

- Det råder ett underskott på bostäder.
- Det bedöms finnas ett behov av bostäder i lägre prisklass, främst bostads- och hyresrätter.
- Bland målgrupperna äldre och bland småbarnsfamiljer är underskotten störst.
- Kommunen har ett attraktivt läge – med unika fördelar som närhet till vatten, en stark arbetsmarknad, vacker natur och en trygg närmiljö
- Det finns också faktorer att arbeta med för att kommunen ska växa. Det är bl.a. kvalitén i skolan, va-kapaciteten och kommunikation/infrastruktur

2.10 Bostadsbehov

- Vi har bedömt behovet efter Boverkets modell.
- Kommande tio åren väntas drygt 70 hushåll tillkomma årligen. Bostadsbyggnadsbehovet uppskattas till mellan 800 – 900 bostäder fram till år 2032.
- För närvarande ligger nyproduktionen under behovet. Samtidigt stärks förutsättningarna de kommande åren för att öka produktionen (VA-utbyggnad, ökad planberedskap och förtätning är några exempel på insatser som genomförs f.n.)

2.11 Vad händer med flyttmönster och boendepreferenser nu och framåt?

Under 2023 deltog Östhammars kommun som en av 17 kommuner i ”Den stora flytt- och boendestudien”. Studien genomfördes i samarbete med Sveriges Kommuner och Regioner och Kairos Future.

I studien genomlysas Östhammars kommuns förutsättningar och framtid som attraktiv boendekommun. Rapporten i sin helhet ligger som bilaga till detta program. I detta stycke redovisas några av de slutsatser kommunen tar med sig i sitt arbete med att säkra en god planering och bostadsförsörjning.

Östhammar, som är en mindre kommun strax utanför storstad (Stockholm) och större stad (Uppsala, Gävle), behöver säkra sin plats som en trygg kommun.

Östhammar har spännande möjligheter både i rollen som förväntat expansiv lokal arbetslivsspecialist med stort behov av industriteknisk kompetens, och i rollen som kransbygd till en mycket expansiv större stad med en stor tjänstearbetsmarknad. Möjligheterna att dra nytta av möjligheterna bygger helt och hållet på Östhammars förmåga att vara en attraktiv plats och att locka inflyttare till kommunen.

Flyttar och preferenser i olika livsfaser

Översikt över mest särskiljande dragen för varje livsfas

Livsfas	Ålder (ca)	Flyttmotiv	Plats-preferenser	Bostads-preferenser	Kommun som gynnas
Första frihetsfasen	18-26	Flytta hemifrån, studier, prova något nytt, minskade restider, bättre framtidsutsikter	Utbildningsmöjligheter, nöjesutbud, många unga, co-working, restauranger/caféer	Möjlighet hyra ut, "smart", nybyggd och modern, bilpool, billig	Storstäder och större städer, t. ex: Solna, Sundbyberg, Uppsala, Malmö, GBG, Umeå
Ansvarsåren	27-44, Med-följande 0-17	Barnvänligare plats, bättre livskvalitet, flytta ihop, nytt arbete, bättre bostad	Nära till förskolor/skolor, bra skolor/förskolor, barnvänligt, bra arbets- och utbildningsmöjligheter	Stor yta, plats jobba hemifrån, odlingsmöjligheter, "smart", möjlighet hyra ut	Kransbygd till storstad och större stad, t. ex: Trosa, Vellinge, Staffanstorps, Svedala, Nykvarn
Andra frihetsfasen	45+	Bättre livskvalitet, närmare barn/barnbarn, billigare bostad, attraktiv plats, dröm	Nära vatten, nära natur, lugnt, låg risk för ras, skred, erosion pga klimat, vackert	Balkong/veranda, snabbt pålitligt internet, fin trädgård/uteplats, tyst, lite insyn	Kommuner med stilla charm med vatten, t. ex: Trosa, Borgholm, Båstad, Sotenäs

Ur kompetensförsörjningsperspektivet är det viktigt att Östhammar kan vara attraktivt för en lite yngre grupp av flyttare.

Myset gör entré som basfaktor för bostadsattraktivitet

De viktigaste bostadskvaliteterna 2015 och 2023.

År	Kategori	Lista
2023	Lägenhet	<ul style="list-style-type: none"> Bra planlösning Balkong/veranda Bra läge Ljust och fräscht Tyst Mysig Bra förvaringsmöjligheter
	Radhus	<ul style="list-style-type: none"> Bra planlösning Balkong/veranda Ljust och fräscht Tyst Fin trädgård/uteplats Mysig Bra förvaringsmöjligheter
	Villa	<ul style="list-style-type: none"> Fin trädgård/uteplats Bra planlösning Mysig Bra läge Tyst Ljust och fräscht Bra förvaringsmöjligheter
2015	Lägenhet	<ul style="list-style-type: none"> Balkong/veranda Bra planlösning Bra läge Ljust och fräscht Tyst Platsen bostaden är belägen Ej renoveringsbehov
	Radhus	<ul style="list-style-type: none"> Bra planlösning Ljust och fräscht Balkong/veranda Tyst Bra läge Fin trädgård/uteplats Platsen bostaden är belägen
	Villa	<ul style="list-style-type: none"> Fin trädgård/uteplats Bra planlösning Tyst Bra läge Platsen bostaden är belägen Balkong/veranda Ljust och fräscht

För att locka unga och barnfamiljer att bosätta sig i kommunen är det särskilt viktigt att stärka nöjdheten med grundskolan och att en större andel har behörighet till gymnasiet efter att de slutat nian.

Barnens och de ungas behov är viktigt för kommunen att ta hänsyn till. Det behöver märkas tydligare med avseende på exempelvis trygghet, möjligheter till en meningsfull fritid, kulturutbud och möjligheter att transportera sig mellan hemmet och förskola/skola.

För att möta framtida kompetensbehov har kommunen valt att prioritera följande målgrupper för det fortsatta bostadsexploateringsarbetet:

Slutsatser för Östhammar: prioriterade målgrupper för kommunen

Yngre teknisk kompetens

- Det viktigaste för att attrahera målgruppen **yngre teknisk kompetens** är att Östhammar erbjuder en arbets- och bostadskarriär med möjlighet att rota sig på platsen.
- Gruppen flyttar ofta till en lägenhet men en villaflytt hägrar på lite sikt. En funktionell plats som ändå är lugn och naturnära är idealet, vilket också speglar bostadsidealet, där läget är viktigt. En mainstreambostad* av högre standard attraherar gruppen.
- På ett jobb är en bra lön och utvecklingsmöjligheter med bra balans arbete/fritid A och O.

Närbarnfamiljer

- Det viktigaste för att attrahera målgruppen **närbarnfamiljer** är att Östhammar erbjuder den plats och bostad föräldrarna drömt om som uppväxtmiljö för barnen.
- Centralt för detta är, vid sidan av bra förskolor och skolor, en mysig och rejäl bostad, idealet är lugnt och naturnära men ändå med tillgång till urbant utbud. Bostadsarketyperna mainstreambostaden, avskilda, men även sociala bostaden* attraherar gruppen.
- Möjlighet till distansarbete är helt avgörande för gruppen, som lär jobba i Uppsala eller Stockholm.

Välfärdskompetens

- Det viktigaste för att attrahera målgruppen **välfärdskompetens** är att Östhammar erbjuder en trygg plats med prisvärt och mysigt boende.
- Välfärdskompetensen är starkt trygghetsorienterad och sätter en mysig miljö mycket högt. Bostadsarketyperna mainstreambostaden, avskilda, men även sociala bostaden* attraherar gruppen.
- På arbetsplatsen är relationer och välbefinnande i fokus, där det är viktigt med en bra chef och inte för mycket stress på arbetet.

2.12 Den regionala utvecklingsstrategin

Östhammars kommun har en viktig roll att spela i det regionala utvecklingsarbetet.

I det här bostadsförsörjningsprogrammet har vi satt särskilt fokus på att bidra till ett hållbart växande Uppsala län. Där förstärker och utvecklar vi trygga och attraktiva livsmiljöer med god tillgänglighet och bostäder efter behov. ”Vi har en livskraftig miljö och natur, där länet bidrar till den ekologiska återhämtningen samtidigt som vi är långsiktigt växande.

En regional hållbar samhällsplanering och infrastruktur gör att länet står långsiktigt robust och har en god förmåga att hantera påfrestningar . I Uppsala län tillgodoser vi både nuvarande och kommande generationers behov.”

Vi ortsutvecklingsinsatser stärker vi även det regionala arbetet med ”säkra och attraktiva städer och livsmiljöer.

I takt med att Östhammars kommun växer krävs samordning för att säkra en god bebyggd miljö med bostäder och lokaler efter behov . ”Den fysiska livsmiljöns utformning har stor betydelse för länets miljöpåverkan samt invånarnas hälsa och välbefinnande, varför det är viktigt att beakta hur våra fysiska och sociala miljöer är planerade. Det är av vikt att våra livsmiljöer är utformade efter invånarnas olika behov, värnar vår natur och kulturmiljöer samt främjar hälsa.”

3 Målsättning

3.1 Kommunala verktyg för bostadsförsörjning

Det finns ett antal verktyg som en kommun kan använda sig av för att skapa goda bostäder och bra boendemiljö.

Vissa är självklara och används redan idag, andra är mindre utnyttjade men borde på ett tydligare sätt ingå i strategierna som medel att främja en väl fungerande och attraktiv bostadsmarknad i Östhammars kommun.

Kommunens *planmonopol* är centralt för möjligheterna att bedriva lokal bostadspolitik och att planera goda bostadsområden. Med stöd av det kommunala planmonopolet enligt plan- och bygglagen (PBL), har kommunen det samlade ansvaret för arbetet med översiktsplaner och detaljplaner, vilket i sin tur styr användningen av mark, vatten och bebyggelseutvecklingen i kommunen. Genom detta kan kommunen bestämma när och var en utbyggnad ska ske samt hur bebyggelsen ska utformas. Planmonopolet innebär dock inte att kommunen måste genomföra allt planarbete själva. Att ta hjälp av aktiva intresserade byggbolag kan både öka kompetensen och effektivisera processerna. Kommunen måste dock ha tydliga spelregler för hur ett deltagande i planarbetet ser ut och behandla alla byggbolag lika.

Översiktsplanen beskriver hur markanvändningen bör se ut och pekar ut möjliga utbyggnadsområden för bostäder. Det första steget mot en god bostadsplanering tas i kommunens översiktsplan som är en långsiktig strategi för utveckling av kommunens mark- och vattenområden. Där anges var nya bostadsområden bör placeras och vilken utvecklingsriktning för bebyggelsen som kan bli aktuell. Översiktsplanen utgör därmed också ett underlag för en god markberedskap. Östhammars kommuns översiktsplan antogs år 2023 och är vid sidan av detta dokument kommunens viktigaste strategidokument för bostadsplaneringen.

Kommunens markinnehav är en strategisk resurs för planeringen och förutsätter även att en aktiv markpolitik bedrivs. Kommunens inriktning vad gäller utveckling och förvaltning av kommunalt markinnehav samt eventuell satsning på nya strategiska markköp påverkar möjligheterna för kommunen att kunna styra bostadsbyggandet.

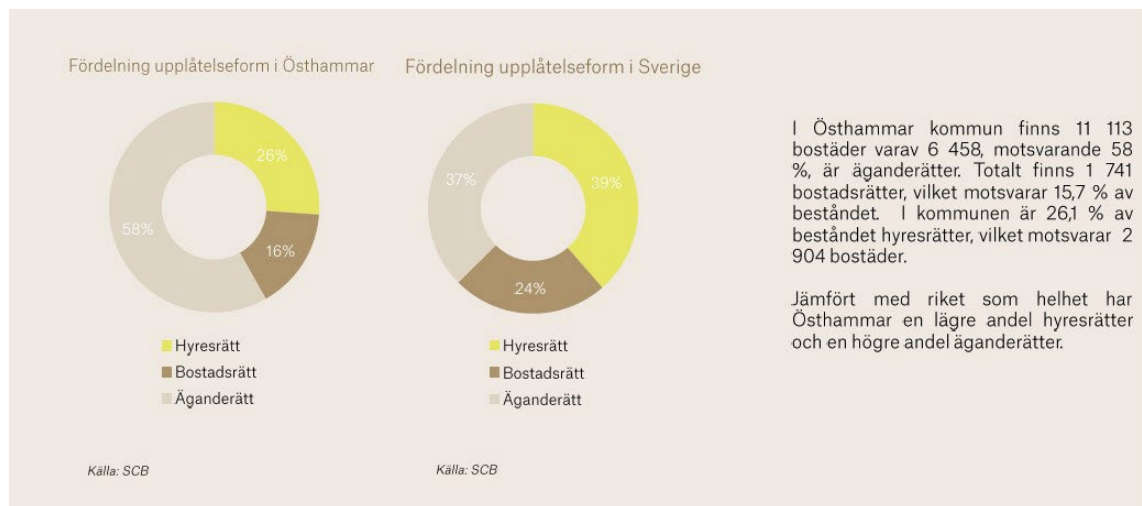
Kommunen kan styra exploateringen till önskad inriktning genom markanvisningsavtal och exploateringsavtal. Tillsammans med detaljplaner kan dessa instrument också användas för att få ett så varierat bostadsutbud som möjligt. När kommunal mark planläggs och tilldelas exploatör kan kommunen ställa särskilda villkor som styr inriktningen på bostadsbyggandet. Genom att differentiera markpriserna utifrån läge och önskad upplåtelseform kan kommunen påverka inriktningen på bostadsbyggandet

God planberedskap genom antagna detaljplaner är en förutsättning för bostadsplaneringen. De områden som pekas ut i översiktsplanen och dess fördjupningar och som politiken prioriterat utifrån mål och riktlinjer för en långsiktigt hållbar utveckling av kommunen bör prioriteras. Arbetet med en detaljplan ligger sedan till

grund för att bevilja bygglov. Planprocessen följer den i PBL reglerade processen som i Östhammars kommun (och även i de flesta andra kommuner) tar mellan 1,5-2 år att nå antagande i bygg-och miljönämnden/kommunfullmäktige.

I kommunens budget avsätts medel för de investeringar som behövs för att genomföra planen.

Östhammars kommun har ett allmännyttigt kommunal bostadsstiftelse, Stiftelsen Östhammarshem. Stiftelsen förvaltar cirka 2.000 hyresrätter. Det gör stiftelsen till den i särklass största bostadsfastighetsägaren i kommunen.

Östhammars kommun har en ambition att växa. Med en allt större andel äldre i kommunen betyder detta att ett starkt positivt flyttnetto blir en viktig indikator för kommunens utvecklingsarbete (och i förlängningen förmågan att kompetensförsörja såväl välfärd som lokalt näringsliv). Därför har följande inriktning pekats ut för det kommunala mark-och exploateringsarbetet:

1. Ökad inflyttning till Alunda och till Östhammar
2. Öka antalet färdigställda bostäder
3. Säkerställa lagakraftvunna detaljplaner för bostäder och kommersiellt ändamål utifrån identifierade behov och utvecklingsplaner

3.2 Särskilda grupperns behov

Förutsättningarna varierar för olika grupper av hushåll på bostadsmarknaden. De grupper som har svårare än andra att få tillgång till en bostad är särskilt äldre, unga, studenter, nyanlända och personer med funktionsnedsättning. Östhammars kommuns bostadspolitik måste tillgodose alla medborgares och kommande medborgares behov.

Det är till stor del marknaden som styr bostadsbyggandet i en kommun. Samtidigt kan en kommun, bl.a. genom allmännyttan, påverka förutsättningarna för bl.a. resurssvaga

grupper ("Bostad sökes - slutrapport från den nationella hemlöshetssamordnaren", S 2014-2019).

3.2.1 Äldre

Äldre kommer framöver att utgöra en allt större grupp i Östhammars kommun. Med stigande ålder följer särskilda behov i bostaden och närmiljön. Äldre vill gärna bo kvar i sina bostadsområden, men är i behov av bättre tillgänglighet. Man vill ha möjligheten att kunna byta ut villan mot t.ex. en marklägenhet inom det egna bostadsområdet.

Att kunna bo kvar i sitt bostadsområde är en viktig social aspekt.

Äldre har, liksom alla andra ålderskategorier, olika behov av bostäder beroende på hur livssituationen ser ut. Många bor kvar hemma men har stöd av hemtjänst. När man behöver mer stöd kanske man bor på seniorboende, trygghetsboende eller omvårdnadsboende.

Seniorboende och trygghetsboende är olika typer av ordinärt boende, det vill säga ett boende som kan hyras eller köpas på den öppna marknaden utan biståndsbedömning.

Gemensamt är att lägenheterna har god tillgänglighet och att det finns någon form av gemensamhetslokal i huset. I trygghetsbostäder är lägenheterna förbehållna äldre personer över 65 år och har även en tillgång till personal under vissa tider.

Omvårdnadsboende är en enhetlig benämning på de särskilda boendeformer för äldre som kräver en biståndsprövning och ett beslut från kommunen. Fler seniorbostäder behövs på landsbygden för att de äldre ska kunna bo kvar på hemorten och att andra hushållskategorier ska få tillgång till befintliga småhus istället för att förlita sig på nyproduktion. Seniorer är en nyckel till flyttkedjor vilket innebär att bristen på lämpliga bostäder för seniorer har betydelse för hela bostadsmarknaden. Det befintliga bostadsbeståndet har i nuläget omfattande brister vad avser ändamålsenliga och tillgängliga lägenheter för äldre/seniorer. Det är därför rimligt att anta att särskilt målgruppsanpassade konceptboenden skulle kunna ha en given plats på marknaden.

3.2.2 Unga och studenter

Ungas/studenters situation på bostadsmarknaden är bland annat beroende av utbudet av lämpliga bostäder samt möjligheten att kunna efterfråga önskad bostad med tanke på prisläget. Gruppen är blandad men har som grupp oftast sämre ekonomiska förutsättningar än många andra i konkurrensen om små lägenheter. Oftast eftersträvas bostäder i goda pendlingslägen och där konkurrerar gruppen med andra ekonomiskt starkare grupper.

3.2.3 Nyanlända

Antalet nyanlända har minskat kraftigt de senaste åren bland annat på grund av att färre får uppehållstillstånd och senaste årets pandemi. Sverige har tidigare tagit emot många flyktingar och har arbetat för att kunna erbjuda de som kommit till landet en bra tillvaro.

När asylsökande fått uppehållstillstånd behöver de en bostad och kommunen har avtal om att tillhandahålla ett visst antal platser per år.

Det är svårt att planera vilken storlek på boendet som behövs men då det blivit något lättare att få tag i bostäder är nuvarande mottagning hanterbar. När personer har fått permanent uppehållstillstånd följer de nyanlända samma flyttmönster som gäller för inrikesfödda, det vill säga att en viss procent flyttar till storstadsregioner för möjligheterna att få arbete och för den sociala situationen.

Kommunens verksamhet för ensamkommande barn är idag väldigt liten.

3.2.4 Personer med funktionsnedsättning

Kommunen har skyldighet att tillhandahålla bostäder till de personer med funktionsnedsättning som fått beslut om särskild service enligt Lagen om stöd och service (LSS) och Socialtjänstlagen (SoL). Det finns två typer av bostäder som kommunen har ansvar för: gruppboende och serviceboende.

Gruppboende är till för personer med omfattande tillsyns- och omvårdnadsbehov och där personal finns tillgänglig dygnet runt. Det är en liten grupp av bostäder om 4-6 lägenheter grupperade kring gemensamma utrymmen.

Serviceboende är en mellanform mellan eget boende och gruppboende. Om det finns flera serviceboenden i ett bostadsområde ska det finnas gemensamma utrymmen för service och gemenskap i närheten av dem. Bostäderna ska vara integrerade i ett bostadsområde.

Utöver ovanstående kan kommunen även anvisa särskilt anpassad bostad för vuxna, som är en bostad med viss grundanpassning men utan fast bemanning.

3.3 Bostadspolitiska mål för Östhammars kommun

Östhammars kommun har formulerat sju mål för sin bostadspolitik. Dessa är:

- i. Östhammars kommun ska ha utrymme för befolkningstillväxt
- ii. Östhammars kommun ska tillvarata och förstärka de unika värdena med skärgården, tätorterna och landsbygden för att skapa attraktiva boendemiljöer
- iii. Östhammars kommun ska genom nyproduktion främja ökad rörlighet i det befintliga bostadsbeståndet
- iv. Östhammars kommun ska säkerställa tillgång till grundläggande service och infrastruktur för att också öka attraktionskraften för landsbygden och skärgården som bostadsort
- v. Östhammars kommun ska ha ett markinnehav som möjliggör en god bostadsplanering
- vi. Stiftelsen Östhammarshem ska vara en aktiv aktör på bostadsmarknaden
- vii. Östhammars kommun ska ha en aktiv samverkan med samtliga aktörer på bostadsmarknaden

4 Åtgärder

Inom vart och ett av målområdena har åtgärder formulerats. Dessa åtgärder ska i genomförandefasen fördelas på ansvariga verksamheter och enheter inom nämnder och förvaltning.

4.1 *Östhammars kommun ska ha utrymme för befolkningstillväxt*

I det långsiktiga strategiska arbetet med, t. ex. översiktsplan, planreserv och strategiska markförvärv ska befolkningstillväxt möjliggöras.

Befolkningstillväxten de senaste tio åren har varit ca 4,6%.

Genom att kommunen aktivt förädlar sina miljöer och driver fram nya attraktiva bostäder investerar kommunen i en ökad tillväxttakt. Särskild fokus ska läggas på yngre personer inom de tre prioriterade målgrupperna (se avsnitt 2.11 ovan).

4.2 *Östhammars kommun ska tillvarata och förstärka de unika värden med skärgården, tätorterna och landsbygden för att skapa attraktiva boendemiljöer*

Östhammars kommuns styrka attraktiva livsmiljöer inom nära avstånd till arbete, studier och friluftsliv .

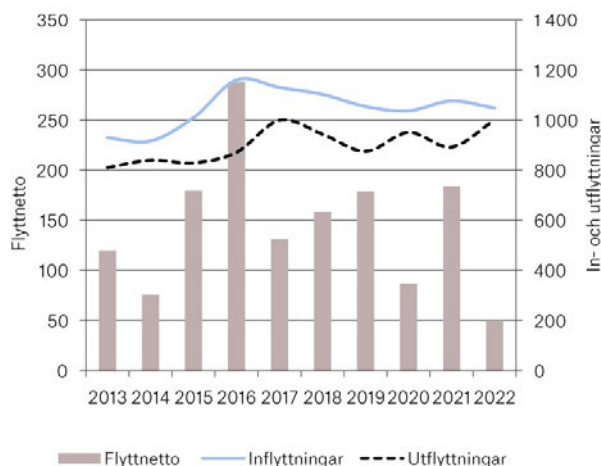
Inom kommunen kan man välja att bo sjönära , i skärgården, i bruksmiljö eller i en småstad. Miljöerna ska utvecklas på sina egna premisser för att bibehålla kvalitet, samtidigt som nytillskott ska förstärka det genuina.

I Östhammars kommun är det nära till allt och genom att stärka kommunikation och tillgången till bredband kan de upplevda avstånden minskas. På så vis blir Östhammars kommun än mer attraktivt

4.3 *Östhammars kommun ska genom nyproduktion främja ökad rörlighet i det befintliga bostadsbeståndet*

Nyproduktion av bostäder frigör bostäder i det befintliga beståndet vilket gynnar debutanter och ekonomiskt resurssvaga grupper på bostadsmarknaden genom att det uppstår flyttkedjor. Av detta resonemang följer att nyproduktionen kan tjäna ett viktigt syfte både om den riktar sig direkt till de utpekade prioriterade målgrupperna (2.11), likväl som om nyproduktionen riktar sig till målgrupper som idag bor i bostäder som efter en överlåtelse kan vara attraktiva för samma målgrupp.

Genom att bl.a. markanvisa kommunala detaljplaner i attraktiva marknadslägen respektive variera utbudet vill kommunen stimulera en ökad nyproduktion av objekt till utpekade målgrupper.

De senaste tio åren har ca 10 500 personer flyttat till kommunen, samtidigt som ca 9 000 flyttat från kommunen. Det blir ett genomsnittligt flyttnetto om ca 150 personer. De stora åldersgrupperna som flyttar till kommunen är personer i åldern 23-33 år.

4.4 Östhammars kommun ska säkerställa tillgång till grundläggande service och infrastruktur för att också öka attraktionskraften för landsbygden och skärgården som bostadsort

Traditionella värden, såsom goda kommunikationer, bra service och infrastruktur ska alltid kombineras med närmiljöer av hög kvalitet för att förbättra marknadsförutsättningarna .

4.5 Östhammars kommun ska ha ett markinnehav som möjliggör en god bostadsplanering

Ett markinnehav på strategiska platser ger större utrymme till att råda över kommunens utveckling och ger bättre möjligheter att skapa planeringsberedskap för bostäder

4.6 Stiftelsen Östhammarshem ska vara en aktiv aktör på bostadsmarknaden

Den kommunala bostadsstiftelsen är en viktig aktör på bostadsmarknaden och ska bidra till bostadsförsörjningen genom god förvaltning men också nyproduktion med god ekonomi och kvalitet.

Stiftelsen Östhammarshem ska även underlätta kommunal lokalplanering.

4.7 Östhammars kommun ska ha en aktiv samverkan med samtliga aktörer på bostadsmarknaden

Östhammars kommun ska arbeta tillsammans med fastighetsägare, mäklare, byggbolag, bostadsföretag och andra aktörer på bostadsmarknaden för att ha aktuell kunskap, ge god service och stimulera utvecklingen

Kärnbränsleförvar

Placering: Söderviken, nära Forsmark

Avser: Slutförvar för 12 000 ton använt kärnbränsle. Byggs på 500 m djup. Tunnlar ska uppgå till 60 km. Planerad byggstart under 2020-talet och klar för drift 10 år senare. Fullt utbyggt ca 2080-talet.

Investering: 13 mdkr

Bemanning: Upp till 400 vid bygg och 250 vid drift

Utbyggnad av SFR

Placering: Forsmark

Avser: Utökning av lagret för lågaktivt avfall. Dagens anläggning rymmer 63 000 m³ och är tänkt att utökas med ytterligare 117 000 m³. Planerad byggstart hösten 2024

Investering: 4 mdkr

Bemanning: Upp till 200 vid bygg och 25 vid drift

Flygbränslefabrik

Placering: Forsmark

Avser: SAS, Vattenfall, Shell och LanzaTech undersöker möjligheten världens första storskaliga produktionsanläggning för syntetiskt flygbränsle. Förutsatt ett investeringsbeslut kan produktionen starta 2027.

Investering: 800 miljoner €

Bemanning: 50 arbetstillfällen

Fossilfri gruva

Placering: Dannemora

Avser: Planering av återöppning av gruvan som ska förse europeiska marknaden med ca 1,1 miljoner ton koldioxidfri malm årligen. Ambition att inleda produktion år 2025.

Investering: 4 mdkr

Bemanning: Ca 200 lokala arbetstillfällen (inkl underleverantörer).

Stora industrietableringar i Östhammars kommun de kommande femton åren ställer krav på kompetensförsörjning, samordning och samarbeten. Östhammars kommun är aktiva för att bidra till att satsningarna ges goda förutsättningar och till att ge dagens och morgondagens kommuninvånare en bostad.

5 Bilagor

Stora flytt- och boendestudien, Kairos Future 2023

Bostadsmarknadsanalys inför Bostadsförsörjningsprogram, Svefa 2023

Budgetuppföljning och helårsprognos

Östhammars kommun

2024-08-31

FINANSIELLA MÅL

God ekonomisk hushållning – Resultat i % (kommunen)

- Målet uppnås om resultat i % uppgår till , eller överstiger, 1,5 % av årets skatter och generella statsbidrag.
- Återrapporteras till KF i samband med rapportering för Tertial 1

Resultat i % (kommunen)

- Utfall juni: -2,7 %
- Årsprognos: -1,6 %
  - prognosen är att resultatmålet i % inte uppnås

FINANSIELLA MÅL

God ekonomisk hushållning – Budgetföljsamhet (kommunen)

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal budgetavvikelse om +/- 1 %
- Åtterrapporteras till KF i samband med rapportering för tertial 1, delårsrapport och årsredovisning

Budgetföljsamhet (kommunen)

- Utfall juni: -275 %
- Årsprognos: -206 %
  - prognosen är att målet om budgetföljsamhet inte uppnås

FINANSIELLA MÅL

God ekonomisk hushållning – Budgetföljsamhet (nämnder)

- Målet om budgetföljsamhet uppnås vid en maximal budgetavvikelse om +/- 1 %
- Anmälan till KS ska ske vid negativ avvikelse på nämndnivå, eller positiv avvikelse överstigande 2 %.

Budgetföljsamhet (nämnder)

Nämnd	augusti 2024 (utfall)	helår 2024 (prognos)	
KF KS	-11,6%	-7,4%	Prognosen är att målet inte uppnås
BMN	2,4%	3,5%	Prognosen är att målet inte uppnås
KFN	18,0%	1,9%	Prognosen är att målet inte uppnås
BUN	6,9%	0,8%	Prognosen är att målet uppnås
VON	-31,4%	-26,4%	Prognosen är att målet inte uppnås
IFN	-1,7%	-1,4%	Prognosen är att målet inte uppnås

ÖSTHAMMARS KOMMUN

NÄMND	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
KF/KS	-172 838	-192 962	-20 124	-260 538	-280 061	-19 523
Bygg- och miljönämnden	-3 672	-3 582	90	-5 649	-5 448	201
Kultur- och fritidsnämnd	-36 280	-29 754	6 526	-54 492	-53 446	1 046
Barn- och utbildningsnämnden	-417 958	-415 062	2 896	-624 685	-629 685	-5 000
Vård- och omsorgsnämnden	-101 262	-133 108	-31 846	-153 421	-193 965	-40 544
Individ- och familjenämnden	-291 379	-296 291	-4 913	-437 365	-443 300	-5 935
RESULTAT VERKSAMHETEN	-1 023 389	-1 070 760	-47 372	-1 536 150	-1 605 906	-69 756
Finansieringsverksamheten	1 039 880	1 041 961	2 081	1 559 820	1 580 912	21 092
RESULTAT ÖSTHAMMARS KOMMUN	16 491	-28 799	-45 291	23 670	-24 994	-48 664

FINANSIERINGSVERKSAMHETEN

ENHET	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
Lönekontor	0	-26	-26	0	-459	-459
Pensionskostnader	-24 471	-31 123	-6 652	-36 707	-32 300	4 407
Internfinansiering (internränta)	16 207	17 295	1 088	24 311	26 000	1 689
Skatteintäkter	1 052 811	1 062 372	9 561	1 579 216	1 595 427	16 211
Räntenetto (extern) och borgensavgifter	-4 667	-6 557	-1 890	-7 000	-7 756	-756
RESULTAT FINANSIERINGSVERKSAMHETEN	1 039 880	1 041 961	2 081	1 559 820	1 580 912	21 092

KOMMUNFULLMÄKTIGE OCH KOMMUNSTYRELSEN

KONTOR	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
Politik och stab	-53 446	-49 078	4 368	-80 471	-81 885	-1 414
Kommunledningskontoret	-40 245	-37 734	2 511	-60 658	-58 965	1 693
Samhällsbyggnadskontoret	-5 910	-2 730	3 180	-9 069	-8 570	499
Näringslivskontoret	-3 419	-3 355	64	-5 147	-5 147	0
Tekniska kontoret	-69 818	-100 065	-30 247	-105 193	-125 493	-20 300
RESULTAT KF KS	-172 838	-192 962	-20 125	-260 538	-280 060	-19 522

BYGG- OCH MILJÖNÄMNDEN

ENHET	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
Bygg- och miljönämnden	-1 875	-1 164	711	-2 815	-2 815	0
Bygg, karta, detaljplan	-1 298	-712	586	-1 967	-1 767	200
Miljö	-499	-1 707	-1 208	-867	-867	0
RESULTAT BMN	-3 672	-3 583	89	-5 649	-5 449	200

KULTUR- OCH FRITIDSNÄMNDEN

ENHET	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
Kultur- och fritidschef	-1 403	-484	919	-2 108	-2 108	0
Fritid och hälsa	-16 363	-13 607	2 757	-24 567	-24 567	0
Kultur och bibliotek	-13 537	-11 910	1 627	-20 332	-19 386	946
Kulturskolan	-4 976	-3 754	1 223	-7 485	-7 385	100
RESULTAT KFN	-36 280	-29 754	6 526	-54 492	-53 446	1 046

BARN- OCH UTBILDNINGSNÄMNDEN

ENHET	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
Bildning, stab	-161 894	-164 690	-2 796	-243 075	-248 424	-5 349
Gymnasiet och vuxenutbildning	-40 022	-38 997	1 025	-60 306	-59 606	700
Grundskola	-143 954	-142 061	1 893	-214 791	-215 791	-1 000
Förskola och pedagogisk omsorg	-72 088	-69 314	2 774	-106 513	-105 863	650
RESULTAT BUN	-417 958	-415 062	2 896	-624 685	-629 685	-5 000

VÅRD- OCH OMSORGSNÄMNDEN

ENHET	BUDGET ACK AUGUSTI	UTFALL ACK AUGUSTI	AVVIKELSE PERIOD	BUDGET 2024	PROGNOS 2024	AVVIKELSE HELÅR
Omsorg, stab	-33 117	-28 365	4 752	-49 690	-41 227	8 463
Produktion, stab	-6 088	-6 786	-698	-9 137	-8 716	421
Särskilt boende, äldre	-588	-9 612	-9 024	-1 133	-13 433	-12 300
Ordinärt boende	-25 167	-48 728	-23 561	-38 449	-71 349	-32 900
HSL	-23 613	-25 361	-1 748	-35 489	-37 366	-1 877
Enh f hjälpm o föreby.ins	-5 875	-5 212	663	-8 820	-8 270	550
Funktionshinder	-6 814	-9 044	-2 230	-10 703	-13 603	-2 900
RESULTAT VON	-101 262	-133 108	-31 846	-153 421	-193 965	-40 544

INDIVID- OCH FAMILJENÄMNDEN

ENHET	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	PROGNOS	AVVIKELSE
	ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024	2024	HELÅR
Nämnd och politik	-720	-608	112	-1 080	-970	110
Myndighet, stab	-2 126	-785	1 340	-3 197	-2 378	819
Öppenvård	-7 422	-5 875	1 546	-11 395	-9 411	1 984
Barn- och ungdom, myndighet	-23 617	-32 781	-9 164	-35 386	-45 649	-10 263
Vuxen, myndighet	-11 766	-11 811	-45	-17 548	-17 548	0
Bostadsanpassning	-2 569	-1 382	1 187	-3 856	-3 731	125
Äldre och bistånd	-135 307	-123 408	11 899	-204 324	-204 310	14
Funktionsnedsättning	-103 589	-113 906	-10 316	-154 131	-152 936	1 195
Integration och arbete	-4 264	-5 735	-1 471	-6 448	-6 367	81
RESULTAT IFN	-291 379	-296 291	-4 913	-437 365	-443 300	-5 935

INVESTERINGAR

NÄMND	PROJ2	BUDGET	UTFALL	AVVIKELSE	BUDGET	Varav BFL2	PROGNOS	AVVIKELSE
		ACK AUGUSTI	ACK AUGUSTI	PERIOD	2024		2024	HELÅR
KS	Tek expl bost.omr	11 467	1 217	10 250	17 200	0	2 000	15 200
KS	Tek övr infrastruktur	13 533	5 840	7 693	20 300	0	4 545	15 755
KS	Tek vhtlokaler	48 000	40 264	7 736	72 000	0	98 069	-26 069
KS	Tek energieffektiv	5 500	177	5 323	8 250	0	0	8 250
KS	Tek övriga	10 833	2 224	8 609	16 250	0	13 625	2 625
KS	Renhållning	1 000	1 405	-405	1 500	0	1 500	0
KS	Kommunledningen	0	316	-316	0	0	232	-232
Summa KS		90 333	51 443	38 890	135 500	0	119 971	15 529
BMN	Bygg- o miljönämnden	133	0	100	200	0	0	200
Summa BMN		133	0	133	200	0	0	200
KFN	Kultur- o fritidsnämnden	1 133	0	850	1 700	0	0	1 700
Summa KFN		1 133	0	1 133	1 700	0	0	1 700
BUN	Barn- o utb nämnden	4 042	1 177	2 352	6 063	1 563	2 500	5 126
Summa BUN		4 042	1 177	2 865	6 063	1 563	2 500	5 126
VON	Vård- och omsorgsnämnden	1 533	181	969	2 300	0	2 300	0
Summa VON		1 533	181	1 352	2 300	0	2 300	0
Total		97 174	52 801	44 373	145 763	1 563	124 771	20 992

Delårsrapport 2024-08

Innehållsförteckning

Organisation	
Vår organisation.....	5
Förvaltningsberättelse	
Händelser av väsentlig betydelse.....	7
God ekonomisk hushåning.....	8
Helårsprognos jämfört med budget.....	17
Ekonomisk ställning.....	18
Balanskravsresultat.....	19
Ekonomi	
Resultaträkning.....	21
Balansräkning.....	22
Noter.....	23
Driftredovisning.....	24
Investeringsredovisning.....	25

Organisation

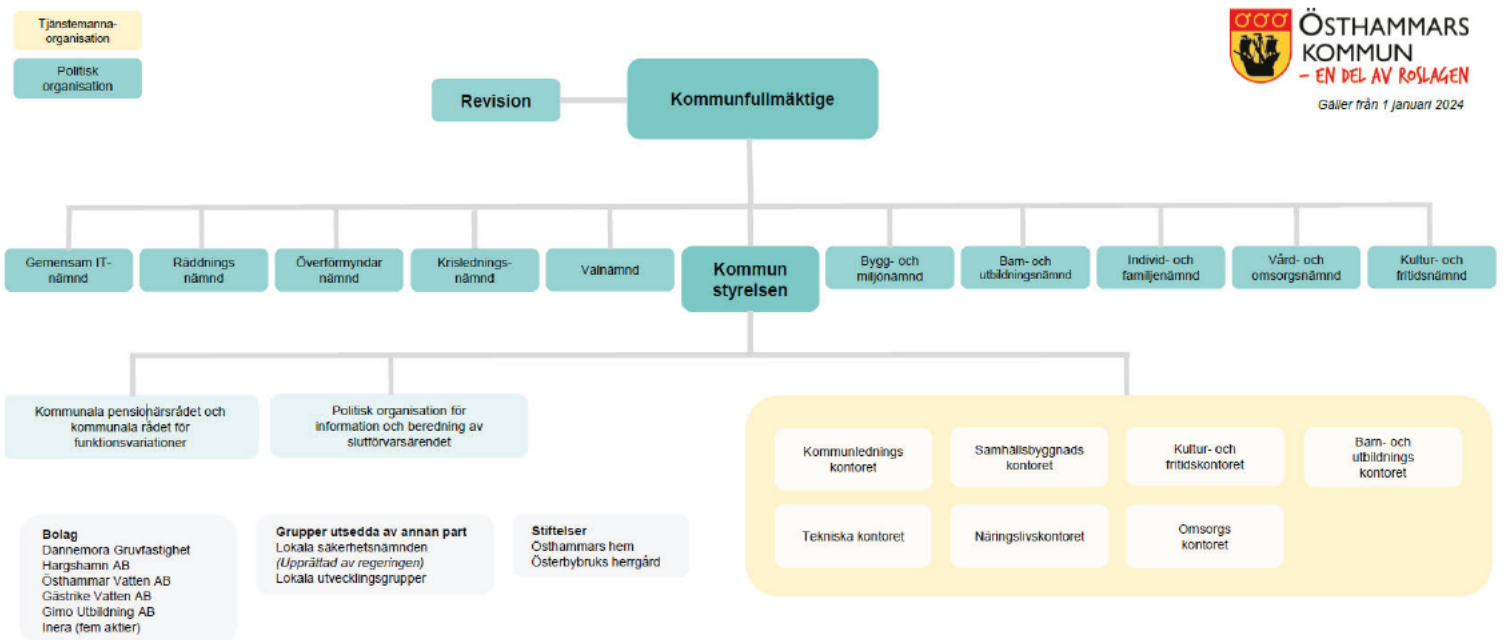

Vår organisation

Kommunens organisation består av politiska nämnder, en förvaltningsorganisation och bolag.

I kommunfullmäktige och de olika nämnderna sitter förtroendevalda, som har det politiska ansvaret för kommunens verksamhetsområden. Förvaltningsorganisationen består av sju kontor uppdelade i verksamheter och enheter där våra medarbetare arbetar med att genomföra de beslut som tas i kommunfullmäktige och nämnderna.

Fullmäktige väljer styrelser till de kommunala bolagen. Bolagen har egna anställda som genomför arbetet.

Förvaltningsberättelse

Händelser av väsentlig betydelse

Östhammars kommun fick en ny organisation per 1 januari 2024. Syftet är att skapa en organisation som är tydlig för alla, medborgare, företagare, förtroendevalda samt medarbetare.

Kommunfullmäktige antog i februari en ändringsbudget i syfte att spegla den nya organisationen.

Trafikverket har tagit ett omtag med länsväg 288 med anledning av den omfattande fördyringen. Kommunen inväntar ett nytt förslag från Trafikverket avseende sträckning och kapacitet.

Samarbetet inom Tillväxtkluster Norduppland har under året intensifierats. Målsättningen är att möta de utmaningar som både den privata och den offentliga sektorn står inför när det kommer till kompetensförsörjning och därigenom säkra den tillväxtpotential som finns i området. Genom ett framgångsrikt näringsliv säkras också en långsiktig ekonomisk stabilitet för den offentliga verksamheten. Östhammar och Tierp har gemensamt ansökt om och beviljats regionala medel för att ytterligare stärka och främja arbetet med Tillväxtkluster Norduppland.

Kamerabevakning har blivit en viktig del av vårt trygghetsskapande arbete samt en förutsättning för vårt arbete mot skadegörelse. Kommunfullmäktige antog i mars riktlinjer för kamerabevakning som syftar till att ge vägledning för kommunens nämnder och styrelse avseende kamerabevakning.

Under våren antogs Östhammars kommuns krigsorganisation, det vill säga hur vi tar oss an en eventuell höjd beredskap eller krig. Kommunens grunduppdrag i krig är i stort samma som under fred, att erbjuda samhällsviktiga tjänster för våra medborgare och företagare.

I början av året varslade fackförbundet Kommunal om stridsåtgärder. Stridsåtgärderna riktade sig framförallt mot verksamheter inom det tekniska kontoret såsom fastighetsdrift och städ- och måltidsverksamheten. För att säkra verksamheten vid en eventuell strejk vidtog arbetsgivaren en rad åtgärder.

Individ- och familjenämnden har genom beslut i kommunfullmäktige den 17 september kommit att införlivas i vård- och omsorgsnämnden.

Kommunens finansiella situation är allvarlig. Kommunen uppvisar en kraftig avvikelse från det budgeterade resultatmålet om 1,5 % av kommunens intäkter från skatter och bidrag. Avvikelsen är så pass betydande att periodens resultat är negativt.

Östhammarshem har i Alunda tagit det första spadtaget för en ny vårdcentral och folktandvård.

Antalet angörande fartyg vid Hargs hamn har under årets åtta första månader minskat med 20 % jämfört med motsvarande period föregående år. Efterfrågan på hamnens tjänster bedöms dock generellt vara god både på kort och lång sikt. Samtliga befintliga hallar och lagerytor har under perioden varit uthyrda.

God ekonomisk hushållning

Enligt Kommunallagen ska kommuner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Östhammars kommun styr i riktning mot god ekonomisk hushållning genom riktlinjer för ekonomisk hushållning samt finansiella och verksamhetsmässiga mål med betydelse för en god ekonomisk hushållning.

SAMLAD BEDÖMNING

Kommunstyrelsens samlade bedömning är att kommunen endast i delar har uppnått god ekonomisk hushållning per delåret. Kommunen har i allt väsentligt följt de riktlinjer som upprättats för ekonomisk hushållning. För de finansiella målen har inget av fyra uppnåtts per delåret. För de verksamhetsmässiga målen med betydelse för en god ekonomisk hushållning har ett av sex uppnåtts per delåret.

Kommunstyrelsens samlade bedömning är att kommunen för helåret i delar kommer att uppnå god ekonomisk hushållning. Bedömningen är att riktlinjerna för ekonomisk hushållning i allt väsentligt kommer att följas. Prognosen för de finansiella målen är att ett av fyra mål kommer att uppnås. Prognosen för de verksamhetsmässiga målen med betydelse för en god ekonomisk hushållning är att tre av sex kommer att uppnås per helåret.

Kommunfullmäktige beslutade i Årsbudget 2024, flerårsplan 2025 - 2027 om fyra finansiella mål för god ekonomisk hushållning:

1. Kommunens nämnder ska ha en maximal budgetavvikelse om +/- 1 %. Målet är inte uppfyllt per delåret då samtliga nämnder förutom barn- och utbildningsnämnden redovisar en avvikelse överstigande +/- 1 %. Fyra nämnder redovisar en negativ avvikelse överstigande 1 % och en nämnd redovisar en positiv avvikelse överstigande 1 %. Prognosen är att målet inte uppnås för helåret då kommunstyrelsen, vård- och omsorgsnämnden och individ- och familjenämnden prognostiserar en negativ avvikelse överstigande 1 %. Bygg- och miljönämnden och kultur- och fritidsnämnden prognostiserar en positiv avvikelse överstigande 1 %. Barn- och utbildningsnämnden prognostiserar en avvikelse inom målnivån.
2. Kommunens resultat i % ska uppgå till minst 1,5 % av skatter och generella statsbidrag. Målet är inte uppfyllt per delåret då resultatet uppgår till negativa 2,7 %. Prognosen är att målet inte heller uppnås för helåret då prognosen är att resultatet kommer uppgå till negativa 1,6 %.
3. Kommunkoncernens soliditet ska uppgå till minst 29 %. Målet är inte uppfyllt per delåret då soliditeten uppgår till 27 %. Prognosen är att målet inte uppnås för helåret då prognosen är att soliditeten kommer uppgå till 28 %.

4. De kommunala bolagen ska redovisa ett positivt resultat. Målet är delvis uppfyllt per delåret då Östhammarshem och Hargs Hamn redovisar ett överskott emedan Östhammar Vatten redovisar ett underskott. Prognosen är att målet kommer att uppnås för helåret då både Hargs Hamn och Östhammarshem prognostiserar ett överskott och Östhammars Vatten ett plus/minus/noll resultat

Kommunfullmäktige beslutade i Årsbudget 2024, flerårsplan 2025 - 2027 om sex verksamhetsmässiga mål med betydelse för en god ekonomisk hushållning. Ett av dessa mål är uppnått per delåret och prognosen är att tre av dessa mål kommer att uppnås per helåret.

FULLMÄKTIGES MÅL	MÅLBESKRIVNING	MÅLUPPFYLLELSE
VERKSAMHETSMÄSSIGA MÅL MED BETYDELSE FÖR GOD EKONOMISK HUSHÅLLNING		
Trivas och må bra på jobbet	Måltal 7,4 % Beskrivning Sjukfrånvaron ska på årsbasis kontinuerligt sjunka och den totala kommunala sjukfrånvaron följs genom egna mätningar.	Utfall 7,9% Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet ej kommer att uppnås. Två nämnder har stigande sjukfrånvaro. Övriga nämnders sjukfrånvaro ligger i stort på samma nivå som föregående år. Kommunens arbetsmiljö kommer att mätas under hösten. Ett flertal olika orsaker bland annat den genomförda omorganisationen och oro kring konsekvenserna av det allvarliga ekonomiska läget gör att årsprognosen är negativ
Ett välmående näringsliv	Måltal Mäts genom antalet nystartade företag i kommunen (nyföretagarbarometern), antalet konkurser i kommunen, resultatet av Svenskt Näringslivs enkätundersökning om företagsklimatet samt det sammanvägda NKI-utfallet (företag).	Nämndmålet är uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet fortsatt kommer att vara uppnått. Måluppfyllnaden är god då kommunen har fler nystartade företag, Nöjd Kund Index (NKI) har förbättrats och där bygglovsverksamheten nu ligger topp 25 i Sverige samt att kommunen uppvisar kraftigt förbättrade resultat i den delmängd av Svenskt näringslivs ranking som presenterats.

FULLMÄKTIGES MÅL	MÅLBESKRIVNING	MÅLUPPFYLLELSE
Lokaleffektivitet och nyttjandegrad	Beskrivning Egen mätning görs där kommunens nyttjandegrad tas fram.	Nämndmålet är ej uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet kommer att uppnås. Tekniska kontoret har under året genomfört åtgärder som i en förlängning bidragit till högre lokaleffektivitet och arbete med att ta fram mätpunkter fortsätter
Att höja kunskapsnivån och förbättra resultaten i grundskolan	Måltal 85 % Beskrivning. Mätning görs av antal elever i årskurs 9 som är behöriga till yrkesprogram dividerat med antal elever som fått eller skulle ha fått betyg i minst ett ämne enligt det mål- och kunskapsrelaterade betygssystemet i årskurs 9.	Utfall 72 % Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet ej kommer att uppnås. Resultaten för elever i årskurs 9 har minskat efter fjolårets ökning. Exempelvis har meritvärdet sjunkit från 203 (VT 2023) till 187 (VT 2024). Även andel elever behöriga till yrkesprogram har minskat från 84,3 % (2023) till 71,6 % (2024). Lägst resultat har Vallonskolan, 59,1 %, och högst har Olandsskolan på 76,5 % respektive Frösåkersskolan på 74,5 %.
Andelen gymnasieelever som går ut gymnasiet på tre år ska öka	Måltal 54 % Beskrivning Mätning görs av antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan med examen inom tre år, inkl. IM, dividerat med antal elever som började på gymnasium i kommunal regi i kommunen för tre år sedan, inkl. IM.	Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet kommer att uppnås. Data för genomströmning kommer i december månad för år 2024. Gymnasieskolan vidtagit en hel del åtgärder som exempelvis arbete kring närvaro, motivationshöjande insatser, psykisk hälsa, ledarskap i klassrummet, lärarledd extra studietid, tätare uppföljningar av elevernas resultat samt att erbjuda sommarskola (frivillig lovskola på gymnasiet).

FULLMÄKTIGES MÅL	MÅLBESKRIVNING	MÅLUPPFYLLELSE
Ett ökat förebyggande arbete	<p>Måltal 74,1 %</p> <p>Beskrivning Mäts med utgångspunkt från befolkningsmängden 80+ vid rapporteringstillfället i relation till antalet brukare som vi har inskrivna för insatser hos oss.</p>	<p>Utfall 72,6 %</p> <p>Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet ej kommer att uppnås.</p> <p>Per sista juni 2024 (senast tillgänglig data) var 1 929 invånare över 80 år. Av dessa har 528 personer en biståndsbedömd insats, vilket ger att 72,6 % inte har en biståndsbedömd insats. Vid utgången av 2023 var motsvarande siffra 74 %, varför resultatet för tertial 2 2024 är en försämring jämfört med föregående år</p>

ÖVRIGA NÄMNDMÅL

Upplevelsen av trygghet ska öka	<p>Måltal 87,5%</p> <p>Beskrivning Andel invånare som upplever trygghet i SCBs medborgarundersökning. ID: N00610 ska öka.</p>	<p>Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet inte kommer att uppnås.</p> <p>För att nå målet skulle 87,7 % eller fler svara att de känner sig trygga utomhus i det område där de bor när det är mörkt ute. Resultatet i den senaste medborgarundersökningen blev 87,4 %. I jämförelse med genomsnittet i Sverige (76 %) så är resultatet samtidigt mycket gott. Välplanerade offentliga ytor (såsom gång- och cykelvägar och motionsspår), fungerande belysning och välvärdade byggnader är faktorer som spelar roll vid bedömning av upplevelsen.</p>
---------------------------------	---	---

FULLMÄKTIGES MÅL	MÅLBESKRIVNING	MÅLUPPFYLLELSE
Nöjda kommuninvånare	<p>Måltal 65,3%</p> <p>Beskrivning Andelen nöjda kommuninvånare i medborgarundersökning.ID: N00668 ska öka.</p>	<p>Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet kommer att uppnås.</p> <p>En bärande del i denna prognos är de enkäter som genomförts samt de över 200 aktiviteter som planerats eller påbörjats under perioden. Det vi ser översiktligt är att resultaten är bättre än tidigare år, antalet påbörjade och genomförda aktiviteter är i målets riktning. Det som särskilt poängteras är;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Bra enkätsvar avseende såväl förskola och myndighetsutövning - Aktiviteter på både kort och lång sikt <p>Genomgående fångas följande ämnen upp:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Effektivare och snabbare ärendehantering - Bättre kommunikation, framförallt avseende öppettider - Framtagande av digitala tjänster - Tillgänglighet, bemötande, kompetensförsörjning, kvalitetssäkrad verksamhet samt patientsäkerhet.
God och mättande mat	<p>Beskrivning Egen mätning görs där antalet klagomål på maten ska minska och antalet positiva omdömen om maten ska öka.</p>	<p>Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet kommer att uppnås.</p> <p>Förändringar har utförts på matsedel, Ökad dialog med pedagoger, elever, boende, enhetschefer, rektorer samt skolledning har skett och fortgår. Kundnöjdheten inom äldreomsorgen har förbättrats. Kundnöjdheten inom förskola / skola kommer att mätas under hösten.</p>

FULLMÄKTIGES MÅL	MÅLBESKRIVNING	MÅLUPPFYLLELSE
Den totala närvaron inom grundskola och gymnasieskola ska öka	<p>Måltal 88 %</p> <p>Beskrivning Den totala närvaron för grundskolan och gymnasiet följs genom egna mätningar</p>	<p>Utfall 88 %</p> <p>Nämndmålet är uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet fortsatt kommer att vara uppnått.</p> <p>Den totala närvaron på grundskola och gymnasieskola var utifrån rullande 12-månadersdata (2023-07-01 till 2024-06-30) 87,6 %, motsvarande siffra för förra året var 87,2 %. Baserat på de insatser som görs på grundskolan och gymnasieskolan kring närvaroarbetet är prognosen att nämndmålet på 88 % kommer att uppnås.</p>
Ökad personalkontinuitet	<p>Måltal 20</p> <p>Beskrivning Mäts genom medelvärdet av antal olika medarbetare som en hemtjänsttagare möter under en 14-dagarsperiod. Gäller de personer, 65 år eller äldre, som har två eller fler besök av hemtjänsten varje dag (måndag-söndag). Trygghetslarm och matleveranser räknas ej. Mätningen avser tiden 07.00- 22.00.</p>	<p>Utfall 15</p> <p>Nämndmålet är uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet fortsatt kommer att vara uppnått.</p> <p>I syfte att uppnå målet har nya grundscheman skapats och arbetet sker i mindre team. Även vikarier omfattas av det nya arbetssättet, för att minska antalet personer som är i kontakt med brukaren</p>
Minst 80 % av all bokningsbar tid på vardagar i sporthallar och ishallar för föreningslivet ska vara bokad vid utgången av 2024	<p>Måltal 80 %</p> <p>Beskrivning Egen mätning utförs där rullande tolv månaders data tas ut.</p>	<p>Utfall 41 %</p> <p>Nämndmålet är inte uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet ej kommer att uppnås.</p> <p>Med det anläggningsutbud som idag finns och de förutsättningar de har är det osannolikt att detta mål kommer att nås. Som exempel har ishallarna 22 veckor is vardera per år vilket innebär att det där finns 60 tomveckor. De veckor när is inte finns, dvs sommarhalvåret, är det samtidigt låg beläggingsgrad på idrottshallar. Flera av de gymnastiksalar som hyrs ut och som inte ligger i anslutning till skola har mycket låg beläggingsgrad.</p>

FULLMÄKTIGES MÅL	MÅLBESKRIVNING	MÅLUPPFYLLELSE
Öka antalet nyttjade timmar i sport- och ishallar	Måltal 42 % Beskrivning Egen mätning där rullande tolv månaders data tas ut.	Utfall 41 % Nämndmålet är inte uppnått och prognosen för helåret är att nämndmålet inte kommer att uppnås. Nyttjandet av sport- och ishallar är högre än föregående år vid den här perioden. Bokningar för den sista tertialen visar också på att antalet nyttjade timmar i dessa lokaler kommer att öka på helår.
Effektiv och rättssäker handläggning	Beskrivning Egen mätning utförs där handläggningstider tas fram.	Nämndmålet är delvis uppnått och prognosen är att målet uppnås för helåret. Aktivt arbete i målets riktning pågår inom samtliga berörda enheter.
Ökad nöjdhet med myndighetsutövningen	Måltal 74 Beskrivning En enkät skickas till kunder (företagare, privatpersoner m.fl.) som haft ett avslutat myndighetsärende (livsmedel, miljö, mark, serveringstillstånd eller bygglov) med kommunen.	Utfall 74 Nämndmålet är uppnått. Årsprognosen är att nämndmålet fortsatt kommer att vara uppnått. Nöjdheten hos kunderna har gått upp jämfört med föregående år på den aggregerade nivån. Vårt mål är att nämndens kunder har en nöjdhet som är i nivå med genomsnittet i landet inom områdena bygg, miljö, livsmedelstillsyn och serveringstillstånd. Just nu är vi bättre än genomsnittet i landet inom tre av fyra områden.

FULLMÄKTIGES
UPPDRAG

KOMMENTAR

UPPDRAG

En långsiktig finansiell åtgärdsplan KS	Uppdraget är inte genomfört. Förvaltningen arbetar med en åtgärdslista som ska ligga till grund för politiska prioriteringar. De åtgärder som belyses tar sikte på såväl intäkts- som kostnadssidan.
Ett effektivt och tydligt ledningssystem KS	Uppdraget är inte genomfört. Arbetet med att ta fram ett effektivt och tydligt sammanhållet ledningssystem fortskrider enligt plan. Ledningssystemets grundläggande komponenter är identifierade. Ledningssystemet kommer att vara klart, beslutat och i drift inför verksamhetsåret 2025.
Åtgärdsplan för stärkt ekonomi BUN	Uppdraget är genomfört. Barn- och utbildningsnämnden/Barn- och utbildningskontoret har genomfört en rad åtgärder för en stärkt ekonomi.
Ge vägledning i bygg- och miljöärenden BMN	Uppdraget är genomfört. Inom Miljöenheten tilldelas s.k. b-verksamheter namngiven inspektör för att ge verksamhetsutövare en bättre service. Inom Bygglovsenheten så har den skriftliga kommunikationen förstärkts, för att minska risken för missförstånd och underlätta konstruktivt samarbete.
Införa rådgivningsfika BMN	Uppdraget är genomfört. Rådgivningsfika har genomförts inom flera myndighetsområden och på olika sätt. Två exempel är dels de ortsvisa möten som genomförts inom bygglovsverksamheten, dels entreprenörsträff/va-mässa. Båda dessa aktiviteter har varit mycket uppskattade av kunder.
Utreda förenklade processer BMN	Uppdraget är inte genomfört. Här pågår två omfattande förenklingsinsatser. Det ena är införande av e-förvaltning med möjlighet för våra kunder att använda e-tjänster och det andra är upphandlingen av ett nytt ärendehanteringssystem.
Korrekt redovisning avseende LSS-insatser IFN	Uppdraget är inte genomfört. En arbetsgrupp har satts samman med syftet att gemensamt identifiera kostnader och tillse att dessa hanteras korrekt i den kommunala redovisningen, vilken utgör beräkningsunderlag för LSS-utjämnningen.

FULLMÄKTIGES UPPDRAG	KOMMENTAR
Prioritera förebyggande, rådgivande, stödjande och behandlande insatser för barn, vuxna och äldre IFN	Uppdraget är inte genomfört. Förvaltningen har fått i uppdrag att prioritera förebyggande, rådgivande, stödjande och behandlande insatser för barn, vuxna och äldre. Inom området pågår en mängd insatser.
Extern finansiering KFN	Uppdraget är inte genomfört. Uppdraget ses inte som utfört i sin helhet. Uppdraget kommer att pågå under hela året och fler aktiviteter kommer att knytas till det.
Utveckla utbudet av allmänna träningsplatser KFN	Uppdraget är inte genomfört. Uppdraget är inte genomfört i sin helhet. Under tertial två så har planering och beställning gjorts för de kommunala badplatserna där Krutudden har genomgått en stor upprustning. Den beachvolleybollplan som funnits där har underhållits. En kontakt är tagen med företag som tillhandahåller utomhusgym och planering pågår för en test av denna anläggning.
Säkerställa kompetensförsörjningen VON	Uppdraget är genomfört. Uppdraget omfattar att säkerställa kompetensförsörjningen, genom att utöka rätt kompetens inom verksamheten. Inom hela nämndens ansvarsområde pågår ett kontinuerligt och aktivt arbete för att rekrytera tillsvidare- och visstidsanställda. Men utmaningarna att rekrytera legitimerad personal inom kommunens ansvarsområde är fortsatt stora.
Utbildning vid behov i det svenska språket VON	Uppdraget är inte genomfört. Inom de enheter där språkombud utbildades under våren, för att tillgodose det språkliga stödet till medarbetare, har dessa påbörjat sitt arbete för de kollegor som behöver stöd.
Åtgärdsplan för stärkt ekonomi VON	Uppdraget är inte genomfört. Utmaningarna har framför allt legat inom hemtjänsten, varför åtgärder för att stärka ekonomin prioriterats inom denna del av verksamheten.

Helårsprognos jämfört med budget

Prognosen för det ekonomiska resultatet är -11,8 miljoner kronor för helåret, där ingår en extraordinär post om 13 miljoner kronor som avser kvarvarande överskott från föregående års stadsnätsförsäljning. Detta kan jämföras med det budgeterade resultatet om 23,7 miljoner kronor. Resultat efter finansiella poster beräknas för helåret till -24,8 miljoner kronor. Verksamhetens nettokostnad, kostnaden för kommunens faktiska verksamhet prognostiserar en negativ avvikelse jämfört med budget om 66,6 miljoner kronor vilket motsvarar 4,3 %. Det stora prognostiserade underskottet består huvudsakligen av personalkostnader inom äldreomsorg samt höga kostnader för el och uppvärmning samt för löpande underhåll. Intäkterna från skatter och generella statsbidrag beräknas bli 16,2 miljoner kronor högre än budgeterat belopp. Sammantaget räknar vi med ett resultat efter finansiella poster som avviker negativt från budget med 48,5 miljoner kronor för helåret.

Till följd av såväl periodens resultat som helårsprognosen pågår arbete inom förvaltningen med att ta fram åtgärder för stärkt ekonomi. Därtill har åtgärder föreslagits för att få äldreomsorgens ekonomi i balans. Resurser ska prioriteras till det brukarnära arbetet och bemanningen ska nå en sådan nivå som verksamheterna kan bära ekonomiskt.

Tre av sex nämnder prognostiserar en negativ budgetavvikelse överstigande 1 %. Två nämnder prognostiserar en positiv budgetavvikelse överstigande 1 % och en nämnd prognostiserar en budgetavvikelse inom målnivån +/- 1 %.

Kommunens investeringsbudget för 2024 är knappa 150 mnkr. Prognosen för helåret visar att knappa 130 mnkr kommer att utnyttjas. Avvikelsen består främst i avsatta medel för exploateringar som ej kommer att förbrukas under året.

För koncernen prognostiseras ett helårsresultat efter finansiella poster på -14 miljoner kronor. Östhammars prognos är en vinst på 3 miljoner. Hargs Hamn räknar med en vinst på 9 miljoner kronor. Östhammar Vatten prognostiserar verksamhetsmässigt ett mindre överskott för helåret men i enlighet med de bokföringsmässiga regler som lagen om vattenverksamhet föreskriver redovisas ett nollresultat.

Förväntad utveckling

I Sveriges kommuner och regioner, SKR, senaste ekonomirapport publicerad i maj, konstateras att både 2023 och 2024 medfört reellt minskade skatteintäkter för kommunsektorn. För 2025 och åren som följer väntas skatteunderlaget återigen växa reellt beroende på fler arbetade timmar i svensk ekonomi. De flesta kommuner i Sverige förväntas få minskad eller nästintill oförändrad befolkning. Som sagts tidigare minskar den arbetsföra delen av befolkningen i förhållande till den totala befolkningen.

Kommunen utgår i budgeten för 2025 med en befolkning på 22 226 invånare som skatteunderlag och med en förväntad tillväxt om 50 invånare per år under planperioden. Östhammar hade 22 172 invånare 31 december 2023. Det budgeterade resultatet för 2025 är 3% av skatter och generella statsbidrag motsvarande 50 miljoner kronor. Årets förväntade negativa resultat kan påverka förutsättningarna för budget 2025

Ekonomisk ställning

Kommunens likviditet har under året varit ansträngd vilket medfört att kommunen i slutet av varje månad lånat från koncernens övriga delar. Både Hargs hamn och Östhammarshem har haft en stark likviditet vilket möjliggjort detta. Kommunens likviditet förväntas förbättras under hösten då försäkringsersättning avseende Kristinelundskolan betalas ut. Både kommunen och övriga delar av koncernen har minskat sina kortfristiga skulder under perioden vilket påverkat likviditeten. De långsiktiga skulderna har ökat för koncernen beroende på ökad upplåning av Östhammar Vatten medan kommunen och övriga bolag har minskat sina långfristiga skulder. Soliditeten inklusive samtliga pensionsåtaganden är oförändrad jämfört med årsskiftet och ligger på 27 %.

För perioden januari till augusti har verksamhetens nettokostnader ökat med 9 % jämfört med samma period 2023. Kostnaderna för kommunens äldreomsorg är större än vad tilldelad rambudget medger och den främsta orsaken till detta är höga personalkostnader. Kommunen har under perioden haft högre kostnader än vad som budgeteras för el och uppvärmning samt för löpande underhåll. Vidare har kommunens pensionskostnader varit högre än vad som budgeterats. Kommunens pensionskostnader beräknas med utgångspunkt i det av regeringen fastställda prisbasbeloppet som har ökat mycket både 2023 och 2024.

I delårsrapporten redovisar fyra av sex nämnder en negativ budgetavvikelse överstigande 1 %, en nämnd redovisar en positiv budgetavvikelse överstigande 1 % och en nämnd redovisar en budgetavvikelse inom målnivån +/- 1 %.

Kommunens investeringsbudget för 2024 är knappa 150 mnkr. Per delåret har dryga 50 mnkr av dessa kommit att utnyttjas. Inom ett flertal investeringskategorier har utfallet kommit att bli lägre än vad som budgeterats.

Östhammarshem och Hargs Hamn redovisar ett överskott för perioden emedan Östhammar Vatten redovisar ett underskott.

Balanskravsresultat

I begreppet god ekonomisk hushållning ingår att en balanskravsutredning görs av kommunens resultat. Balanskravet innebär i korthet att kommunen ska besluta om en budget där intäkterna överstiger kostnaderna. Om resultatet ändå blir negativt i bokslutet är huvudprincipen att underskottet ska kompenseras med motsvarande överskott inom tre år och att kommunfullmäktige i en plan ska ange hur det ska ske.

Vid balanskravsutredning exkluderas reavinster, reaförluster och avsättningar till resultatutjämningsfond från det redovisade resultatet. Detta görs i syfte att få ett resultat som är jämförbart mellan olika år och andra kommuner. I delårsrapporten görs detta dels utifrån redovisat resultat 24-08 samt utifrån det prognostiserade resultatet för helåret. Balanskravsresultatet framgår av tabellen. För 2024 prognostiseras ett negativt balanskravsresultat.

MNKR	UTFALL HELÅR 2023	UTFALL 2024-08	PROGNOS HELÅR 2024
Periodens resultat från resultaträkningen	33,9	-28,8	-11,8
Reducering av samtliga realisationvinster	-17,1	-0,7	-13,7
Periodens resultat efter balanskravsjusteringar	16,8	-29,5	-25,5
Reservering av medel till resultatutjämningsreserv	0,0	0,0	0,0
Användning av medel från resultatutjämningsreserv	0,0	22,3	22,3
Periodens balanskravsresultat	16,8	-7,2	-3,2
Återställande av negativt resultat från tidigare år	0,0	0,0	0,0
Balanskravsresultat	16,8	-7,2	-3,2

Ekonomi

Resultaträkning

MNKR	KOMMUN			
	2023 UTFALL JAN-AUG	2024 UTFALL JAN-AUG	2024 BUDGET ÅR	2024 PROGNOS ÅR
Verksamhetens intäkter	219,3	215,4	333,3	330,0
Verksamhetens kostnader	-1 180,4	-1 250,9	-1 819,5	-1 879,1
Avskrivningar	-39,0	-50,2	-62,3	-66,0
VERKSAMHETENS NETTOKOST- NAD	-1 000,1	-1 085,7	-1 548,5	-1 615,1
Skatteintäkter	810,5	833,4	1 247,0	1 252,0
Generella statsbidrag o utjämning	222,3	230,1	332,2	343,4
VERKSAMHETENS RESULTAT	32,6	-22,2	30,7	-19,7
Finansiella intäkter	0,1	1,3	1,6	5,9
Finansiella kostnader	-5,2	-7,8	-8,6	-11,0
RESULTAT EFTER FINANSIELLA POSTER	27,5	-28,8	23,7	-24,8
Extraordinära poster	17,0	0,0	0,0	13,0
PERIODENS RESULTAT	44,5	-28,8	23,7	-11,8

Balansräkning

MNKR	KOMMUN 2023 JAN-DEC	KOMMUN 2024 JAN-AUG
TILLGÅNGAR		
ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR		
Immateriella anläggningstillgångar	1,1	0,5
- Mark, byggnader och tekniska anläggningar	1 342,9	1 346,4
- Maskiner o inventarier	59,3	59,0
Materiella anläggningstillgångar	1 402,3	1 405,4
Finansiella anläggningstillgångar	112,8	112,8
Summa anläggningstillgångar	1 516,2	1 518,8
OMSÄTTNINGSTILLGÅNGAR		
Förråd	0,8	0,7
Fordringar	213,9	153,6
Kassa och bank	90,9	71,6
Summa omsättningstillgångar	305,5	225,9
Summa tillgångar	1 821,8	1 744,7
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR, SKULDER		
EGET KAPITAL		
Övrigt eget kapital	876,2	910,1
Justering EK pga avrundning		
Resultatutjämningsreserv	22,3	22,3
Periodens resultat	33,9	-28,8
Summa eget kapital	932,4	903,6
AVSÄTTNINGAR		
Avsättningar för pension och likn. förpliktelser	27,0	27,6
Uppskjuten skatt	-	-
Övriga avsättningar	17,2	17,2
Summa avsättningar	44,2	44,8
SKULDER		
Långfristiga skulder	490,1	489,7
Kortfristiga skulder	355,1	306,6
Summa skulder	845,2	796,3
Summa eget kapital, avsättningar, skulder	1 821,8	1 744,7
ANSVARSFÖRBINDELSER		
Borgensåtagaden	957,9	996,7
Pensionsförpliktelser som inte upptagits bland skulder eller avsättningar	384,4	400,5

Noter

Redovisningsprinciper

Östhammars kommuns delårsrapport är upprättad i enlighet med Lagen om kommunal bokföring och redovisning (lag 2018:597) samt de rekommendationer som är utfärdade av Rådet för kommunal redovisning (RKR). Samma redovisningsprinciper har tillämpats som i årsredovisning 2023.

Säsongsvariationer

Det finns flera olika kostnader och intäkter av säsongskaraktär inom kommunal verksamhet. T ex snöröjning på vintern eller fjärrvärme. En säsongsvariation som har stor påverkan på kostnaderna är elever i andra kommuner och hos fristående anordnare. Detta beror på att kommuner och anordnare väntar med att skicka fakturor för månaderna juli, augusti och september då det finns en omsättning av elever mellan skolorna i terminsstarten. Man vet inte vilka elever man kommer kunna fakturera förrän en bit in på terminen.

Generella statsbidrag

Alla erhållna generella statsbidrag som hör till perioden är intäktsbokförda i perioden. Erhållna bidrag som inte hör till perioden är bokförda som skuld.

Extraordinära poster

Under 2023 sålde kommunen sitt stadsnät. Försäljningsbeloppet uppgick till 52 miljoner kronor. Stadsnätet var på försäljningsdagen bokfört till 20,4 miljoner kronor. Av försäljningsbeloppet intäktfördes till 37 miljoner kronor 2023. Återstår 15 miljoner kronor, dessa kommer att intäktföras 2024 tillsammans med de kostnader, som prognostiseras till 2 miljoner kronor, som kommunen haft under 2024 som härrör från stadsnätsförsäljningen.

Ansvarsförbindelser

Kommunen har ökat sitt borgensåtagande avseende Östhammar vatten med 40 mnkr under perioden.

Ändrade uppskattningar

Inga förändringar

Driftredovisning

NETTOKOSTNADER PER NÄMND MNKR	2024			DIFFRENS 2023 23/ 24		2024		
	UTFALL JAN-AUG	BUDGET JAN-AUG	AVVIKEL- SE	UTFALL JAN AUG	UTFALL JAN- AUG	PROGNOS ÅR	BUDGET ÅR	AVVIKEL- SE ÅR
Kommunfullnåktige	-0,8	-2,2	1,4	0,0	-0,8	-0,9	-3,3	2,4
varav revision	-0,7	-0,7	-0,1	-0,6	-0,2		-1,0	1,0
Valnämnd	-0,2	-0,5	0,3	0,0	-0,2	0,0	-0,7	0,7
Gemensam överförmyndarnämnd	-1,4	-1,7	0,3	-1,5	0,1	-2,1	-2,5	0,4
Gemensam räddningsnämnd	-21,8	-22,0	0,2	-20,5	-1,3	-32,9	-33,0	0,1
Gemensam IT-nämnd	-10,6	-9,5	-1,1	-10,7	0,1	-14,7	-14,3	-0,4
Kommunstyrelse	-173,2	-146,2	-27,1	-175,4	2,2	-239,5	-219,1	-20,4
Bygg- och miljönämnd	-3,6	-3,8	0,2	-2,8	-0,8	-5,4	-5,6	0,2
Kultur- och fritidsnämnd	-29,7	-36,3	6,7	-30,9	1,2	-53,3	-54,5	1,2
Barn- och utbildningsnämnd	-415,1	-416,7	1,6	-375,6	-39,5	-629,2	-624,7	-4,5
Vård- och omsorgsnämnd	-133,0	-102,3	-30,7	-106,7	-26,3	-193,8	-153,4	-40,4
Individ- och familjenämnd	-296,3	-291,7	-4,6	-275,5	-20,8	-443,3	-437,4	-5,9
VERKSAMHETENS NETTO- KOSTNAD	-1 085,7	-1 032,9	-52,8	-1 000,1	-85,6	-1 615,1	-1 548,5	-66,6
Skatteintäkter	833,4	831,7	1,6	810,5	22,9	1 252,0	1 247,0	5,0
Generella statsbidrag och utjämning	230,1	221,6	8,5	222,3	7,9	343,5	332,2	11,3
VERKSAMHETENS RESULTAT	-22,2	20,4	-42,7	32,7	-54,9	-19,7	30,7	-50,4
Finansiella intäkter	1,3	1,1	0,2	0,1	1,2	5,8	1,6	4,2
Finansiella kostnader	-7,8	-5,7	-2,1	-5,2	-2,6	-11,0	-8,6	-2,4
RESULTAT EFTER FINASIELLA POSTER	-28,8	15,8	-44,6	27,5	-56,3	-24,9	23,7	-48,6
Extraordinära poster	0,0	0,0	0,0	17,0	-17,0	13,0	0,0	13,0
PERIODENS RESULTAT	-28,8	15,8	-44,6	44,5	-73,3	-11,9	23,7	-35,6

Investeringsredovisning

MNKR	UTFALL		2024	BUDGET FRÅN TIDIGARE ÅR	2024 TOTALT	PROGNOS
	2023	JAN- AUG 2024				2024 ÅR
Kommunstyrelse	72,7	51,4	135,5		135,5	121,6
varav exploatering	1,4	1,2	17,2		17,2	2,0
varav infrastruktur	7,6	5,8	20,3		20,3	6,0
varav verksamhetslokaler	51,1	40,3	72,0		72,0	98,1
varav energieffektiviseringar	4,4	0,2	8,3		8,3	0,2
varav affärsverksamhet	0,8	1,4	1,5		1,5	1,5
varav övrigt	,4	2,5	16,3		16,3	13,9
Bygg- och miljönämnd	0,0	0,0	0,2		0,2	0,0
Kultur- och fritidsnämnd	0,0	0,0	1,7		1,7	0,0
Barn- och utbildningsnämnd	5,4	1,2	4,5	1,6	6,1	2,5
Vård- och omsorgsnämnd	1,9	0,2	2,3		2,3	2,3
NETTOINVESTERING	80,1	52,8	144,2	1,6	145,8	126,4

Östhammars kommun

Stångörsgatan 10, Box 66 • 74221 Östhammar

Tel: 0173-860 00 • E-post: osthammardirekt@osthammar.se

Hemsida: www.osthammar.se • Orgnr: 212000-0290

Program för informationssäkerhet

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2024-11-05 och §188
Ersätter tidigare version	KF, 2021-11-09 och § 149
Gäller för	Kommunstyrelse och nämnder
Dokumentansvarig	Informationssäkerhetssamordnare

Vad är informationssäkerhet

Informationssäkerhet handlar om att ge information ett ändamålsenligt skydd. Begreppet omfattar all analog och digital information - text, ljud, bilder och film - även det talade ordet.

Information är en av kommunens mest strategiska resurser. Genom långsiktigt, riskbaserat och systematiskt arbete, i linje med kommunens ledningssystem, kan såväl politiska mål som lagefterlevnad inom informationssäkerhets- och cybersäkerhetsområdet nås.

Informationssäkerhet inbegriper dataskydd (enligt dataskyddsförordningen GDPR) och ställer krav på IT, fysisk och administrativ säkerhet. Det stödjer kommunens ambition att genom digitalisering skapa kvalitet i tjänster, frigöra personalens tid och uppnå en kostnadseffektiv handläggning av ärenden. Detta genom att en säker informationshantering minskar risken för störningar, bidrar till att upprätthålla kontinuitet i samhällsviktig verksamhet och är förtroendeskapande.

Detta program fungerar som kommunens motsvarighet till informationssäkerhetspolicy enligt SS-EN ISO/IEC 27001.

Mål för informationssäkerhet

Det övergripande målet med informationssäkerhet är att skydda kommunens verksamhet mot avbrott och minimera risken för att information hanteras på ett felaktigt sätt.

För att nå målet kommer kommunen, genom förvaltningen, behöva arbeta inom en rad olika områden där:

- Information ges rätt skydd enligt kriterierna konfidentialitet, riktighet och tillgänglighet.
- Rätt och riktig information når rätt mottagare i rätt tid och skyddas från obehörig åtkomst, förvanskning och förstörelse.
- Cybersäkerhetsarbetet bedrivs proaktivt och där förebyggande åtgärder bidrar till att verksamheterna skyddas mot oönskade avbrott.
- Kraven på IT-säkerhet, teknisk och fysisk säkerhet utgår från verksamheternas klassificering av information och dess behov av skyddsnivå.
- Standards i ISO 27000-serien för informationssäkerhet alltid ska vara riktmärket.
- Lagar inom områdena informationssäkerhet, dataskydd och cybersäkerhet samt överenskommelser i övrigt följs.

Tidsram och giltighetstid

Programmet gäller från och med det datum då det antas av kommunfullmäktige och till och med den 31 december 2027.

Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2024-11-05 och §189
Ersätter tidigare version	Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda, 2022-12-13
Gäller för	KS, samtliga nämnder
Dokumentansvarig	HR-chef

Innehåll

Allmänna bestämmelser	3
§ 1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna	3
§ 2 Ersättningsberättigade sammanträden m.m.....	3
Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorade semesterförmåner	4
§ 3 Förlorad arbetsinkomst.....	4
Definition av begreppet arbetsinkomst	4
Maxbelopp för förlorad arbetsinkomst.....	4
Intyg om förlorad arbetsinkomst	5
§ 4 Förlorad semesterförmån.....	5
§ 5 Förlorad pensionsförmån ersätts med pension för förtroendeuppdraget.....	6
§ 6 Särskilda arbetsförhållanden m. m	6
§ 7 Arvoden m.m.....	6
§ 7a Årsarvode	6
Kommunalrådsarvoden	7
§ 7b Fast arvode	7
§ 8 Partistöd.....	9
§ 9 Begränsat arvode (Utgår)	9
§ 10 Arvode för sammanträden mm.....	9
Ersättning för kostnader	10
§ 11 Resekostnader.....	10
§ 12 Barntillsynskostnader	10
§ 13 Kostnader för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk	10
§ 14 Funktionshindrad förtroendevalds särskilda kostnader.....	10
§ 15 Övriga kostnader	10
Gemensamma bestämmelser	10
§ 16 Hur man begär ersättning	10
§ 17 Tidsfrist	11
§ 18 Tolkning av bestämmelserna.....	11
§ 19 Utbetalning	11
§ 20 Uppräknning.....	11
§ 21 Rutiner och blanketter	11
Bilaga 1	12
Ersättning för vigselförrättare	12

Allmänna bestämmelser

§ 1 Förtroendeuppdrag som omfattas av bestämmelserna

Dessa bestämmelser gäller förtroendevalda som avses i 4 kap § 1 kommunallagen (SFS 2017:725). För förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller på minst 40 % av heltid gäller endast § 7 samt §§ 10-19.

Alla ersättningar i arvodesreglementet anges som en procentsats av riksdagsmannaarvodet.

§ 2 Ersättningsberättigade sammanträden m.m.

Tjänstgörande ledamöter och närvarande ersättare har rätt till ersättning enligt vad som närmare anges i § 3-6 i detta dokument enligt Kap. 4 § 12-18 Kommunallagen.

- a) sammanträde med kommunfullmäktige, fullmäktigeberedning, kommunstyrelsen och övriga nämnder, nämndutskott, nämndberedningar, liksom revisorernas sammanträden
- b) sammanträden i gemensamma nämnder
- c) sammanträden med utredningskommittéer, projektgrupper och arbetsgrupper
- d) protokolljustering, då särskild tid och plats bestämts
- e) partigruppsmöten, som är nödvändiga under sammanträde som anges under a)
- f) konferens, informationsmöte, studiebesök, uppdrag som kontaktperson, studieresa, kurs eller liknande som rör kommunal angelägenhet och som har ett direkt samband med det kommunala förtroendeuppdraget samt sammanträden med bolag, stiftelser och föreningar och som grundas på ett nämnd- eller styrelsebeslut.
- g) överläggning med företrädare för annat kommunalt organ än det den förtroendevalde själv tillhör
- h) sammankomst med kommunalt samrådsorgan/intressentsammansatt organ
- i) presidiummöte i fullmäktige, fullmäktigeberedning, nämnd eller utskott
- j) besiktning eller inspektion
- k) Kommunfullmäktige beslutar om arvode för ordförande och vice ordförande i Stiftelsen Östhammarshem. Arvodet utgår från Stiftelsen Östhammarshem.
- l) överläggning med utomstående myndighet eller organisation
- m) fullgörande av granskningsuppdrag inom ramen för ett revisionsuppdrag
- n) ledamöter valda eller utsedda till specifika interna eller externa uppdrag i olika typer av organisationer
- o) socialjour (se aktuellt beslut om jourersättning)
- p) vigsselförrättning (se bilaga 1)
- q) röstmottagare (se aktuellt beslut om arvode under folkomröstning gällande val till riksdag, region, kommun samt till europaparlamentet)
- r) ordförandeöverläggning för majoriteten där kommunstyrelsens ordförande eller 1:e vice ordförande kallar
- s) vice ordförandeöverläggning för oppositionen där kommunstyrelsens 2:e vice ordförande kallar
- t) gruppledarträff där kommunstyrelsens ordförande, 1:e vice ordförande, 2:e vice ordförande eller kommunfullmäktiges presidium kallar.

- u) Insynsplats kommunstyrelsen samt deltaganderätt i kommunstyrelsen för kommunfullmäktiges ordförande

Ersättning för förlorad arbetsinkomst samt för förlorade semesterförmåner

§ 3 Förlorad arbetsinkomst

Förtroendevald som förlorar arbetsinkomst på grund av förrättning eller sammanträde har rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst med högst det belopp per dag eller timme som framgår av nedan.

Även tid för resa med slutmål utanför Östhammars kommun får räknas som tid för förlorad arbetsinkomst. Här avses resor till sammanträden och förrättningar som ingår i det ordinarie uppdraget, ej studieresor, planerade besök, konferenser m.m.

Förtroendevald som kan visa att en arbetsinkomst förlorats (tex egenföretagare) men inte till vilket belopp, ska själv intyga på heder och samvete att denne förlorat arbetsinkomst och har rätt till en schablonersättning. Ersättningen beräknas på grundval av i första hand beskattad inkomst för föregående år och i andra hand de tre senaste månaders inkomst.

Det är viktigt att betona att ersättning för förlorad arbetsinkomst förutsätter att vederbörande verkligen fått ett löneavdrag eller en inkomstförlust på grund av uppdraget. En förtroendevald som medvetet lämnar felaktiga uppgifter gör sig skyldig till brottslig handling.

Definition av begreppet arbetsinkomst

Med arbetsinkomst avses kontant lön eller inkomst av rörelse eller jordbruksfastighet. En förutsättning för att ersättning ska kunna betalas är att den förtroendevalde kan påvisa att han verkligen har förlorat arbetsinkomst på grund av uppdraget.

Den som är passiv ägare till jordbruksfastighet eller till företag kan inte i något fall anses förlora arbetsinkomst från fastigheten eller rörelsen genom ett kommunalt förtroendeuppdrag. Eventuellt utebliven inkomst av kapital eller av tillfällig förvärvsverksamhet kan inte heller åberopas som grund för att få ersättning. Uteblivet arvode från annat politiskt uppdrag ger givetvis inte heller rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst.

Maxbelopp för förlorad arbetsinkomst

Ersättning för förlorad arbetsinkomst kan utgå för högst 8 timmar per dygn om inte schemaläggning av arbetstiden påvisar annat förhållande

Maxbeloppen justeras för varje kalenderår utifrån arvodesnivån för kommunalråd per den 1 januari respektive år.

Maxbeloppet för ersättning av förlorad arbetsinkomst beräknas utifrån 5% av kommunalrådets månadsarvode.

Dagarvode beräknas: 5% av kommunalrådets arvode

Timarvode beräknas: 5% av kommunalrådets arvode /8 Timmar

Intyg om förlorad arbetsinkomst

Förtroendevald som är anställd hos annan än Östhammars kommun ska genom intyg från arbetsgivare styrka inkomstförlusten.

Två alternativa rutiner får tillämpas för att styrka inkomstförlust i anställning. Den förtroendevalde väljer vilken rutin hen vill tillämpa och anmäler sitt val till nämnden.

a) Intyg för beräkning av ersättningsbelopp per dag eller timme samt intyg över gjorda löneavdrag

Den förtroendevalde lämnar uppgift om vilket löneavdrag som hens arbetsgivare gör vid frånvaro för förtroendeuppdrag. Uppgifterna intygas av den förtroendevalde och arbetsgivaren på särskilt fastställd blankett. Intyget inlämnas till registrator@osthammar.se i början av varje mandatperiod och därefter så snart inkomstförhållandena ändras.

Den förtroendevalde ska, utöver ovan angivet intyg, minst en gång per år senast under februari månad året efter utbetalningsåret lämna intyg från sin arbetsgivare som visar vilka avdrag som under aktuell period har gjorts för ledighet för förtroendeuppdraget. Kopia av lönespecifikation eller kontrolluppgift godtas som intyg om det av dessa framgår med vilket sammanlagt belopp som löneavdrag gjorts för ledighet för förtroendemannauppdrag. I annat fall godtas annat av arbetsgivaren särskilt utfärdat intyg över gjorda avdrag för ledighet för förtroendemannauppdrag.

Om det vid avstämningsperiodens slut visar sig att den förtroendevalde erhållit ersättning för förlorad arbetsinkomst som överstiger gjorda avdrag ska rättelse ske genom att det för mycket erhållna beloppet återbetalas.

b) Intyg lämnas fortlöpande per månad eller per sammanträde/förrättning.

Förtroendevald som väljer detta alternativ ska fortlöpande per månad eller per sammanträde/förrättning genom intyg från arbetsgivare styrka för vilken tid och med vilket belopp som löneavdrag har gjorts. Utbetalning av ersättning för förlorad arbetsinkomst sker då utifrån detta underlag. Något ytterligare intyg härutöver som styrker förlorad arbetsinkomst behöver inte lämnas av den som väljer detta alternativ.

Intyget inlämnas till registrator@osthammar.se.

§ 4 Förlorad semesterförmån

Förtroendevalda har rätt till ersättning för styrkt förlorad semesterförmån med högst det belopp fullmäktige beslutat.

Verifierat belopp:

a) Förlorad semesterersättning, maximalt: 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

b) Förlorade semesterdagar, maximalt 5 %.

Förtroendevalda som kan visa att semesterförmånen faktiskt påverkas men inte på vilket sätt har rätt till en schablonersättning på sätt som fullmäktige beslutat.

Schablonberäknat belopp:

Procentuellt påslag med 12 % på utbetald ersättning för förlorad arbetsinkomst.

§ 5 Förlorad pensionsförmån ersätts med pension för förtroendeuppdraget

För förtroendevaldas pension gäller *Riktlinjer för pension, frivilliga förmåner samt förmåner efter särskilt beslut inom pension- och trygghetsområdet*.

§ 6 Särskilda arbetsförhållanden m. m

Rätten till ersättning enligt § 3-5 omfattar nödvändig ledighet för förtroendevalda med speciella arbetstider eller särskilda arbetsförhållanden i övrigt när det inte kan anses skäligt att de förtroendevalda fullgör sina ordinarie arbetsuppgifter i direkt anslutning till sammanträdet eller motsvarande.

Förtroendevald har inte rätt till ersättning för styrkt förlorad arbetsinkomst eller för styrkt förlorad semesterförmån om schablonersättning tidigare utbetalats för den förlorade inkomsten eller den förlorade semesterförmånen.

§ 7 Arvoden m.m.

Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller på minst 40 % av heltid har rätt till årsarvode med belopp som fullmäktige beslutat. För årsarvoderade förtroendevalda vars årsarvode uppgår till minst 40 % av heltid utgår ingen ersättning för de sammanträden, förrättningar eller dylikt med kommunen eller kommunägda bolag, som gäller det uppdrag som årsarvodet avser, se 2 §.

§ 7a Årsarvode

För förtroendevalda på minst 40 % tillämpas nedanstående paragraf i "Allmänna bestämmelser" (AB).

§ 8	Bisysslor Innehav av bisyssla prövas av fullmäktige
§ 19	Samordningsbestämmelser
§ 27	Semesterförmåner utges som engångsbelopp på juni månads utbetalning av arvode, ersättningen beräknas enligt AB.
§ 28	Ledighet och förmåner vid sjukdom m.m.
§ 29	Föräldraledighet
§ 39	Avtalsförsäkringar m.m.

Kommunalrådsarvoden

Finanskommunalrådets arvode är 100 % av riksdagsmannaarvodet. Oppositionsrådets arvode är 90 % av riksdagsmannaarvodet.

Förtroendevalda som fullgör uppdrag på heltid eller på minst 40 % av heltid har rätt till arvode enligt § 9 för sammanträde med fullmäktige.

Politisk sekreterare

Kommunalråd kan omdisponera sina arvoden för att anställa politiska sekreterare för att biträda dem. För de fall omdisponering av arvode är aktuellt är finanskommunalrådets arvode 88 % av riksdagsmannaarvodet. Oppositionsrådets arvode är i dessa fall 78 % av riksdagsmannaarvodet.

I de fall kommunalråd vill anställa politisk sekreterare meddelas det till stabschef genom för ändamålet avsedd blankett.

Resurser i form av politiska sekreterare får inte disponeras genom att förstärka fasta årsarvoden. Politiska sekreterare har dock möjlighet att kombinera sitt uppdrag med uppdrag i nämnd eller beredning.

§ 7b Fast arvode

Fasta arvodet är ersättning för telefontid, inläsning av ärenden, överläggningar med förvaltningschef, kontakter med massmedia, överläggningar med egna partigrupper och även med övriga partigrupper m.m.

Arvode	% av riksdagsmannaarvode
Ordförande	
Ordf. i Kommunfullmäktige	8%
Ordf. i Valnämnden	6 % valår, 0,4 % övriga år
Ordf. i Kultur- och Fritidsnämnden	9 %
Ordf. i Vård- och omsorgsnämnden	55 %
Ordf. i Barn- och utbildningsnämnden	40 %
Ordf. i Bygg- och Miljönämnden	40 %
Ordf. i Stiftelsen Östhammarshem	9 %
Ordf. i revisionen	2,8%

1:e vice ordförande

1:e vice ordf. i Kommunfullmäktige	1,8%
1:e vice ordf. i Valnämnden	0,5 % valår, 0,1 % övriga år
1:e vice ordf. i Kultur- och Fritidsnämnden	1 %
1:e vice ordf. i Vård- och omsorgsnämnden	3,3 %
1:e vice ordf. i Barn- och utbildningsnämnden	2,2 %
1:e vice ordf. i Bygg- och Miljönämnden	2,2 %
Vice ordf. i Stiftelsen Östhammarshem	1,5 %

2:e vice ordförande

2:e vice ordf. i Kommunfullmäktige	1,8 %
2:e vice ordf. i Valnämnden	0,5 % valår, 0,1 % övriga år
2:e vice ordf. i Kultur- och Fritidsnämnden	2 %
2:e vice ordf. i Vård- och omsorgsnämnden	6 %
2:e vice ordf. i Barn- och utbildningsnämnden	4 %
2:e vice ordf. i Bygg- och Miljönämnden	4 %

Ordinarie ledamot i kommunstyrelsens arbetsutskott som inte är kommunalråd	10 %
Ordinarie ledamot i tekniska utskottet som inte är kommunalråd	1,6 %
Ordinarie ledamot i kommunstyrelsen som ensam representerar ett parti men saknar representant i kommunstyrelsens arbetsutskott och inte ingår i valteknisk samverkan	4 %
Förtroendevald revisor	1,4 %
Majoritetens gruppleddare för partier som ingår i valteknisk samverkan, dock ej kommunstyrelsens ordförande	20 %

Östhammarshem

För uppdrag i Östhammarshem gäller utöver ovan ersättningar enligt nedan:

Ordinarie ledamot i Östhammarshems styrelse	1500 kr/ sammanträde (närvaro krävs)
---	--------------------------------------

Närvarande, icke tjänstgörande, ersättare i Östhammarshems styrelse	750 kr/ sammanträde (närvaro krävs)
Tjänstgörande ersättare i Östhammars hems styrelse	1500 kr/ sammanträde (närvaro krävs)
Närvarande ledamot i arbetsutskott till Östhammars hems styrelse.	1500 kr/ sammanträde (närvaro krävs)

Reseersättning ingår i samtliga arvoden för uppdrag för Östhammarshem

Uppräkning av fasta ersättningar för uppdrag för Östhammarshem, som anges i krontal, sker årligen genom att riksdagsmannaarvodets uppräkning används.

Kostnaderna för arvoden avseende Östhammarshem, Östhammar vatten AB eller Hargs Hamn AB belastar respektive organisation, ej Östhammars kommun.

§ 8 Partistöd

Partistöd regleras med egna regler i ”Regler för kommunalt partistöd i Östhammars kommun”

§ 9 Begränsat arvode (Utgår)

borttaget

§ 10 Arvode för sammanträden mm.

Förtroendevalda, som inte är årsarvoderade har rätt till timarvode med belopp och på sätt som fullmäktige beslutat. Basen för timarvodet är riksdagsmannaarvodet delat med 165 som motsvarar antalet arbetade timmar per månad.

Timarvode:

Första timman	82,5 %
Därefter per påbörjad hel timme	42 %
Därefter per påbörjad halv timme	21 %

Vid deltagande i flera sammanträden samma dag utgår arvode för sådant uppehåll mellan sammanträdena, som varar högst 1 timme. Varar uppehållet mer än 1 timme och påbörjas ett nytt sammanträde utgår ett nytt arvode första timmen.

Förtroendevald, som deltar i flera sammanträden samma dag, ska lämna uppgift om detta till sekreteraren vid något av sammanträdena.

Ersättning för kostnader

§ 11 Resekostnader

Ersättning för resor utgår enligt gällande kollektivavtal för anställda.

§ 12 Barntillsynskostnader

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av barn som vårdas i den förtroendevaldes familj och som under kalenderåret inte hunnit fylla tolv år. Om särskilda skäl föreligger kan ersättning utges även för äldre barn. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat.

Ersättning utgår endast till förtroendevald med uppdrag mindre än 40 % av heltidsarvode.

Styrkta kostnader, maximalt 1 000 kronor/dag

§ 13 Kostnader för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk

Ersättning betalas för kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande för vård och tillsyn av funktionshindrad eller svårt sjuk person som vistas i den förtroendevaldes bostad. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat.

Styrkta kostnader, maximalt 1 000 kronor/dag

§ 14 Funktionshindrad förtroendevalds särskilda kostnader

Ersättning betalas till funktionshindrad förtroendevald för de särskilda kostnader som uppkommit till följd av deltagande vid sammanträden eller motsvarande och som inte ersätts på annat sätt. Häri ingår kostnader för t ex resor, ledsagare, tolk, hjälp med inläsning och uppläsning av handlingar och liknande. Ersättning betalas dock med högst det belopp som fullmäktige beslutat.

§ 15 Övriga kostnader

För andra kostnader än som avses i § 11-14 betalas ersättning om den förtroendevalde kan visa att särskilda skäl legat till grund för dessa kostnader.

Ersättning utgår inte om den förtroendevalde haft rimliga möjligheter att genom omdisponering av arbete eller på annat sätt kunna förhindra att kostnaderna uppkom.

Gemensamma bestämmelser

§ 16 Hur man begär ersättning

För att få ersättning enligt § 3-6 och § 11-15 skall den förtroendevalde styrka sina förluster eller kostnader. Förluster eller kostnader skall anmälas till fullmäktiges eller nämndens sekreterare eller till annan som utsetts att ta emot dem.

Arvode enligt § 7-9 betalas ut utan föregående anmälan.

§ 17 Tidsfrist

Yrkande om ersättning för förlorad arbetsinkomst skall framställas senast inom 6 månader från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken förlusten hänför sig.

Yrkande om ersättning för förlorad semesterförmån skall framställas under innevarande år eller senast 31 mars nästkommande år.

Yrkande om andra ersättningar enligt dessa bestämmelser skall framställas senast inom sex månader från dagen för sammanträde eller motsvarande till vilken kostnaden hänför sig.

§ 18 Tolkning av bestämmelserna

Frågor om tolkning och tillämpning av dessa bestämmelser avgörs av kommunstyrelsens arbetsutskott.

§ 19 Utbetalning

Årsarvoden betalas ut med en tolfedel per månad. Övriga ekonomiska förmåner betalas ut en gång per månad. Pension betalas ut i samband med att den förtroendevalde avgår med pension inom sitt ordinarie arbete.

§ 20 Uppräkning

Från och med 1 januari sker uppräkning av ersättningarna med samma procentsats som riksdagsmannaarvodet.

Vid fall av att beslut om riksdagsmannaarvodet tas senare, tillämpas det nya beloppet retroaktivt.

§ 21 Rutiner och blanketter

Kommunförvaltningen fastställer och vid behov utvecklar och reviderar de rutiner, blanketter och system som ska tillämpas för begäran om ersättning.

Bilaga 1

Ersättning för vigselförrättare

Vigselförrättarna förordnas av Länsstyrelsen, som även betalar ett arvode på för närvarande 110 kronor för varje vigsel sedan ytterligare 30 kronor per vigsel för fler vigslar samma dag. Förordnandet får inte användas i eller ingå som ett led i kommersiell verksamhet. Inga avgifter får tas ut av de som ska vigas.

En gåva från Östhammars kommun överlämnas i samband med vigseln.

Riktlinje för politiska sekreterare

Bilaga till Riktlinje till Ersättning för förtroendevalda

Antaget av	Kommunfullmäktige
Antaget	2024-11-05 och §189
Ersätter tidigare version	Nytt dokument
Gäller för	Kommunstyrelse och nämnder
Dokumentansvarig	Stabschef

Innehåll

§ 1 Allmänt	3
§ 3 Anställning	3
§ 4 Ansvar och arbetsuppgifter	3
§ 5 Lön	4
§ 6 Arbetstider och ersättning	4
§ 7 Ledighet och pensionsförmåner	4
§ 8 Lokaler och arbetsredskap	4
§ 9 Förmåner	4

§ 1 Allmänt

Detta dokument innehåller riktlinjer för hur anställningar för politiska sekreterare i Östhammars kommun regleras.

Enligt kommunallagen (2017:725) 4 kap. 33–34 § får kommunen anställa politiska sekreterare för att biträda de förtroendevalda i det politiska arbetet. Bestämmelserna i lagen (1982:80) om anställningsskydd ska inte tillämpas för politiska sekreterare. Politiska sekreterare får inte anställas för längre tid än till utgången av det år då val av fullmäktige ska hållas nästa gång i hela landet. En politisk sekreterare har rätt till den ledighet från sin anställning som behövs för tjänstgöringen.

De politiska sekreterarna har en utpräglad förtroendeställning utan att formellt vara förtroendevalda och de bör därför ansvara direkt inför den eller de förtroendevalda som de har till uppgift att biträda. Ansvarig chef är därför kommunalrådet som politiska sekreteraren är anställd hos.

§ 3 Anställning

Kommunstyrelsen är anställningsmyndighet för de politiska sekreterarna. Dessa organiseras under Staben men ingår inte i någon enhet. Allmänna bestämmelser (AB) och kollektivavtal om allmänna anställningsvillkor gäller för de politiska sekreterarna i tillämpliga delar. De paragrafer som reglerar följande punkter gäller dock inte:

- §4 anställningsform
- Kap 4 arbetstid
- § 20 övertid
- § 21 obekväm arbetstid
- § 33 uppsägningstid
- § 35 turordning- och företrädesrätt.

Anställningen kan avslutas i förtid av kommunalråd utan angivande skäl. Anställning och uppsägning sker skriftligen och signeras av kommunalråd och kontrasigneras av stabschef. Uppsägningstiden för politiska sekreterare i Östhammars kommun är en (1) månad eller kvarstående tid för mandatperioden om denna är kortare. Uppsägningstiden är ömsesidig för arbetsgivaren och arbetstagaren.

§ 4 Ansvar och arbetsuppgifter

Kommunalråd ansvarar för arbetsmiljöfrågor och för att klargöra ansvars- och arbetsfördelningen för politiska sekreterare.

§ 5 Lön

Individuell lönesättning tillämpas utifrån frigjorda utrymmet. Lönen sätts av kommunalråd i samråd med stabschef.

§ 6 Arbetstider och ersättning

Politiska sekreterare har oreglerad arbetstid och ingen rapportering av arbetstid sker, med undantag för ledigheter. Ingen övertidsersättning utbetalas. Deltagande i nämndsammanträde eller annat partipolitiskt sammanträde som politisk sekreterare ingår i arbetstiden. Politisk sekreterare har inte rätt till ersättning för förlorad arbetsinkomst från anställning som politisk sekreterare.

Politisk sekreterare som är vald till förtroendeuppdrag omfattas av de ersättningsbestämmelser som gäller för förtroendeuppdraget. Till förtroendevald med deltidsanställning som politisk sekreterare utgår ersättning för förlorad arbetsinkomst med högst så många timmar i genomsnitt per vecka som motsvarar kvarstående arbetstidsutrymme upp till heltid. Beräkningen görs på 40 timmar per vecka i genomsnitt per månad. Exempel: anställning på 25 procent dvs 10 timmar/vecka som politisk sekreterare kan maximalt få ersättning för förlorad arbetsinkomst på högst 30 timmar per vecka under en och samma månad.

§ 7 Ledighet och pensionsförmåner

Detta tillämpas enligt Allmänna bestämmelser (AB) för kommunanställda:

- Semesterledighet och semesterersättning.
- Trygghetsförsäkring vid arbetsskada (TFA).
- Avtalsgruppsförsäkring (AGS).
- Grupplivförsäkring (TGL).
- Föräldraledighet.
- Sjukledighet.
- För anställningen gäller pensionsförmåner enligt gällande pensionsavtal för kommunanställda.

§ 8 Lokaler och arbetsredskap

En politisk sekreterare med en har rätt till:

- dator med standardprogramvara.
- telefon.
- läsbehörighet i ärendehanteringssystem för det kommungemensamma diariet.
- läsbehörighet i politikerportalen.

Annan utrustning än nämnd ovan bekostas av respektive parti.

§ 9 Förmåner

Beslutanderätt att delta i kurser har anställande kommunalråd.

IT-säkerhetspolicy

Dokumentets giltighet och beslut

Dokumentnamn: IT-säkerhetspolicy
Gäller för: Medlemskommuner i IT-nämnden
Gäller fr o m: 20ÅÅ-MM-DD
Gäller t o m: 20ÅÅ-MM-DD
Fastställd av: KF Tierp § xx/2024, KF Heby §
xx/2024, KF Knivsta § xx/2024
KF Älvkarleby § xx/2024, KF
Östhammar § xx/2024
Fastställd: 20ÅÅ-MM-DD
Diarienummer: ITN/2024:9

Dokumentansvar och handläggning

Dokumentansvarig: Anne Eriksson, verksamhetschef
Gemensam service
Handläggare: Magnus Larsson, förvaltningschef
IT

Dokumenthistorik

Tidigare beslut:
Upphäver:

Innehållsförteckning

Inledning	4
Syfte	4
Omfattning	4
Ansvar och roller.....	4
Riskhantering	5
Åtkomstkontroll	5
Informationsskydd	6
Uppdatering och underhåll.....	6
Utbildning och medvetenhet.....	6
Följa lagar och standarder.....	7
Revision av policyn.....	7
Rapportering av överträdelser.....	7

Inledning

IT-säkerhetspolicyn är IT-centrums övergripande styrdokument för IT-säkerhetsarbetet. Policyn beskriver bland annat fördelningen av ansvar för IT-säkerhetsarbetet och hur informationsteknik ska användas på ett säkert sätt inom IT-nämndens ansvarsområde.

Syfte

IT-säkerhetspolicyn syftar till att säkerställa att IT-centrum skyddar och hanterar all information och infrastruktur på ett säkert och strukturerat sätt i enlighet med gällande krav, inklusive IT-säkerhetsstandarder och andra kommunala regleringar. Policyn är utformad för att följa tillämpliga svenska och europeiska lagar samt garantera skyddet av konfidentialitet, integritet och tillgänglighet för all information som hanteras inom IT-centrums miljö.

Denna policy gäller uteslutande för IT-centrums infrastruktur och den data som hanteras inom dess IT-miljö. För slutanvändarutrustning, såsom mobiltelefoner, surfplattor, arbetsdatorer och AV-utrustning, gäller respektive medlemskommuns styrdokument för informationssäkerhet.

Omfattning

Denna policy gäller för IT-säkerheten inom IT-nämndens ansvarsområde och kompletterar nämndens och kommunernas övriga styrdokument inom säkerhetsområdet.

Ansvar och roller

IT-säkerhetsansvarig: Innehar ansvaret för att implementera och övervaka IT-säkerhetsåtgärder inom IT-centrum i enlighet med gällande regulatoriska krav och standarder. Arbetet utförs på uppdrag av IT-centrums informationssäkerhetschef (CISO).

Informationssäkerhetschef (CISO): Bär det övergripande ansvaret för utveckling, implementering och övervakning av IT-centrums informationssäkerhet.

Användare: Samtliga medarbetare, inklusive konsulter och annan resurspersonal vid IT-centrum, är skyldiga att efterleva denna policy.

Systemägare: Ansvarar för säkerheten i specifika system eller applikationer, inklusive genomförande av riskbedömningar och hantering av åtkomstkontroll.

IT-nämnden: Styr IT-säkerhetsarbetet, fattar beslut om IT-säkerhetspolicyn samt följer upp revisioner avseende IT-säkerhet. Nämnden ansvarar även för att säkerställa adekvat resursallokering för att upprätthålla och förbättra IT-säkerheten.

Informationsägare: informationsägare inom IT-centrum och medlemskommunerna har ansvaret för att klassificera och vidta åtgärder för att

skydda den information de äger samt säkerställa att informationsresurser hanteras enligt gällande lagstiftning, regulatoriska krav och interna riktlinjer. Informationsägare har även ansvar att medverka i riskbedömningar, samt godkänna eller avvisa behörighetsförfrågningar för åtkomst till deras information.

Leverantörer: Leverantörer som tillhandahåller tjänster, system eller support till IT-centrum och dess medlemskommuner har ansvar att följa de säkerhetskrav som ställs i denna policy, kravställning, och övriga relevanta styrdokument som är relevanta för uppdraget.

Externa parter: Externa parter med tillgång till tjänster, system, eller support från IT-centrum och dess medlemskommuner har ansvar att följa de säkerhetskrav som ställs i denna policy, relevanta styrdokument, och övriga instruktioner IT-centrum lämnar som villkor för tillgång och åtkomst.

Riskhantering

IT-centrum ska regelbundet, i enlighet med etablerade rutiner och processer, genomföra riskanalyser och riskbedömningar för att identifiera potentiella hot och sårbarheter i IT-miljön. Dessa analyser ska utföras minst årligen samt vid betydande förändringar i IT-infrastrukturen.

Åtgärder för att reducera eller mitigera identifierade risker ska implementeras och dokumenteras. Detta arbete kan genomföras internt inom IT-centrum och/eller i samverkan med externa samarbetspartners, medlemskommuner samt tillhörande kommunala bolag och stiftelser.

Resultaten av riskhanteringsarbetet ska dokumenteras och rapporteras till IT-nämnden, IT ledningsgrupp och medlemskommunerna för att säkerställa adekvat åtgärdsplanering och resursallokering.

Åtkomstkontroll

Samtliga användare ska tilldelas en unik identifiering och ett lösenord som följer fastställda standarder och rutiner för användning av IT-resurser inom medlemskommunerna samt tillhörande kommunala bolag och stiftelser.

Tilldelning av åtkomst ska ske i enlighet med principen om minsta privilegium, vilket innebär att en användare endast ska ha tillgång till de resurser som är nödvändiga för att utföra sina arbetsuppgifter.

För särskilt känsliga system och data ska multifaktorautentisering implementeras.

Användarbehörigheter ska granskas och revideras regelbundet, minst en gång per år eller vid väsentliga förändringar i användarens roll eller anställning. IT-centrum ansvarar för att ta fram underlag och tekniska förutsättningar för att granskning och revision av behörigheter kan ske. Informationsägare hos medlemskommunerna ansvarar för att granskningen sker. Förändringar i användares behörigheter som hänger samman med avslut eller förändringar i uppdrag ska meddelas i god tid

innan uppdragets avslut enligt respektive medlemskommuns offboardingprocess. Otillbörlig åtkomst och incidenter som rör bristande avveckling av användarbehörigheter eller missbruk av behörigheter ska omedelbart anmälas till IT-säkerhetsansvarig.

Informationsskydd

IT-centrum ska säkerställa att all data hanteras med adekvata skyddsåtgärder för att förebygga intrång, dataförlust och otillbörlig manipulation.

All information ska klassificeras av respektive informationsägare och hanteras i enlighet med gällande lagstiftning, regulatoriska krav samt sekretesskrav.

Medlemskommunerna bär ansvaret för att all deras information säkerhetsklassificeras och tilldelas ett skyddsvärde baserat på Konfidentialitet (K), Riktighet (R) och Tillgänglighet (T).

Incidenter och säkerhetsöverträdelser som härrör hos leverantörer och kommuner, och påverkar IT-centrum, ska omgående rapporteras till IT-säkerhetsansvarig hos IT-centrum enligt fastställda rutiner. Inkomna ärenden ska hanteras enligt gällande processer med återrapportering till berörda intressenter.

Incidenter som härrör hos IT-centrum ska omgående rapporteras till verksamhetsansvarig chef, informationsägare, dataskyddsombud, eller informationssäkerhetsansvarig enligt respektive medlemskommuns rutiner.

IT-centrum ska genomföra regelbundna säkerhetskopieringar av all kritiska data och testa återställningsprocessen minst en gång per år för att säkerställa datas integritet och tillgänglighet.

Uppdatering och underhåll

IT-resurser, inklusive maskinvara och programvara, ska regelbundet uppdateras, underhållas och avvecklas för att säkerställa att verksamhetens information är skyddad mot kända sårbarheter. Kritiska säkerhetsuppdateringar ska installeras inom 30 dagar från utgivningsdatum, om inte särskilda omständigheter föreligger.

Eventuella avsteg från ovanstående ska dokumenteras som ett tidsbestämt undantag som ska godkännas av IT-centrum i samarbete med IT-säkerhetsansvarig. IT-centrum ska upprätthålla en aktuell systemkatalog över alla IT-resurser, inklusive maskinvara, programvara och licenser, för att underlätta effektiv hantering och uppdatering.

Utbildning och medvetenhet

Anställda ska erhålla utbildning i IT-säkerhet och vara medvetna om potentiella hot och bästa praxis för att förebygga säkerhetsincidenter. Alla anställda ska genomgå

en grundläggande IT-säkerhetsutbildning årligen, medan personal med högre behörigheter ska få ytterligare specialiserad utbildning.

Utbildningen ska omfatta områden som allmän IT-säkerhetsmedvetenhet, lösenordshantering, dataskydd och GDPR, säker användning av företagsresurser, säker e-posthantering, säkerhetsmedvetenhet i sociala medier, fysisk säkerhet, säkerhet vid trådlös kommunikation, säkerhetsincidentrapportering och uppdateringar av programvara.

Effektiviteten av utbildningsinsatserna ska mätas genom regelbundna utvärderingar och simulerade phishing-tester, med resultaten rapporterade till ledningsgruppen för kontinuerlig förbättring av utbildningsprogrammet.

Respektive medlemskommun, kommunalt bolag och stiftelse ansvarar för att utbilda sin personal inom ramen för deras informationssäkerhetsarbete.

Följa lagar och standarder

IT-centrum ska följa alla tillämpliga nationella och internationella lagar och regler inom området IT-säkerhet. Detta inkluderar, men är inte begränsat till, GDPR, NIS2-direktivet och andra relevanta cybersäkerhetsregleringar.

IT-centrum strävar efter att uppfylla relevanta ISO-standarder för IT-säkerhet, särskilt ISO 27001 och ISO 27002.

IT-centrum ska genomföra årliga granskningar av regelefterlevnad och vidta nödvändiga åtgärder för att säkerställa kontinuerlig överensstämmelse med gällande lagar och standarder.

Revision av policyn

IT-säkerhetspolicyn ska regelbundet granskas av IT-säkerhetsansvarig för att säkerställa dess relevans och effektivitet. Om inget behov av revidering uppstår gäller policyn tre år i taget. Eventuella förändringar ska delges medlemskommunerna som ska vara delaktiga i remissarbetet inför nytt beslut i respektive fullmäktige.

Rapportering av överträdelser

Överträdelser av denna policy eller säkerhetsincidenter ska omedelbart rapporteras till IT-säkerhetsansvarig. Rapportering ska ske enligt en fastställd incidenthanteringsprocess, som inkluderar eskalering till lämplig ledningsnivå beroende på incidentens allvarlighetsgrad.

Denna IT-säkerhetspolicy ska betraktas som styrande för IT-centrums infrastruktur. Efterlevnad av denna policy är avgörande för att skydda IT-centrums och IT-nämndens medlemskommuners information och IT-resurser från hot och risker.

Socialdemokraterna

Motion gällande lunch för pensionärer på våra äldreboenden.

Den 3:e september tog kommunstyrelsen beslut att kraftigt höja kostnaden för pensionärer som äter på våra äldreboenden från 80 till 120 kronor. Socialdemokraterna yrkade tillsammans med Vänsterpartiet avslag till beslutet.

Vi tycker priset ska ligga kvar på 80 kronor. Idag uppskattas möjligheten att som äldre kunna komma och träffa andra och äta en näringsriktig lunch som håller ett rimligt pris. Maten som serveras är inte att jämföra med restaurangmat, och därför är inte ett pris på 120 kronor att anse som ett marknadsmässigt pris. De gemensamma luncherna är också att se som en viktig social mötesplats. Beslutet gör att inga pensionärer tycker att 120 kronor är rimligt att betala för maten som serveras, och vi har svårt att se vilken samhällsekonomisk vinst vi gör när alternativet kanske är en tallrik fil, ensam i sitt hem. En av vår tids utmaning är äldres ensamhet och undernäring. Detta beslut är helt fel, särskilt med den kunskapen.

Därför vill vi snarast öppna upp för pensionärer att få äta på våra äldreboenden igen för 80 kronor.

Socialdemokraterna yrkar därför:

- Att kommunfullmäktige beslutar att starta lunch-mötesplatser på samtliga äldreboenden, där ålderspensionärer får äta lunch på vardagar för 80 kronor.

[Redacted signature]

Lisa Norén (S) för **Socialdemokraterna i Östhammars Kommun** 2024-09-30

Kontanthantering i Östhammars kommun i freds- och kristid.

Motion från Vänsterpartiet Östhammar

Utdrag från Sveriges Riksbank angående regelverket kring betalningsmedel.

I Sverige är kontanter, mynt och sedlar fortfarande godkänt betalningsmedel det betyder att vi ska kunna betala med dem överallt. Men den regeln kan avtalas bort av till exempel affärer och restauranger via den så kallade avtalsfriheten. En butik kan alltså i princip vägra att acceptera kontanter överhuvudtaget, vägra att acceptera mynt, sedlar och vissa valörer (till exempel tusenlappar). För kunden underlättar det att få informationen i god tid, till exempel genom en skylt på dörren, så att det går att välja om man vill handla där eller gå någon annanstans. Ett undantag från avtalsfriheten finns dock inom hälso- och sjukvården. Enligt en prejudicerande dom i Högsta förvaltningsdomstolen från 2015, ålades dåvarande landstingen (numera regionerna) erbjuda patienter möjligheten att betala med kontanter. Det s.k. kontantlösa samhället är också reglerat i lag. Teknikutvecklingen innebär och kommer troligen i framtiden även innebära nya betalningslösningar.

Om frågan om betalningsmedel ställs på sin spets även för kommunerna är det sannolikt att kommunerna, liksom regionerna, inte kan undgå kontanter som betalningsmedel. De ställen där betalning till kommunen nu sker, tex. på äldreboendenas lunchrestauranger, (som dessutom utgör viktiga mötesplatser) finns det inget alternativ än elektroniska betalningar för kunden att välja.

För äldre personer och /eller personer med funktionsvariation är det viktigt att kontanter är ett av betalningssätten. Många äldre- och funktionsvarierade har svårt att eller kan omöjligt använda Swish och andra elektroniska betalningssätt.

Av beredskapsskäl är också möjligheten till kontantbetalning kanske det enda som kan fungera i kristid. Kontanter kan vara det enda som fungerar om vårt samhälle t.ex. blir utsatt för en cyberattack. Det är av vitalt intresse för kommunens att se till att normala transaktioner, framför allt vad gäller bland annat livsmedelsförsörjning och kommunikationer kan ske även i sådana lägen.

Därför yrkar Vänsterpartiet Östhammar att:

Ge KS i uppdrag som reder ut hur kontanter skall kunna hanteras i lägen då andra betalningsmöjligheter inte är vare sig lämpliga eller möjliga.

[Redacted Signature]

Gruppledare för Vänsterpartiet Östhammar

Vänsterpartiet Östhammar

Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg

Hur påverkar årets budgetavvikelse 2025 års Budget?

Bakgrund

Under förra året så visade Vård och omsorgsnämnden (VON) på ett underskott på 23,2 mkr vilket mildrades av ett statsbidrag på drygt 11 mkr. Trots detta så räknades inte nämndens budget upp till 2024 utan förväntades kunna klara sina mål med den lagda budgeten. Men i de protokoll från nämnden syns inga besparingar på de 10-talet miljoner som hade behövts. Från nämndmötet 28 februari finns det med en muntlig information från ekonomiavdelningen. Tyvärr går det inte att se i handlingarna om det var något större underskott, men ett rimligt antagande är att resultatet året innan borde påverkat ekonomin för nämnden negativt.

Vid nämndens sammanträde 22 maj var det i alla fall helt klart att VON skulle gå med 35,8 mkr back. En lång rad åtgärder redovisas i en "Plan för budget i balans". En sådan plan kom alldeles för sent och var alldeles för vagt formulerad. Att "identifiera specifika områden där kostnaderna överstiger budgeten" är något som skulle gjorts 2023 då man också gick med stort underskott. I detta akuta läge när man överskridit sin budget med över 30 % på helårs bas, borde finanskommunalrådet agerat och sagt stopp.

Hade de styrande i kommunen då innan 2025 års budget lades kommunicerat VON s budgetproblem, så hade det varken funnits 3 % överskottsmål eller 5 öre i skattesänkning. Men nu gick hela sommaren och inte förrän KS sammanträde den 3 september togs problemet upp och dagen efter så bestämde majoriteten att det skulle bli anställningsstopp och uppsägningar. Ett beslut som oppositionen reserverat sig mot. Vilket även vi tycker är drastiska åtgärder och skapar oro bland kommunens anställda.

Alla dessa åtgärder som styret nu gör tyder på dåligt ledarskap och bristande kommunikation. Senfärdigheten med att åtgärda VONs underskott får nu drastiska effekter, som hade kunnat undvikas.

Vi är nu inne i sista kvartalet av år 2024 och några uppsägningar kommer inte kunna vara förhandlade och klara före årsskiftet. Möjligen första kvartalet 2025 börjar neddragningen på personalen bli aktuellt och minskade personalkostnader kan först

ge effekt i mitten av nästa år. Sannolikheten för att den antagna budgeten för 2025 kommer att stämma är väldigt låg i den uppkomna situationen. Uppräkningen från i år 2024, 153 421 tkr till 155 525 tkr för 2025 år kommer självklart inte kunna täcka nämndens kostnader.

När det gäller äldreomsorgen och hemtjänsten så har våra kommuninvånare rätt till vård och omsorg och detta kan de styrande partierna inte bortse ifrån. Ett av skälen till att fackföreningen Kommunal varslade om strejk i våras var just arbetsbelastningen och arbetstiden. Vänsterpartiet ser mycket allvarligt på den uppkomna situationen och förstår mycket väl nämndordförandens ambitioner att utföra en god vård åt våra äldre. Men tyvärr verkar inte samarbetspartierna vara lika intresserade när det gäller att tillskjuta medel.

Vi ställer frågan till finanskommunalrådet, men det vore på sin plats att SD också ställer upp och tar sitt ansvar när majoriteten nu har hamnat i en så här svår situation. KD har tydligt visat vad man vill trots att budgeterade medel saknas. BoA har vi inte hört ett ljud ifrån. Det är dags att lägga korten på bordet och låta kommuninvånarna syna given.

Därför undrar Vänsterpartiet Östhammar

- När det gäller de planer ("Plan för budget i balans") som VON gjorde upp i våras hur långt har dessa kommit och hur mycket sparas på det?
- Har man för avsikt att förändra budgeten för 2025 med tanke på årets underskott och i så fall hur? Om man inte förändrar hur löser man det då?
- Om uppsägningar blir aktuella hur många kan bli och om det inte är möjligt att minska inom omsorgerna vilka kan man tänkas varsla då?
- Att någon nämnd inte klarar att hålla sin budget kommer säkert hända även i framtiden och då vore det ju bra om det fanns en handlingsberedskap redan idag så att inte problemen blir så stora som nu. Har kommunalrådet för avsikt att arbeta fram en sådan plan om några fler nämnder övertrasserar sina budgetar med 10-tals procent?

[Redacted]
Gruppledare för Vänsterpartiet Östhammar

Vänsterpartiet Östhammar

Svar på interpellation från Vänsterpartiet:

Hur påverkar årets budgetavvikelse 2025 års budget

När det gäller de planer ("Plan för budget i balans") som VON gjorde upp i våras, hur långt har dessa kommit och hur mycket sparas på det?

En åtgärdsplan för budget i balans för äldreomsorgen har tagits fram av omsorgskontorets ledningsgrupp. I planen fokuseras på att effektivisera verksamheten. Genom att införa ett anställningsstopp, arbeta för att minska sjuktagen och övertiden samt optimera schemalaggningen åstadkoms de nödvändiga åtgärderna. Alla chefer i förvaltningen har ett budgetansvar för sin egen enhet och för att hålla sin budget i balans och för att lägga fram förslag på vad som behöver göras för åstadkomma detta. Inför budgetarbetet 2025 kommer alla chefer att få presentera sina respektive åtgärdsplaner för hur man når en budget i balans.

Har man för avsikt att ändra budgeten för 2025 med tanke på årets underskott och i så fall hur? Om man inte förändrar hur löser man det då?

Vård- och omsorgsnämnden har fått tillskott på 28 mnkr varav 7,7 mnkr tillförts utöver kommunens resursfördelningsmodell. Detta tillskott kombinerat med ovan beskrivna åtgärder beräknas bidra till förbättrade siffror för nämnden.

Kommunen har under 2024 haft ovanligt höga kostnader inom en rad områden såsom el, vatten och uppvärmning, snöskottning samt löpande underhåll av våra fastigheter. Därtill har ett antal tidigare påbörjade projekt kostnadsförts i sin helhet, som skulle ha genomförts för flera år sedan men aldrig blivit av. Detta är exempelvis en ny sporthall i Östhammar och utbyggnation av Olandsskolan. Dessa har medfört en engångskostnad om dryga 6 miljoner kronor för 2024.

Specifikation av särskilda kostnader 2024

Projekt som ej slutförts och som har kostnadsförts 2024: ca 6 mnkr
Skadegörelse Krutudden: ca 0,2 mnkr
Brand Kristinelundsskolan: ca 2,8 mnkr*
*Försäkringsersättning om 12-15 mnkr beräknas inkomma under 2024

För 2025 ser vi följande utsikter som gör att vi inte planerar för en ändringsbudget,

Senaste skatte- och bidragsprognosen indikerar att intäktssidan blir ca 7 mnkr högre än vad vi budgeterat för. Detta trots att Östhammars kommuns befolkning är lägre än vad vi budgeterat för.

Räntan är på väg ned och spekulationer finns om en dubbelsänkning av räntan den 7/11. Att räntan ska gå ned är något vi räknat med. Det innebär att inlåningsräntan kommer vara lägre än 2024. Ett exempel på dessa effekter är att de finansiella kostnaderna har gått från 5,2 mnkr T1 2023 till 7,8 mnkr T1 2024 och prognosen för 2024 är en kostnad på 11 mnkr.

Prognosen över inflationen 2025 är att den kommer stabiliseras på en låg nivå, i närheten av riksbankens mål om 2%. Detta torde innebära att våra pensionskostnader kommer stabiliseras och fluktuera mindre. I Skandias senaste prognos, per delåret, anges att våra totala pensionskostnader minskar från ca 160 mnkr till ca 110 mnkr. Minsken av detta kommer synas framförallt i att PO-påslaget som minskar kraftigt. Den lägre nivån på PO-påslaget finns inräknad i budgeten för 2025.

Just nu är prognosen att arbetskraftskostnaden för kommuner kommer sjunka med 0,7 % för 2025. I kommunens budget för 2025 har arbetskraftskostnaden istället räknats upp med 0,7 %. Förändrad

inflation samt utfall av lönerörelsen 2025 kan komma att påverka så att utfall blir annat än vad som just nu prognosticeras.

I budget 2025 finns ett ofördelat reformutrymme om 5 mnkr, för att stötta upp dess verksamheter utifrån behov.

Om uppsägningar blir aktuella hur många kan bli och om det inte är möjligt att minska inom omsorgerna vilka kan man tänkas varsla då?

Då det inte fattats något beslut vid upprättande av detta svar så är det inte möjligt att ange en sådan siffra.

Att någon nämnd inte klarar att hålla sin budget kommer säkert hända även i framtiden och då vore det ju bra om det fanns en handlingsberedskap redan idag så att inte problemen inte blir så stora som nu. Har kommunalrådet för avsikt att arbeta fram en sådan plan om några fler nämnder övertrasserar sina budgetar med 10-tals procent?

Det är var nämnds ansvar att kontinuerligt följa och i ett tidigt skede reagera på indikationer om budgetavvikelser och då skyndsamt anpassa verksamheten. Verksamhetsanpassningar och dess effekter för nämndens ekonomi tar lång tid. I beslutad budgethandling för 2025 så instrueras nämnderna att vid negativ budgetavvikelse anmäla detta till kommunstyrelsen samt redogöra för orsaker och de åtgärder som nämnden planerar att vidta.

Fabian Sjöberg (M), kommunstyrelsens ordförande

Interpellation till Sabina Ståhl, ordförande i Vård-och omsorgsnämnden angående situationen vid kommunens särskilda boenden

Östhammar kommuns ekonomiska situation med befarat stort underskott är idag välbekant. Att kostnaderna för Vård-och Omsorgsnämndens verksamheter till stor del bidrar till underskottet är också välbekant. Nämnden har redan vidtagit åtgärder för återhållsamhet med kostnader men då kostnaderna till största delen består av personalkostnader säger det sig självt att återhållsamhet innebär att spara på personal vilket också bekräftas enligt UNT 21 oktober där den av äldreomsorgschef föreslagna åtgärdsplanen presenteras.

För någon vecka sedan hade Liberalerna inbjudit Östhammars anhängförening till ett medlemsmöte. Vi ville få speglat vår äldreomsorg ur de anhörigas perspektiv. Vi fick en utomordentligt bra presentation av själva föreningen och deras syn på vården vid våra särskilda boenden. Djupast intryck satte aktuella exempel på konsekvenser av en redan slimmad organisation vid Edsvägen. Av hänsyn till berörda patienter och personal tar vi inte upp några exempel utan väljer att diskutera de rådande prioriteringar som man enligt personalen tvingas göra idag. "De sängliggande patienternas vårdbehov får komma sist. Man måste först ta hand om dem som är rörliga och utåtagerande".!!

Är du som högst ansvarig för våra särskilda boenden medveten om att situationen är så tuff att prioriteringar som denna måste göras i vardagen? Anser du att det i så fall är en acceptabel situation? Har personalen vid våra särskilda boenden överhuvudtaget möjlighet att bedriva en personcentrerad och funktionsbevarande vård? Eller är organisationen redan så slimmad att tiden bara räcker till att tillgodose de allra mest basala behoven och då enligt ovan beskriven prioritering. Finns det utrymme för personalminskning i de särskilda boendena eller måste det till budgetjusteringar?

Anser du att du idag kan ansvara för att verksamheterna inom ditt ansvarsområde utför sitt uppdrag inte bara enligt lagar och förordningar utan också utifrån principen personcentrerad och funktionsbevarande och hur anser du att de indragningar som nämnden har att besluta i november kommer att påverka verksamheten vid Edsvägen och andra särskilda boenden i kommunen?

Österbybruk 22 oktober 2024

Irmeli Bellander (L)

Svar på interpellation angående situationen vid kommunens särskilda boenden

Tack för interpellationen och för att ni belyser en så viktig fråga. Det är tydligt att vård- och omsorgsnämnden står inför betydande utmaningar, särskilt med hänsyn till den ekonomiska situationen i Östhammar kommun.

Medvetenhet om situationen: Jag är medveten om att det finns utmaningar inom våra särskilda boenden, och jag förstår att personalen står inför situationer där prioriteringar måste göras. Det är inget nytt för i år eller året innan, det är svårt att komma ifrån om vi inte ska bemanna en till en. Vi strävar alltid efter att förbättra vårdkvaliteten och våra arbetsvillkor. En viktig del av detta arbete är att säkerställa att vi har en optimerad schemaläggning som gör det möjligt för personalen att arbeta under rätt förutsättningar och att vi har rätt bemanning på plats vid rätt tidpunkter. Det är avgörande för att kunna ge en god vård.

Personcentrerad vård: Vår vision är att skapa en miljö där varje individ får en personcentrerad och funktionsbevarande vård av hög kvalitet. Vi strävar efter att sätta våra boende i centrum för allt vi gör, vilket innebär att vi kontinuerligt behöver utveckla våra metoder och arbetssätt för att möta deras unika behov och önskemål. Genom att investera i utbildning och resurser för vår personal närmast brukarna kan vi säkerställa att de har möjlighet att leverera en vård som inte bara uppfyller grundläggande krav, utan också främjar välmående och livskvalitet.

Personalminskning och budgetjusteringar: Det är avgörande att vi noggrant överväger hur vi kan effektivisera verksamheten utan att kompromissa med vårdkvaliteten. Vi måste ha en öppen dialog om våra budgetbehov och arbeta för att få till justeringar, så att vi kan säkerställa en adekvat bemanning. Genom att prioritera dessa aspekter kan vi upprätthålla den vård av hög kvalitet som våra medborgare förtjänar. Vårt mål är att skapa en organisation där både personal och boende känner sig trygga och får den vård de behöver. Kanske ska vi i Östhammars kommun lägga budgeten efter demografin framöver?

Framtiden för verksamheterna: I vår strävan att förbättra verksamheten vid Edsvägen och våra andra särskilda boenden ser vi en rad viktiga åtgärder framför oss. För att säkerställa att vi kan fortsätta erbjuda en kvalitativ vård är det nödvändigt att vi ser över våra administrativa processer och reducerar onödig byråkrati. Genom att optimera dessa strukturer kan vi frigöra resurser och tid för vår personal, vilket i sin tur möjliggör en mer direkt och personcentrerad vård. Vidare kommer vi att fokusera på att använda våra specialkompetenser effektivt för att anpassa vården efter boendes individuella behov. Tillsammans med personal och anhöriga ser vi fram emot att skapa en trygg och stimulerande miljö för alla.

Sabina Ståhl

Ordförande Vård och –omsorgsnämnden

Delårsuppföljning per augusti 2024

Gemensam räddningsnämnd

Tierps kommun

Uppsala kommun

Östhammars kommun

Innehåll

Räddningsnämndens verksamhet	3
Information och rådgivning	3
Tillsyn och tillstånd	5
Förbereda och genomföra räddningsinsatser.....	6
Åtgärder efter räddningsinsats	7
Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll	7
Krisberedskap och räddningstjänst under höjd beredskap	8
Resultat och helårsprognos.....	10
Verksamhetsmål	12
Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd.....	13
Riskgrupper har ett bra brandskydd.....	15
Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn	16
Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden	19
Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig.....	23
Mål och inriktningar från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner	25

Räddningsnämndens verksamhet

Verksamhetsplan och budget för år 2024 anger vad som ska utföras för att förverkliga det uppdrag räddningsnämnden fått från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Det övergripande styrdokumentet för nämnden är handlingsprogrammet för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor och den budget de tre kommunerna kommits överens om för räddningsnämnden.

Nämndens verksamhet omfattar information och rådgivning, tillsyn, rengöring och brandskyddskontroll, räddningsinsatser och olycksutredning enligt lagen om skydd mot olyckor, tillståndsgivning och tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor samt tillämpliga delar för kommunernas uppgifter enligt lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor.

Information och rådgivning

För att den enskilde ska kunna förebygga och själv hantera bränder och andra olyckor genomförs information och rådgivning till allmänheten. Brandförsvaret lämnar information och rådgivning till kommuninvånare, förvaltningar, organisationer och företag för att öka kunskapen i att hantera och förebygga olyckor och bränder. Brandförsvaret samarbetar med Medborgarservice i Tierps kommun, Kontaktcenter i Uppsala kommun och Östhammar Direkt för att besvara allmänhetens frågor och ta hand om synpunkter.

Informationsinsatser, rådgivning och utbildning är en viktig del av brandförsvarets verksamhet. Hittills under 2024 har brandförsvaret utbildat 1 560 grundskoleelever, 50 gymnasieelever och 1 484 medarbetare i kommunerna i brandskydd. Särskilda riktade informationsinsatser om brandskydd till skolelever har också genomförts, exempelvis besök efter brandtillbud vid en skola och genom samarbetet PAR (Polis Ambulans Räddningstjänst). Brandförsvaret har hittills träffat 150 elever vid dessa riktade informationsinsatser.

Brandförsvaret genomför riktade informationsinsatser till kommunernas medborgare om brandskydd. Det sker bland annat vid mässor och konferenser, genom utskick till nyinflyttade och i brandförsvarets egna kanaler - webb och sociala medier. Den säsongsbundna informationen har löpt på med information om eldning och eldningsförbud och om att grilla säkert om sommaren. Ungdomar informeras löpande i tidningen Word och brandförsvaret har under perioden bland annat deltagit vid Uppsala Summer Zone, Sjärräddningens dag i Öregrund och Stadsskogens dag i Uppsala.

I september kommer Öppet hus att genomföras på alla brandstationer, brandvärn och i Gamla Uppsala brandkårmuseum.

Vid 60-plusmässan informerade brandförsvaret om brandskydd i hemmet och om hur man kan öka brandskyddet för riskgrupper. En praktisk och pedagogisk checklista med åtgärder som den enskilde kan använda för att öka brandskyddet i hemmet eller hos en närstående som är i riskgrupp har kommunicerats i flera olika kanaler. Checklistan finns på svenska, engelska och finska och har under året även teckenspråkstolkats.

Hittills i år har fyra informationsinsatser genomförts med syfte att nå personer som är i riskgrupp vid bränder, exempelvis äldre eller personer med funktionsnedsättning. Dessa informationsinsatser har bland annat varit vid träffpunkter, seniorrestauranger, föreningar, mässor med mera. De teckenspråkstolkade filmerna med checklistan för brandsäkerhet i hemmet finns på brandförsvarets webbplats och har tagits fram utifrån behov som uttryckts av Uppsala Läns Dövas förening.

Utifrån överenskommelsen som tecknades 2022 med Sektor Omsorg i Östhammars kommun sker arbete för att förbättra brandskyddet för riskgrupper. Implementering av arbetssättet påbörjades inom hemtjänsten under våren. Sedan 2022 är arbetssättet permanent inom boendestödsverksamheten i Östhammars kommun.

Arbetet med brandskydd för riskgrupper fortlöper i Uppsala kommun. Tillsammans med Uppsala kommun har riktlinjen för brandförebyggande åtgärder reviderats så att den utöver äldrenämndens verksamhet även omfattar omsorgsnämnden. Utifrån riktlinjen sker arbete tillsammans med Vård- och omsorgsförvaltningen hur arbetet ska fortsätta och vidareutvecklas.

Brandförsvaret har vid några tillfällen stöttat kommunala förvaltningar i hur brandskyddet kan förbättras för några identifierade personer med stora brister i brandskyddet i sin bostad.

Brandförsvaret har tagit en första kontakt med Tierps kommun gällande arbetet med brandskydd för riskgrupper.

Tillsyn och tillstånd

Räddningsnämndens förebyggande arbete syftar till ett skäligt brandskydd hos den enskilde, en säker hantering av brandfarlig och explosiv vara samt att skyldigheterna för verksamheter som bedriver farlig verksamhet efterlevs. Huvudsyftet är att säkerställa skydd för liv, hälsa, egendom och miljö. För att åstadkomma detta är de tillsyns- och tillståndsbeslut som fattas enligt lagen om skydd mot olyckor (LSO) och lagen om brandfarliga och explosiva varor (LBE) en viktig verksamhet. Räddningsnämnden är även remissinstans för brand- och riskfrågor från flertalet aktörer.

Den 1 juli 2022 trädde Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps föreskrifter och allmänna råd om hur kommunen ska planera och utföra sin tillsyn enligt LSO (MSBFS 2021:8) i kraft. Räddningsnämnden beslutade i maj 2022 om en tillsynsplan (RÄN-2022-00070) som beskriver hur Uppsala brandförsvaret ska bedriva tillsynsverksamhet i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner i enlighet med kraven i MSBFS 2021:8 samt LBE. Hittills under året har tillsynsverksamheten utförts i enlighet med tillsynsplanen och fortsatt utveckling av tillsynsverksamheten pågår.

Mellan den 1 januari och den 31 augusti 2024 har 274 tillsyner genomförts; 247 tillsyner enligt LSO 2:2, en tillsyn enligt LSO 2:4 (farlig verksamhet), 17 tillsyner enligt LBE samt tio samplanerade tillsyner enligt både LSO 2:2 och LBE. Vid 220 av dessa tillsyner har brandförsvaret identifierat brister i brandskyddet. I föreskrifterna, MSBFS 2021:8, framgår att det efter varje räddningsinsats ska värderas om det föreligger ett behov av tillsyn. Vid 23 av årets räddningsinsatser har räddningsledaren identifierat att det eventuellt har varit aktuellt med tillsyn, behovet av tillsyn har därefter värderats i varje enskilt fall.

Brandförsvaret har ett pågående projekt, radhusprojektet, där så kallade händelsebaserade tillsyner genomförs i radhus som genom en inventering visat sig ha brister i det byggnadstekniska brandskyddet. Under sommaren har två sommarvikarier arbetat med tillsyner av radhus. Under sommaren har 152 tillsyner av radhus genomförts.

För att säkerställa en säker hantering av brandfarliga och explosiva varor krävs tillstånd för hantering över en viss mängd enligt LBE. Räddningsnämnden utfärdar tillstånd för hantering inom Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner. Mellan den 1 januari och den 31 augusti 2024 har räddningsnämnden beviljat 57 tillstånd för hantering av brandfarlig fara och 21 tillstånd för hantering av explosiv vara. Två ansökningar har avslagits. För att försvåra tillgången till sprängmedel för illegal användning har MSB sedan december 2022 utvecklat ett nationellt tillståndsregister (NATEV) som togs i bruk den 8 juli 2024. Registret gör det möjligt att kontrollera att ett tillstånd för explosiva varor är giltigt. Registret ska i första hand användas av säljare av spräng- och tändmedel, kommuner och Polismyndigheten. Sedan registret togs i bruk har brandförsvaret arbetat med att fylla registret med information om gällande tillstånd och arbetet kommer pågå fram till 8 oktober 2024 då all information ska finnas införd i registret. Därefter kommer registret uppdateras löpande när nya tillstånd utfärdas eller återkallas.

Remisshantering är en stor del av räddningsnämndens förebyggande verksamhet. Under året har 117 yttranden lämnats gällande bygglovsärenden, 45 yttranden gällande planärenden, 56 gällande serveringstillstånd, 159 gällande tillstånd enligt ordningslagen, 137 gällande framkomlighet, fem gällande infrastrukturförändringar samt fem sakkunnighetsutlåtanden. Utöver dessa har räddningsnämnden hanterat de enstaka övriga remisser där räddningsnämnden blivit tillfrågade att yttra sig.

Förbereda och genomföra räddningsinsatser

Räddningsinsatser förbereds genom utbildning, övning, objektsorienteringar, insatsplanering samt fordons- och materielunderhåll. I förberedelserna ingår också utveckling av metod och taktik, samt fysisk träning och fysiska tester. Under året har även regionsgemensamma befälsutbildningar och övningar genomförts.

Räddningsinsatser förbereds även genom larmplaner, där bland annat vilka räddningsenheter som larmas till olika typer av olyckor finns beskrivet. Det är en komplex uppgift att ta fram larmplaner där många olika parametrar ska tas hänsyn till.

Brandförsvaret har under året fortsatt arbetet att ta fram insatskort. I samverkan med större industrier har det även tagits fram mer omfattande insatsplaner.

Räddningsinsatser genomförs vid olyckor och vid överhängande fara för olyckor för att förhindra och begränsa skador på människor, egendom och miljö. I Tierps, Uppsalas och Östhammars handlingsprogram för räddningstjänst enligt lagen om skydd mot olyckor anges vilken förmåga kommunerna har för att genomföra räddningsinsatser.

Under januari till augusti genomfördes 1428 räddningsinsatser. Det är något färre än under samma period 2022 och 2023. Jämfört mot de två senaste åren har händelsetypen brand i skog eller mark minskat med cirka 20%. Det är även något färre anlagda bränder jämfört mot de två senaste åren.

Genom samarbetet Räddningsregion östra Svealand där 13 räddningstjänster ingår har brandförsvaret hjälpt till med räddningsinsatser i andra kommuner och fått hjälp vid räddningsinsatser från andra kommuner. Samarbetet innebär att allmänheten får en bättre och snabbare hjälp vid olyckor. En stor fördel med samarbetet är också att kommunernas samlade räddningsresurser kan nyttjas på ett snabbare och effektivare sätt vid en större och/eller långvarig räddningsinsats.

Åtgärder efter räddningsinsats

Åtgärder efter räddningsinsats omfattar att informera de drabbade om behovet av restvärdesräddning, sanering, bevakning och andra åtgärder, samt att utreda olycksorsak och olycksförlopp.

Utredning av olycksorsak och olycksförlopp görs kortfattat i den händelserapport som skrivs vid varje räddningsinsats, men finns behov ska fördjupade olycksundersökningar genomföras. Efter insatser där man ser behov av erfarenhetsåterföring genomför medarbetare som deltagit vid insatsen ett lärande samtal efteråt enligt metoden AAR, After Action Review. Dialogen under AAR gör det möjligt för både den enskilde individen och teamet att utveckla en gemensam bild av vad som faktiskt hände under insatsen, skapa en förståelse för varför det hände samt utbyta tankar och idéer om hur man kan lära av detta och utveckla arbetet till nästa gång.

Hittills under 2024 har Uppsala brandförsvaret slutfört fem fördjupade olycksutredningar. En gällande en dödsbrand utomhus i Tierp, en gällande branden på Jula i Boländerna, en gällande påverkan från brandgasfläktar i ett modernt flerbostadshus, en gällande en brand i ett radhus och en gällande en lägenhetsbrand med en komplex livräddning av en person på en balkong med brandförsvarets stegbil.

Fördjupade utredningar inom Uppsala brandförsvarets område har visat på vikten av ett bra brandskydd i hemmet, särskilt för de personer som inte kan sätta sig själva i säkerhet om brand uppstår.

Efter inträffade bränder genomförs återbesök för att informera och svara på de drabbades frågor. Återbesöken genomförs när räddningsledaren bedömer att det finns behov hos de drabbade. Ibland deltar också polis och ambulans.

Rengöring (sotning) och brandskyddskontroll

Rengöring och brandskyddskontroll är en viktig del i arbetet med att förebygga bränder i bostäder. Sotningsverksamheten är uppdelad i två separata uppdrag – rengöring (sotning) och brandskyddskontroll. Rengöring är den löpande rengöringen av anläggningen. Brandskyddskontrollen är en kontroll av hela anläggningen ur brandskyddssynpunkt. Både rengöring och brandskyddskontroll genomförs enligt fastställda tidsfrister. Rengöring och brandskyddskontroll i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner utförs sedan 2023-12-01 enligt avtal av Upplands ventilationstjänst AB. Hittills under året har ett stort arbete pågått med att säkerställa att entreprenörens arbete genomförts på ett bra sätt sedan uppstarten.

Lagen om skydd mot olyckor möjliggör för kommunen att medge att den enskilde själv, eller låter annan, rengöra sin förbränningsanordning, så kallad egenotning. Ett sådant medgivande kan bara ges om rengöringen sker på ett från brandskyddssynpunkt betryggande sätt och lämnas efter att brandskyddskontroll utförts och en särskild ansökan upprättats och godkänts av brandförsvaret. Mellan den 1 januari och 31 augusti har 18 beslut om att rengöra själv utfärdats och ett beslut om att låta annan rengöra. Under samma period har det inkommit tre meddelanden om upphörande av egenotning, det vill säga där fastighetsägaren återigen vill att nämnden genom den avtalade entreprenören utför rengöring på deras anläggning.

Entreprenören ansvarar, via delegation från räddningsnämnden, för att uppdatera och underhålla nämndens förteckning över objekt för rengöring och brandskyddskontroll. För att säkerställa att förelägganden utfärdade av entreprenören på fasta förbränningsanordningar är rättssäkra och att

arbetet i övrigt är av god kvalitet genomför brandförsvaret kontinuerligt uppföljningsmöten med entreprenörerna som utför rengöring och brandskyddskontroll på uppdrag av nämnden.

Krisberedskap och räddningstjänst under höjd beredskap

Det är de tre kommuner som inom sina respektive geografiska områden ansvarar för att samordning av krishanteringsfrågor sker. Brandförsvaret är en av flera förvaltningar som berörs i händelse av en krissituation. Det är därför nödvändigt att samordnade övningar och gemensamma planeringar genomförs, både enskilt i kommunerna och tillsammans i länet. Brandförsvaret samverkar med kommunerna, Länsstyrelsen och andra aktörer i krisberedskapsfrågor för att säkerställa en god förmåga vid allvarliga samhällsstörningar.

Brandförsvaret har genomfört arbetet utifrån Uppsala kommuns vägledning för kontinuitetshantering och åtgärder vidtas. Brandförsvaret har deltagit i kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalys, styrel med mera.

I samråd med kommunerna och länsstyrelsen lämnades en ansökan om utökning av antalet VMA-tyfoner in till MSB under 2022. I början av 2024 beslutade MSB att godkänna ansökan. Utökningen väntas genomföras inom några år.

Arbetet gällande krigsbranddammars fortgår för att tydliggöra ansvaret för dammarna och deras status.

Kunskapshöjande aktiviteter har genomförts. Övningarna under vårens rökövningsveckor genomfördes med scenario för höjd beredskap. Vid dessa övningar övades alla heltidsstyrkor och delar av RiB-stationerna. All personal genomgår under året en digital grundutbildning i räddningstjänst under höjd beredskap. Därutöver genomgår den operativa personalen en webbutbildning gällande oexploderad ammunition.

Fortfarande saknas viktiga planeringsanvisningar för räddningstjänst under höjd beredskap från de statliga myndigheterna. Under 2023 lämnade MSB svar på ett regeringsuppdrag om dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap som delvis inriktar arbetet.

Brandförsvaret får under 2024 medel från MSB för att arbeta med planering och utbildning av räddningstjänst under höjd beredskap. Dessa planeringsresurser är under uppstart. Under hösten kommer de första civilpliktiga att repetitionsutbildas av MSB och de första civilpliktiga väntas tillställas brandförsvaret vid årsskiftet.

Brandförsvaret följer vad som händer inom området genom flera olika forum och samarbetar med flera olika aktörer såväl kommuner, länsstyrelse, MSB och andra räddningstjänster. Brandförsvaret deltar med personal i MSB:s projekt om ledning av räddningstjänst under höjd beredskap och i MSBs inriktningsgrupp RUHB.

Brandförsvaret deltar i flera arbetsgrupper gällande civilt försvar i Räddningsregion östra Svealand, bland annat gällande krigsorganisation.

Brandförsvarets säkerhetsskyddsanalys och säkerhetsskyddsplan reviderades 2023. Åtgärder vidtas utifrån säkerhetsskyddsplanen.

Resultat och helårsprognos

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2024	Periodens utfall 202401-202408	Periodens utfall 202301-202308	Helårsprognos 202408
Tierps kommun	32	1	1	1
Uppsala kommun	210	8	4	5
Östhammars kommun	33	1	1	1
Nämnden totalt	275	10	6	7

Belopp i miljoner kronor	Prognos- försämring	Prognos- förbättring	Prognosspann min	Prognosspann max
Prognososäkerhet	1	1	6	8

Uppsala kommun:

Belopp i miljoner kronor	Kommunbidrag 2024	Periodens utfall 202401-202408	Periodens utfall 202301-202308	Helårsprognos 202408
Politisk verksamhet	1	0	0	0
Infrastruktur, skydd m.m	209	8	4	5
Övriga verksamheter	0	0	0	0
Nämnden totalt	210	8	4	5

Belopp i miljoner kronor	KF-budget 2024	Periodens utfall 202401-202408	Periodens utfall 202301-202308	Helårsprognos 202408
Investeringar	17	3	11	17

Nämndens analys - sammanfattning

Räddningsnämnden är en gemensam nämnd för Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner där Uppsala kommun är värdkommun.

Periodens utfall är 10 miljoner kronor. Semesterlöneskultsförändringen genererar en minskad kostnad på 2 miljoner kronor för perioden. Korrigerar man för den minskade kostnaden är resultatet för perioden 8 miljoner kronor. Föregående års resultat för samma period var 3 miljoner kronor exklusive semesterlöneskultsförändring.

Det positiva resultatet på 8 miljoner kronor beror till största del på lägre lönekostnader än budgeterat och på att nämnden fått ökat kommunbidrag för en del åtgärder där nämnden ännu inte fått några kostnader. De lägre lönekostnaderna beror på en del vakanser och på en bra personalplanering. De åtgärder nämnden fått ökat kommunbidrag för men än inte haft kostnader för är bland annat utökning av heltidsstyrkan vid Fyrislunds brandstation och ökad lokalhyra för personallokaler vid övningsfältet.

Helårsprognosen på 7 miljoner kronor förklaras av samma orsaker som resultatet på 8 miljoner kronor. Den största osäkerhetskällan är lönekostnaden.

Sannolikt kommer vi oftare att se mer extremt väder på grund av den globala uppvärmningen vilket medför större kostnader för räddningstjänsten. Kostnadsutvecklingen styrs till största del av hur stor

beredskap och vilken förmåga kommunerna ska ha för att kunna hantera olyckor och bränder. Teknikutvecklingen med större möjligheter att bättre, säkrare och snabbare genomföra räddningsinsatser innebär även kostnadsökningar. Vinsterna av detta kommer inte nämnden tillgodo i form av minskade kostnader utan det är istället andra stora samhällsvinster med att olyckor och bränder kan undvikas eller att skadorna minimeras.

Teknikutvecklingen inom andra områden som elfordon, trähus, solceller ställer också ökade krav på räddningstjänsten som innebär kostnadsökningar.

Även befolkningsförändringar styr kostnadsutvecklingen men då mer etappvis beroende på hur och var ökning eller minskning av befolkningen sker. Antal räddningsinsatser har ingen eller väldigt svag inverkan på kostnaden för räddningstjänsten och därmed också på kostnadsutvecklingen.

En återuppbyggnad av det civila försvaret och räddningstjänst under höjd beredskap kommer leda till behov av mer resurser för räddningstjänsten.

Åtgärder för ekonomi i balans

Nämnden bedömer att en ekonomi i balans uppnås för året.

Risker och osäkerhet

Största osäkerheten är personalkostnaderna. Vid en större skogsbrand eller någon annan större olycka kan personalkostnaderna bli avsevärt högre än budgeterat.

Investeringar

Prognosen följer budgeten för investeringar på 17 mnkr. De största investeringarna är brandfordon och brandmateriel.

Verksamhetsmål

Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst 2020

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Verksamheten har i stort bedrivits både till omfattning och kvalité enligt Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor.

Mål 1 i Handlingsprogrammet

Den enskilde har förmåga och vilja att ta ansvar för sitt brandskydd

För att minska antalet bränder i bostäder och konsekvenserna av dessa är den enskildes kunskap och förmåga central. Brandförsvaret ska arbeta aktivt för att underlätta och hjälpa den enskilde med sitt eget brandskydd. Nya metoder och vägar för att nå ut till enskilda ska prövas.

Status

Påbörjad

Nämndens verksamhet har till lett till de resultat den vill se inom målet. Informationsinsatser genom besök i bostadsområden, kontakter med skolelever och deltagande på mässor har genomförts. Informationen på brandförsvarets webbplats fortsätter att utvecklas och genom brandförsvarets konton på Facebook och Instagram får många information om brandskydd.

Åtgärder

Informationsinsatser om förebyggande brandskydd i bostäder.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret genomför riktade informationsinsatser till kommunernas medborgare om brandskydd. Det sker bland annat vid mässor och konferenser, genom utskick till nyinflyttade och i brandförsvarets egna kanaler - webb och sociala medier. Den säsongsbundna informationen har löpt på med information om hur man ska elda rätt i sin eldstad och kring att elda hemma, förvara brandfarliga varor och använda hushållsmaskiner på natten med anledning av höjda elpriser. Ungdomar informeras genom tidningen Word och brandförsvaret har under perioden deltagit vid Uppsala Summer Zone.

Brandskyddsinformation för elever i grundskola.

Status

Påbörjad

Arbete med brandskyddsinformation för elever i grundskolan har under våren genomförts i förskoleklass och årskurserna 5 och 7. Besök från skolelever i förskoleklass är inplanerade under hösten samt även information till årskurs 5 och 7.

Ge stöd och rådgivning till enskilda i brandskyddsfrågor.

Status

Påbörjad

Stöd och råd ges via brandförsvarets webb, och i kontakter via telefon och mail.

En teckenspråkstolkad checklista för brandsäkerhet i hemmet finns nu på brandförsvarets webbplats och den har delats i brandförsvarets sociala medier och i samband med mässor och informationsbesök hos riskgrupper.

Erbjuda brandskyddsutbildningar i första hand för medarbetare vid kommunernas förvaltningar och bolag.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret genomför dessa utbildningar löpande och ser en fortsatt uppåtgående trend i antal önskade kurstillfällen. Lärmiljön i utbildningslokalerna utvecklats samt att

utbildningsmaterialet uppdateras löpande. Under hösten 2023 påbörjades ett arbete med att analysera hur brandförsvaret ska bedriva brandskyddsutbildningar framgent. Brandförsvarets utbildningsenhet har även påbörjat ett arbete med att digitalisera mer av den externa utbildningsverksamheten.

Se över och anpassa den externa utbildningsverksamheten för brandskydd utifrån nya, digitala möjligheter.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret arbetar för att tillhandahålla en digital brandskyddsutbildning som är tillgänglig för medarbetare i Uppsala, Tierp och Östhammars kommuner. Planen är att den nya utbildningen ska bli klar under 2024.

Samarbete med andra kommunala förvaltningar, polisen och andra organisationer, till exempel genom att handlägga remisser.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret svarar på remisser inför bygglov och startbesked samt svarar på allmänna frågor kring brandskydd i byggnader. Brandförsvaret svarar också på remisser gällande detaljplaner, fördjupade översiktsplaner och planprogram, samt svarar på frågor kring risk i samhällsplaneringen. Remisser avseende serveringstillstånd hanteras också. Förelägganden på verksamheter med serveringstillstånd skickas för kännedom till miljöförvaltningarnas tillståndsenheter.

Även remisser angående brandvattenförsörjning hanteras. Brandförsvaret deltar i olika forum för att diskutera detta i tidigt skede i till exempel sydöstra staden i Uppsala. När det gäller förändringar i väg- och järnvägsnätet hanteras remisser både från Trafikverket och kommunernas olika förvaltningar.

Brandförsvaret svarar på remisser gällande åtgärder som påverkar brandförsvarets framkomlighet. Det kan till exempel handla om att man stänger av vissa gator, eller delar av gator för grävarbeten. Vid granskning av dessa remisser kontrolleras både brandförsvarets generella framkomlighet, men även tillgängligheten till områden där brandförsvaret förväntas att genomföra räddningsinsatser.

På begäran från Polisen eller åklagare skrivs sakkunnighetsutlåtanden efter inträffade bränder.

När det gäller farliga verksamheter enligt LSO 2 kap. 4 § och anläggningar som omfattas av lagen om åtgärder för att förebygga och begränsa följderna av allvarliga kemikalieolyckor ("Sevesolagstiftningen") samarbetar brandförsvaret med Länsstyrelsen.

Utöver detta samarbetar brandförsvaret även bland annat med Länsstyrelsen och IVO gällande tillsynsärenden. Den samverkan syftar till att skapa ett brett kontaktnät och på ett tidigt stadium identifiera problem och verka för ett tryggt och säkert samhälle, hållbart brandskydd och ett bra brandskydd hos riskutsatta.

Samarbete sker också med polismyndigheten genom att brandförsvaret svarar på inkomna remisser tillstånd för offentlig tillställning och begagnande av offentlig plats. När tillstånd explosiv vara söks skickas remiss till polismyndigheten för lämplighetsprövning.

Mål 2 i Handlingsprogrammet

Riskgrupper har ett bra brandskydd

Personer i riskgrupper har större risk att skadas allvarligt eller omkomma i bränder. För att öka dessa gruppers brandskydd behöver de förebyggande åtgärderna vara anpassade till riskgrupperna. Samarbete mellan brandförsvaret och andra organisationer och inom kommunerna är viktigt för att uppnå detta.

Status
Påbörjad

Nämndens verksamhet bidrar till måluppfyllelse. Samarbete för att riskgrupper ska få ett bra brandskydd sker systematiskt i Uppsala och Östhammar och håller på att utvecklas i Tierp.

Informationsinsatser med syfte att nå personer som är riskgrupp vid bränder, exempelvis äldre eller personer med funktionsnedsättning har genomförts, till exempel vid träffpunkter och seniorrestauranger, hos föreningar samt vid mässor.

Åtgärder

Samarbete med de samhällsaktörer som möter riskgrupper.

Status
Påbörjad

Fortsatt samarbete med Sektor Omsorg i Östhammars kommun kring hur arbetet ska fortsätta och implementeras vidare inom hemtjänsten.

Arbetet fortlöper i Uppsala kommun. Brandförsvaret deltar kontinuerligt i möten med remissgruppen där brandförsvaret, äldrenämnden, omsorgsnämnden, fastighetsstaben på KLK samt inbjudna aktörer utifrån behov samarbetar kring identifierade större brister hos brukare.

I Tierps kommun förs dialog om uppstart av motsvarande samarbeten.

Brandförsvaret bevakar ständigt lämpliga forum för fler samarbeten med aktörer som möter riskgrupper.

Genomföra informationsinsatser och utbildningar om brandskydd för riskgrupper.

Status
Påbörjad

Brandförsvaret närvarar vid mässor och andra evenemang där riskgrupper är i fokus och informerar via föreläsningar och monter. Informationsinsatser görs även på kommunala träffpunkter, seniorrestauranger och anhörigcentrum.

Mål 3 i Handlingsprogrammet

Samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn

Räddningsnämndens riskanalys till kommunernas handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst visar på en snabb och omfattande nybyggnation i kommunerna. Det leder till en riskbild som förändras. Brandförsvaret ska aktivt arbeta för att samhället byggs hållbart avseende brandskydd och riskhänsyn.

Status
Påbörjad

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Ett systematiskt samarbete med kommunerna i plan- och byggprocesserna har etablerats. Brandförsvaret har blivit delaktiga och haft en aktiv roll i tidiga skeden i plan- och byggprocesser, vilket har gett goda resultat för både brandskydd och riskhänsyn i kommunerna. Samarbetet i kommunerna angående brandvatten- och släckvattenplaner har påbörjats.

Brandförsvarets vägledning för hållbart brandskydd underlättar kommunikationen med byggherrar, fastighetsägare med flera. Brandförsvaret lyfter vikten av ett hållbart brandskydd och riskhänsyn i flera forum, både inom planprocessen men i år särskilt inom kommunernas arbeten med översiktsplaner.

Åtgärder

Medverkan i kommunernas plan- och byggprocesser.

Status
Påbörjad

Med delegation från räddningsnämnden svarar brandförsvaret på remisser både i bygg- och planprocessen från våra tre kommuner. Utöver remisshantering sker löpande dialoger kring aktuella frågor. Det kan till exempel handla om utrymning via brandförsvarets stegutrustning, släckvatten och brandvattenförsörjning. Rutiner för samarbete med förvaltningen som ansvarar för byggfrågor finns för respektive kommun.

Under 2023 togs en samarbetsrutin fram gällande planärenden med Tierps kommun. I februari i år beslutades en samarbetsrutin med Östhammars kommun. Ingen förändring av arbetet är tänkt att ske i någon av kommunerna, men rutinerna är ett sätt att skapa tydlighet i räddningsnämndens bidrag i planprocessen. Arbetet med en rutin för Uppsala kommun planeras under hösten 2024.

I april besökte handläggare från stadsbyggnadsförvaltningen i Uppsala kommun brandförsvaret för att ha en förmiddag med utbildning och diskussioner kring aktuella frågor.

Medverkan i infrastrukturprocesser som påverkar brandförsvarets insatsförmåga.

Status
Påbörjad

Med delegation från räddningsnämnden svarar brandförsvaret på remisser som inkommer gällande förändringar i väg- och järnvägsnätet. Remisser kan både komma från Trafikverket och kommunernas olika förvaltningar. Utöver dessa permanenta förändringar av infrastrukturen svarar även räddningsnämnden på remisser gällande åtgärder som påverkar brandförsvarets framkomlighet. Det kan till exempel handla om att man stänger av vissa gator, eller delar av gator

för grävarbeten. Vid granskning av dessa remisser kontrolleras både brandförsvarets generella framkomlighet, men även tillgängligheten till områden där vi förväntas att genomföra räddningsinsatser.

Tre exempel på infrastrukturförändringar där räddningsnämnden är med och beaktar påverkan på insatsförmågan är planeringen för en spårväg i Uppsala tätort, utbyggnaden med två ytterligare järnvägsspår mot Stockholm och ombyggnationen av väg 288 mellan Gimo och Östhammar till mötesfri väg.

I många av ärendena gällande infrastrukturförändringar sker samverkan med Ambulans och Polis för att lämna så bra yttranden som möjligt som fångar upp blåljusverksamheternas behov.

Verka för långsiktig och robust brandvattenförsörjning.

Status
Påbörjad

Brandförsvaret har dialog med alla tre kommuner gällande framtagande av brand- och släckvattenplaner för respektive kommun. Syftet med att ta fram brand- och släckvattenplaner är att ge förutsättningar för långsiktig och robust brandvattenförsörjningen och ge bra underlag för långsiktig planering, både för brandförsvaret, men också för respektive kommun och respektive VA-bolag.

I Östhammar pågår framtagandet av en Brand- och släckvattenplan. Målet är att planen ska beslutas av kommunfullmäktige under 2024.

I Uppsala har arbetet påbörjats med att ta fram en släckvattenplan och en brandvattenplan, men är fortfarande i ett tidigt skede. Framtagandet av planerna är tänkta att ske under 2024 och 2025.

Brandförsvaret, TEMAB och Tierps kommun är överens om att en brand- och släckvattenplan bör tas fram och att framtagandet ska ledas av Tierps kommun. Ingen tidsplan finns i nuläget för framtagandet, men det finns ett beslut från kommunfullmäktige i Tierps kommun att kommunens vattentjänstplan senast i samband med uppdateringen oktober 2025 ska kompletteras med en Brand- och släckvattenplan.

Verka för att samhället byggs så att släckinsatser kan genomföras med minimal miljöpåverkan.

Status
Påbörjad

Brandförsvaret har dialog med alla tre kommuner gällande framtagande av brand- och släckvattenplaner för respektive kommun. Syftet med att ta fram släckvattenplaner är att skapa samsyn med kommunerna kring hur släckinsatser kan genomföras på ett effektivt sätt, men med minimal miljöpåverkan. För att det ska vara möjligt krävs bra beslutsunderlag som kan användas i samband med räddningsinsatser, samt rutiner kring hantering av händelser.

I Östhammar pågår framtagandet av en Brand- och släckvattenplan. Målet är att planen ska beslutas av kommunfullmäktige under 2024.

I Uppsala har arbetet påbörjats med att ta fram en släckvattenplan och en brandvattenplan, men är fortfarande i ett tidigt skede. Framtagandet av planerna är tänkta att ske under 2024 och 2025.

Brandförsvaret, TEMAB och Tierps kommun är överens om att en brand- och släckvattenplan bör tas fram och att framtagandet ska ledas av Tierps kommun. Ingen tidsplan finns i nuläget för framtagandet, men det finns ett beslut från kommunfullmäktige i Tierps kommun att

kommunens vattentjänstplan senast i samband med uppdateringen oktober 2025 ska kompletteras med en Brand- och släckvattenplan. Räddningsnämnden är redo att delta i arbetet med att ta fram planerna.

I övrigt framför brandförsvaret synpunkter kring släckvattenhantering i de yttranden som lämnas i olika ärendetyper.

Mål 4 i Handlingsprogrammet

Räddningstjänsten har en stark förebyggande och operativ förmåga med kompetens och teknik som är anpassad utifrån riskbilden

Brandförsvaret ska klara av att hantera förändringar i riskbilden och hänga med i den snabba omvärldsutvecklingen, både förebyggande och operativt. För att kunna göra det ska medarbetarnas kompetens, övningsverksamhet, digitalisering samt teknik och utrustning ligga i framkant.

Status

Påbörjad

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Samarbetet med andra räddningstjänster och satsningen på digital kompetensutveckling är viktiga faktorer i utvecklingsarbetet.

Åtgärder

Tillsyn enligt lagen om skydd mot olyckor.

Status

Påbörjad

Arbetet med tillsyner pågår under året och prioriteras utifrån tillsynsplanen. Alternativa sätt att genomföra tillsyn på restauranger för att effektivisera verksamheten testas och kommer utvärderas i slutet av året.

Två sommarjobbare har arbetet med radhustillsyner under sommaren och totalt 152 radhus har tillsynats under sommaren.

Under året genomförs kompetenshöjningar för medarbetare, hittills har utbildning av sprinkler- och automatlarmssystem genomförts för medarbetare som arbetar med tillsyn LSO. Två medarbetare har genomfört MSB:s utbildning Tillsyn A under våren och en medarbetare är planerad att genomgå utbildningen under hösten 2024. Efter genomförd utbildning erhåller medarbetarna delegation att utfärda beslut vilket kommer effektivisera arbetet med tillsyner. Under hösten kommer utbildning i klarspråk genomföras samt träff med entreprenören som genomför sotning och brandskyddskontroller för att utveckla samarbetet med dem kopplat till tillsyner på verksamheter som omfattas av sotning och brandskyddskontroll.

Arbetet med registervård av tillsynsregistret fortsätter under året.

Under hösten kommer innehållet i tillsynsplanen ses över och utvärderas.

Tillsyn enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Status

Påbörjad

Arbete med att se över hur tillsyn av verksamheter med tillstånd för explosiva varor pågår fortfarande. Enligt tillsynsplanen genomförs inte tillsyn av verksamheter med tillstånd för explosiva varor regelbundet. Under hösten kommer tillsynsplanen ses över och utvärderas. Medarbetare har deltagit i regeringsuppdrag i samarbete med MSB där bland annat den här frågan har utretts. Samarbete pågår med polismyndigheten för att samverka kring tillsyn av verksamheter med explosiva varor. Samverkan pågår även med andra räddningstjänster för att hitta det mest effektiva sättet för den här typen av tillsyner.

Hantera tillståndsansökningar enligt lagen om brandfarliga och explosiva varor.

Status

Färdig

Utveckling av samarbetet med polisen pågår fortfarande kring lämplighetsprövningar i samband med tillstånd för explosiva varor.

Brandförsvaret har deltagit i arbetet kopplat till införandet av ett nationellt tillståndsregister i samarbete med MSB och andra räddningstjänster. Registret ska skapa bättre samsyn myndigheter emellan. Registret togs i bruk den 8 juli 2024 och under hösten kommer arbete med införandet av informationen från vårt system till registret samt implementering av systemet pågå.

Säkerställa att rengöring och brandskyddskontroll utförs enligt lagen om skydd mot olyckor.

Status

Påbörjad

Den nya entreprenören som genomför sotning och brandskyddskontroller på uppdrag av räddningsnämnden sedan 1 december 2023 har kommit igång med sitt uppdrag. Varje år kommer brandförsvaret genomföra två avstämningsmöten med entreprenören för att följa upp arbetet och säkerställa att de fullföljer uppdraget enligt plan. Vårens avstämning genomfördes i maj 2024 och höstens uppföljning planeras att genomföras under november 2024.

Brandförsvaret får redovisat genomförda rengöringar och brandskyddskontroller månadsvis från entreprenören.

Samarbete med andra aktörer för att stärka den förebyggande förmågan.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret har samarbete med andra räddningstjänster, både inom räddningsregionen och inom 100 000-nätverket för att dela och ta del av andras erfarenheter för att stärka den förebyggande förmågan.

Samarbete sker även med länsstyrelsen och kommunala förvaltningar för att utveckla det förebyggande arbetet.

Larm- och insatsplanering för effektiva räddningsinsatser.

Status

Påbörjad

Utveckling av larm- och insatsplanering sker löpande och under året genomförs utökade bostadsområdesbesök i kommunerna. Vid dessa besök tas uppgifter fram som ligger till grund för larm- och insatsplanering. Arbetet genomförs av brandmän och styrkeledare vid heltidsstationerna.

Utveckling av insatsplaner vid automatlarmsobjekt pågår.

Genomföra säkra och effektiva räddningsinsatser.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret arbetar kontinuerligt med att se över investeringsbehovet för både utrustning och fordon för att säkerställa att brandförsvaret kan genomföra effektiva och säkra räddningsinsatser. Ett utvecklingsråd med representation från alla operativa befattningar har

återkommande möten med fokus på utveckling av taktik och metoder för att organisationen ska bli ännu bättre på att genomföra räddningsuppdrag.

Under perioden har brandförsvaret genomfört säkra och effektiva räddningsinsatser.

Minska miljöpåverkan vid släckinsatser.

Status

Påbörjad

Mycket stor hänsyn till miljö tas alltid vid val av taktik och metod.

Brandförsvaret har tagit emot provexemplar på filter som man sätter i dagvattenbrunnar som minskar eventuella miljöskadliga ämnen från släckvatten. Tester av filter kommer fortgå under höstens rökövningar, därefter utvärderas testerna och beroende på utfall så beslutas det om filtren ska införas och implementeras.

Erfarenhetsåterföring och lärande efter genomförda räddningsinsatser.

Status

Påbörjad

Efter räddningsinsatser genomförs utvärderingar med metoden AAR, After Action Review. Förbättringsförslag följs upp på brandförsvarets utvecklingsråd, förbättringsförslag och utvecklingsmöjligheter som framkommer genomförs efter prioritering. Genomförda utvärderingar läggs ut på intranätet för alla medarbetare att läsa.

Utbildning av uttryckande personal för att utveckla förmåga att hantera nya risker och antagonistiska hot.

Status

Påbörjad

Årligen planeras och genomförs övning och utbildning för att säkerställa att lagkraven möts samtidigt som kompetensen utvecklas hos personalen. Omvärldsbevakning bidrar till att se behov av utbildningsinsatser kopplat till den utveckling som sker i samhället.

Utveckling av övningsverksamheten med fokus på operativ förmåga och ökad miljöhänsyn.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret har en ambition att ha en ny övningsanläggning för rökdykning på Viktoria övningsfält 2027. Målet är en anläggning där man använder fibrösa material (lastpallar) som bränsle och att de rökgaser som bildas renas för att minska miljöpåverkan.

Brandförsvaret bygger även en övningsanläggning i Tierp. Den drivs av gasol och förhoppningen är att den står klar under våren 2025. Den anläggningen kommer innebära minskade resor för personal vid stationerna i Tierps kommun som då kan genomföra vissa övningar lokalt.

Samarbete med andra aktörer för att stärka den operativa förmågan.

Status

Påbörjad

Samarbetet i räddningsregionen fortsätter att utvecklas, till exempel gemensamma ledningsutbildningar.

Brandförsvaret samarbetar och samverkar även med andra förvaltningar inom kommunen, organisationer och myndigheter både lokalt och nationellt, exempelvis Region Uppsala, Polisen

och Länsstyrelsen. Brandförsvaret engagerar sig också i MSB:s arbete för utveckling av metod och teknik vid räddningsinsatser.

Räddningsnämnden har under våren beslutat om ett samarbete med LRF i Tierp som nu har förstärkt organisationen genom att vara ett brandvårn med frivilliga.

Mål 5 i Handlingsprogrammet

Räddningstjänsten har god förmåga att verka vid kriser, höjd beredskap och krig

Riskbilden påvisar behov av utveckling inom området krisberedskap och civilt försvar för brandförsvaret. Förmågan behöver stärkas betydligt inom dessa områden. Ytterligare inriktningar och anvisningar från staten blir viktiga. Räddningsnämndens ambition är att brandförsvaret vid en krissituation ska kunna verka självständigt under åtminstone en vecka.

Status

Påbörjad

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet.

Brandförsvaret deltar i olika samverkansforum på lokal och regional nivå i syfte att stärka förmågan i händelse av samhällsstörningar och ytterst höjd beredskap och krig. Arbete bedrivs löpande för att stärka brandförsvarets kontinuitetshantering och förmåga att verka vid samhällsstörningar.

Brandförsvaret får under 2024 medel från MSB för att arbeta med planering och utbildning av räddningstjänst under höjd beredskap. Under hösten kommer de första civilpliktiga att repetitionsutbildas av MSB och de första civilpliktiga väntas tillställas brandförsvaret innan årsskiftet.

Åtgärder

Förbättra kontinuitetshanteringen så att verksamheten kan bedrivas vid allvarliga samhällsstörningar.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret deltar i olika samverkansforum på lokal och regional nivå i syfte att stärka förmågan i händelse av samhällsstörningar.

Brandförsvaret har genomfört arbetet utifrån Uppsala kommuns vägledning för kontinuitetshantering och åtgärder vidtas löpande för att stärka förmågan att verka vid allvarliga samhällsstörningar.

I samråd med kommunerna och länsstyrelsen lämnades en ansökan om utökning av antalet VMA-tyfoner in till MSB under 2022. I början av 2024 beslutade MSB att godkänna ansökan. Utökningen väntas genomföras inom några år.

Brandförsvaret deltar i kommunernas arbete med risk- och sårbarhetsanalys, styrel mm.

Förstärka säkerhetsskyddet.

Status

Påbörjad

Åtgärder genomförs enligt säkerhetsskyddsplan.

Implementera ett systematiskt arbete för informationssäkerhet.

Status

Färdig

Alla medarbetare ska under året genomgå webbutbildningen "Grundutbildning i informationssäkerhet" och "Grundutbildning i GDPR för medarbetare".

Brandförsvaret har genomfört en "mognadsdialog" enligt kommunens riktlinje och upprättat en handlingsplan för informationssäkerhet 2024-2025. Mognadsdialog är ett verktyg som MSB tillhandahåller för att underlätta ett systematiskt arbete. Även en åtgärdsplan GDPR 2024 är beslutad. Åtgärder utifrån planerna genomförs.

Ledningsgruppen har genomfört en kunskapshöjande aktivitet gällande informationssäkerhet.

Informationssäkerhet och dataskydd har införts som moment i introduktionsdagarna för nya medarbetare.

Fortsatt arbete kommer ske systematiskt med verktyget mognadsdialog. Verktyget hanterar sex områden: riskhantering, informationsklassning, incidenthantering, upphandling, kompetens och uppföljning.

Utveckla förmågan att verka vid höjd beredskap och krig.

Status

Påbörjad

Kunskapshöjande aktiviteter har genomförts. Övningarna under vårens rökövningsveckor genomfördes med scenario för höjd beredskap. Vid dessa övningar övades alla heltidsstyrkor och delar av RiB-stationerna. All personal genomgår under året en digital grundutbildning i räddningstjänst under höjd beredskap. Därutöver genomgår den operativa personalen en webbutbildning gällande oexploderad ammunition.

Arbete pågår med brandförsvarets krigsorganisation.

Arbetet gällande krigsbranddammarna pågår för att tydliggöra ansvaret för dammarna och deras status.

Fortfarande saknas viktiga planeringsanvisningar för räddningstjänst under höjd beredskap från de statliga myndigheterna. Under 2023 lämnade MSB svar på ett regeringsuppdrag om dimensionerande planeringsförutsättningar för kommunal räddningstjänst under höjd beredskap som delvis inriktar arbetet.

Brandförsvaret får under 2024 medel från MSB för att arbeta med planering och utbildning av räddningstjänst under höjd beredskap. Planerings- och utbildningsresurserna är under uppstart. Under hösten kommer de första civilpliktiga att repetitionsutbildas av MSB och de första civilpliktiga väntas tillställas brandförsvaret innan årsskiftet.

Brandförsvaret följer vad som händer inom området genom flera olika forum och samarbetar med flera olika aktörer såväl kommuner, länsstyrelse, MSB och andra räddningstjänster. Brandförsvaret deltar med personal i MSB:s projekt om ledning av räddningstjänst under höjd beredskap och i MSB:s inriktningsgrupp RUHB (räddningstjänst under höjd beredskap).

Brandförsvaret deltar i flera arbetsgrupper gällande civilt försvar i Räddningsregion östra Svealand, bland annat gällande krigsorganisation.

Mål och inriktningar från Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner

Tierps kommun, Strategiska utvecklingsområden: Minskad arbetslöshet med fler invånare i egen försörjning samt minskad socioekonomisk segregation.

Uppsala kommun, Fokusmål 1: Uppsala ska säkra en stark ekonomi och värna välfärden.

Östhammars kommun, Mål: God ekonomisk hushållning – budgetföljsamhet. Trivas och må bra på jobbet.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet har lett till de resultat den vill se inom målet. Nämnden har en långsiktig ekonomi i balans och arbetar kontinuerligt med att få sin verksamhet socialt, ekonomiskt och ekologiskt hållbar. Nämndens verksamhet består till stor del av räddningstjänst som är till för alla som bor, verkar och vistas i kommunerna. Nämndens resurser fördelas könsneutralt.

Uppdrag 1

Frigöra tid och resurser till kommunens kärnverksamheter genom att effektivisera administrationen och minska den administrativa belastningen.

För att klara av välfärdsuppdraget behöver alla nämnder och bolagsstyrelser säkerställa en resurseffektiv verksamhet. Kommunkoncernens styrning och ledning ska bygga på tillit utan detaljstyrning. Kommunstyrelsen styr, leder och samordnar arbetet med kommunens verksamhet och ekonomi. Genom en samordnad organisation tillhandahåller kommunledningskontoret verksamhetsnära stöd till nämnderna och bolagen inom bland annat ekonomi, HR, kommunikation, IT och fastighet. De kammungemensamma kostnaderna för dessa processer fördelas inom kommunkoncernen. Genom att effektivisera stödprocesserna såväl inom respektive förvaltning och bolag som inom de gemensamma stödfunktionerna ska resurser frigöras till kommunens kärnverksamheter.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret har effektiviserat sin handläggning och administration i tillsyns- och bygglovsprocesserna samt i hanteringen av automatiska brandlarm. Det är en av anledningarna till att antalet genomförda tillsyner har ökat. Uppdraget bedöms vara klart under år 2024.

Åtgärder

Föreslå kommunerna ett nytt handlingsprogram enligt lagen om skydd mot olyckor.

Status

Påbörjad

Arbetet fortlöper enligt plan. Samråd med kommunerna och berörda samverkansparter har genomförts under perioden.

En god planering och uppföljning av verksamhet och ekonomi.

Status

Påbörjad

Nämnden har en god planering och uppföljning av verksamheten och ekonomin. Månadsuppföljningar beslutas i nämnden och rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden. Förutom månadsuppföljningar görs två delårsuppföljningar och en årsredovisning som också rapporteras till kommunerna i den gemensamma nämnden. Nämndens verksamhet planeras främst genom att besluta om ett Handlingsprogram för förebyggande verksamhet och räddningstjänst enligt Lagen (2003:778) om skydd mot olyckor. Kommunfullmäktige i Tierp, Uppsala och Östhammars kommuner beslutar om handlingsprogrammet varje mandatperiod. Nämnden planerar sedan sin verksamhet genom att årligen ta fram en verksamhetsplan utifrån handlingsprogrammet, tilldelade kommunbidrag, övrig styrning från de tre kommunerna och gällande lagstiftning.

Uppdrag 3

Utveckla digitala välfärdstjänster för ökad samhällsnytta och ett mer effektivt resursutnyttjande

Den digitala teknikens roll för kommunens ekonomi och samhällets välbefinnande har vuxit snabbt under de senaste årtiondena. För att möta krav och förväntningar behöver kommunen öka takten i digitaliseringen för att kunna erbjuda en enklare vardag för invånare, en öppnare förvaltning som stöder innovation och delaktighet samt högre kvalitet och effektivitet i verksamheten. Behovet av nya digitala verktyg så som e-tjänster, artificiell intelligens (AI) och digitala lärplattformar är stort och med stöd av datadrivet beslutsfattande ska kommunen få ännu bättre beslutsunderlag. Kommunens verksamheter behöver synliggöra de digitala tjänsterna och säkerställa digital inkludering så att de som inte kan eller vill använda digitala lösningar och tjänster inte lämnas utanför. Digitala lösningar behöver alltid prövas mot ökade risker för dataintrång, cyberangrepp och informationsläckage.

Status
Påbörjad

Brandförsvaret har under perioden framför allt fokuserat på utveckling av digitala tjänster för utbildning. En digital lärplattform utvecklas för att underlätta, kvalitetssäkra och effektivisera utbildningsverksamheten.

Uppdraget bedöms vara klart under 2025.

Åtgärder

Utveckla digitala alternativ för rådgivning och utbildning avseende brandsäkerhet.

Status
Påbörjad

Arbete med att utveckla digitala utbildningar primärt för kommunernas medarbetare pågår. Utveckling av brandförsvarets webb pågår.

Uppdrag 4

Stärka kompetensförsörjningen och säkerställa ett hållbart arbetsliv och hälsofrämjande arbetssätt inom kommunkoncernen

Kommunen ska ha en robust grundbemanning med kompetenta medarbetare och en hälsofrämjande arbetsmiljö. Behovet av korta visstidsanställningar och inhyrd Sida 9 personal ska minska under planperioden. Det ska uppnås genom ett systematiskt kompetensförsörjningsarbete med särskilt fokus på kompetensutveckling och kontinuerligt lärande och genom en god arbetsmiljö med hälsofrämjande arbetssätt. Anställningsformen ska i undantagsfall vara tidsbegränsad. Utbildningar som utformas utifrån arbetsmarknadens behov ska säkra den långsiktiga kompetensförsörjningen inom kommunal sektor och i det privata

näringslivet. Den upprepade korttidssjukfrånvaron ska minska och möjligheterna med ökad flexibilitet i arbetslivet tas tillvara. Kommunens utökade friskvårdsbidrag bidrar till en bättre hälsa. Målsättningen är att skapa ett hållbart arbetsliv med lägre sjuktal, fler som arbetar heltid och fler som klarar av ett helt arbetsliv.

Status

Påbörjad

Ett systematiskt arbetsmiljöarbete bedrivs enligt plan och följs upp i facklig samverkan. Introduktionen av nya chefer och medarbetare har utvecklats, och ett större fokus läggs på värdegrund och arbetsmiljö. Åtgärder för att utveckla ledarskap och medarbetarskap pågår.

Förändrade pensionsvillkor för medarbetare i utryckningstjänst och nya arbetstidsregler påverkar brandförsvarets arbete med kompetensförsörjning på kort och lång sikt, och arbete pågår kontinuerligt för att utveckla brandförsvarets kompetensförsörjningsplan.

Arbete med uppdraget kommer fortsätta även nästa år.

Åtgärder

Stärka arbetet med hälsofrämjande arbetssätt och ett hållbart arbetsliv.

Status

Påbörjad

Sjukfrånvaron ligger stabilt kvar på en acceptabel nivå. Andelen medarbetare med högt antal sjukfrånvarotillfällen ligger kvar på ett fåtal och det finns ingen koppling mellan sjukfrånvaro och kön. Antalet långtidssjukskrivna medarbetare är få och omhändertagna i olika planer.

Antalet anmälda tillbud och arbetsskador har sjunkit under första halvåret och ett antagande är att det finns en minskad benägenhet att anmäla lättare skador eller tillbud. Enligt statistiken sker flest olyckor och tillbud vid övning och utbildning.

Arbetsmiljön på Östhammars brandstation är problematisk på grund av dålig ventilation i vagnhall och allmänna utrymmen. Kortsiktiga åtgärder har vidtagits och situationen har blivit bättre, men långsiktiga lösningar är nödvändiga.

I årets medarbetarundersökning sjunker delindex Arbetsituation något men resultatet är fortfarande bra och ligger på 79 procent. Införandet av nya arbetstidsregler bedöms vara en anledning till ett lägre index.

Tillkommande uppdrag

KS-BESLUT: att hos centrala parter arbetsnämnd söka dispens för att medarbetare vid brandförsvaret ska undantas från kollektivavtalens nya regler om dygnsvila.

Beslutspunkten ingick i: Ansökan om dispens från nya regler för dygnsvila (KSN-2023-02878) KS 2023-11-22.

Status

Färdig

De centrala parternas arbetsnämnd har beviljat dispens för sommarsemesterperiod samt för att möjliggöra utbildningar och övningar. Dispensen möjliggör en god bemanning över sommarsemesterperioden samt att utbildnings- och övningsverksamhet kan fortgå under året. Dispensen gäller till och med den sista januari 2024.

Efter årets avtalsrörelse har en ny dispensansökan har skickats in med anledning av förändrade förutsättningar i kollektivavtalen. Den ansökanen har inte hanterats ännu.

NB1.1. Kommunen ska ha ett hållbart och hälsofrämjande arbetsliv (Gemensamt HR-nämnd-/bolagsmål)

Kommunens systematiska arbetsmiljöarbete ska i första hand vara förebyggande och hälsofrämjande. Väl fungerande systematik, rutiner och den löpande dialogen mellan chef och medarbetare skapar förutsättningar för kommunen som arbetsgivare att säkerställa en god organisatorisk, social och fysisk arbetsmiljö. Alla medarbetare har därtill ett individuellt ansvar att aktivt bidra till en god arbetsmiljö.

Samtliga nämnder, styrelser, förvaltningar och bolag ska regelbundet följa upp arbetsmiljön och det systematiska arbetsmiljöarbetet i den egna verksamheten samt säkerställa att en returnering av arbetsmiljöuppgifter kan hanteras på ett bra sätt.

Som arbetsgivarnämnd har kommunstyrelsen en särskild tillsynsplikt för kommunens arbetsmiljö och följer därför upp hur nämnderna tillämpar det systematiska arbetsmiljöarbetet. Dessutom kommer kommunstyrelsen under planperioden särskilt följa upp och analysera de arbetsmiljörelaterade nyckeltalen hållbart medarbetarengagemang, sjukfrånvaro och upprepad kortidssjukfrånvaro samt tillbud och arbetsskador på kommunövergripande nivå.

Status

Påbörjad

Kompetensutveckling av medarbetare i syfte att stärka brandförsvarets förmåga samt att ge medarbetare möjlighet att utvecklas i sina roller är en viktig del. Då medarbetare finns på olika fysiska plaster ordnas gemensamma aktiviteter för att öka sammanhållning och stärka medarbetarskapet. Fysisk aktivitet uppmuntras. Arbetsplatserna ska vara inkluderande där medarbetarna är delaktiga i verksamhetsutvecklingen.

Arbete pågår tillsammans med andra räddningstjänster i räddningsregionen för att se över rekryteringsprocessen och säkerställa relevanta fysiska tester och utveckla den fysiska träningen för ett hållbart arbetsliv.

Åtgärder

Utveckla arbetet med långsiktig kompetensförsörjning.

Status

Påbörjad

Det finns utmaningar i arbetet med den långsiktiga kompetensförsörjningen. De regler som gäller för dygnsvila påverkar den operativa verksamheten negativt. Arbetstidsreglerna och dispensförfarandet kommer ses över av de centrala parterna, vilket är välkommet.

Antalet utbildade brandmän inte möter behovet och skapar konkurrens mellan räddningstjänsterna. Utöver det ser förvaltningen en utmaning i att kunna rekrytera de mest lämpade kandidaterna för chefstjänster då effekten av de förändrade pensionsvillkoren (SAP-R) påverkar i så pass stor omfattning att det kommer att vara ett hinder under flera år framöver.

Utveckling av ledarskap och medarbetarskap som främjar trygghet, tydlighet och tillit.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret har en ledarprofil som beskriver både ledarskap och medarbetarskap inom brandförsvaret. Vid medarbetardialoger pratar chef och medarbetare tillsammans om förväntningar på varandra och förtydligar vilka förväntningarna är. Ledarskapet utvecklas genom kontinuerliga personliga uppföljningar med cheferna samt genom strukturerade chefsdagar och individuella utvecklingsplaner.

Arbets sätt inom brandförsvarets avdelningar och enheter skiljer sig åt. Vissa chefer möter sina medarbetare varje arbetspass, medan andra chefer träffar sina medarbetare mer sällan. De chefer som inte leder sina medarbetare dagligen har kommit längre i arbetet med att sätta upp personliga mål för respektive medarbetare i syfte att leda till personlig utveckling och trygghet i sin roll som medarbetare.

Medarbetarna arbetar med stor frihet under ansvar och utan detaljstyrning. Regelbundna avstämningar mellan chef och medarbetare hålls för att följa upp hur det går för medarbetare att arbeta mot uppsatta mål och om det finns behov av stöd för att komma framåt. I så stor utsträckning som möjligt ges medarbetare utrymme att delta i olika verksamhetsprojekt, och kreativitet främjas genom att lysna på medarbetarnas idéer och förslag.

Arbetsmiljön är inkluderande för alla och det råder aktiv nolltolerans mot diskriminering och kränkningar.

Status
Påbörjad

Brandförsvarets chefer och arbetsledare har genomgått kommunens utbildning "Mångfald och inkludering". Under särskilda chefsdagar fick cheferna och arbetsledarna reflektera och lära sig mer om inkluderande ledarskap.

Det finns inga anmälda kränkningar. I medarbetarundersökningen svarar 90 procent att deras arbete varit fritt från kränkningar från kollegor, medarbetare och chefer under det senaste året. 87 procent svarar att de upplevt att arbetet varit fritt från kränkande och nedvärderande skämt det senaste året.

I januari genomfördes en undersökning för att följa upp hur de nya könsneutrala omklädningsrummen fungerar och hur reglerna för dessa efterlevs. Majoriteten var positiva efter att ha använt de gemensamma utrymmena under minst sex månader. Den sammanvägda upplevelsen fick betyget 4,36 där 5 var högsta betyg.

Personer med olika kön, sexuell läggning och bakgrund attraheras av att arbeta vid Uppsala brandförsvaret.

Status
Påbörjad

Brandförsvaret fortsätter sitt arbete med att visa upp en varierad bild av vilka som arbetar inom förvaltningen, både sociala medier och vid all utåtriktad verksamhet. En handlingsplan för mångfald och inkludering finns, och till exempel har en "prova på-dag" för kvinnor genomförts med lyckat resultat.

För att locka till ett yrke inom räddningstjänsten har brandförsvaret även deltagit vid yrkesmässor i Uppsala och Tierp.

Tierps kommun, Strategiska utvecklingsområden: Verka för stabil och hållbar infrastruktur som skapar förutsättningar för företagande samt ger medborgarna tillgång till en större arbetsmarknad.

Uppsala kommun, Fokusmål 2: Uppsala ska ha ett välmående näringsliv och skapa fler jobb.

Östhammars kommun, Mål: Ett välmående näringsliv.

Ekonomisk hållbarhet skapas genom ett starkt näringsliv och en växande arbetsmarknad i hela kommunen. En stärkt lokal ekonomi och en expansiv jobbtillväxt inom stad och landsbygder är avgörande för att genom stabila skatteintäkter säkra invånarnas välfärd och sociala trygghet. Att nå klimatmålen är en gemensam utmaning men utgör även en betydande möjlighet för näringslivet.

När Uppsala växer och fler arbetar har vi råd att investera i välfärden. Arbete är det som bygger Uppsalas gemensamma välstånd och ger individer ekonomisk frihet och möjlighet att utvecklas. Vårt mål är att alla som kan också ska arbeta och att företagen ska växa och utvecklas. De konkreta åtgärderna för ett bättre näringslivsklimat ska förverkligas och Uppsala ska vara ett nav för företagande och jobb.

Invånare och besökare ges möjlighet till meningsfull fritid och rekreation. Kulturell infrastruktur och det offentliga rummet bidrar till en nära, trygg och inspirerande miljö. Uppsalas stads kärna ska utvecklas i mänsklig skala för ökad trivsel för boende och besökare. Företag väljer Uppsala som ett attraktivt alternativ för expansionsinvesteringar, nyetableringar och företagande. För att öka attraktiviteten ska Uppsala utvecklas som idrotts- och kulturkommun. Ett starkt civilsamhälle skapar mötesplatser där människor har möjlighet att aktivt delta i samhället.

I Uppsala ska stad och land utvecklas tillsammans. Den hållbara stads- och landsbygdsutvecklingen säkerställer likvärdig tillgång till boende, arbete, kommunikationer, samhällsservice och offentliga platser. Uppsala ska vara fysiskt och socialt sammanhållet. I staden ska genomfartstrafiken minska. Samhällsbyggandet ska ske med bevarad och helst ökad kvalitet. Befintliga bostadsområden ska renoveras och förtätas varsamt och med respekt för boende och befintliga miljöer.

Samarbeten med Uppsalas två universitet och de två universitetssjukhusen gör Uppsala till en stark kunskapsstad. I samverkan med bland andra universiteten utvecklas de kunskapsintensiva och exportinriktade branscherna.

I en globaliserad värld sammanlänkas det lokala med den globala utvecklingen. Det blir därför allt viktigare att som kommun förstå och analysera omvärlden, dess skeenden och konsekvenser. Kommunens roll i ett regionalt sammanhang handlar om att stärka kontakter med omkringliggande kommuner, näringsliv, akademi, statliga myndigheter och Region Uppsala för att hitta smarta och effektiva lösningar på gemensamma utmaningar. Det är även centralt att Uppsala kommun samverkar och samarbetar internationellt, med särskilt fokus på samarbeten inom vårt närområde och inom EU.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet bidrar till måluppfyllelse genom att arbetet med myndighetsutövning bedrivs med stort fokus på att förenkla och underlätta för enskilda.

Uppdrag 12

Förenkla företagens vardag genom att utveckla en nytänkande, effektiv och rättssäker företagservice med hög kvalitet.

Uppsala är en kommun där nya och befintliga företag ges förutsättningar att starta och växa. För att stimulera jobbtillväxt behöver det skapas bättre förutsättningar för fler företag att starta, etablera sig, ställa om och växa i kommunen. Företag och företagare ska mötas av bra service med hög tillgänglighet, god förståelse, effektiv handläggning och tydlig kommunikation. Kommunens anseende som affärspartner och som aktiv och framåtblickande samverkanspartner ska öka.

Status

Påbörjad

Myndighetsutövning och annan handläggning sker med fokus på att hjälpa och underlätta för den enskilde. Arbetet med att utveckla e-tjänster fortsätter. Räddningsinsatser genomförs alltid med stort fokus på att ge bästa möjliga stöd till den som drabbas.

Uppdraget bedöms vara klart under året, men utveckling kommer fortsätta löpande.

Åtgärder

Underlätta för företagen vid tillsyn och tillståndsärenden med fokus på effektiv, tillgänglig och rättssäker myndighetsutövning.

Status

Påbörjad

Handläggarna kontaktar företagarna inför tillsyn för att förklara vad en tillsyn innebär samt komma överens om en lämplig tid för genomförandet. Vid tillsynsbesöket förklarar handläggaren utifrån vilken lagstiftning vi genomför tillsynen, hela ärendegången samt vad som kommer hända efter besöket. Om brister upptäcks vid tillsynen och åtgärder behöver vidtas utfärdas ett föreläggande. Ca två veckor efter att föreläggandet mottagits av verksamheten ringer handläggaren upp verksamheten för att reda ut eventuella frågor och säkerställa att verksamheten förstått innebörden av föreläggandet.

Handläggarna har alltid muntlig dialog med sökanden om ansökan om tillstånd för brandfarliga eller explosiva varor avslås.

Flera medarbetare har under året gått utbildning i företagandets villkor, och brandförsvaret har också deltagit i forumet "Uppsala möts" med syftet att främja öppen dialog, samverkan och förståelse mellan kommunen och företagare.

Medarbetare som arbetar med myndighetsutövning har regelbundna avstämningar för ökad samsyn och rättssäker ärendehantering. Information och ansökningsblanketter på hemsidan utvecklas löpande för att underlätta för företaget. Inställningen är att det ska vara lätt att göra rätt.

Uppdrag 15

Stärka Uppsalas position som internationell aktör och driva utveckling i och tillsammans med omvärlden

Genom att driva och delta i relevanta och prioriterade samarbeten och hämta hem erfarenheter som hjälper verksamheten att utvecklas stärks Uppsalas förutsättningar i den internationella konkurrensen. Visat ledarskap och nya nätverk bidrar till att Uppsala kan attrahera fler nyetableringar. För att möta ekonomiskt utmanande tider samtidigt som behovet av utveckling kvarstår ska Uppsala kommun bygga strategisk kapacitet för att använda de möjligheter som

erbjuds att söka extern finansiering genom EU:s fonder och program. När kommunens verksamheter deltar i eller driver EU-projekt ska det finnas en tydlig koppling till kommunens mål, planerad verksamhetsutveckling och en långsiktig plan för implementering av projektet i ordinarie verksamhet.

Status

Påbörjad

Internationellt samarbete pågår i utvecklingen av utbildning och övningsanordningar.

Arbete enligt uppdraget kommer pågå fram till 2026, och därefter löpande i verksamheten.

Åtgärder

Söka breda samarbeten i utvecklingen av brandförsvarets förebyggande och operativa förmåga.

Status

Påbörjad

Samarbeten i olika former är en viktig del i utvecklingen och brandförsvaret samarbetar med många olika aktörer. Exempel på detta är verksamhetens deltagande i MSB:s metod- och teknikutskott, där sitter representanter för räddningstjänstens olika regioner och har en dialog om behovsutveckling kopplat mot operativ förmåga. Brandförsvaret har också deltagit i ett nationellt utvecklingsarbete om myndighetsutövning gällande explosiva varor.

Tierps kommun, Strategiska utvecklingsområden: Stödja en omställning utifrån Agenda 2030:s mål, samt genomföra klimatanpassningar för att klara ett förändrat klimat med osäkrare väderläge.

Uppsala kommun, Fokusbål 3: Uppsala ska leda klimatomställningen.

Östhammars kommun, Mål: Nöjda kommuninvånare.

Det är nu klimatmålen ska nås. Uppsala ska vara världsledande i miljö- och klimatomställningen samt förbättra beredskapen för ett förändrat klimat. Kommunen tar ansvar och motverkar klimatförändringarna genom omställning till klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala 2050. Det ställer krav på kraftfulla insatser inom bland annat transporter, byggande, energi och livsmedel. Samtidigt ökas takten i anpassningar för ett förändrat klimat, inte minst med avseende på nederbördseffekter.

Effekterna av klimatförändringarna i världen blir allt tydligare. Uppsala har i dag en klimatpåverkan som är flera gånger större än vad som är hållbart ur ett globalt perspektiv och mer behöver göras för att nå klimatmålen. Utsläppen ska minska med 10–14 procent per år i kommunen för att ligga i linje med Parisavtalet. Kommunen ska aktivera en koldioxidbudget för den egna verksamheten, och för kommunen som geografiskt område, i syfte att löpande kunna följa upp och vidta åtgärder som minskar kommunens påverkan.

Mer ska göras för att skydda värdefull natur, skydda grund- och dricksvatten, säkerställa ekosystem och gynnsam bevarandestatus för hotade arter samt för att bevara, utveckla och stärka ekologiska samband i landskapet. Livsmiljöer för olika arter ska utvecklas och nyskapas i syfte att stärka den biologiska mångfalden i stadsmiljö och på landsbygd. Fler naturreservat ska bildas och kompensatoriska naturvårdsåtgärder utföras vid markexploateringar. Luft- och livskvalitet ska förbättras i stadskärnan för att värna verksamheter och boende i city.

Kommunens ska samtidigt skapa förutsättningar för alla invånare, verksamheter och företags möjlighet att ställa om till det nya, attraktiva, klimatomställda livet. Fler laddstationer för elfordon ska byggas samtidigt som utbyggnad av gång- och cykelvägar. Stadsmiljön ska förbättras bland annat genom att genomfartstrafiken minskar i syfte att nå en bättre luftkvalitet, ökad tillgänglighet och lägre klimatutsläpp. En stor utmaning för att nå utsläppsmålen är att minska klimatpåverkan av konsumtion och långväga resande, något som kommunen kommer att arbeta vidare med. Innovativa sätt att öka återbrukandet i samhället behöver utvecklas.

Det behövs samhällsförändringar som kräver nya sätt att leda och arbeta för att möta klimatutmaningarna. Därför är innovation centrala i klimatarbetet. Miljö- och klimatdriven verksamhets- och affärsutveckling genomförs via breda samarbeten, bland annat inom Uppsala klimatprotokoll.

Stora satsningar ska göras på en energiförsörjning som bidrar till ett klimatpositivt samhälle, på att ställa klimatkrav vid upphandling och inköp, fortsatt utbyggnad av solenergi, kretsloppslösningar, utfasning av fossila plaster, ekologiskt hållbart jordbruk och att säkra ett hållbart och klimatanpassat byggande. Kommunen ska fullfölja arbetet med att montera solceller på alla kommunala fastigheter där så är möjligt senast 2025.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet bidrar till målet genom att arbeta mot målen i handlingsprogram för skydd mot olyckor. En viktig del är att nämnden deltar i kommunernas plan- och byggprocesser med fokus på riskhänsyn i samhällsplaneringen och ett hållbart brandskydd.

Uppdrag 20

Öka takten i klimatomställningen för att minska växthusgasutsläppen och nå målet om ett klimatneutralt Uppsala 2030 och klimatpositivt Uppsala senast 2050

En koldioxidbudget införs för att löpande följa upp takten i utsläppsminskningar och säkerställa att de åtgärder som genomförs är tillräckliga för att växthusgasutsläppen ska minska i den takt som krävs för att ligga i linje med Parisavtalets åtagande. Från 2021 ska minskningen i Uppsala vara 10–14 procent per år till 2030. Koldioxidbudgeten ska tas fram för de kommunala verksamheternas klimatpåverkan och för kommunen som geografiskt område. Kommunens investeringar ska klimatsäkras och klimatkonsekvensanalyser genomföras vid beslut. Kommunen ska verka för lägre påverkan på klimatet från Uppsalas alla invånare och företag genom samhällsplanering och gemensamt åtgärdsarbete med samhällets aktörer samt genom att uppmuntra invånarnas engagemang. Kommunen ska satsa på energiförsörjning och utveckling som främjar ett klimatpositivt samhälle, med särskilt fokus på utbyggnad av solenergi, hållbara transporter, hållbart byggande och kolinlagring. Bland annat ska fler våtmarker återställas som kolsänkor.

Status
Påbörjad

Anpassning av utbildnings- och övningsverksamhet pågår för att minska utsläpp. Även fordon och transporter ses över. Dialog med fastighetsägare om möjliga energieffektiviseringar och klimatåtgärder är en annan viktig del.

Arbete enligt uppdraget bedöms pågå under hela planerperioden.

Åtgärder

Dialog med fastighetsägare om möjliga energieffektiviseringar vid nybyggnation och i befintliga fastigheter.

Status
Påbörjad

Kontinuerlig dialog med hyresvärd om möjliga energieffektiviseringar. En ny brandstation i Almunge är klar och där installerades solceller på taket. Nya brandstationer planeras i Knutby, Skärplinge och Söderfors och där ska också solceller på taket installeras. Utbyte av armaturer till led-belysning på brandstationerna i Uppsala tätort görs tillsammans med fastighetsägaren.

Effektiva transporter för att minska miljöpåverkan.

Status
Påbörjad

Samordning av materialtransporter sker så strukturerat som möjligt för att hålla nere antalet resor. Vid ärenden som inte är brådskande uppmuntras till användning av el-cykel och resor med kollektivtrafiken. Samåkning sker i större omfattning och handläggare planerar in fler ärenden i samma område under samma resa. När det finns möjlighet väljs digitala möten.

Uppdrag 21

Utveckla det systematiska arbetet för att anpassa Uppsala till ett förändrat klimat. (Alla nämnder och bolag)

Kommunen sätter nu ett nytt mål, att Uppsala ska vara klimatanpassat senast 2040. Uppsala ska vara ett robust samhälle som är anpassat till de klimatförändringar som sker i dag och som inte kan förhindras i framtiden. För att säkerställa att Uppsala är rustat att stå emot konsekvenser av extrema väderhändelser och att liv, hälsa, egendom och miljö med dess djur och natur skyddas mot konsekvenser av ett förändrat klimat behöver kommunen fortsätta och utveckla det aktiva och systematiska arbetet med klimatanpassning. Fokus bör vara på att identifiera och åtgärda kommunens risker samt säkerställa kommunens beredskap att hantera sådana händelser. Arbetet behöver ske samordnat och i bred lokal samverkan med de aktörer som behöver bidra till anpassning av den byggda miljön. Arbetet behöver också ske i dialog med invånare, civilsamhälle och näringsliv för att säkerställa alla samhällsgruppers delaktighet i arbetet med att klimatanpassa kommunen. Arbetet ska ta höjd för att klara av konsekvenserna som bedöms sannolika där världen klarar Parisavtalets 2 graders-mål. Även andra scenarier ska beaktas. I arbetet ska olika modeller för att säkerställa möjligheterna till finansiering av viktiga, gemensamma klimatanpassningsåtgärder utvecklas och belysas

Status

Påbörjad

Räddningsnämndens arbete har i först hand inriktats på att hantera extrema vädersituationer som kan uppstå, till exempel ökad risk för svårsläckta skogsbränder. Utvecklingsarbete med uppdraget kommer att fortgå hela planperioden. Riskhantering i översiktsplanering är en viktig del.

Åtgärder

Utveckla ett systematiskt arbete för att anpassa den brandförebyggande och operativa verksamheten till ett förändrat klimat.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret har anpassat resurser för att hantera en ökad skogsbrandsrisk och andra extrema väder. Beredskapen kan höjas vid behov, till exempel vid vädervarningar.

I till exempel översiktsplanering lyfts vikten av att planera för utryckningsfordons framkomlighet vid översvämningar.

Utveckling av förmåga att hantera störningar till följd av extrema väderförhållanden.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret deltar i olika samverkansforum på lokal och regional nivå i syfte att stärka förmågan i händelse av samhällsstörningar, inklusive sådana som är en följd av extrema väderförhållanden.

Genom ett aktivt arbete med att förbättra brandförsvarets kontinuitetshantering säkerställs att brandförsvaret har förutsättningar att verka även vid störningar till följd av extremt väder. Brandförsvaret har enskilt och tillsammans med de räddningstjänster som ingår i Räddningsregion Östra Svealand en förmåga att exempelvis hantera omfattande skogsbränder som skulle kunna vara en följd av extremt väder.

Tierps kommun, Strategiska utvecklingsområden: Krisberedskapen ska vara hög och medborgarnas förtroende för de demokratiska systemen och det offentliga utgör grunden i samhällstryggheten.

Uppsala kommun, Fokusmål 4: Uppsala ska bli tryggare med jämlika livsvillkor.

Östhammars kommun, Mål: Upplevelsen av trygghet.

I Uppsala kommun är trygghet en rättighet för alla och ingen ska begränsas av otrygghet eller oro att utsättas för brott. Uppsala ska upplevas som en trygg kommun att verka och leva i. Uppsala ska inte ha någon utsatt stadsdel. Uppsala kommuns arbete med trygghet, säkerhet och att förebygga brott är till för att skydda människors liv och hälsa, samhällets funktionalitet, egendom, demokrati, rättssäkerhet och mänskliga fri- och rättigheter. Ett starkt områdesarbete förebygger och förhindrar social oro. Insatser för att bekämpa kriminaliteten kombineras med förebyggande åtgärder som ger resultat. Kommunen ska fortsätta att utveckla samarbetet med polisen för ökad trygghet.

Kommunens verksamhet har jämlikhet, mänskliga rättigheter, demokrati, jämställdhet och rättvisa som utgångspunkt. Kommunen stärker förutsättningarna för alla människor i alla delar av samhället. Alla ska erbjudas en livsmiljö där de kan växa, utvecklas och må bra oavsett individuella förutsättningar. Alla ska känna sig välkomna och inkluderade i kommunens verksamheter och kunna lita på att få det stöd de behöver av samhället. All utveckling ska ske med särskild hänsyn till människor och områden som har sämst socioekonomiska förutsättningar. De som står längst utanför idag ska prioriteras.

Uppsala är en öppen, jämställd och solidarisk kommun som berikas av mångfald och tar ansvar för integrationen. Klyftorna mellan människor och områden ska minska och där är jämställdhetsarbetet särskilt viktigt. Livsvillkoren ska vara lika goda oavsett var i kommunen man växer upp och lever. Kompensatoriska insatser kan krävas för att uppnå det.

I Uppsala ska barn och unga ha en god och trygg uppväxtmiljö som präglas av framtidstro och samhörighet. Att investera i barns utveckling är en av de viktigaste vägarna till social hållbarhet och minskade skillnader i hälsa och utbildning. Barnets bästa ska alltid sättas i främsta rummet. Barnperspektivet ska genomsyra stadsplaneringen. Valfärd och god folkhälsa ska bygga ett hållbart Uppsala.

Alla barn ska kunna se sina föräldrar gå till jobbet. En lyckad integration leder till att fler arbetar. Kommunen ska satsa på att säkerställa att fler som idag står långt från arbetsmarknaden kommer in i arbete.

Boendesegregationen måste brytas. Kommunen kommer svara mot de utmaningar som finns på bostadsmarknaden. Många av Uppsalas hushåll har en osäker boendesituation eller är trångbodda och riskerar att drabbas av ökande priser på el och värme. Behoven av bostäder med lägre boendekostnad är stora och kommunen behöver stärka arbetet för att säkra boendevillkoren.

Kommunen ska ha en god krisberedskap för att kunna hantera olika sorters samhällsstörningar och förmågan till civilt försvar ska stärkas.

Bedömning

I hög grad uppfyllt

Nämndens verksamhet har till övervägande del lett till de resultat den vill se inom målet. Nämndens arbete för skydd mot olyckor bidrar till måluppfyllelse.

Uppdrag 26

Utveckla kommunens förmåga att förebygga och bekämpa ungdomsbrottslighet och kriminalitet. Med gemensamma prioriteringar arbetar kommunen och polisen för nolltolerans mot brott och för ett tryggare Uppsala på både kort och lång sikt. Den senaste tidens våldsvåg i Sverige har även drabbat Uppsala hårt, för att vända utvecklingen behöver hela samhället bidra. Kommunens kraftsamling kommer kräva alla nämnders och bolagsstyrelsers insatser. Samarbetet mellan kommunala förvaltningar och bolag, polismyndigheten, brottsförebyggande rådet, övriga myndigheter, näringsliv och civilsamhälle ska fördjupas och effektiviseras för att förebygga, förhindra och bekämpa kriminalitet. Kunskapsbaserat arbetssätt och beprövade metoder ska användas i syfte att vända utvecklingen i utsatta områden, förebygga skjutningar och grovt våld och motverka rekrytering av unga till kriminella grupperingar. Arbete med den fysiska platsens betydelse, utformning, attraktivitet och trivsel samt ökad närvaro är en del av det brottsförebyggande arbetet. Myndighetssamverkan ska öka för att bekämpa den organiserade brottsligheten, de kriminellas ekonomi och utnyttjande av välfärdssystemen.

Status
Påbörjad

Brandförsvaret bidrar bland annat genom möten med skolelever på högstadiet. Brandförsvaret deltar också vid andra samarbeten, till exempel fritidsaktiviteter för unga.

Processer för tillstånd- och tillsynsprocesser gällande hantering av explosiva varor utvecklas i syfte att minska kriminellas åtkomst till sprängämnen.

Brandförsvaret har bidragit med resurser till MSB:s arbete med ett regeringsuppdrag för att utveckla arbetet med att förebygga och förhindra illegala sprängningar. Brandförsvaret har också samarbete med MSB kring införandet av ett nationellt tillståndsregister för brandfarliga och explosiva varor.

Under 2025 kommer fortsatt utveckling vara en del av löpande verksamhet.

Åtgärder

Samarbete med främst andra kommunala förvaltningar och polisen för att förebygga social oro.

Status
Påbörjad

Informationsinsatser vid skolor prioriteras vid brandtillbud och skadegörelse.

Tillsammans med polis och ambulans möta skolelever i brottsförebyggande syfte ("PAR").

Status
Påbörjad

Information tillsammans med polis och ambulans (PAR) riktad till årskurs 8 har genomförts under våren. Detta har samordnats av polisen och kommer att fortsätta i höst igen.

Uppdrag 30

Påskynda integrationen för en snabbare etablering av nyanlända

Integrationen ska främjas genom att stötta fler nyanlända att klara av skolan och etablera sig snabbare på arbetsmarknaden. Alla utbildningsformer ska se till och följa upp att genomströmningen för nyanlända är snabb och att målgrupperna får relevant stöd för detta.

Kommunen ska skapa förutsättningar för att fler nyanlända får en varaktig försörjning. Möjligheter där arbete eller praktik kombineras med språkundervisning ska utökas och fler jobb tillhandahållas till Uppsalabor med kompetens men med bristande svenska. Näringslivet och den ideella sektorn är viktiga partners i detta arbete. Särskilt fokus ska läggas på utrikes födda flickor och kvinnors delaktighet i samhället. Fler familjecentraler ska ge föräldrar ett samlat stöd i sitt föräldraskap tillsammans med SFI-utbildning. Kommunen ska bidra till att fler barn och unga tar del av fritidsaktiviteter nära sina hem och att andelen som är med i en förening, klubb, sällskap eller organisation ökar. Demokratistärkande arbete och insatser för att öka kunskapen om hur myndigheter fungerar ska genomföras tillsammans med ideella aktörer för att stärka tilliten till samhället.

Status

Påbörjad

Nämndens kärnverksamhet bidrar inte särskilt till uppdraget. Brandförsvaret bidrar till SFI-utbildningar med information om brandskydd och brandförsvaret.

Åtgärder

Information om brandskydd och kommunal räddningstjänst till nyanlända.

Status

Påbörjad

Som en del av samhällsorienteringen som erbjuds av kommunerna hålls informationsmöten om brandförsvaret och brandskydd. Beroende på målgruppens språkkunskaper genomförs utbildningen med tolk eller på engelska av föreläsaren.

Uppdrag 32

Stärka arbetet med att främja psykisk hälsa och förebygga och hantera ökad psykisk ohälsa.

Den psykiska ohälsan ökar i samhället, även bland barn och unga. Psykisk ohälsa grundar sig bland annat i arbetslöshet, ekonomisk oro, isolering, utanförskap, hög arbetsbelastning, sorg och utsatthet för våld och förtryck. Att stärka skyddsfaktorer som trygg närmiljö, bra boende, utbildning, goda levnadsvanor, sociala relationer och meningsfyllda aktiviteter skapar förutsättningar för psykiskt välbefinnande. Kommunen behöver fokusera på främjande och förebyggande åtgärder, utveckla samverkan med Region Uppsala och civilsamhället, samt ge extra stöd till utsatta grupper. Skolan har ett särskilt ansvar för att främja hälsa och arbeta förebyggande mot psykisk ohälsa. Barn- och elevhälsan är en första viktig instans för att kunna fånga upp elever som inte mår bra. Samverkan mellan kommunen inklusive barn- och elevhälsan, regionens första linjens psykiatri och barn- och ungdomspsykiatri (BUP) ska underlättas. Den utvecklade samverkan ska bidra till bättre kontinuitet för barn och unga med psykisk ohälsa för att säkerställa att de får rätt stöd från rätt instans vid rätt tillfälle.

Status

Färdig

Brandförsvaret rycker ut vid hot om suicid tillsammans med polis och ambulans. Sedan några år tillbaka är brandförsvarets medarbetare utbildade i akut omhändertagande av suicidal person.

En utbildningsinsats för medarbetare vid brandförsvaret har genomförts. Utbildningen omfattade varningstecken för psykisk ohälsa och vad man kan göra för att stötta. Genom samtalsövningar ges möjlighet att öva på hur man kan agera när någon har det svårt.

Brandförsvaret har också ett särskilt krisstöd till egen personal efter svåra räddningsinsatser.

Arbete fortsätter som en del i den löpande verksamheten.

Åtgärder

Genomföra akuta räddningsinsatser vid hot om suicid.

Status

Färdig

Brandförsvaret rycker ut vid hot om suicid tillsammans med ambulans och polis.

Stöd till medarbetare vid svårare räddningsinsatser och traumatiska händelser.

Status

Färdig

Brandförsvaret har särskilt utbildade "kamratstödjare" för att vara behjälpliga och genomföra avlastande samtal efter svårare räddningsinsatser och traumatiska händelser. Utöver de egna kamratstödjarna finns akut hjälp att få genom företagshälsovården när det behovet finns.

Uppdrag 35

Utveckla kommunens krisberedskap och det civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Kommunens förmåga till civilt försvar tar sin utgångspunkt i kommunens krisberedskap och syftar till att inför och under höjd beredskap och ytterst krig, värna befolkningen, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna samt bidra till Försvarsmaktens förmåga att möta ett väpnat angrepp. Planering för att minska sårbarheter, stärka kontinuitetshandling och öka förmågan att hantera samhällsstörningar behöver fortsätta och planeringen för civilt försvar stärkas i alla verksamheter. Kommunala trygghetspunkter ska vara ett led i detta arbete. Ett systematiskt arbete med utbildning och övning krävs inom kommunens verksamheter och i samverkan med civilsamhället. Samverkan med civilsamhället i krisberedskapsfrågor är av största vikt. Beredskap krävs även för att kunna arbeta analogt när vardagens tillgängliga teknik inte längre fungerar.

Status

Påbörjad

Arbete för att stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar samt att stärka förmågan till räddningstjänst under höjd beredskap pågår. Samarbetet inom kommunen har utvecklats, bland annat i arbetet med krigsorganisation och försörjningsberedskap.

Arbete med uppdraget kommer fortgå under hela planperioden.

Åtgärder

Samarbete i kommunerna och med andra aktörer för att utveckla krisberedskapen och civila försvaret i syfte att stärka samhällets motståndskraft.

Status

Påbörjad

Brandförsvaret deltar i olika samverkansforum på lokal och regional nivå i syfte att stärka förmågan i händelse av samhällsstörningar. På lokal nivå deltar brandförsvaret bland annat i Uppsala kommuns beredskapsnätverk och har löpande samarbete med enheten för krisberedskap och civilt försvar. Motsvarande samarbete finns med beredskapssamordnarna i Tierp och Östhammars kommuner.

Brandförsvaret deltar även i Länsstyrelsens olika nätverk inom C-sam samt samarbeten inom Räddningsregion östra Svealand.

Tillkommande uppdrag

KS-BESLUT: Uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut

Att-sats: att uppmana samtliga nämnder att höja beredskap och genomföra övningar i syfte att de verksamheter de ansvarar för ska stå väl rustade att arbeta analogt i händelse av att digitala funktioner slås ut.

Besluts punkten ingick i: Inriktning avseende Uppsala kommuns agerande med anledning av kriget i Ukraina (KSN-2022-00704).

Sammanträde: KS 2022-03-09

Färdig

Brandförsvaret har sett över analoga rutiner i händelse av att kritiska digitala funktioner slås ut.

KS-BESLUT: I dialog inom kommunen vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden med anledningen av kriget i Ukraina.

Att-sats: att uppdraga åt kommunledningskontoret att vidta nödvändiga åtgärder för att på kort sikt stärka kommunens robusthet, resiliens och redundans mot allvarliga störningar inom relevanta områden.

Att-sats: att hemställa till övriga nämnder och bolagsstyrelser att i dialog med kommunledningskontoret göra detsamma.

Besluts punkten ingick i: Inriktning avseende Uppsala kommuns agerande med anledning av kriget i Ukraina (KSN-2022-00704).

Sammanträde: KS 2022-03-09

Status

Färdig

Arbetet med att stärka brandförsvarets krisberedskap och förmåga att verka under höjd beredskap fortgår löpande. Med anledning av omvärldsläget har arbete bedrivits i en särskild organisation under 2022 och 2023. Denna organisation har arbetat för att snabbare och på kort sikt ytterligare stärka brandförsvarets förmåga att verka under störningar. Åtgärder har vidtagits bland annat gällande reservkraft, drivmedel, mat, vatten, alarmering och skalskydd.

Styrelsen Gästrike Vatten AB

Delårsrapport tertial 2 per 31 augusti 2024 Gästrike Vatten AB

Förslag till beslut

Gästrike Vatten AB:s styrelse beslutar

- att godkänna förslag till Verksamhetsrapport inklusive tertialbokslut per 31 augusti för Gästrike Vatten AB
- att överlämna Verksamhetsrapport inklusive tertialbokslut per 31 augusti till ägarkommunerna Gävle, Hofors, Ockelbo, Älvkarleby och Östhammar

Ärendebeskrivning

Redovisning av Verksamhetsrapport inklusive tertialbokslut innefattar perioden maj – augusti 2024. Verksamhetsrapporten är gemensam för samtliga bolag inom Gästrike Vatten koncernen och innehåller övergripande målanalys, prognos för innevarande räkenskapsår, väsentliga händelser och avvikelser, riskbedömning samt kapitalberedskap.

Utfallet till och med augusti vad gäller bolagets totala kostnader är 7,8 mnkr lägre än budget. Det innebär att 7,8 mnkr mindre än budgeterat har fördelats till anläggningsbolagen. Avvikelsen är fullt ut relaterad till personalkostnaderna som är ca 8 mnkr lägre än budget, detta till följd av att medelantalet anställda under perioden inte riktigt har varit i nivå med budget, samt att sommarens semesteruttag innebär lägre kostnad just dessa månader. Även avskrivningskostnaderna underskrider budget med ca 1 mnkr, kopplat till finansiell leasing av fordon samt en senarelagd aktiveringstidpunkt för 2023 års investeringar (inköp av vattentankar), men de "möts" av förhöjda verksamhetskostnader efter att konsulter tagits in i större omfattning än planerat för att täcka upp för ej genomförda rekryteringar, samt prisökningar inom IT som inte var kända då budgeten fastställdes.

Prognosen för helåret är att bolagets totala kostnader kommer att vara i nivå med budget, om än med en mindre omfördelning mellan de olika delposterna. Prognosen är dock mycket osäker och förutsätter en hög rekryteringstakt fram till årsskiftet, både för att ersätta medarbetare som har slutat under sommaren/hösten, men också för att möta ett ökat personalbehov främst mot Gävle Vatten. Stor risk finns för att det inte kommer att lyckas fullt ut i beräknad takt och omfattning då det är svårt att hitta rätt kompetens och erfarenhet till vissa befattningar, samtidigt som det å andra sidan finns risk för ökade verksamhetskostnader i form av tillkommande rekryteringskostnader och/eller konsultkostnader som kan komma att behöva tas in för att täcka upp för eventuellt ej genomförda rekryteringar. Nivån på dessa tillkommande och avgående "riskposter" är svårt att bedöma, vilket innebär att den totala kostnadsprognosen är mycket osäker.

Prognosen för investeringar är 1 mnkr lägre än budget för helåret. Utfallet hittills avser inköp av nödvattentankar som påbörjades 2023, men där leverans och fakturering inte hann ske fullt ut före årsskiftet. Inga ytterligare investeringar är planerade under 2024.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Verksamhetsrapport för Gästrike Vatten AB med dotterbolag tertialbokslut delår 2 samt prognos 2024 (*DokumentID 20240925-00110*)

Bilaga 2. Delårsrapport tertial 2 augusti 2024 Gästrike Vatten AB (*DokumentID 20240913-00064*)

Föredragande i ärendet Lena Blad, Vd

Statistikrapport av ej verkställda beslut

Omsorgskontoret, Kvartal 2 2024

Innehållsförteckning

1	Statistikrapport av ej verkställda beslut	3
1.1	Bakgrund	3
1.2	LSS beslut	3
1.3	SoL beslut.....	5

1 Statistikrapport av ej verkställda beslut

1.1 Bakgrund

Enligt 16 kap § 6 h Socialtjänstlagen (SoL) skall individ- och familjenämnden kvartalsvis lämna en statistikrapport till fullmäktige över hur många av nämndens gynnande beslut enligt 4 kap 1 § SoL som inte har verkställts inom tre månader från dagen för respektive beslut.

Nämnden skall vidare ange vilka typer av bistånd dessa beslut gäller samt hur lång tid som har förflutit från dagen för respektive beslut. Samma rapporteringsskyldighet gäller för beslut som inte verkställs på nytt efter avbrott i verkställigheten. Det skall också framgå hur stor del av de ej verkställda besluten som gäller bistånd till kvinnor respektive män.

Enligt Lag om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) § 28h gäller en motsvarande rapporteringsskyldighet för beslut om insatser enligt 9 § LSS.

1.2 LSS beslut

Nr	Beslutsdatum/ Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
1	2024-03-20	Daglig verksamhet 9§10 LSS	Saknar plats (ex. har kö, behov av/pågående sanering/ reovering/ombyggnation).	M	102
2	2024-02-13	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Den enskilde har tackat nej till erbjudande.	M	138
3	2024-03-07	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	M	115
4	2024-01-11	Korttidsvistelse (okänd vistelseform) 9§6 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	M	171
5	2024-01-11	Korttidsvistelse (okänd vistelseform) 9§6 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	K	171
6	2023-06-26	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	M	370
7	2023-06-21	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	K	336

Nr	Beslutsdatum/ Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
8	2023-05-22	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Medverkar inte till verkställighet.	K	388
9	2023-11-14	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	M	229
10	2023-12-14	Korttidsvistelse i form av korttidshem 9§6 LSS	Den enskilde har tackat nej till erbjudande.	K	199
11	2023-05-01	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	M	426
12	2024-01-01	Biträde av kontaktperson 9§4 LSS	Resursbrist, saknar lämplig personal/uppdragstagare	M	181

1.3 SoL beslut

Nr	Beslutsdatum/ Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
1	2024-03-12	Hemtjänst	Medverkar inte till verkställighet.	M	110
2	2024-02-28	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Den enskilde har tackat nej till erbjudande.	K	123
3	2024-03-01	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Den enskilde har tackat nej till erbjudande.	K	121
4	2024-03-21	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Saknar plats (ex. har kö, behov av/pågående sanering/renovering/ombyggnation).	K	101
5	2024-03-25	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Saknar plats (ex. har kö, behov av/pågående sanering/renovering/ombyggnation).	K	97
6	2024-03-26	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Resursbrist, saknar ledig bostad.	K	96
7	2024-03-27	Särskilt boende för äldre (5 kap. 5 eller 7§§. SoL)	Resursbrist, saknar ledig bostad.	M	95
8	2022-11-01	Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/ uppdragstagare.	M	607
9	2023-02-01	Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/ uppdragstagare.	M	515
10	2023-08-01	Kontaktperson	Resursbrist, saknar lämplig personal/ uppdragstagare.	M	334
11	2023-06-13	Kontaktperson	Otydlighet eller brister i den egna organisationen.	K	383
12	2023-12-29	Råd och stöd	Otydlighet eller brister i den egna organisationen.	M	184
13	2023-12-10	Kontaktperson	Otydlighet eller brister i den egna organisationen.	K	203
14	2024-03-27	Kontaktperson	Den enskilde och/eller företrädare/anhörig är	K	95

Nr	Beslutsdatum/ Avbrott	Beslut	Orsak till att beslutet inte verkställts	Kön	Dagar räknat från beslutsdatum
			tveksam till beviljat bistånd/insats.		

Östhammar Vatten AB
Org.nr 559099-4447

1 (4)

Resultaträkning

	Not	2024-01-01 -2024-08-31 (8 mån)	2023-01-01 -2023-12-31
Nettoomsättning	2	41 620 980	67 552 263
Övriga rörelseintäkter	3	1 879 926	4 826 604
		43 500 906	72 378 867
Rörelsens kostnader			
Produktionskostnader		-11 170 511	-17 677 550
Övriga externa kostnader	4, 5	-22 607 633	-37 652 942
Avskrivningar av materiella anläggningstillgångar		-6 605 328	-9 735 933
		-40 383 472	-65 066 425
Rörelseresultat		3 117 434	7 312 442
Resultat från finansiella poster			
Övriga ränteintäkter och liknande resultatposter	6	23 111	57 516
Räntekostnader och liknande resultatposter	7	-6 716 727	-6 955 907
		-6 693 616	-6 898 391
Resultat efter finansiella poster		-3 576 182	414 051
Resultat före skatt		-3 576 182	414 051
Skatt på årets resultat	8	0	-414 051
Årets resultat		0	0
Ej bokfört resultat		-3 576 182	0

Östhammar Vatten AB
Org.nr 559099-4447

2 (4)

Balansräkning	Not	2024-08-31	2023-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
<i>Immateriella anläggningstillgångar</i>			
Koncessioner, patent, licenser, varumärken samt liknande rättigheter	9	275 440	269 428
		275 440	269 428
<i>Materiella anläggningstillgångar</i>			
Byggnader och mark	10	15 190 199	15 845 354
Maskiner och andra tekniska anläggningar	11	274 416 061	270 756 524
Inventarier, verktyg och installationer	12	11 589 897	11 799 830
Pågående nyanläggningar och förskott avseende materiella anläggningstillgångar	13	45 218 543	40 899 265
		346 414 700	339 300 973
<i>Finansiella anläggningstillgångar</i>			
Uppskjuten skattefordran	14	300 066	300 066
		300 066	300 066
Summa anläggningstillgångar		346 990 206	339 870 467
Omsättningstillgångar			
<i>Kortfristiga fordringar</i>			
Kundfordringar		865 972	1 874 845
Fordringar koncernföretag	15	0	167 480
Fordringar Östhammar Kommun	15	4 087 075	2 855 068
Övriga fordringar		4 432	1 241 405
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		39 231	75 631
		4 996 710	6 214 429
Summa omsättningstillgångar		4 996 710	6 214 429
SUMMA TILLGÅNGAR		351 986 916	346 084 896

Östhammar Vatten AB
Org.nr 559099-4447

3 (4)

Balansräkning	Not	2024-08-31	2023-12-31
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital			
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital	17	100 000 100 000	100 000 100 000
<i>Fritt eget kapital</i>			
Balanserad vinst eller förlust	18	10 000 000 10 000 000	10 000 000 10 000 000
Summa eget kapital		10 100 000	10 100 000
Avsättningar			
Övriga avsättningar	19	1 560 000 1 560 000	1 560 000 1 560 000
Långfristiga skulder			
Skulder till kreditinstitut	20	267 391 374	225 496 124
Övriga skulder	21	28 933 737 296 325 111	28 882 033 254 378 157
Kortfristiga skulder			
Checkräkningskredit Gävle Kommun	16	4 400 415	33 775 113
Skulder till kreditinstitut		29 796 000	29 796 000
Leverantörsskulder		3 479 586	9 671 143
Skulder koncernföretag	15	3 321 382	0
Skulder Östhammar kommun	15	396 250	0
Aktuella skatteskulder		493 685	584 951
Övriga skulder		544 143	7 371
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	22	5 146 526 47 577 987	6 212 161 80 046 739
SUMMA EGET KAPITAL OCH SKULDER		355 563 098	346 084 896
Ej bokfört resultat		-3 576 182	0

Östhammar Vatten AB
Org.nr 559099-4447

4 (4)

Kassaflödesanalys

	Not	2024-01-01 -2024-08-31 (8 mån)	2023-01-01 -2023-12-31
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster	23	-3 576 182	414 051
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	24	6 657 032	10 358 667
Betald skatt		-91 266	-149 396
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändring av rörelsekapital		2 989 584	10 623 322
Kassaflöde från förändring av rörelsekapitalet			
Förändring av kortfristiga fordringar		1 050 239	-2 567 165
Förändring av kortfristiga skulder		-32 210 005	-4 910 735
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-28 170 182	3 145 422
Investeringsverksamheten			
Investeringar i immateriella anläggningstillgångar		-6 012	-269 428
Investeringar i materiella anläggningstillgångar		-13 719 056	-31 657 131
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-13 725 068	-31 926 559
Finansieringsverksamheten			
Upptagna lån		72 090 000	32 472 137
Amortering av lån		-30 194 750	-3 691 000
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		41 895 250	28 781 137
Årets kassaflöde		0	0
Likvida medel vid årets slut		0	0

Östhammar Vatten AB
Org.nr 559099-4447

5 (5)

Styrelsen Östhammar Vatten AB

Delårsrapport tertial 2 per 31 augusti 2024 Östhammar Vatten AB

Östhammar Vatten AB:s styrelse beslutar

- att godkänna förslag till Verksamhetsrapport inklusive tertialbokslut per 31 augusti för Östhammar Vatten AB
- att överlämna Verksamhetsrapport inklusive tertialbokslut per 31 augusti till Östhammar kommun

Ärendebeskrivning

Redovisning av Verksamhetsrapport inklusive tertialbokslut innefattar perioden maj – augusti 2024. Verksamhetsrapporten är gemensam för samtliga bolag inom Gästrike Vatten koncernen och innehåller övergripande målanalys, prognos för innevarande räkenskapsår, väsentliga händelser och avvikelser, riskbedömning samt kapitalberedskap.

Utfallet till och med augusti visar ett resultat på -3,6 mnkr, vilket är 3 mnkr högre än periodens budget. Närmare 2 mnkr av den positiva avvikelsen förklaras av lägre kapitalkostnader än budgeterat, till följd av såväl en sänkt investeringsprognos som av ett mer gynnsamt ränteläge än i de antaganden som gjordes förra hösten då budgeten fastställdes. Resterande ca 1 mnkr av avvikelsen är kopplad till verksamhetsprojekten, där kostnader ofta inte faller ut jämnt fördelat över året. Periodens intäkter är ca 0,5 mnkr lägre än budget, samtidigt som verksamhetskostnaderna underskrider budget med ungefär lika mycket.

Prognosen för helåret är ett resultat på -8 mnkr. Det är ca 1 mnkr bättre än budgeterat, och ca 2 mnkr över den prognos som lämnades vid tertial 1. Fortsatt låga kapitalkostnader och en nedjusterad prognos för verksamhetsprojekt är även på helårsbasis de faktorer som bidrar till ett förbättrat resultat i förhållande till budget. Däremot förväntas verksamhetskostnaderna komma att öka under hösten, främst kopplat till fördelade personalkostnader från Gästrike Vatten. Dessa har inte fallit ut jämnt över året utan har varit låga under tertial 1 och 2, men bedöms komma att öka under tertial 3 i takt med att rekryteringar genomförs och semesterperioden är över. Dock finns en stor osäkerhet i bedömningen rörande personalkostnader. De totala intäkterna bedöms på helårsbasis bli ca 0,5 mnkr lägre än budget.

I prognosen ingår 0,4 mnkr avseende kostnad för utökad ansvarsutredning av regresskrav efter skyfallet i början av augusti 2021. Detta arbete bedöms fortsätta även under 2025, total kostnad är ännu osäker. Ingen utökad kostnad för utbetalning av regresskrav till försäkringsbolag har beaktats då prognosen i nuläget är alltför osäker.

Prognosen för totala investeringar är drygt 40 mnkr lägre än budget, varav ca 27 mnkr avser förskjuten tidplan när det gäller Alunda Reningsverk. För program VA-utveckling Östra Östhammar är bedömningen att helårsutfallet kommer att vara i nivå med budget, om än med viss omfördelning mellan ingående projekt i enlighet med den reviderade programplan som arbetades fram under våren.

Beslutsunderlag

Bilaga 1. Verksamhetsrapport för Gästrike Vatten AB med dotterbolag tertialbokslut delår 2 samt prognos 2024 (*DokumentID 20240925-00110*)

Bilaga 2. Delårsrapport tertial 2 augusti 2024 Östhammar Vatten AB (*DokumentID 20240913-00077*)

Föredragande i ärendet Lena Blad, VD

Östhammar 20241028

Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg

Ordning och reda i kommunens ekonomi?

Redan i Centerpartiets budgetförslag för 2025 avsatte vi medel för en total genomlysning av vård- och omsorgsområdet i Östhammars kommun, med motiveringen att vi måste bryta trenden av ekonomiska och verksamhetsmässiga brandkårsutryckningar. En sådan genomlysning ska naturligtvis göras i nära samverkan med dem som arbetar ute i verksamheterna. Vårt förslag vann inte gehör. Tyvärr ser vi nu åter hur kostnaderna skenar och det politiska styret verkar sakna förmåga att komma till rätta med krisen.

Man kan läsa inlägg i media där personal från olika nivåer inom vård- och omsorg larmar om egen oro och den omöjliga situation som M-KD-SD-BoA-budgeten för 2024 leder till. Mot denna bakgrund ter det sig helt verklighetsfrämmande att verksamheten 2025 ska utgå från den budget som den styrande majoriteten röstade igenom i juni. Ett orimligt högt resultatmål, skattesänkning och uppenbarligen felaktiga prioriteringar inom flera områden, inte minst vård- och omsorg.

Det finns ingen quick fix, men ett rimligt krav idag är det läggs en ändringsbudget för år 2025 med realistiskt överskottsmål och medelstildelning som ger förutsättningar att bedriva såväl lagstadgad verksamhet som att ha en bra arbetssituation för anställda och ett gott liv för de medborgare som berörs av vård- och omsorgsverksamheten.

Min fråga till kommunstyrelsens ordförande är alltså hur du avser att hantera den på flera sätt krisartade situationen inom framför allt vård- och omsorgsområdet.

Josefine Nilsson, gruppledare Centerpartiet

Svar på interpellation från Centerpartiet:

Ordning och reda i kommunens ekonomi

Hur avser du att hantera den på flera sätt krisartade situationen inom framför allt vård- och omsorgsområdet?

En åtgärdsplan för budget i balans för äldreomsorgen har tagits fram av omsorgskontorets ledningsgrupp. I planen fokuseras på att effektivisera verksamheten. Genom att införa ett anställningsstopp, arbeta för att minska sjuktagen och övertiden samt optimera schemalaggningen åstadkoms de nödvändiga åtgärderna. Alla chefer i förvaltningen har ett budgetansvar för sin egen enhet och för att hålla sin budget i balans och för att lägga fram förslag på vad som behöver göras för åstadkomma detta. Inför budgetarbetet 2025 kommer alla chefer att få presentera sina respektive åtgärdsplaner för hur man når en budget i balans.

Vård- och omsorgsnämnden har fått tillskott på 28 mnkr varav 7,7 mnkr tillförts utöver kommunens resursfördelningsmodell. Detta tillskott kombinerat med ovan beskrivna åtgärder beräknas bidra till förbättrade siffror för nämnden.

Det är var nämnds ansvar att kontinuerligt följa och i ett tidigt skede reagera på indikationer om budgetavvikelser och då skyndsamt anpassa verksamheten. Verksamhetsanpassningar och dess effekter för nämndens ekonomi tar lång tid. I beslutad budgethandling för 2025 så instrueras nämnderna att vid negativ budgetavvikelse anmäla detta till kommunstyrelsen samt redogöra för orsaker och de åtgärder som nämnden planerar att vidta.

Ett arbete pågår även med att ta fram avgifter som avspeglar de mer korrekta kostnaderna inom omsorgen. Detta är en central del i att produktionen både får finansiering för sitt utförda arbete, men även för att kunna lägga en ännu mer korrekt budget för nämnden. På det sättet kan politiken och verksamheten se exakt vilka delar som är underfinansierat och vad som behöver effektiviseras.

Kommer en ändringsbudget att tas fram för 2025?

Kommunen har under 2024 haft ovanligt höga kostnader inom en rad områden såsom el, vatten och uppvärmning, snöskottning samt löpande underhåll av våra fastigheter. Därtill har ett antal tidigare påbörjade projekt kostnadsförts i sin helhet, som skulle ha genomförts för flera år sedan men aldrig blivit av. Detta är exempelvis en ny sporthall i Östhammar och utbyggnation av Olandsskolan. Dessa har medfört en engångskostnad om dryga 6 miljoner kronor för 2024.

Specifikation av särskilda kostnader 2024

Projekt som ej slutförts och som har kostnadsförts 2024: ca 6 mnkr
Skadegörelse Krutudden: ca 0,2 mnkr
Brand Kristinelundsskolan: ca 2,8 mnkr*
*Försäkringsersättning om 12-15 mnkr beräknas inkomma under 2024

För 2025 ser vi följande utsikter som gör att vi inte planerar för en ändringsbudget,

Senaste skatte- och bidragsprognosen indikerar att intäktssidan blir ca 7 mnkr högre än vad vi budgeterat för. Detta trots att Östhammars kommuns befolkning är lägre än vad vi budgeterat för.

Räntan är på väg ned och spekulationer finns om en dubbelsänkning av räntan den 7/11. Att räntan ska gå ned är något vi räknat med. Det innebär att inlåningsräntan kommer vara lägre än 2024. Ett exempel på dessa effekter är att de finansiella kostnaderna har gått från 5,2 mnkr T1 2023 till 7,8 mnkr T1 2024 och prognosen för 2024 är en kostnad på 11 mnkr.

Prognosen över inflationen 2025 är att den kommer stabiliseras på en låg nivå, i närheten av riksbankens mål om 2%. Detta torde innebära att våra pensionskostnader kommer stabiliseras och fluktuera mindre. I Skandias senaste prognos, per delåret, anges att våra totala pensionskostnader minskar från ca 160 mnkr till ca 110 mnkr. Minsken av detta kommer synas framförallt i att PO-påslaget som minskar kraftigt. Den lägre nivån på PO-påslaget finns inräknad i budgeten för 2025.

Just nu är prognosen att arbetskraftskostnaden för kommuner kommer sjunka med 0,7 % för 2025. I kommunens budget för 2025 har arbetskraftskostnaden istället räknats upp med 0,7 %. Förändrad inflation samt utfall av lönerörelsen 2025 kan komma att påverka så att utfall blir annat än vad som just nu prognosticeras.

I budget 2025 finns ett ofördelat reformutrymme om 5 mnkr, för att stötta upp dess verksamheter utifrån behov.

Detta arbete slutar såklart inte där, men det blir mycket tydligare under 2025 gällande vilka delar av organisationen som behöver effektiviseras och vilka delar som har varit extraordinära kostnader.

Fabian Sjöberg (M), kommunstyrelsens ordförande

Kommunfullmäktige, 5 november 2024

Ärendenumrering:

Nr	Ärende
§ 178	Val av justerare
§ 179	Fastställande av föredragningslistan
§ 180	Allmänhetens frågestund
§ 181	Information
§ 182	Antagande av dagvattenpolicy, riktlinjer för hantering av dagvatten samt handlingsplan för dagvattenarbete
§ 183	Bostadsförsörjningsprogram 2024-2027
§ 184	Ekonomisk uppföljning augusti 2024 och helårsprognos 2024 Östhammars kommun
§ 185	Delårsrapport per 2024-08-31 samt helårsprognos 2024 för Östhammars kommun
§ 186	Nämndernas delårsrapporter per augusti 2024 samt helårsprognos 2024
§ 187	Upphävande av styrdokument, Ledarpolicy och Riktlinje gällande fördelning av arbetsmiljöuppgifter
§ 188	Reviderade styrdokument för informationssäkerhet
§ 189	Revidering av Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda
§ 190	Antagande av IT-säkerhetspolicy
§ 191	Valärende, ersättare i Krisledningsnämnden
§ 192	Valärende; val av nämndeman
§ 193	Valärende, ersättare i valberedningen
§ 194	Valärende, ersättare i valnämnden
§ 195	Valärende, entledigande som ledamot i styrelsen för Wilhelm Haglunds gymnasium
§ 196	Motion från Lisa Norén (S) om lunch för pensionärer på våra äldreboenden
§ 197	Motion från Pernilla Grahn gällande kontanthantering i Östhammars kommun i freds- och kristid
§ 198	Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Pernilla Grahn (V) angående hur årets budgetavvikelse påverkar 2025 års budget
§ 199	Interpellation till Vård- och omsorgsnämndens ordförande Sabina Ståhl (KD) från Irmeli Bellander (L) angående situationen vid kommunens särskilda boenden
§ 200	Anmälningensärende, förordnande som vigsselförrättare
§ 201	Anmälningensärende, delårsrapport Räddningsnämnden
§ 202	Anmälningensärende, delårsrapport Gästrike Vatten AB
§ 203	Anmälningensärende, redovisning av ej verkställda gynnande beslut för kvartal 2 2024
§ 204	Anmälningensärende, rapport från inspektion av Överförmyndarnämnd
§ 205	Anmälningensärende, Gimo 8:104, antagande av detaljplan Rastplats Gimo
§ 206	Anmälningensärende, delårsrapport Östhammar Vatten AB
§ 207	Anmälningensärende, Regeringsbeslut gällande entledigande och förordnande i den lokala säkerhetsnämnden vid kärnkraftverket och anläggningarna för säker slutförvaring i Forsmark

Nr	Ärende
§ 208	Anmälningsärende, aktuellt i slutförvarsfrågan
§ 209	Valärende, entledigande som ersättare i Barn- och utbildningsnämnden
§ 210	Valärende, Ersättare i Barn- och utbildningsnämnden
§ 211	Interpellation till kommunstyrelsens ordförande Fabian Sjöberg (M) från Josefine Nilsson (C) angående ordning och reda i kommunens ekonomi

Närvarodata:

Nr	Delegat	Starttid	Sluttid	Närvaro	Jävig
Närvarande ledamöter					
1	Lisa Norén (S)	2024-11-05 12:57:00	16:45:31	§ 179-211	
2	Roger Lamell (S)	2024-11-05 12:51:21	16:46:42	§ 179-211	
3	Margareta Widén-Berggren (S)	2024-11-05 12:53:12	16:46:42	§ 179-211	
4	Jonas Lennström (S)	2024-11-05 12:49:47	16:46:42	§ 179-211	
5	Erik Rudolfsson (S)	2024-11-05 12:49:28	16:45:21	§ 179-211	
7	Anna Frisk (S)	2024-11-05 12:52:43	16:46:42	§ 179-211	
8	Mattias Lundqvist (S)	2024-11-05 12:49:22	16:46:42	§ 179-211	
9	Ann-Charlotte Grehn (S)	2024-11-05 12:57:00	16:46:42	§ 179-211	
10	Tomas Bendiksen (S)	2024-11-05 12:35:17	16:46:42	§ 179-211	
11	Emmelie Göransson (S)	2024-11-05 12:49:51	16:45:30	§ 179-211	
12	Mika Muhonen (S)	2024-11-05 12:44:05	16:46:42	§ 179-211	
13	Eva Fagerlund Angulo (S)	2024-11-05 12:58:57	16:46:42	§ 179-211	
15	Tomas Näslund (S)	2024-11-05 12:45:45	16:46:42	§ 179-211	
16	Fabian Sjöberg (M)	2024-11-05 12:56:52	16:45:13	§ 179-211	
17	Jessica Kumlin (M)	2024-11-05 12:51:03	16:46:42	§ 179-211	
18	Stefan Hansson (M)	2024-11-05 12:47:53	16:46:42	§ 179-211	
19	Anna-Lena Söderblom (M)	2024-11-05 12:52:58	16:45:22	§ 179-211	
20	Pär-Olof Olsson (M)	2024-11-05 12:37:44	16:46:42	§ 179-211	
22	Jan Holmberg (M)	2024-11-05 12:47:08	16:46:42	§ 179-211	
24	Lennart Owenius (M)	2024-11-05 12:45:16	16:45:35	§ 179-211	
25	Veronica Dorestrand (M)	2024-11-05 12:51:36	16:45:15	§ 179-211	
26	Ylva Lundin (SD)	2024-11-05 12:56:59	16:08:15	§ 179-199	
27	Bo Persson (SD)	2024-11-05 12:56:44	16:45:24	§ 179-211	
29	Linda Lövgren (SD)	2024-11-05 12:48:07	16:46:42	§ 179-211	
30	Andrew Lauder (SD)	2024-11-05 12:57:19	16:46:42	§ 179-211	
31	Måns Lorichs (SD)	2024-11-05 12:56:33	16:46:42	§ 179-211	
32	Tomas Wahlsten (SD)	2024-11-05 12:54:18	16:46:42	§ 179-211	
33	Fredrik Markusson (SD)	2024-11-05 12:54:21	16:46:42	§ 179-211	
34	Christian Lindberg (SD)	2024-11-05 12:55:09	16:45:11	§ 179-211	
35	Sabina Ståhl (KD)	2024-11-05 12:53:51	16:46:42	§ 179-211	

Nr	Delegat	Starttid	Sluttid	Närvaro	Jävig
36	Erik Helén (KD)	2024-11-05 12:50:44	16:46:42	§ 179-211	
37	Ingrid Ragnar (KD)	2024-11-05 12:55:24	16:46:42	§ 179-211	
39	Maria Nyström(KD)	2024-11-05 12:39:28	16:46:42	§ 179-211	
40	Josefine Nilsson (C)	2024-11-05 12:56:49	16:46:42	§ 179-211	
41	Inger Abrahamsson (C)	2024-11-05 12:54:00	16:46:42	§ 179-211	
42	Bertil Alm (C)	2024-11-05 12:43:00	16:45:06	§ 179-211	
44	Lars O Holmgren (BOA)	2024-11-05 12:51:01	16:46:42	§ 179-211	
45	Therese Edin (BOA)	2024-11-05 12:51:42	16:45:23	§ 179-211	
46	Kristina Karl-Eriksdotter (BOA)	2024-11-05 12:53:05	16:45:06	§ 179-211	
48	Pernilla Grahn (V)	2024-11-05 12:43:26	16:45:27	§ 179-211	
49	Irmeli Bellander (L)	2024-11-05 12:52:28	16:44:43	§ 179-211	

Tjänstgörande ersättare

204	Raili Karjalainen (S)	2024-11-05 12:46:06	16:45:25	§ 179-211	
205	Désirée Mattsson (S)	2024-11-05 12:44:53	16:46:42	§ 179-211	
209	Mona Lundin (M)	2024-11-05 12:49:22	16:45:24	§ 179-211	
210	Katarina Asplunden (M)	2024-11-05 12:56:11	16:46:42	§ 179-211	
215	Sonny Andersson (SD)	2024-11-05 12:54:07	16:46:42	§ 179-211	
217	Lizette Lindqvist (SD)	2024-11-05 12:57:13	16:45:28	§ 200-211	
219	Jessica Makris (KD)	2024-11-05 12:56:15	16:46:42	§ 179-211	
222	Camilla Strandman (C)	2024-11-05 12:52:18	16:45:24	§ 179-211	
227	Freddie Eriksson (V)	2024-11-05 12:49:30	16:46:42	§ 179-211	

Närvarande ej tjänstgörande ersättare

207	Peter Svedin (S)	2024-11-05 12:57:32	16:46:42		
211	Sune Pettersson (M)	2024-11-05 12:50:29	16:46:42		
212	Maja Glarke (M)	2024-11-05 12:51:05	16:46:42		
213	Kristina Svensson (M)	2024-11-05 12:56:44	16:45:19		
221	Ulrica Melin (KD)	2024-11-05 12:52:46	16:45:22		
223	Sandra Hansson (C)	2024-11-05 12:59:42	16:46:42		
228	Maria Arvidsson (L)	2024-11-05 12:58:01	16:45:06		

Frånvarande ledamöter

6	Roger Jansson (S)				
14	Örjan Mattsson (S)				
21	Christina Williamsson Liw (-)				
23	Astrid Wellsten (M)				
28	Daniel Larsson (SD)				
38	Madelene Alpsjö (KD)				
43	Håkan Dannberg (C)				
47	Gunborg Fjellner (V)				

Nr	Delegat	Starttid	Sluttid	Närvaro	Jävig
Frånvarande ersättare					
201	Lennart Norén (S)				
202	Suzan Vidén (S)				
203	Per Malmsten (S)				
206	Olle Olsson (S)				
208	Thomas Ohlström (S)				
214	Yvonne Lindgren (SD)				
216	Håkan Sjöström (SD)				
218	Dennis Boman (SD)				
220	Johannes Fridenström (KD)				
224	Sören Engberg (BOA)				
225	Ulf Andersson (BOA)				
226	Jessika Möller (V)				
229	Ulrika Sundling (L)				

Voteringsdetaljer
Skriv ut

Redogörelse för individuella röster under mötets voteringar

Projekt: 188521
Ändra urval

Röst

15:27:54 — 12. Revidering av Riktlinje för ersättningar till förtroendevalda
Rösta Ja för att bifalla styrelsens förslag, Nej för att avslå kommunstyrelsens förslag i
enlighet med Tomas Bendiksens (S) yrkande.

Resultat

Ja	27	
Nej	22	
Ej röstat	0	
16	Fabian Sjöberg (M)	Ja
17	Jessica Kumlin (M)	Ja
18	Stefan Hansson (M)	Ja
19	Anna–Lena Söderblom (M)	Ja
20	Pär–Olof Olsson (M)	Ja
22	Jan Holmberg (M)	Ja
24	Lennart Owenius (M)	Ja
25	Veronica Dorestrand (M)	Ja
26	Ylva Lundin (SD)	Ja
27	Bo Persson (SD)	Ja
29	Linda Lövgren (SD)	Ja
30	Andrew Lauder (SD)	Ja
31	Måns Lorichs (SD)	Ja
32	Tomas Wahlsten (SD)	Ja
33	Fredrik Markusson (SD)	Ja
34	Christian Lindberg (SD)	Ja
35	Sabina Ståhl (KD)	Ja
36	Erik Helén (KD)	Ja
37	Ingrid Ragnar (KD)	Ja
39	Maria Nyström(KD)	Ja
44	Lars O Holmgren (BOA)	Ja
45	Therese Edin (BOA)	Ja
46	Kristina Karl-Eriksdotter (BOA)	Ja
209	Mona Lundin (M)	Ja
210	Katarina Asplunden (M)	Ja

		Röst
215	Sonny Andersson (SD)	Ja
219	Jessica Makris (KD)	Ja
1	Lisa Norén (S)	Nej
2	Roger Lamell (S)	Nej
3	Margareta Widén-Berggren (S)	Nej
4	Jonas Lennström (S)	Nej
5	Erik Rudolfsson (S)	Nej
7	Anna Frisk (S)	Nej
8	Mattias Lundqvist (S)	Nej
9	Ann-Charlotte Grehn (S)	Nej
10	Tomas Bendiksen (S)	Nej
11	Emmelie Göransson (S)	Nej
12	Mika Muhonen (S)	Nej
13	Eva Fagerlund Angulo (S)	Nej
15	Tomas Näslund (S)	Nej
40	Josefine Nilsson (C)	Nej
41	Inger Abrahamsson (C)	Nej
42	Bertil Alm (C)	Nej
48	Pernilla Grahn (V)	Nej
49	Irmeli Bellander (L)	Nej
204	Raili Karjalainen (S)	Nej
205	Désirée Mattsson (S)	Nej
222	Camilla Strandman (C)	Nej
227	Freddie Eriksson (V)	Nej